

Feedback BASF in het kader van consultatie Federaal Technisch Reglement ("FTR")

1. Voorafgaande opmerking

Onze feedback is gebaseerd op het nazicht van de Nederlandse tekst van het ontwerp van nieuw FTR. Op pagina 5 van de toelichtingsnota van Elia wordt vermeldt dat de Franse versie voorrang zou hebben op de Nederlandse versie ingeval van interpretatieconflicten. BASF kan hier principieel niet mee akkoord gaan. Finaal moet het nieuwe FTR immers uitmonden in een Koninklijk Besluit, waarvan zowel een Nederlandse als een Franse versie zal bestaan. Vanuit juridisch oogpunt dienen beide teksten perfect gelijkwaardig te zijn en is er **geen enkele aanvaardbare reden waarom de Franse tekst zou primeren boven de Nederlandse tekst**.

BASF betreurt ten eerste dat Elia, voor een dergelijk essentieel document, de Nederlandse versie niet de aandacht geeft die deze verdient (nadat, met uitzondering van de titel m.b.t. CDS, ook in de voorbereiding reeds uitsluitend Franse ontwerp teksten ter beschikking werden gesteld). De Nederlandse vertaling laat momenteel absoluut te wensen over. Bovendien hebben wij sterk de indruk dat de Nederlandse vertaling niet is gebaseerd op de finale Franse brontekst die momenteel ter consultatie voorligt (bijv. lijst van definities in de Nederlandse tekst is onvolledig, op geen enkele wijze logisch geordend of afgestemd op de volgorde in de Franse tekst, inhoudelijk zijn de definities vaak verschillend t.o.v. de Franse versie, doorheen de tekst zien wij zeer vaak verschillen opduiken, enz.). **BASF maakt terzake dan ook het grootst mogelijke voorbehoud en dringt erop aan dat Elia de Nederlandse versie zo spoedig mogelijk op punt stelt en op voet van gelijkheid behandelt met de Franse versie.**

2. Definities

Zoals bij elke wet- of regelgeving het geval is, is een transparante en duidelijke interpretatie van de teksten maar mogelijk als het gebruikte begrippenkader met de nodige aandacht en nauwkeurigheid wordt gedefinieerd. Het huidige ontwerp van nieuw FTR blijkt daarin jammer genoeg schromelijk tekort te schieten.

Vooreerst snijdt het basisopzet, zoals verwoord in artikel 1, §1 (met name dat *"de definities vervat in artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de Europese netcodes zoals hierna gedefinieerd van toepassing zijn op dit besluit"*), juridisch geen hout, aangezien er vervolgens in §2 diverse begrippen worden gedefinieerd (bijv. netbeheerder, transmissienet, gesloten distributienet, netgebruiker, enz.) die ook al in de elektriciteitswet of in de Europese netcodes zijn gedefinieerd, zonder dat wordt verduidelijkt welke definitie nu primeert. In de mate dat het de bedoeling zou zijn dat via dit K.B. effectief een nieuwe invulling zou worden gegeven aan reeds eerder gedefinieerde begrippen in de elektriciteitswet, gaan wij ervan uit dat de nodige stappen zullen worden ondernomen om de elektriciteitswet op korte termijn aan te passen, zodat de begrippen op dezelfde wijze worden gedefinieerd in alle relevante wet- en regelgevende teksten.

Niet alleen het voormelde basisopzet is problematisch, bovendien zijn bijzonder veel definities erg onduidelijk, ontbreken er ook nog een aantal cruciale definities, enz. Louter bij wijze van voorbeeld:

- De diverse types netten moeten duidelijker worden gedefinieerd, met in ieder geval aparte definities voor “gesloten distributienet”, “gesloten industrieel net”, “CDS” (dat de gesloten distributienetten en gesloten industriële netten omvat), “publiek distributienet”, “distributienet” (dat de publieke distributienetten en de CDS omvat), “lokaal transmissienet”, “transmissienet” en “net” (dat alle mogelijke netten omvat). In functie daarvan dient heel de tekst te worden gescreend op het correct gebruik van de juiste netbegrippen, zodat het toepassingsgebied van iedere bepaling effectief betrekking heeft op de juiste netten of de beheerders van deze netten (daarbij ook steeds rekening houdend met de geldende bevoegdheidsverdeling tussen het federale en gewestelijke niveau).
- Er moet een duidelijker onderscheid worden gemaakt tussen de diverse types netgebruikers, met in ieder geval aparte definities voor “netgebruiker”, maar ook bijv. “transmissienetgebruiker”, “achterliggende netgebruiker” (gebruikers aangesloten op een CDS), waarbij ook hier heel de tekst dient te worden gescreend op het correct gebruik van het juiste type netgebruiker, zodat wordt zeker gesteld dat de juiste verplichtingen aan de juiste partijen worden opgelegd. De huidige ontwerptekst roept op dit punt meer vragen op dan ze antwoorden biedt...
- Het is eveneens cruciaal om begrippen zoals “installaties, “aansluitingsinstallaties”, “aansluiting”, “aansluitingspunt”, enz. preciezer te definiëren (daarbij ook rekening houdend met de CDS-context), zodat er bijv. geen discussie kan ontstaan omtrent de precieze draagwijdte van Titel III van het FTR.
- Met verwijzing naar het belangrijke (en reeds door de VREG erkende) conceptuele onderscheid tussen toegang tot het net en toegang tot de markt en de dubbele laag in de context van een CDS (toegang tot het Elia-net vs toegang tot het CDS) (zie hierna, punt 5 van deze nota), dienen ook in de definitielijst begrippen te worden opgenomen waaruit dit onderscheid en deze dubbele gelaagdheid (die overigens door Elia zelf al wordt toegepast in haar toegangscontract, cfr. Toegangspunt CDS) genoegzaam blijken. Welk woord voor deze toegangsbegrippen wordt gebruikt, is voor ons van ondergeschikt belang (bijv. “toegangspunt”, “markttoegangspunt” of “marktwerkingspunt”, diverse types “achterliggend toegangspunt”, “toegangshouder tot de markt”, “achterliggende toegangshouder”, enz.), zolang maar voldoende duidelijk is welke lading deze begrippen precies dekken én de nodige consistentie wordt gewaarborgd tussen het federale en regionale niveau én met de bewoording die zal worden gebruikt in de gereguleerde en niet-gereguleerde contracten van Elia. Uiteraard geldt ook voor deze begrippen dat de tekst integraal dient te worden gescreend op het correcte gebruik van de correcte begrippen op de juiste plaats (dit geldt in het bijzonder voor Titels IV, V en IX).
- Door de gebrekkige definiëring en de bijzonder diffuse wijze waarop getracht wordt concrete invulling te geven aan verschillende types/soorten “meetuitrusting”, was de scope van Titel VII en de relatie van deze Titel VII met Titel IX.VI o.i. absoluut voor verbetering vatbaar. Aangezien het cruciaal is om de impact van Titel VII correct te kunnen inschatten, niet in het minst voor een CDS beheerder, hebben wij via een aantal concrete

tekstsuggesties getracht om in Titel VII de belangrijkste onduidelijkheden weg te werken (zie track changes in onze mark-up van het ontwerp van FTR).

Voor meer details en concrete tekstvoorstellen van onze zijde, verwijzen wij graag naar de mark-up van het voorstel van nieuw FTR die wij als bijlage aan deze nota hechten.

Tot slot dient, zoals hierboven reeds kort aangehaald, bij de definiëring van begrippen steeds **de nodige consistentie te worden bewaakt tussen het federale en regionale niveau, in het bijzonder met het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (“TRDE”) en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet (“TRPV”), alsook met de diverse gereguleerde en niet-gereguleerde contracten van Elia.**

Wij kunnen niet sterk genoeg benadrukken dat het huidig tekstvoorstel zowel op vlak van de definiëring van begrippen “an sich”, als op vlak van het correct gebruik van de definities doorheen de tekst absoluut problematisch is, daardoor aanleiding geeft tot bijzonder veel vragen en interpretatieproblemen, met grote rechtsonzekerheid tot gevolg.

Gelet op het belang hiervan, dat onmogelijk kan worden onderschat, doch anderzijds ons ook bewust zijnde van de beperkte tijd waarover Elia beschikt om onze opmerkingen te verwerken, is BASF uiteraard zeer graag bereid om Elia actief te ondersteunen in het verder uitwerken van de definities en het aanpassen/verduidelijken van de teksten.

3. Toepassing FTR op een CDS

Zoals herhaaldelijk aangegeven tijdens de besprekingen in de Users’ Group en finaal ook vastgelegd in de “Aanbeveling over de te bepalen regels voor gesloten distributienetten in het Federaal Technisch Reglement” van de Users’ Group, **is het van belang dat het FTR duidelijkheid biedt omtrent de toepassing op de “Closed Distribution Systems” (CDS), in het bijzonder in relatie tot een CDS aangesloten op het transmissienet.** Op basis van de huidige interpretatie van het bestaande bevoegdheidsrechtelijke kader¹, zijn de CDS waarbinnen enkel distributie van elektriciteit plaatsvindt op een nominale spanning hoger dan 70 kV zgn. “gesloten industriële netten”. De CDS waarbinnen enkel distributie van elektriciteit plaatsvindt op een nominale spanning lager dan of gelijk aan 70 kV, betreffen zgn. “gesloten distributienetten”. De CDS waarbinnen zowel distributie van elektriciteit plaatsvindt op een nominale spanning hoger dan 70 kV als lager dan 70 kV zijn, voor wat het deel betreft boven de 70 kV een gesloten industrieel net, en voor wat het deel betreft onder de 70 kV, een gesloten distributienet.

De gebrekkige definiëring van de begrippen “gesloten industrieel net”, “gesloten distributienet”, “netgebruiker”, “aansluitingsinstallaties”, enz. en het o.i. ondoordacht gebruik ervan doorheen de huidige ontwerp tekst van FTR (zie hierboven), leiden er toe dat het momenteel o.m. erg onduidelijk is welke bepalingen van het FTR precies van toepassing zijn op welke CDS (op alle CDS of enkel op de gesloten industriële netten?), welke installaties al dan niet betroffen zijn (enkel de

¹ Waarbij de huidige interpretatie zeker voor discussie vatbaar is, o.m. gelet op de beslissing van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2013 inzake distributie van aardgas, waardoor alle aardgas CDS, ook deze aangesloten op het Fluxys-net, een louter gewestelijke bevoegdheid betreffen. Men zou deze redenering ook doortrekken op vlak van elektriciteit...

installaties van de CDS-beheerder die aangesloten zijn op het transmissienet, dan wel ook relevante installaties van de achterliggende netgebruikers aangesloten op het CDS?), **of en hoe de bepalingen i.v.m. telling/meting moeten worden toegepast op een CDS, enz. Bovendien komt op die manier uiteraard ook de noodzakelijke consistentie met de relevante regionale technische reglementen in het gedrang.** Nochtans blijkt uit de Aanbeveling van de Users' Group dat dergelijke consistentie ook een belangrijke bekommernis vormt: *"Het zou aangewezen zijn te beschikken over een regelgeving die zo eenvormig mogelijk is voor de 'federale en gewestelijke spanningsniveaus'. In de praktijk stelt de Users' Group voor dat het Federaal Technisch Reglement geharmoniseerd wordt met de regels die toepasselijk zijn op het gewestelijk niveau van het CDS, door regels uit te vaardigen die gelijkaardig zijn aan of verenigbaar met de gewestelijke reglementen die van toepassing zijn op de CDS, rekening houdend met de nuances vereist voor het 'federale spanningsniveau'".*

In dit kader informeren wij u dat de VREG ons op 16 november 2017 heeft bevestigd dat enkel gesloten distributienetten aangesloten op een elektriciteitsdistributienet onder het toepassingsgebied van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit ("TRDE") vallen. Op basis van de huidige tekst van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet ("TRPV") (art. I.1.1.1.) blijft het toepassingsgebied van het TRPV beperkt tot gesloten distributienetten aangesloten op het Plaatselijk Vervoernet, waardoor gesloten distributienetten die uitsluitend aangesloten zijn op het transmissienet van Elia noch onder het TRDE, noch onder het TRPV zouden vallen. De VREG heeft evenwel de intentie geuit om n.a.v. de herwerking van de tekst van het TRPV het toepassingsgebied van het TRPV uit te breiden tot gesloten distributienetten die aangesloten zijn op het transmissienet (m.u.v. die aspecten die behoren tot het federale bevoegdheidsluik, cfr. de Aanbeveling van de Users' Group).

4. Ingrijpende modernisering – (proces)generatoren – telling/meting

Ingrijpende modernisering, art 163 en art 164

In bovenvermelde artikels wordt o.m. beschreven in welke gevallen er sprake zal zijn van een ingrijpende modernisering waarvoor full dan wel partial compliance zal worden opgelegd.

Bij het nakijken van het voorstel van nieuw FTR hebben wij tot onze verbazing vastgesteld dat één van de mogelijke voorwaarden om een ingrijpende modernisering te triggeren, met name de toename van het vermogen van de netgebruiker of de toename van het vermogen van de belasting, nog steeds in het voorstel van FTR staat vermeld, niettegenstaande Elia o.m. in haar presentatie van 7 november 2017, zoals afgestemd binnen Belgian Grid (zie hieronder, slides 14 en 15), en in haar presentatie gebracht tijdens de workshop van 29 maart 2018, deze voorwaarde uitdrukkelijk had geschrapt en herhaaldelijk heeft bevestigd deze voorwaarde niet te zullen weerhouden.

04BG0711presentatie
substantialmodernizat

We dringen er dan ook uitdrukkelijk op aan deze voorwaarde te schrappen (in onze gedetailleerde mark-up van FTR hebben wij deze tekstuele aanpassing in artikels 163 en 164 alvast zelf al doorgevoerd).

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

(Proces)generatoren

Binnen industriële locaties of sites, zowel van het type verbruiksinstallatie (in de Network Codes als Demand Facility beschreven) als van het type CDS, is het niet ongebruikelijk dat er diverse soorten generatoren in het net aangesloten zijn. Deze generatoren kunnen niet zomaar als een klassieke generator beschouwd worden. Ze kunnen dienen als noodstroomgenerator, waarbij ze gebruikelijk niet parallel met het net bedreven worden. Ze dienen veelal om het industrieel proces van warmte te voorzien of om het industrieel proces veilig te stellen. Deze en andere randvoorwaarden op een industriële site kunnen tot bijzondere bedrijfswijzes zoals noodzaak tot ont koppeling leiden.

De verordening is niet van toepassing op de noodstroomgeneratoren, zoals afdoende beschreven onder artikel 3, punt 2 b in de Network Code RfG.

Voor de elektriciteitsproductie-eenheden van in de netwerken van industriële locaties ingebedde installaties voor warmtekrachtproductie worden afwijkingen aan de specificaties toegestaan, in de Network Code RfG afdoende beschreven onder artikel 6.4 en artikel 6.5, in het ontwerp van FTR overgenomen in artikel 74 §5.

Aanvullend hierop bestaat er, zoals in artikel 6.3 van de Network Code RfG beschreven, het recht om bijzondere voorwaarden voor de ont koppeling van alle in de netwerken van industriële locaties ingebedde elektriciteitsproductie-eenheden toe te kennen mits het verband aangetoond kan worden tussen de ont koppeling van de generator met de kritische belastingen die de productieprocessen veiligstellen.

Artikel 6.3 van de Network Code RfG stelt het volgende :

“Wat de in netwerken van industriële locaties ingebedde elektriciteitsproductie-eenheden betreft, hebben de eigenaren van elektriciteitsproductie-installaties, systeembeheerders van industriële locaties en relevante systeembeheerders waarvan het netwerk gekoppeld is aan het netwerk van de industriële locatie, het recht overeenstemming te bereiken over de voorwaarden voor ont koppeling van dergelijke productie-eenheden in combinatie met hun kritische belastingen die de productieprocessen veiligstellen, van het netwerk van de relevante systeembeheerder. Uitoefening van dit recht wordt gecoördineerd met de relevante TSB.”

Daarenboven stelt overweging 28 van de Network Code RfG dat :

“(28) Bij deze verordening moet een procedure worden vastgelegd voor afwijking van de regels op grond van lokale omstandigheden, wanneer in uitzonderlijke gevallen bijvoorbeeld overeenstemming met de regels de stabiliteit van het lokale netwerk negatief kan beïnvloeden of wanneer het veilig bedrijf van een elektriciteitsproductie-eenheid bedrijfsvoeringsvoorwaarden noodzakelijk maakt die niet overeenstemmen met het bepaalde in deze verordening. In het geval van specifieke warmtekrachtinstallaties, die een verdere

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

efficiëntieverbetering mogelijk maken, kan toepassing van de regels van deze verordening resulteren in onevenredige kosten en het verlies van deze efficiëntievoordelen.”

Zowel indien de stabiliteit van het lokale netwerk negatief beïnvloed kan worden als indien specifieke warmtekrachtinstallaties opgesteld staan of worden, en waarbij de toepassing van de regels onevenredig hoge kosten veroorzaken en/of het verlies van de efficiëntievoordelen, kan van de in de verordening bepaalde regels afgeweken worden.

Wij zijn van oordeel dat de tekst in artikel 74 van het ontwerp van FTR niet voldoende tegemoet komt aan voornoemde elementen. We hebben daarom in onze mark-up in artikel 74 een aangepast tekstvoorstel ingevoegd.

Een bijzondere categorie zijn de procesgeneratoren. Procesgeneratoren recupereren energie, die zijn oorsprong vindt in het (bijv. chemie-)proces en zetten die om in elektriciteit. De procesgeneratoren kunnen enkel in bedrijf zijn en gehouden worden als het (bijv. chemie-)proces, dat voor de energieaanvoer zorgt, stabiel loopt. Dit betekent dat, indien het (bijv. chemie-)proces verstoord wordt of uitvalt, de procesgenerator ook uitvalt.

Gezien de Network Code RfG de elektriciteitsproductie-installaties beschrijft, waarin primaire energie omgezet wordt in elektrische energie, en waarbij meermaals naar de primaire energiebron als een cruciaal element in de benadering van de generatoren verwezen wordt, zijn wij van mening dat procesgeneratoren niet onder de Network Code RfG vallen.

Het heeft minstens geen zin aan procesgeneratoren de voorwaarden zoals beschreven in de verordening op te leggen, gezien dit vooral tot een substantiële meerkost leidt, en bovendien weinig tot geen toegevoegde waarde biedt gezien het niet stuurbaar en onstabiel karakter van de energiebron, nu net tijdens storingen op het elektrisch net.

Tellingen en metingen

In titel VII van het FTR is het van cruciaal belang een duidelijke scheiding te maken tussen de tellingen binnen de bevoegdheden van de transmissienetbeheerder en diegene binnen de bevoegdheden van de CDS beheerder. In Hoofdstuk IX.VI van Titel IX wordt vervolgens beschreven waaraan de metingen en tellingen binnen een CDS moeten voldoen.

Elia bevestigde tijdens de voorbereidende besprekingen en workshops meermaals dat de CDS beheerder binnen zijn CDS de enige partij is met de bevoegdheden m.b.t. de tellingen en metingen. In de ontwerp tekst van het FTR komt dit evenwel niet voldoende tot uiting. Om tot een duidelijke opdeling te komen, hebben wij in onze mark-up een aantal essentiële aanpassingen aangebracht, voornamelijk in maar niet beperkt tot artikel 287. Door deze aanpassingen wordt het bevoegdheidsdomein veel duidelijker afgebakend en staan voor de meeste elementen de voorschriften waaraan de metingen en tellingen binnen een CDS moeten voldoen duidelijk beschreven in Titel IX.

5. Conceptuele opbouw van toegang tot het net / toegang tot de markt op een CDS

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

5.1 BASF betreurt dat ondanks het uitdrukkelijk verzoek van BASF en in tegenstelling tot de VREG in haar voorstel van nieuw TRDE, Elia in het voorstel van nieuw FTR nog steeds het toegangsbegrip niet principieel uitsplitst over toegang tot het net enerzijds en toegang tot de markt anderzijds. Zoals uitvoerig besproken, is dergelijke uitsplitsing nochtans absoluut noodzakelijk.

Aan de hand van bijgevoegde powerpoint presentatie, die wij op 15 januari 2018 reeds hebben toegelicht aan Elia, trachten wij in detail en zo concreet mogelijk aan te geven hoe o.i. in principe op een CDS (dus voor alle duidelijkheid niet specifiek het BASF CDS, maar voor alle CDS) de toegang tot het net en de toegang tot de markt kan worden gerealiseerd, rekening houdend met de bestaande marktwerking en met mogelijkheid voor de achterliggende netgebruikers om ten volle flexibilitiediensten aan te bieden, diverse leveranciers en leverprofielen te kiezen, enz. U zal zien dat in de powerpoint presentatie waar mogelijk ook steeds de link wordt gemaakt met de begrippen/concepten die in het tekstvoorstel van het nieuwe TRDE worden gebruikt (aangezien de VREG, in tegenstelling tot Elia, wel reeds de noodzaak tot uitsplitsing van het toegangsbegrip heeft erkend in het kader van de voorbereiding van het nieuwe TRDE).

Concept_Access_Anne
x 1_17_11_29_1_Elia.pc

5.2 Alvorens de belangrijkste principes hieronder kort samen te vatten, wensen wij te benadrukken dat **de systematiek die in de presentatie en in deze nota wordt beschreven reeds 2 jaar in de praktijk wordt gehanteerd door BASF, tot op heden tot ieders tevredenheid en zonder enige klacht, noch van achterliggende netgebruikers, noch van Elia, leveranciers of ARP's.**

5.3 Hieronder vindt u, zeer kort samengevat, de belangrijkste principes:

- **Injectie- en afnamepunten:** deze punten zijn fysische punten. De injectiepunten hebben steeds een eigen meetinstallatie, de afnamepunten niet (maar de te alloceren afnames zijn wel steeds gebaseerd op een meting). Een achterliggend toegangspunt (zie hieronder) is een virtueel punt waarop afnamepunten en mogelijk injectiepunten worden geaggregeerd (de combinatie van afname en injectie is enkel mogelijk voor markttoegang (i.e. voor het bepalen van de geleverde/afgenomen elektriciteit²), niet voor verrekening van het gebruik van het CDS³ en het Elia-net⁴). Een achterliggend toegangspunt is derhalve geen fysisch punt.
- **1 toegangspunt tot het Elia-net:** het punt waarop de afname van het Elia-net en de injectie op het Elia-net worden gecombineerd en waarvoor toegang tot het Elia-net wordt toegekend aan de toegangshouder in overeenstemming met het Elia toegangscontract.
  - Dit toegangspunt van een CDS tot het Elia-net is een virtueel punt en mag dus niet verward worden met het fysisch koppelpunt (of verbindingspunt zoals Elia dit lijkt te benoemen in het FTR) en dat, voor een CDS, o.i.

² Zie hierna, CDS Access Point

³ Zie hierna, AT-CDS

⁴ Zie hierna, AT-Elia

overeenstemt met het fysisch hoofdpunt, verbonden aan de aansluiting, zoals de VREG dit beschrijft in de huidige ontwerptekst van het TRDE.

- Zolang op het CDS geen enkele achterliggende netgebruiker zijn recht op vrije leverancierskeuze uitoefent, vervult dit toegangspunt tot het Elia-net zowel zijn rol als toegangspunt tot het Elia-net voor de relatie tussen het CDS en Elia, als zijn rol als markttoegangspunt voor het CDS als geheel. Zodra een achterliggende netgebruiker zijn recht op vrije leverancierskeuze uitoefent, vervult dit toegangspunt enkel nog zijn rol als toegangspunt tot het Elia-net. De markttoegang verschuift dan naar het niveau van (minimaal twee) achterliggende toegangspunten.
  - **Wij dringen erop aan om bij de definiëring van het begrip “toegangspunt” zoveel mogelijk consistentie te bewaren met de definitie van dit begrip op regionaal niveau.** Wij hebben daarom aan de VREG voorgesteld om de bestaande definitie van “toegangspunt” uit het toegangscontract van Elia (*“een injectiepunt en/of afnamepunt op het Elia-net”*) over te nemen, voor wat betreft de toegang tot het net. Voor wat betreft de toegang tot de markt, kan gedacht worden aan een begrip zoals bijv. “markttoegangspunt”, “marktwerkingspunt”, “allocatiepunt”, mits maar het nodige overleg plaatsvindt met de VREG om consistentie te bewaren tussen het regionale en federale niveau.
- **3 types van achterliggend toegangspunt:**
- **AT-CDS:** per spanningsniveau (en per hoogspanningspost) een virtueel punt (som van fysieke afnamepunten, gebaseerd op meetconfiguraties) voor de afrekening van de kosten voor het gebruik van het CDS in de relatie CDS-beheerder – achterliggende netgebruiker.
    - 1 punt op MW-basis voor de afrekening van de vaste kosten (met 15'-piek als referentie)
    - 1 punt op MWh-basis voor de afrekening van de variabele kosten (som van de energie afgenomen op het betroffen AT-CDS)
    - De samenstelling (= meetconfiguratie) van alle AT-CDS'en wordt bepaald door de CDS-beheerder
    - AT-CDS vormt naar ons begrip een “achterliggend hoofdpunt” in de zin waarin de VREG het bedoelt in het ontwerp van TRDE, zij het dat (i) dit achterliggend hoofdpunt een virtueel punt is en geen fysisch punt en (ii) een achterliggende netgebruiker meerdere achterliggende hoofdpunten kan hebben en dit dus geen uniek punt is.
  - **AT-Elia:** betreft per achterliggende netgebruiker twee virtuele punten (elk som van fysieke afnamepunten, gebaseerd op meetconfiguraties) voor de afrekening van de kosten voor het gebruik van het Elia-net en de bijhorende heffingen in de relatie CDS-beheerder – achterliggende netgebruiker
    - 1 punt op MW-basis voor de afrekening van de vaste kosten (met 15'-piek als referentie)
    - 1 punt op MWh-basis voor de afrekening van de variabele kosten (som van de energie afgenomen op het betroffen AT-Elia)

- De samenstelling (= meetconfiguratie) van alle AT-Elia's wordt bepaald door de CDS-beheerder
  - **CDS Access Point:** virtueel punt ter bepaling van totale elektriciteit geleverd op of geïnjecteerd in het CDS door de betrokken achterliggende netgebruiker (**dit is het zgn. "CDS-Toegangspunt" of "Toegangspunt CDS" uit het Elia Toegangscontract**)
    - CDS Access Point vormt naar ons begrip het "achterliggend toegangspunt" in de zin waarin de VREG het bedoelt in het ontwerp van TRDE
    - Een achterliggende netgebruiker kan, naast het CDS Access Point dat overeenstemt met het CDS Toegangspunt uit het Elia Toegangscontract en dat de totale elektriciteit geleverd op of geïnjecteerd in het CDS door de betrokken achterliggende netgebruiker weergeeft, diverse andere CDS Access Points hebben, waarvan hij de configuratie volledig zelf kan bepalen (bijv. CDS Access Point 1 voor leverancier 1 en ARP 1, CDS Access Point 2 voor leverancier 2 en ARP 2, enz.)
  - **Al deze achterliggende toegangspunten (AT-CDS'en, AT-Elia, CDS Access Points) hebben elk een eigen EAN-code** (voor afrekeningsdoeleinden).
- **Achterliggende flextoegangspunten**
  - Iedere achterliggende netgebruiker kan, naar zijn keuze, meerdere flextoegangspunten hebben, elk met hun eigen EAN-code
  - De flextoegangspunten worden op dezelfde wijze samengesteld als de CDS Access Points
- **Achterliggende datatoegangspunten**
  - De CDS-beheerder stelt aan iedere achterliggende netgebruiker volgende informatie ter beschikking:
    - Meetconfiguratie (wordt opgenomen in het CDS toegangscontract)
    - Meetgegevens voor elk onderdeel van de meetconfiguratie
    - Alle geaggregeerde meetgegevens per (i) AT-CDS, (ii) AT-Elia, (iii) CDS Access Point, (iv) Flextoegangspunt
  - De CDS-beheerder bezorgt een gesloten allocatie voor het CDS aan Elia:
    - per marktpartij actief op het CDS
    - conform de timing voorgeschreven door de huidige wet- en regelgeving
    - de data-communicatie aan de marktpartijen verloopt via Elia
  - De CDS-beheerder bezorgt de meetgegevens per flextoegangspunt aan Elia en Elia zorgt vervolgens voor de verdere data-communicatie aan de betrokken ARP en leverancier
- **Achterliggende dienstverleningspunten**
  - De achterliggende toegangspunten, achterliggende flextoegangspunten en achterliggende datatoegangspunten zijn allen achterliggende dienstverleningspunten
- **EAN-codes:**
  - Op het CDS van BASF heeft ieder achterliggend toegangspunt/flextoegangspunt/dienstverleningspunt een eigen EAN-code,

opgebouwd volgens een vaste systematiek. Voor alle CDS Access Points en achterliggende flextoegangspunten wordt deze EAN-code door Elia overgenomen.

5.4 In het kader van de conceptuele aanpassingen aan het toegangsbelegrip, dient tevens aandacht te worden besteed aan het begrip "toegangshouder". **Het verdient o.i. sterke aanbeveling om het onderscheid te maken tussen een toegangshouder tot het gekoppelde net (elektriciteitsdistributienet, plaatselijk vervoernet of transmissienet), een (achterliggende) toegangshouder tot het CDS en een toegangshouder tot de markt.**

De rol van toegangshouder tot het gekoppelde net wordt vervuld door de CDS-beheerder. Wij benadrukken dat **enkel de achterliggende netgebruiker kan optreden als de (achterliggende) toegangshouder tot het CDS**. Gelet op de complexe aansluitings- en toegangssituatie op een CDS is in de realiteit immers enkel de achterliggende netgebruiker, die anders dan zijn leverancier of ARP wel een duurzame relatie onderhoudt met de CDS-beheerder én de noodzakelijke kennis heeft omtrent zijn aansluiting en toegang tot het CDS, geschikt om op te treden als achterliggende toegangshouder tot het CDS. In die rol kan de achterliggende netgebruiker dan zijn ARP('s) en leverancier(s) aanduiden, waarbij de **ARP, nu BRP, de toegangshouder tot de markt is**.

5.5 Gelet op hetgeen voorafgaat, is het o.i. duidelijk dat het voorliggende tekstvoorstel van FTR en in het bijzonder de Titels IV, V en X, in belangrijke mate moet worden aangepast. Wij zijn uiteraard graag bereid om, indien u dit nuttig zou achten, mee na te denken over concrete tekstvoorstellen (in het bijzonder voor wat betreft de definities).

Bijlagen:

- *Presentatie Elia tijdens WG Belgian Grid dd. 7 november 2017 m.b.t. ingrijpende modernisering (ingevoegd in punt 4 van deze nota)*
- *Uitgebreide powerpoint presentatie m.b.t. conceptuele opbouw van toegang tot het net / toegang tot de markt op een CDS (ingevoegd in punt 5 van deze nota)*
- *Mark-up van ontwerp van FTR met concrete tekstvoorstellen in track changes (zie hierna)*

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement

Contents

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement	1
TITEL I. – Algemeen	18
HOOFDSTUK I.I. - Definities en toepassingsgebied	18
HOOFDSTUK I.II. - Basisbeginselen.....	25
HOOFDSTUK I.III. – Informatie, confidentialiteit, openbaarheid.....	27
HOOFDSTUK I.IV. – Uitvoering van de taken en opdrachten op de uitrustingen en goederen en toegang tot de installaties.	28
HOOFDSTUK I.V. – Noodsituaties en handelingen door de transmissienetbeheerder	30
HOOFDSTUK I.VI. - Formaliteiten.	33
HOOFDSTUK I.VII. – Goedkeuring van afwijkingsaanvragen.....	34
TITEL II. - Planningsgegevens van het net.	35
HOOFDSTUK II.I. - Algemeenheden.	35
HOOFDSTUK II.II. – Planningsgegevens.....	35
Afdeling II.II.1. - Basisbeginselen.....	35
Afdeling II.II.2. - Jaarlijkse verplichting tot kennisgeving van de planningsgegevens.....	35
Afdeling II.II.3. - Verplichting tot kennisgeving van de planningsgegevens in geval van ingebruikneming of buiten gebruikstelling van een productie-eenheid, asynchrone opslag of een HVDC-systeem.....	36
TITEL III. - Aansluiting op het transmissienet.	37
DEEL III. I. - Technische voorschriften voor aansluiting	37
HOOFDSTUK III.I.1 - Algemeen.....	37
HOOFDSTUK III.I.2 – Voorschriften van toepassing voor alle nieuwe en bestaande aansluitingen.....	38
Afdeling III.I.2.1 – Algemene bepalingen	38
Afdeling III.I.2.2. - Normen.....	39
Afdeling III.I.2.3. - Algemene technische voorschriften voor de aansluiting	40

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Afdeling III.I.2.4. - Specifieke bepalingen met betrekking tot de aansluitingsinstallaties opgesteld op een terrein waarvan de transmissienetbeheerder de eigendom niet heeft.	42
Afdeling III.I.2.5. - Identificatie van de uitrustingen.	43
HOOFDSTUK III.I.3 - Bijkomende technische voorschriften voor de compensatie van reactieve energie voor een transmissienetgebruiker bedoeld in artikel 38§3.....	43
HOOFDSTUK III.I.4 – Aanvullende technische voorschriften voor de aansluiting van bestaande productie-eenheden	43
Afdeling III.I.4.1. - Algemeen.....	43
Afdeling III.I.4.2. - Werkingsvoorwaarden.	43
Afdeling III.I.4.3 – Beveiligingen.....	45
Afdeling III.I.4.4. - Specificaties voor productie van reactieve energie.	45
Afdeling III.I.4.5. - Andere bepalingen.	46
HOOFDSTUK III.I.5. – Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van de nieuwe installaties	47
Afdeling III.I.5.1. – Algemeen	47
Afdeling III.I.5.2. : Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe installaties van transmissienetgebruikers zoals bedoeld in artikel 38 § 3.....	49
Afdeling III.I.5.3.: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe productie-eenheden	53
Afdeling III.I.5.4: Technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe asynchrone opslagfaciliteiten.....	74
Afdeling III.I.5.5.: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe HVDC-systemen en nieuwe op gelijkstroom aangesloten power park modules	82
Afdeling III.I.5.6. - Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van offshore-eenheden, aangesloten op wisselspanning	90
DEEL III. II: Realisatie van een aansluiting.....	94
HOOFDSTUK III.II.1. - Oriëntatiestudie voor een aansluiting op het net.....	94
Afdeling III.II.1.1. - Indiening van de studieaanvraag.....	94
Afdeling III.II.1.2. - Onderzoek van de aanvraag voor een oriëntatiestudie.	95
Afdeling III.II.1.3. - Oriëntatiestudie.....	96
HOOFDSTUK III.II.2. - Aansluitingsaanvraag.....	97
Afdeling III.II.2.1 - Indiening van de aansluitingsaanvraag	97
Afdeling III.II.2.2. - Gedeelde aansluiting.	98
Afdeling III.II.2.3. - Onderzoek van de aanvraag tot aansluitingsstudie – Identificatie van de minieme aard van een wijziging.	98
Afdeling III.II.2.4. - Technische fase – Detailstudie van de aansluitingsaanvraag.....	99

Afdeling III.II.2.5. – Aanbod tot realisatie van de aansluiting.....	102
Afdeling III.II.2.6. – Aansluitingscontract.....	103
HOOFDSTUK III.II.3. - Uitvoering en conformiteit van de aansluiting – Procedure van bedrijfsvoeringsnotificatie voor de aansluiting.....	105
Afdeling III.II.3.1. - Uitvoering van de aansluiting.....	105
Afdeling III.II.3.2. - Conformiteit van de aansluiting.....	105
HOOFDSTUK III.II.4. – Controle van de aansluitingen en van de installaties van de transmissienetgebruikers.....	108
Afdeling III.II.4.1. - Testen uitgevoerd door de transmissienetbeheerder in geval van elektrische storing.....	108
Afdeling III.II.4.2. - Conformiteitstesten uitgevoerd door de transmissienetbeheerder.....	109
HOOFDSTUK III.II.5. – Buitendienststelling van de aansluitingen en de installaties van de transmissienetgebruikers.....	109
DEEL III. III:– Overgangsbepalingen.....	110
TITEL IV. – Toegang tot het transmissienet voor een transmissienetgebruiker.....	112
HOOFDSTUK IV.I. - Toegangsprocedure.....	112
Afdeling VI.I.I. – Aanvraag voor toegang tot het transmissienet en toegangscontract.....	112
Afdeling VI.I.II. – Toevoeging van een of meerdere toegangspunten in de portefeuille van de toegangshouder.....	113
HOOFDSTUK IV.II. – Vermogen dat ter beschikking wordt gesteld aan het toegangspunt.....	114
TITEL V. - Evenwicht.....	115
HOOFDSTUK V.I. – Rechten en verantwoordelijkheden van de evenwichtsverantwoordelijke en van de transmissienetbeheerder.....	115
HOOFDSTUK V.II - Evenwichtsverantwoordelijke.....	116
Afdeling V.II.I. – Basisbeginselen.....	116
Afdeling V.II.II. - Compensatie van de verliezen van actief vermogen in het net.....	117
Afdeling V.II.III. – Toewijzing van het aan de evenwichtsperimeter van de evenwichtsverantwoordelijke toegewezen volume.....	117
HOOFDSTUK V.III. – Opvolging van een toegangspunt.....	117
Afdeling V.III.I. – Toewijzing van een toegangspunt aan de evenwichtsperimeter.....	118
Afdeling V.III.II. - Gezamenlijke kennisgeving.....	119
Afdeling V.III.III. - Specifieke maatregelen.....	120
HOOFDSTUK V.IV. - Dagelijks evenwichtsprogramma.....	120
Afdeling V.IV.I. - Basisbeginselen.....	120
Afdeling V.IV.II. – Nominaties.....	121

Afdeling V.IV.III. – Specifieke bepalingen betreffende de nominaties voor een toegangspunt op het net.....	122
Afdeling V.IV.IV. - Programma's voor interne of externe commerciële uitwisselingen	123
HOOFDSTUK V.V. – Verwerving van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke en afsluiting van de overeenkomst van evenwichtsverantwoordelijke.....	123
Afdeling V.V.I. - Register van evenwichtsverantwoordelijken.....	123
Afdeling V.V.II. - Aanvraag voor het statuut van evenwichtsverantwoordelijke.....	124
Afdeling V.V.III. - Contract van evenwichtsverantwoordelijke. Afsluiting en gevolgen van het contract van evenwichtsverantwoordelijke en uitoefening van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke.....	124
Afdeling V.V.IV. – Modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijke.....	125
Afdeling V.V.V. - Tekortkoming aan verplichtingen en gevolgen op het contract van evenwichtsverantwoordelijke.....	126
HOOFDSTUK V.VI. - Ondersteunende balanceringsdiensten.....	126
Afdeling V.VI.I. – Beginselen	126
Afdeling V.VI.II. - Balanceringsenergie	127
Afdeling V.VI.III. - Evenwichtscapaciteit.....	128
TITEL VI. – Beheer van het net.....	130
HOOFDSTUK VI.I – Andere ondersteunende diensten dan ondersteunende balanceringsdiensten	130
Afdeling VI.I.I. - Ondersteunende dienst voor regeling van het reactief vermogen en handhaving van de spanning.	130
Afdeling VI.I.II. - Ondersteunende diensten voor herstel	131
Afdeling VI.I.III. - Congestiebeheer.	132
HOOFDSTUK VI.II – Geïntegreerde coördinatie van elektrische installaties voor de planning, de programmering en het beheer van congesties.....	133
Afdeling VI.II.I. - Basisbeginselen.	133
Afdeling VI.II.II. -. – Niet-beschikbaarheidsplanning.....	133
Afdeling VI.II.III. – Programmering van injectie of afname van een elektrische installatie en beschikbaarstelling van beschikbaar vermogen	135
Afdeling VI.II.IV. – Interacties tussen de verschillende partijen belast met informatieverstrekking over een installaties	138
Afdeling VI.II.V. – Overgangsbepalingen.....	138
HOOFDSTUK VI.III. - Exploitatie van het net	139
Afdeling VI.III.I. - Algemene beginselen.	139
HOOFDSTUK VI.IV. - Beschermings- en herstelplan.....	140

Afdeling VI.IV.I. - Beschermingsplan	140
Afdeling VI.IV.II. - Herstelplan	142
Afdeling VI.IV.III. - Simulatie en periodieke test	142
HOOFDSTUK VI.V. - Warmtekrachtkoppelingseenheden en productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken	143
TITEL VII. - Tellingen en metingen.....	144
Hoofdstuk VII.I. - Meetuitrustingen	144
Afdeling VII.I.1. - Algemene beginselen	144
Afdeling VII.I.2. - Lokalisatie.....	144
Afdeling VII.I.3. - Meetpunt.....	145
Afdeling VII.I.4. - Eigendom.....	145
Afdeling VII.I.5. - Installatie.....	146
Afdeling VII.I.6. - Verzegeling	146
Afdeling VII.I.7. - Registratie van de meetuitrustingen in het register der tellingen.....	146
HOOFDSTUK VII.II. - Technische criteria en algemene procedures met betrekking tot de meetuitrustingen	146
Afdeling VII.II.1. - Technische criteria	146
Afdeling VII.II.2. - Algemene procedures	147
HOOFDSTUK VII.III. - Toegang tot de meetuitrustingen en de meetwaarden.....	147
Afdeling VII.III.1. - Toegang tot de meetuitrustingen en meetgegevens.....	147
Afdeling VII.III.2. - Toegang tot de meetuitrustingen door de transmissienetbeheerder	147
HOOFDSTUK VII.IV. - Controle van de meetuitrustingen door de transmissienetbeheerder.....	147
Afdeling VII.IV.1. - Nakijken van de conformiteit van de meetuitrustingen	147
Afdeling VII.IV.2. - Controle van meetuitrustingen.....	148
HOOFDSTUK VII.V. - IJking van de tellers	149
Afdeling VII.V.1. - Algemeen	149
Afdeling VII.V.2. - IJking door de transmissienetgebruiker.....	149
Afdeling VII.V.3. - IJking door de transmissienetbeheerder	150
HOOFDSTUK VII.VI. – Meet- en telgegevens.....	150
Afdeling VII.VI.1. - Periodiciteit van de meet- en telgegevens	150
Afdeling VII.VI.2. - Verzameling van de meet- en telgegevens.....	150
Afdeling VII.VI.3. - Validatie van de meetgegevens	151
Afdeling VII.VI.4. - Terbeschikkingstelling van de toegangsgegevens met betrekking tot een injectie- en/of afnamepunt.....	151
Afdeling VII.VI.5. - Archieven	152

HOOFDSTUK VII.VII. - Diverse bepalingen.....	152
TITEL VIII. - Specifieke bepalingen tussen de beheerders van het transmissienet en de beheerders van het openbaar distributienet of van het plaatselijk transmissienet in de regelzone.	153
HOOFDSTUK VIII.I. - Basisregels.	153
Afdeling VIII.I.1. - Verhouding van deze Titel tot andere Titels van dit Besluit.	153
Afdeling VIII.I.2. - Activiteiten van de netbeheerder.	154
Afdeling VIII.I.3. - Overleg en samenwerkingsovereenkomst.....	154
HOOFDSTUK VIII.II. - Netaansluiting.	156
Afdeling VIII.II.1. - Functiemodaliteiten.	156
Afdeling VIII.II.2. - Nieuwe aansluiting en aanpassing van oude aansluiting.....	156
Afdeling VIII.II.3. – Aanvullende technische voorschriften voor de uitrusting voor de gegevensuitwisseling	158
Afdeling VIII.II.4. –Technische voorschriften op het vlak van spanning 158	
Afdeling VIII.II.5. – Aanvullende technische voorschriften voor nieuwe installaties op het distributienet aangesloten op het transmissienet en nieuwe distributienetten en voor nieuwe installaties op het plaatselijk transmissienet aangesloten op het transmissienet en nieuwe plaatselijk transmissienetten 158	
HOOFDSTUK VIII.III. - Toegang tot het net.....	162
Afdeling VIII.III.1. - Ondersteunende diensten en beschermingsplan 162	
Afdeling VIII.III.2 - Werken en onderhoud van de netten..... 163	
Afdeling VIII.III.3 - Productie-eenheden verbonden aan de distributienetten..... 163	
HOOFDSTUK VIII.IV. – Betrekkingen in het kader van het beheer van de energiemarkt en de facturatie..... 163	
TITEL IX. – Regels van toepassing op de gesloten industriële netten en op hun relaties met de transmissienetbeheerder..... 164	
HOOFDSTUK IX.I. - Algemene regels en relaties tussen de transmissienetbeheerder en de beheerders van gesloten industriële netten en gesloten distributienetten, aangesloten op het transmissienet..... 164	
HOOFDSTUK IX.II. – Regels inzake het aansluiten van de gebruikers van het gesloten industrieel net en van het gesloten distributienet 166	
HOOFDSTUK IX.III. - Regels voor de toegang van de gebruikers van een gesloten industrieel net of van een gesloten distributienet tot dat gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet 167	
HOOFDSTUK IX.IV. - Regels voor de deelname aan de elektriciteitsmarkt door de gebruikers van gesloten industriële netten en voor het evenwicht voor de evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn in de gesloten industrieel net of de gesloten distributienet..... 168	
Afdeling IX.IV.1. – Aanwijzing van een leverancier en van de overeenkomstige evenwichtsverantwoordelijke..... 168	

Afdeling IX.IV.2. – Allocatieproces voor energie tussen balanceringsverantwoordelijken die actief zijn binnen een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet dat aangesloten is op het transmissienet of op een gesloten industrieel net - Communicatie naar de marktdeelnemers en de transmissienetbeheerder	171
HOOFDSTUK IX.V. – Gegevensuitwisselingen tussen de transmissienetbeheerder en de beheerders van gesloten industriële netten en gesloten distributienetten aangesloten op het transmissienet van.....	173
HOOFDSTUK IX.VI. - Metingen en tellingen	173
TITEL X. - Registratie van gegevens.....	175
HOOFDSTUK X.I. - Algemeen.....	175
HOOFDSTUK X.II. - Vorm van communicatie van gegevens of informatie.	177
HOOFDSTUK X.III. - Beginselen van opstelling van elektrische schema's.....	177
TITEL XI. - Slotbepalingen.....	177
HOOFDSTUK XI.I. - Strafbepalingen.	177
HOOFDSTUK XI.II. - Permanente dialoog met de marktoperatoren.....	177
HOOFDSTUK XI.III. - Inwerkingtreding.	178
BIJLAGEN.....	179
Art. N1. Bijlage 1. Technische karakteristieken van een installatie.....	179
Bijlage 1A. Technische karakteristieken van een bestaande installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving.....	179
Bijlage 1B. Technische karakteristieken van een nieuwe installatie in de betekenis van artikel 74 § 2.....	180
Art. N2. Bijlage 2. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging.....	181
Bijlage 2A. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging voor een bestaande installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving	181
Bijlage 2B. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging voor een nieuwe installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving en van artikel 74 § 2.....	182
Art. N3. Bijlage 3. Tabel van gegevens.....	184

TITEL I. – Algemeen

HOOFDSTUK I.I. - Definities en toepassingsgebied

Art. 1. § 1. De definities vervat in artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en in de Europese netcodes, zoals hierna gedefinieerd, zijn van toepassing op dit besluit, behoudens voor die begrippen waarvoor hierna in §2 een afwijkende definitie wordt vermeld.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

1° " wet van 29 april 1999 ": de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt;

"Verordening 714/2009": Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1228/2003

"toepasselijke wetgeving": met uitzondering van dit besluit, alle wetgeving of regelgeving of akte met normatieve waarde in het Belgisch juridisch systeem, met inbegrip van de rechtstreeks toepasselijke Europese verordeningen en de verschillende voorschriften, methodes, richtsnoeren, normen en beginselen die in overeenstemming daarmee zijn vastgesteld;

"net": het transmissienet, een buitenlands transmissienet, een lokaal transmissienet, een publiek distributienet, een gesloten industrieel net, een gesloten distributienet of het tractienet spoor;

"distributienet": een publiek distributienet, een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet;

"publiek distributienet": geheel van onderling verbonden elektrische leidingen met een nominale spanning die gelijk is aan of minder is dan 70 kilovolt, en de bijbehorende installaties, die noodzakelijk zijn voor de distributie van elektriciteit aan afnemers, dat geen gesloten distributienet of een directe lijn is;

"lokaal transmissienet": het plaatselijk vervoernet zoals gedefinieerd in [Energiedecreet], het plaatselijk transmissienet zoals gedefinieerd in [Waals decreet] of het gewestelijk transmissienet zoals gedefinieerd in [Brusselse ordonnantie?];

"transmissienetbeheerder": de netbeheerder zoals vastgesteld gedefinieerd in de wet van 29 april 1999; in functie van de vereiste technische voorschriften krachtens de opgelegde Europese netwerk codes, of conform aan de modaliteiten en voorwaarden, te definiëren methodologieën, of andere missies die aan hem zijn toegewezen overeenkomstig de Europese netwerk codes, handelt de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van voor de regelzone relevante transmissienetbeheerder of als relevante netbeheerder;

"netbeheerder": een beheerder van een net; ~~werk, zoals de transmissienetbeheerder, een beheerder van een buitenlands transmissienet, een distributienet, een lokaal of regionaal transmissienet, een gesloten industrieel net, een gesloten distributienet, een tractienet spoor. Voor de doeleinden van dit besluit worden het regionale transmissienet en het plaatselijk vervoernet beschouwd als het lokaal transmissienet.~~

Comment [WG1]: Zie algemene opmerking ivm definities in onze nota, inclusief noodzaak tot screening gehele tekst op correct gebruik definities en nieuw in te voegen definities

Comment [WG2]: De nummering van de definitielijst staat nog verre van op punt (nummers ontbreken, enz.). Er lijkt ook geen enkele logische volgorde te bestaan, wat de leesbaarheid erg bemoeilijkt.

Comment [WG3]: Onduidelijke en onleesbare tekst

~~"transmissienet": het transmissienet zoals gedefinieerd in de wet van 29 april 1999; het transmissienet omvat de offshore-netaansluitsysteem die het net op zee vormen;~~

Comment [WG4]: Overbodig, want al gedefinieerd in elektriciteitswet

"Europese netcode": een van de volgende Europese verordeningen (deze Europese netcodes kunnen ook met hun acroniem worden aangeduid):

- Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (hierna ook "Europese netwerk-code CACM" genoemd);
- Verordening (EU) 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (hierna ook "Europese netcode RfG genoemd");
- Verordening (EU) 2016/1388 van de Europese Commissie van 17 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode voor aansluiting van verbruikers (hierna ook "Europese netcode DCC" genoemd);
- Verordening (EU) 2016/1447 van de Commissie van 26 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting op het net van hoogspanningsgelijkstroomsystemen en op gelijkstroom aangesloten power park modules (hierna ook "Europese netcode HVDC" genoemd);
- Verordening (EU) 2016/1719 van de Commissie van 26 september 2016 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing op de langere termijn (hierna ook "Europese netwerk-code FCA" genoemd);
- Verordening (EU) 2017/1485 van de Europese Commissie van 2 augustus tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen (hierna ook "Europese netcode SOGL" genoemd);
- Verordening (EU) 2017/2195 van de Europese Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancering (hierna ook "Europese netcode EBGL" genoemd);
- Verordening (UE) 2017/2196 van de Europese Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet (hierna ook "Europese netcode E&R" genoemd);

5° " dag D ": een kalenderdag;

6° " dag D-1 ": de kalenderdag vóór dag D;

7° " werkdag ": elke dag van de week, met uitzondering van zaterdag, zondag en wettelijke feestdagen;

8° " kwaliteit ": het geheel van de karakteristieken van de elektriciteit die een invloed kunnen hebben op de aansluitingsinstallaties, installaties van één of meerdere transmissienetgebruikers en/of het transmissienet en die, onder meer, de continuïteit van de spanning en de elektrische karakteristieken van deze spanning en stroom (frequentie, amplitude, golfvorm, symmetrie) omvatten;

9° " AREI ": Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties;

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

10° " ARAB ": Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming, rekening houdend met de opname ervan in de Codex over het welzijn op het werk;

11° " IEC ": Internationale Elektrotechnische Commissie;

12° " regelzone " : de zone waarbinnen de transmissienetbeheerder het permanent evenwicht tussen de vraag en het aanbod van elektriciteit controleert, rekening houdend met de uitwisselingen van actief vermogen tussen de regelzones; onverminderd toekomstige evoluties, met name in de organisatie van de elektriciteitsmarkt, komt de regelzone overeen met de in de Europese netcode RfG bedoelde regelzone, met de in de Europese netcode bedoelde SO—GL belasting-frequentieregelblok (LFC-blok) en belasting-frequentieregelzone (LFC-zone) en met de in de EB—GL bedoelde onbalanszone en programmeringszone en met de evenwichtszone. De notie van regelzone wordt standaard gebruikt als de andere hierboven genoemde begrippen niet worden gebruikt in meer specifieke bepalingen in dit besluit.

Comment [WG5]: Deze zin begrijpen wij niet.

"CDS": een gesloten distributiesysteem zoals gedefinieerd in artikel 28 van de Europese Richtlijn 2009/72/EG, dat zowel de gesloten industriële netten als de gesloten distributienetten omvat.

*° "gesloten industrieel net": ~~het een gesloten industrieel net zoals gedefinieerd in de wet van 29 april 1999 distributienet zoals gedefinieerd in de Europese netcode DCC, dat het in de wet van 29 april 1999 bedoelde gesloten industrieel net omvat;~~

*° "gesloten distributienet": ~~het een gesloten distributienet zoals gedefinieerd in de Europese netcode DCC, dat het gesloten distributienet, zoals bedoeld~~ in het Vlaamse decreet van 8 mei 2009 betreffende het energiebeleid, ~~en het gesloten beroepsnet of een "réseau fermé professionnel", zoals bedoeld gedefinieerd~~ in het Waals decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt; ~~omvat;~~

14° " actieve energie " : de integraal van het actief vermogen over een bepaald tijdsinterval;

16° " reactieve energie " : de integraal van het reactief vermogen over een bepaald tijdsinterval;

17° " actieve verliezen " : het verbruik van actief vermogen in het net dat veroorzaakt wordt door het gebruik van dat net;

19° " elektrisch systeem " : het geheel van de uitrustingen dat alle ~~gekoppelde verbonden~~ netten, alle aansluitingsinstallaties en alle installaties van de op deze netten aangesloten netgebruikers omvat en tot de regelzone van de relevante transmissienetbeheerder behoort;

20° " component van het elektrisch systeem " : elke uitrusting die deel uitmaakt van het elektrisch systeem;

21° " installatie " : elke aansluitingsinstallatie tot het net, installatie van ~~een~~ transmissienetgebruiker of directe lijn;

Comment [WG6]: Compleet onduidelijk voor ons welke installaties hieronder zouden moeten vallen. Deze definitie verschilt ook van de Franse versie.

22° " railstel " : het driefasig geheel van drie metalen rails of geleiders die voor elke fase een gemeenschappelijk spanningspunt vormen en via dewelke de verschillende aangesloten toestellen, lijnen en kabels onderling verbonden zijn;

23° " verbinding ": het geheel van verbindingpunten tussen ~~een net en een verbonden elektriciteitsnet (inclusief de buitenlandse transmissienetten)~~ twee publieke netten;

*° "verbindingpunt: ~~het een~~ punt waarop twee publieke netten met elkaar verbonden zijn;

*° "netgebruiker": elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit injecteert op of afneemt ~~aan~~ van een transmissienet, een lokaal transmissienet of een publiek distributienet ~~levert of ervan afneemt~~, naargelang het geval als eigenaar van een elektriciteitsproductie-installatie, van een verbruiksinstallatie, van een asynchrone opslag, van een lokaal transmissienet, van een publiek distributienet, van een gesloten industrieel systeemnet, van een gesloten distributienet, of van een HVDC-systeem, met dien verstande dat louter voor de toepassing van dit besluit en de Europese netcodes als eigenaar wordt beschouwd: de persoon die beschikt over het eigendomsrecht of, indien een derde met dewelke deze persoon een contractuele relatie heeft, over het eigendomsrecht beschikt, over het gebruiksrecht op deze installatie, dit net of dit systeem. Een achterliggende netgebruiker is evenwel geen netgebruiker;

° "achterliggende netgebruiker": elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit injecteert op of afneemt van een CDS;

"marktspeler": [belangrijk om dit begrip te definiëren, want komt diverse keren terug in de tekst, maar het is onduidelijk wie allemaal als "marktspeler" wordt beschouwd door Elia]

24° " transmissienetgebruiker ": een netgebruiker wiens elektriciteitsproductie-eenheid, verbruiksinstallatie, asynchrone opslag, lokaal transmissienet, publiek distributienet, gesloten industrieel net, gesloten distributienet, of HVDC-systeem, op het transmissienet is aangesloten;

25° " aansluitingsinstallatie ": elke uitrusting die nodig is om de installatie van ~~de een~~ transmissienetgebruiker te verbinden met het transmissienet;

26° " installatie van ~~de een~~ transmissienetgebruiker ": elke uitrusting van ~~de een~~ transmissienetgebruiker die door een aansluiting op het transmissienet is aangesloten;

27° " aansluiting ": het geheel van de aansluitingsinstallaties dat tenminste het eerste aansluitingsveld vanaf het transmissienet inhoudt; de ~~openbare~~publieke distributienetten of lokale ~~of regionale~~ transmissienetten worden aangesloten op het transmissienet op het verbindingspunt aan de secundaire zijde van de transformator, die tot het transmissienet behoort, die de spanning van de elektriciteit omzet naar de spanning van de ~~openbare~~publieke distributienetten of de lokale transmissienetten, die deel uitmaakt van het transmissienet en waarvan de fysieke plaats en het spanningsniveau in de samenwerkingsovereenkomst zijn opgenomen.

28° " aansluitingspunt ":

~~De interface waarlangs~~Het punt waar een elektriciteitsproductie-eenheid, een asynchrone opslag, een verbruiksinstallatie~~eenheid~~, een publieke distributienet, een lokaal ~~of regionaal~~ transmissienet, een gesloten industrieel net, een gesloten distributienet, of een HVDC-systeem, met inbegrip, in voorkomend geval, van hun aansluitingsinstallaties, op het transmissienet, ~~op een net op zee, op een gesloten industrieel systeem of op een HVDC-systeem zijn is~~ aangesloten.

Voor de transmissienetgebruikers, die geen publieke distributienetbeheerder of lokaal transmissienetbeheerder zijn, wordt het transmissienet door het aansluitingspunt gescheiden van de installaties, waarvan de uitschakeling enkel gevolgen heeft voor de op dit punt aangesloten

Comment [WG7]: Dus het woord "aansluitingspunt" behelst evenzeer de aansluiting van bijv. een generator op ons gesloten industrieel net? Wat vreemd is, aangezien de definities van "aansluiting" en "aansluitingsinstallatie" uitdrukkelijk beperkt blijven tot de aansluiting op het transmissienet...

Comment [WG8]: Er kan meer dan 1 aansluitingspunt bestaan

transmissienetgebruiker. Het aansluitingscontract vermeldt de fysieke plaats en het spanningsniveau van het aansluitingspunt waar de aansluiting met het transmissienet is verbonden.

Het aansluitingspunt van publieke distributienetten of van lokale transmissienetten ~~aan op~~ het transmissienet ~~vindt plaats aan~~ bevindt zich op het verbindingpunt dat zich situeert aan de secundaire van de transformator die deel uitmaakt van het transmissienet die de elektriciteitsspanning omzet naar de spanning van de distributienetten of lokale ~~of regionale~~ transmissienetten en waarvan de fysieke ~~locatie plaats~~ en het spanningsniveau opgenomen zijn in het samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de betrokken netbeheerders.

“CDS aansluitingspunt”: de fysieke plaats en het spanningsniveau waar de aansluiting van de achterliggende netgebruiker is aangesloten op het CDS.

Voor aansluitingen op een gesloten industrieel net, is het CDS aansluitingspunt bepaald in de aansluitingsmodaliteiten ~~aansluitingsmodaliteiten~~ van ~~diezelfde de~~ beheerder van het gesloten industrieel net ~~met de achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net~~.

Voor aansluitingen op een gesloten distributienet, is het CDS aansluitingspunt bepaald in de aansluitingsmodaliteiten van de beheerder van het gesloten distributienet met de achterliggende netgebruiker van het gesloten distributienet.

29° " punt van interface ": de fysieke plaats en het spanningsniveau van het punt waar ~~de~~ installaties van een ~~transmissienetgebruiker~~ verbonden zijn met de aansluiting. Dit punt bevindt zich op de site van de ~~transmissienetgebruiker~~ en in ieder geval na het eerste aansluitingsveld vanaf het net aan de zijde van de ~~transmissienetgebruiker~~;

30° " aansluitingsveld ": het geheel van componenten van een aansluitingsinstallatie die in het bijzonder volgende functies waarborgen:

- het onder spanning brengen van de installaties van een ~~transmissienetgebruiker~~ vanuit het transmissienet;
- het uitschakelen en/of inschakelen van deze installaties;
- het fysiek scheiden van deze installaties van het ~~transmissienet~~;

32° " contract van evenwichtsverantwoordelijke ": het contract gesloten tussen de transmissienetbeheerder en de evenwichtsverantwoordelijke overeenkomstig Hoofdstuk V van Titel V van dit besluit;

33° " register van evenwichtsverantwoordelijken ": register door de transmissienetbeheerder bijgehouden overeenkomstig dit besluit;

34° " evenwichtsverantwoordelijke ": elke natuurlijke of rechtspersoon ingeschreven in het register van evenwichtsverantwoordelijken;

35° " toegangsaanvrager ": elke natuurlijke of rechtspersoon die bij de transmissienetbeheerder een toegangsaanvraag heeft ingediend;

36° " toegangscontract ": het contract tussen de transmissienetbeheerder en een ~~transmissienetgebruiker~~ die geen ~~netbeheerder is~~ van een ~~publiek~~ distributienet of eigenaar van een

Comment [WG9]: Deze term is niet gedefinieerd. Of wordt hier installaties van een transmissienetgebruiker bedoeld (zoals in de Franse tekst van de definitie, die dus verschilt van deze definitie)?

HVDC-systeem is, of tussen de transmissienetbeheerder en de toegangshouder die door de transmissienetgebruiker overeenkomstig dit besluit aangeduid wordt ;

*"toegangspunt": een door een fysieke plaats en een spanningsniveau gekenmerkt punt, of een virtueel punt, waarvan de samenstelling in het aansluitingscontract met de transmissienetgebruiker gedefinieerd wordt, waarvoor de toegangshouder toegang tot het transmissienet wordt verleend om vanuit een op het transmissienet aangesloten productie-eenheid, verbruiksinstallatie, asynchrone opslag, gesloten industrieel net of gesloten distributienet vermogen te injecteren of af te nemen; een toegangspunt kan zowel een injectiepunt als een afnamepunt zijn dat per elementaire periode kan wisselen van een injectiepunt naar een afnamepunt of omgekeerd.

Comment [WG10]: Wij gaan ervan uit dat overal waar Elia "productie-eenheid" schrijft in dit FTR, eigenlijk "elektriciteitsproductie-eenheid" wordt bedoeld, zoals gedefinieerd in art. 2, 5° van de Europese netcode RfG

"markttoegangspunt": een toegangspunt of een achterliggend toegangspunt, bedoeld ter toewijzing aan de evenwichtsperimeter.

"achterliggend toegangspunt":

"AT-CDS":

"CDS Access Point" : [cfr. CDS-Toegangspunt of Toegangspunt CDS zoals door Elia zelf gedefinieerd in het Elia toegangscontract]

"Toegangshouder tot de markt":

Comment [WG11]: Zie punt 5 van onze algemene nota

Enz.

37° " injectiepunt ": een toegangspunt vanaf waar het vermogen in het transmissienet wordt geïnjecteerd;

38° " afnamepunt ": een toegangspunt vanaf waar het vermogen vanuit het transmissienet wordt afgenomen;

*"flexibele toegang": specifiek regime voor een toegang aan een net toegewezen aan een elektriciteitsproductie-eenheid van het type B, C en D conform de classificatie van het art. 38, zonder dewelke de aansluiting aan een net van deze eenheid niet geaccepteerd kan worden omwille van een beperkte capaciteit die efficiëntie, veiligheid en betrouwbaarheid van het transmissienet in het gevaar kan brengen. Dit regime van flexibele toegang laat aan de transmissienetbeheerder, in samenwerking met de relevante netbeheerder, toe om, in bepaalde situaties van lokale of structurele congestie, het maximaal vermogen dat door de elektriciteitsproductie-eenheid geproduceerd kan worden, te limiteren.

*"ter beschikking gesteld vermogen": het maximale geïnjecteerde of afgenomen schijnbaar vermogen dat is vastgelegd voor een toegangspunt in het aansluitingscontract van een transmissienetgebruiker en die het recht geeft aan deze transmissienetgebruiker om vermogen te injecteren en/of af te nemen naar/van het transmissienet tot dit ter beschikking gesteld vermogen.

39° " meetpunt ": de fysieke plaats ~~van~~ waar de meetuitrustingen aangesloten zijn ~~aan~~ op de aansluitingsinstallatie of ~~aan~~ op de installatie van de transmissienetgebruiker;

Comment [WG12]: Dit is voorbeeld van waar de Nederlandse vertaling afwijkt van de Franse brontekst

40° " producent ": elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit produceert, met inbegrip van elke zelfopwekker;

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

42° "asynchrone opslag ": een elektrisch systeem bestaande uit een of meer elektriciteitsopslageenheden die op het toegangspunt elektriciteit kunnen opslaan en injecteren;

43° " lokale productie-eenheid ": elektriciteitsproductie-eenheid met injectiepunt identiek aan het afnamepunt van een of meerdere in artikel 38 §3 1° bedoelde verbruiksinstallaties;

44° " contract voor de coördinatie van de inschakeling van de productie-eenheden ": het contract gesloten tussen de transmissienetbeheerder en de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van een productie-eenheid, zoals bepaald in artikel 271 en die rechten en verplichtingen van de partijen regelt en meer bepaald:

1° de coördinatie van de inschakeling van de productie-eenheid

2° de modaliteiten betreffende het dagelijks evenwichtsprogramma in overeenstemming met hoofdstuk IV van deze titel.

3° de details betreffende het dagelijks coördinatieprogramma

51° " meting ": opname op een bepaald tijdstip van een fysieke grootheid met een meetuitrusting;

52° " meetuitrusting ": elke uitrusting voor het uitvoeren van tellingen en/of metingen, zoals tellers, apparaten met als voornaamste functie het uitvoeren van metingen, meettransformatoren of bijhorende telecommunicatie-uitrustingen;

54° " meetwaarde ": een gegeven bekomen door een telling of meting met een meetuitrusting;

55° " telling ": opname met een meetuitrusting van de hoeveelheid actieve of reactieve energie die gedurende een tijdsperiode wordt geïnjecteerd in of wordt afgenomen van het transmissienet;

56° " register der tellingen ": het register van tellingen bijgehouden door de transmissienetbeheerder, overeenkomstig dit besluit;

57° " significante fout ": een fout op een meetwaarde groter dan de totale nauwkeurigheid van het geheel van de meetuitrustingen die deze meetwaarde bepalen en die het industrieel proces verbonden met deze meetwaarde, negatief kan beïnvloeden of de facturatie verbonden met deze meetwaarde kan beïnvloeden;

59° " meervoudige incidentsituatie ": de fysieke toestand van het elektrisch systeem die, vertrekkend van een referentietoestand en na het verdwijnen van de overgangverschijnselen, ontstaat uit het (quasi-)simultaan verlies van meer dan één component van het elektrisch systeem welke component zowel een netelement en een elektriciteitsproductie-eenheid kan betreffen;

60° "schaarste": een tekortsituatie zoals gedefinieerd in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt;

61° "dreiging tot schaarste": de situatie waarbij

- (i) de transmissienetbeheerder op basis van zijn inschatting of van de melding van één of meerdere evenwichtsverantwoordelijken vaststelt dat deze in de nabije toekomst gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn niet in staat zullen zijn hun evenwichtsverplichting bepaald in artikel 201 te vervullen, en dit aanleiding kan geven tot een verstoord evenwicht tussen productie en afname van elektriciteit binnen de regelzone dat door de transmissienetbeheerder niet kan gecompenseerd worden door het activeren van de productiemiddelen die binnen de regelzone beschikbaar zijn, door import of door

vraagzijdebeheer,
of

- (ii) de transmissienetbeheerder vaststelt dat het transmissienet, in de nabije toekomst, niet meer in staat zal zijn gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn voldoende elektriciteit naar alle of bepaalde delen van de regelzone te transporteren;

62° "plotse fenomenen": fenomenen, die worden veroorzaakt door de noodsituaties vermeld in de punten 1° tot 8° van artikel 14, of door een verstoring van productie, transmissie en afname van elektriciteit (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, congesties etc.), die onvoldoende of onvoldoende snel gecompenseerd kan worden door een verhoging van de productie in het betrokken deel van de regelzone of een verhoging van de toevoer van elektriciteit naar het betrokken deel van de regelzone of middels vraagzijdebeheer.²

~~§2 Het onderscheid tussen "nieuw" en "bestaand" dat in de Europese netcodes RFG, DCC en HVDC wordt gebruikt om hun toepassing in de tijd (ratione temporis) op de in die Europese netcodes bedoelde installaties, elektriciteitsproductie-eenheden en systemen te bepalen, is ook van toepassing op de installaties, productie-eenheden en systemen die niet onder dit besluit vallen.~~

HOOFDSTUK I.II. - Basisbeginselen

Art. 2. § 1er. De transmissienetbeheerder waakt, na gezamenlijk overleg met de beheerders van distributienetten en van de plaatselijke transmissienetten over de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de bevoorrading met passende middelen en maatregelen en overeenkomstig de bepalingen van dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving. Dit systeem maakt het mogelijk om ten minste volgende kwaliteitsaanduidingen te bepalen:

- a) de frequentie van de onderbrekingen;
- b) de gemiddelde duur van de onderbrekingen;
- c) de jaarlijkse duur van de onderbrekingen.

De netbeheerder bepaalt de bijkomende kwaliteitsaspecten die dienen te worden gecontroleerd.

§ 2. De transmissienetbeheerder stelt ten minste één keer per jaar een verslag publiek beschikbaar betreffende de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de bevoorrading in het transmissienet en de regelzone.

Art. 3. § 1. Onverminderd de bepalingen in de Europese netcodes en in dit besluit met betrekking tot de methodologieën, vereisten, modaliteiten en voorwaarden, worden de aansluitingscontracten, de toegangscontracten, de contracten van evenwichtsverantwoordelijken, de contracten van aanbieders van balanceringsdiensten en andere ondersteunende diensten, de overeenkomsten i.v.m. informatie-uitwisseling tussen de diverse marktpartijen (inclusief de CDS beheerders), programma-agenten en de verantwoordelijken voor de niet-beschikbaarheidsplanning, voor zover bovengenoemde bepalingen van toepassing zijn op het geheel van betrokken natuurlijke of rechtspersonen, evenals alle wijzigingen die hieraan worden aangebracht, aan de goedkeuring van de commissie onderworpen. Hiervoor worden deze contracten, net als alle aanpassingen die eraan worden aangebracht, bekendbaar gemaakt aan de commissie en door haar onderzocht conform § 2 en volgens de procedure voorzien in § 3.

§ 2. In zijn onderzoek en onverminderd de bepalingen van de Europese netcodes en dit besluit met betrekking tot de methodologieën, vereisten, modaliteiten en voorwaarden gaat de commissie na of deze contracten:

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Comment [WG13]: Dit begrijpen wij niet. Eigenlijk staat er dat het onderscheid ook van toepassing is op installaties die niet onder het besluit vallen? Dat staat hier dan toch niets doen in dit FTR?

Comment [WG14]: Akkoord, mits hieronder ook de CDS beheerders zitten vervat

- (a) de toegang tot het transmissienet niet belemmeren; en
- (b) de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet en de regelzone niet in gevaar brengen; en
- (c) conform het algemeen belang zijn.

§ 3. Onverminderd de bepalingen van de Europese netcodes met betrekking tot de methodologieën, vereisten, modaliteiten en voorwaarden:

- a) geeft de transmissienetbeheerder onverwijld kennis aan de commissie van de contracten of de hieraan voorgestelde aanpassingen bedoeld in § 1.
- b) neemt de commissie haar beslissing tot goedkeuring, tot verzoek om herziening van bepaalde clausules of tot weigering van de goedkeuring, ten laatste 60 dagen na de hierboven vermelde kennisgeving.

De afwezigheid van opmerkingen door de commissie binnen de termijn van 60 dagen komt neer op een stilzwijgende goedkeuring van de ter beoordeling ingediende contracten.

§ 4. De contracten bedoeld in § 1er, net als hun eventuele aanpassingen zijn van toepassing op het geheel van betrokken natuurlijke of rechtspersonen en treden in werking op een datum ~~bepaald~~ voorgesteld door de transmissienetbeheerder en goedgekeurd door de commissie, rekening houdend met hun draagwijdte en vereisten gelinkt aan de betrouwbaarheid, de veiligheid en de efficiëntie van het transmissienet.

Art. 4. De transmissienetbeheerder, in overeenstemming met en binnen de perken van dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, en onverminderd zijn verplichtingen inzake vertrouwelijkheid en bescherming van persoonsgegevens,

- (i) handelt op transparante wijze,
- (ii) werkt, in voorkomend geval door middel van raadpleging of op enige andere voorgeschreven wijze, samen met de netbeheerders, met inbegrip van buitenlandse netbeheerders en/of alle andere personen en/of marktspelers met wie dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving in een samenwerking voorziet
- (iii) ~~Z~~orgt voor de naleving van de beginselen van evenredigheid en niet-discriminatie tussen de ~~transmissienetgebruikers~~, de netgebruikers, de achterliggende netgebruikers, de netbeheerders, de toegangsverantwoordelijken, de evenwichtsverantwoordelijken, de leveranciers van balancerings- en andere ondersteunende diensten, de programma-agenten, de verantwoordelijken voor de niet-beschikbaarheidsplanning of tussen elke andere persoon die op de een of andere manier met het transmissienet verbonden is in het kader van zijn taken en verplichtingen of uitgevoerde diensten.

Comment [WG15]: Transmissienetgebruikers zitten als subcategorie al vervat onder de netgebruikers (i.t.t. de achterliggende netgebruikers)

Art. 5. § 1. Alle natuurlijke of rechtspersonen direct of indirect onderworpen aan dit besluit zijn gehouden alle voor hen relevante voorschriften die het bevat te respecteren, net als het sluiten van alle contracten die betrekking hebben op zijn activiteiten, ongeacht of het in hoedanigheid van transmissienetgebruiker, toegangshouder, evenwichtsverantwoordelijke, aanbieder van ondersteunende diensten of ieder andere hoedanigheid bedoeld in dit besluit is.

§2. Overeenkomstig artikel 15 van de elektriciteitswet, kan de transmissienetbeheerder de toegang van installaties van net- of transmissienetgebruikers, met inbegrip van de netbeheerders van een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet, ~~rekening houdend met diens voorschriften, voorwaardelijk maken aan bepaalde in te vullen voorschriften~~ laten afhangen van de correcte naleving van de technische voorschriften opgenomen in dit besluit en, indien nodig, de toegang van

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

deze installaties tot het transmissienet opschorten of weigeren. De beslissing tot toegangsweigerings moet gemotiveerd worden door transmissienetbeheerder en onverwijld aan de commissie worden meegedeeld.

HOOFDSTUK I.III. – Informatie, confidentialiteit, openbaarheid.

Art. 6. Bij afwezigheid van uitdrukkelijke bepaling daaromtrent in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving zetten de transmissienetbeheerder en alle andere personen voor wie dergelijke verplichtingen gelden in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving zich in om zo spoedig mogelijk de voor de uitvoering van dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving noodzakelijke informatie en/of gegevens met inachtneming van hun vertrouwelijkheidsverplichtingen mee te delen. Indien er in de toepasselijke wetgeving of in dit besluit geen modaliteiten zijn bepaald, bepaalt de transmissienetbeheerder de regels, vereisten, modaliteiten en beginselen met betrekking tot de mededeling en/of uitwisseling van de informatie en/of gegevens zoals bedoeld in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, **evenwel steeds in overleg met alle betrokken partijen.**

- De transmissienetbeheerder en alle andere personen voor wie in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving dergelijke verplichtingen gelden, treffen de nodige maatregelen om een passende beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de informatie en de gegevens die zij mededelen en/of uitwisselen, te garanderen, met name, in voorkomend geval, door deze te actualiseren. Indien in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving drempels of te behalen precisieniveaus zijn vastgesteld, zorgen zij ervoor dat deze drempels of precisieniveaus worden nageleefd en behaald. Zij rusten zich uit met en gebruiken de daartoe benodigde informatica- en technische instrumenten en middelen.
- De transmissienetbeheerder treft de nodige technische, fysieke en organisatorische maatregelen, in voorkomend geval bij toepassing van de toepasselijke wetgeving, om een veiligheidsniveau te waarborgen dat passend is voor de informatienetwerken en –systemen waarvan hij gebruikmaakt in het kader van zijn activiteiten, met name ter voorkoming en beheersing van de risico's en incidenten die dergelijke netwerken en systemen bedreigen.

Art. 7. De mededeling aan derden van vertrouwelijke of commercieel gevoelige informatie, is niet toegelaten, behoudens andersluidende bepaling in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving of behoudens wanneer aan minstens een van volgende voorwaarden voldaan is:

- 1° indien de transmissienetbeheerder, de regionale veiligheidscoördinatoren en/of de betrokken transmissienetgebruikers en/of andere marktspelers en/of hun respectievelijke personeelsleden zijn opgeroepen om in rechte te getuigen of in hun verhoudingen met de controleautoriteiten;
- 2° in het geval van een voorafgaand schriftelijk akkoord van diegene van wie de vertrouwelijke of commercieel gevoelige informatie uitgaat;
- 3° wat betreft de transmissienetbeheerder, in overleg of in het kader van contracten en/of regels met andere netbeheerders of met regionale veiligheidscoördinatoren en voor zover de bestemming van deze informatie zich ertoe verbindt aan deze informatie dezelfde graad van vertrouwelijkheid te geven als deze gegeven door de transmissienetbeheerder;
- 4° indien deze informatie gemakkelijk en gewoonlijk toegankelijk of voor het publiek beschikbaar is;
- 5° wanneer de mededeling door de transmissienetbeheerder onmisbaar is voor de uitvoering van de gesloten of te sluiten contracten tussen de transmissienetbeheerder en de leveranciers van goederen en diensten in het kader van zijn taken met betrekking tot de ontwikkeling, het onderhoud en de exploitatie van het transmissienet of wanneer de mededeling van informatie noodzakelijk is

voor de goede werking en integratie van de markt of om de veiligheid, betrouwbaarheid en doeltreffendheid van het transmissienet te waarborgen, op voorwaarde dat de ontvanger van deze informatie zich ertoe verbindt de informatie niet aan derden bekend te maken zonder toestemming van de transmissienetbeheerder en om deze informatie met dezelfde mate van vertrouwelijkheid te behandelen als die waarmee de transmissienetbeheerder deze heeft behandeld.

Art. 8. Wanneer de netbeheerder voor de openbaarheid, met inbegrip van de bekendmaking van bepaalde informatie en/of gegevens moet zorgen, waarborgt hij deze openbaarheid met inachtneming van de in dit besluit of de toepasselijke wetgeving vastgestelde voorwaarden, modaliteiten en formaliteiten.

HOOFDSTUK I.IV. – Uitvoering van de taken en opdrachten op de uitrustingen en goederen en toegang tot de installaties.

Afdeling I.IV.1 – Uitvoering van de taken en opdrachten op de uitrustingen.

Art. 9. De transmissienetbeheerder voert de taken en verplichtingen uit met betrekking tot de goederen, uitrustingen of installaties, waarvan hij eigenaar is, of, indien hij er geen eigenaar van is, waarvan hij het gebruik of een effectieve controle heeft in akkoord met de eigenaar, en de goederen, uitrustingen of installaties tot dewelke hij toegang heeft overeenkomstig de bepalingen van dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving en de krachtens deze bepalingen gesloten contracten.

Afdeling I.IV.2. - Voorschriften betreffende de veiligheid van personen.

Art. 10. De Belgische wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de veiligheid van personen en goederen, en met name het " ARAB " en het " AREI ", de Code over het welzijn op het werk alsook de normen " NBN-EN 50110-1 " en " NBN-EN 50110-2 " en de op die gebieden rechtstreeks toepasselijke Europese en/of geharmoniseerde normen en standaarden en de eventuele latere wijzigingen, zijn van toepassing op iedere persoon die tussenkomt op het transmissienet en/of op de bijbehorende infrastructuur, met inbegrip van de transmissienetbeheerder, de transmissienetgebruiker en hun respectievelijke personeel, met inbegrip van hun onderaannemers. Wanneer Europese en/of geharmoniseerde normen en standaarden bestaan die echter niet bindend zijn, zorgen de bovenvermelde personen er niettemin voor dat daarmee rekening wordt gehouden.

Afdeling I.IV.3. - Toegang tot de installaties beheerd door de transmissienetbeheerder.

Art. 11. § 1. Behoudens andersluidende bepaling in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving gebeurt de toegang tot elk roerend of onroerend goed beheerd door de transmissienetbeheerder te allen tijde overeenkomstig de toegangs- en veiligheidsprocedures van de transmissienetbeheerder en met zijn voorafgaandelijk uitdrukkelijk akkoord.

§ 2. Elke toegang die niet overeenkomstig dit artikel en, in voorkomend geval, de door de transmissienetbeheerder vastgelegde procedures werd verleend, wordt, onverminderd ander verhaal, door de bevoegde autoriteiten gesanctioneerd overeenkomstig de toepasselijke wetgeving.

§ 3. In het geval de door de transmissienetbeheerder beheerde installaties zich op de site van de transmissienetgebruiker bevinden, en tenzij anders vermeld in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, laten de bepalingen in de vorige leden de naleving door de transmissienetbeheerder en zijn onderaannemers van de voorschriften betreffende de veiligheid van personen en goederen die door de transmissienetgebruiker worden toegepast voor de toegang tot deze site, onverlet.

Afdeling I.IV.4. - Toegang tot de installaties van de ~~transmissienetgebruiker, de netgebruiker~~ of de marktspeler.

Art. 12. § 1. Behoudens andere in de Europese netcodes vastgestelde regels en/of modaliteiten heeft de transmissienetbeheerder, in zijn hoedanigheid van relevante netbeheerder of, in voorkomend geval, in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder, zonder buitensporige risico's of verplichtingen toegang tot de installaties van de transmissienetgebruiker of van elk andere netgebruiker en/of marktspeler die hem een dergelijke toegang krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving verleent, in voorkomend geval in coördinatie met de betrokken relevante netbeheerder, teneinde er inspecties en testen uit te voeren of te laten uitvoeren en/of testen te organiseren en/of laten organiseren, of andere maatregelen/formaliteiten in te stellen of te laten instellen met het oog op het controleren van de toepassing in overeenstemming met dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving.

Deze toegang wordt verleend in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van ~~de~~ ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler.

Voorts stellen de transmissienetbeheerder, de betrokken ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler zich ter beschikking van elkaar, om elkaar in kennis te stellen van eventuele risico's die eventueel gepaard gaan met hun aanwezigheid of die van hun vertegenwoordiger wanneer dergelijke testen, metingen en/of formaliteiten worden uitgevoerd.

§ 2. In de omstandigheden bedoeld in § 1 en tenzij anders aangegeven in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, dient de transmissienetbeheerder de voorschriften betreffende de veiligheid van personen en goederen na te leven die worden toegepast door de ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler, en/of door iedere andere persoon die hem krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving dergelijke toegang waarborgen. Te dien einde voorafgaand aan de uitvoering van de inspecties, testen of andere formaliteiten en/of maatregelen is de ~~transmissienetgebruiker,~~ de netgebruiker, en/of de marktspeler ertoe gehouden de transmissienetbeheerder schriftelijk op de hoogte te stellen van de toepasselijke voorschriften, met inbegrip van de procedures, en hem of haar een kopij ervan te verstrekken.

De ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler mag ten aanzien van de transmissienetbeheerder geen strengere vereisten opleggen inzake veiligheid dan aan zijn eigen personeel, behalve indien het niet naleven van deze vereisten een direct gevaar voor de veiligheid

Comment [WG16]: Transmissienetgebruiker is een subcategorie van netgebruiker, dus overbodig om deze afzonderlijk te vermelden

en de gezondheid van het personeel van de transmissienetbeheerder, zijn aannemers, onderaannemers of leveranciers inhoudt.

Indien de ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler oordeelt dat het personeel van de transmissienetbeheerder, zijn aannemers, onderaannemers of leveranciers persoonlijke beschermingsuitrusting dienen te gebruiken tijdens de uitvoering van hun missie, die zijn oorsprong vindt in de activiteiten van de ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler, dan dient laatstgenoemde deze ter beschikking te stellen aan het interveniërende personeel van de transmissienetbeheerder, zijn aannemers, onderaannemers of leveranciers en de nodige instructies te geven voor het correct gebruik ervan. Deze terbeschikkingstelling kan op geen enkele wijze aanleiding geven tot een vergoeding of financiële tussenkomst van de transmissienetbeheerder aan de ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker of marktspeler.

§ 3. Bij gebrek aan de in § 2 bedoelde informatie past de transmissienetbeheerder bij de uitvoering van inspecties en van testen of andere formaliteiten en/of maatregelen met betrekking tot de installaties van de ~~transmissienetgebruiker,~~ de netgebruiker en/of iedere marktspeler die hem krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving dergelijke toegang waarborgen, zijn eigen voorschriften toe, inzake de veiligheid van personen en goederen die ten minste in overeenstemming zijn met de in artikel 11 van dit besluit bedoelde wettelijke en reglementaire bepalingen.

§ 4. Wanneer de veiligheid of de technische betrouwbaarheid van het ~~transmissienet~~ het vereist, heeft de transmissienetbeheerder het recht de ~~transmissienetgebruiker,~~ de netgebruiker en/of marktspeler die hem krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving dergelijke toegang waarborgen, in gebreke te stellen teneinde binnen de in de geschreven ingebrekestelling vastgestelde termijn de noodzakelijke werken welke in de ingebrekestelling zijn gepreciseerd, uit te voeren. Bij niet-uitvoering van deze werken binnen de in de ingebrekestelling vastgestelde termijn, heeft de transmissienetbeheerder het recht voor rekening en ten laste van de tekortschietende partij de werken uit te voeren die strikt nodig zijn voor het verzekeren van de veiligheid en de betrouwbaarheid van het net. In ~~de~~ dit geval zijn inzake veiligheid van personen en goederen de bepalingen in §§ 2 en 3 van toepassing.

HOODSTUK I.V. – Noodsituaties en handelingen door de transmissienetbeheerder

Afdeling I.V.1 – Noodsituaties en gevallen van overmacht

Art. 13. In dit besluit, en onverminderd de in artikel 35, lid 1, van de Europese netcode E&R beschreven situaties en artikel 16, lid 2, van Verordening (EG) nr. 714/2009, wordt onder “noodsituatie” verstaan:

een situatie, die wordt waargenomen door de transmissienetbeheerder of hem ter kennis wordt gesteld door een andere netbeheerder, ~~transmissienetgebruiker,~~ netgebruiker, iedere andere betrokken marktspeler of betrokken derde, die het gevolg is van een gebeurtenis die overeenkomstig artikel 14 of overeenkomstig de huidige stand van de rechtspraak en rechtsleer al dan niet als overmacht wordt gekwalificeerd, en die, volgens de beoordeling van de transmissienetbeheerder een dringend en passend optreden van de transmissienetbeheerder vereist of die andere uitzonderlijke en tijdelijke maatregelen vereist om het hoofd te bieden aan de

mogelijke gevolgen van deze situaties, om de veilige en betrouwbare werking van het transmissienet te kunnen waarborgen of herstellen, of om verdere schade te voorkomen. De transmissienetbeheerder moet dit optreden achteraf ten aanzien van de ~~transmissienetgebruikers en, in voorkomend geval, de betrokken~~ netgebruikers en de marktspelers, en ten aanzien van de commissie rechtvaardigen.

Art. 14. Onverminderd de toepasselijke wetgeving worden voor de toepassing van dit besluit de volgende gebeurtenissen en situaties voor de transmissienetbeheerder beschouwd als gevallen van overmacht, voor zover zij onvoorzienbaar ~~of ongewoon~~ zijn, ~~zij onafhankelijk van de wil van de transmissienetbeheerder zijn~~ ~~zij zich aan alle redelijke mogelijkheden tot controle door de transmissienetbeheerder onttrekken~~, zij niet aan een fout van de transmissienetbeheerder kunnen worden toegerekend, zij ondanks alle getroffen preventieve maatregelen en redelijke inspanningen niet kunnen worden vermeden of verholpen, zij door de transmissienetbeheerder niet met redelijke maatregelen op technisch, financieel of economisch gebied kunnen worden rechtgezet, zij daadwerkelijk hebben plaatsgevonden en objectief verifieerbaar zijn, en zij het de transmissienetbeheerder tijdelijk of permanent onmogelijk maken om aan zijn verplichtingen uit hoofde van dit besluit te voldoen:

1° natuurrampen die voortvloeien uit aardbevingen, overstromingen, stormen, cyclonen, of andere klimatologisch situaties die als uitzonderlijk zijn erkend door een openbare instantie waarvan algemeen bekend is dat zij daartoe gemachtigd is;

2° een kern- of chemische ontploffing en de gevolgen ervan;

3° de plotse onbeschikbaarheid van de installaties om andere redenen dan de ouderdom, het gebrekkige onderhoud of de kwalificatie van de operatoren; met inbegrip van een instorting van het informaticasysteem, al dan niet veroorzaakt door een virus, terwijl alle preventiemaatregelen waren getroffen, rekening houdend met de techniek;

4° de technische, tijdelijke of permanente onmogelijkheid voor het transmissienet om elektriciteit uit te wisselen wegens storingen binnen de regelzone veroorzaakt door elektriciteitsstromen die het gevolg zijn van energie-uitwisselingen binnen een andere regelzone of tussen twee of meerdere andere regelzones en waarvan de identiteit van de betrokken marktspelers door deze energie-uitwisselingen voor de transmissienetbeheerder niet gekend is en dit redelijkerwijze niet kan zijn;

5° de onmogelijkheid om het transmissienet of de installaties die er functioneel deel van uitmaken, te gebruiken wegens een collectief conflict en die aanleiding geeft tot een eenzijdige maatregel van de werknemers (of van een groep werknemers) of elk ander sociaal conflict;

6° een brand, een ontploffing, sabotage, een terreurdaad, een daad van vandalisme, schade veroorzaakt door misdaden, dwang van criminele aard en bedreigingen van dezelfde aard;

7° een al dan niet verklaarde oorlog, oorlogsdreiging, invasie, gewapend conflict, embargo, omwenteling, opstand;

8° maatregelen van hogerhand waaronder meer bepaald situaties waarin de bevoegde overheid de spoedeisendheid inroept en uitzonderlijke en tijdelijke maatregelen oplegt aan de netbeheerders en/of netgebruikers om de veilige en betrouwbare werking van het geheel van de netwerken te

handhaven of te herstellen, met inbegrip van het bevel tot afschakeling in het kader van de procedure van schaarste;

9° plotse fenomenen.

Afdeling I.V.2. – Handelingen van de transmissienetbeheerder in geval van noodsituaties.

Art. 15. § 1. De transmissienetbeheerder stelt, met inachtneming van de toepasselijke wetgeving, alle handelingen die hij nodig acht voor de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet wanneer hij het hoofd moet bieden aan een noodsituatie.

§ 2. De transmissienetbeheerder stelt, met inachtneming van de toepasselijke wetgeving alle preventieve handelingen die nodig zijn om de schadelijke gevolgen van aangekondigde uitzonderlijke of redelijkerwijs voorzienbare gebeurtenissen te beperken.

De handelingen die de transmissienetbeheerder in het kader van dit artikel stelt, verbinden alle betrokken personen.

Afdeling I.V.3. - Opschorting van taken en verplichtingen.

Art. 16. § 1. In geval van noodsituatie mag de transmissienetbeheerder de betrokken marktactiviteiten opschorten, waarvan de gedeeltelijke of volledige opschorting noodzakelijk is, maar enkel voor de duur van de gebeurtenis die de noodsituatie als gevolg heeft.

Comment [WG17]: Dit dient duidelijker te worden beschreven

§ 2. Wanneer de transmissienetbeheerder de marktactiviteiten krachtens paragraaf 1 opschort, mag hij de werking van de processen die door de opschorting worden beïnvloed volledig of gedeeltelijk opschorten.

§ 3. De verplichtingen van geldelijke aard, als gevolg van contractuele of andere verplichtingen, waarvan de uitvoering plaats gehad heeft voor de noodsituatie, dienen uitgevoerd te worden.

§ 4. Onverminderd de verplichting voor de significante netgebruiker van wie de marktactiviteiten zijn opgeschort, om, voor zover hij daartoe technisch in staat is, de instructies van de transmissienetbeheerder overeenkomstig artikel 15 van dit besluit en artikel 35,3 van de Europese netcode E&R te volgen, is de transmissienetbeheerder die de noodsituatie inroept er niettemin toe gehouden alle redelijke inspanningen te leveren om:

Comment [WG18]: Deze term is o.i. niet gedefinieerd.

1. de gevolgen van de niet-uitvoering van haar verplichtingen tot een minimum te beperken;

2. haar opgeschorte verplichtingen zo snel mogelijk weer te na te komen.

§ 5. Wanneer de transmissienetbeheerder de betrokken marktactiviteiten opschort, stelt hij alle betrokken partijen zo snel mogelijk en via alle beschikbare middelen, met inbegrip van sociale media, in kennis van de redenen waarom hij hun verplichtingen geheel of gedeeltelijk heeft opgeschort en van de verwachte duur van de noodsituatie.

§ 6. Dit artikel doet geen afbreuk aan de verplichting van de transmissienetbeheerder, krachtens de Europese netcode E&R, met name het vastleggen van opschortings- en compensatieregels. Deze

regels doen geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de transmissienetbeheerder om zich op overmacht te beroepen in overeenstemming met artikel 14.

HOOFDSTUK I.VI. - Formaliteiten.

Afdeling I.VI.1 - Kennisgevingen, mededelingen en termijnen.

Art. 17. § 1. Behoudens andersluidende bepalingen in de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit, dient elke kennisgeving of mededeling gedaan ter uitvoering van dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving schriftelijk te gebeuren overeenkomstig de vormen en voorwaarden voorzien in artikel 2281 van het Burgerlijk Wetboek.

§ 2. De kennisgeving of mededeling is vervuld na ontvangst in de vormen bedoeld in de eerste paragraaf.

Art. 18. **In afwijking van artikel 20** en behoudens andersluidende bepalingen in de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit, dient elke indiening, mededeling of kennisgeving van informatie met betrekking tot de uitwisseling van elektriciteit en het netbeheer in het kader van dit besluit, te worden uitgevoerd via de door de transmissienetbeheerder, **in overleg met alle stakeholders**, bepaalde elektronische middelen voor de uitwisseling van gegevens.

Comment [WG19]: Waarom wijkt dit af van artikel 20? Is dit niet eerder een afwijking van artikel 19?

Art. 19. Behoudens andersluidende bepalingen in de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit worden de neerleggingen, de mededelingen of de kennisgevingen bedoeld in dit besluit geldig uitgevoerd op het door de geadresseerde opgegeven laatste adres. Ingeval er een contactpersoon is aangeduid, worden die neerleggingen, mededelingen of kennisgevingen aan die persoon gericht. Bij wijziging van adres en/of contactpersoon stelt de ontvanger van wie het adres en/of de contactpersoon is gewijzigd zijn correspondenten zo snel mogelijk van deze wijziging van adres en/of contactpersoon in kennis en zorgt hij ervoor dat dit adres en/of de contactpersoon wordt gewijzigd in de documenten waarin het voormalige adres en/of de voormalige contactpersoon vermeld staan of staat.

Art. 20. Onverminderd tegenstellende bepalingen in de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit lopen de termijnen vermeld in dit besluit van middernacht tot middernacht. Zij beginnen te lopen op de werkdag volgend op de dag van de handeling of van de gebeurtenis die daartoe aanleiding geeft en omvatten de vervalddag.

Afdeling I.VI.2. - Het houden van registers en publicatie.

Art. 21. § 1. Behoudens andersluidende bepalingen in de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit, bepaalt de transmissienetbeheerder de drager waarop hij de registers bijhoudt die in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving zijn voorzien.

§ 2. Indien de registers op een geïnformatiseerde drager gehouden worden, neemt de transmissienetbeheerder de nodige maatregelen opdat ten minste één ongewijzigde kopij veilig op een identieke drager bewaard wordt met inachtneming van de toepasselijke bepalingen inzake bescherming van persoonsgegevens.

§ 3. De transmissie—netbeheerder waarborgt de publicatie van de registers voorzien in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, volgens de gebruikelijke modaliteiten en in [overeenkomst overeenstemming](#) met de toepasselijke wettelijke bepalingen.

Art. 22. Onverminderd de niet-publicatie van vertrouwelijke of commercieel gevoelige informatie en gegevens waarvan hij kennis heeft krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving, ziet de transmissienetbeheerder toe op de publicatie van de algemene voorwaarden, formulieren en andere nuttige informatie voor de transmissienetgebruikers, voor de netgebruikers, voor de marktspelers of alle andere belanghebbenden worden gepubliceerd op een via internet toegankelijke server of iedere andere in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving bepaalde drager.

HOOFDSTUK I.VII. – Goedkeuring van afwijkingsaanvragen

Art. 23. De aanvragen tot afwijking zoals bedoeld in de Europese netcodes worden ingediend ter goedkeuring aan de commissie, in overeenstemming met de vastgelegde procedures door dezelfde Europese netcodes.

TITEL II. - Planningsgegevens van het transmissienet.

Comment [WG20]: Nieuw voorbeeld van divergentie tussen de Franse tekst en de Nederlandse tekst... Nochtans kan het belang van correct gebruik van definities niet onderschat worden!

HOOFDSTUK II.I. - Algemeenheden.

Art. 24. Teneinde zijn verplichtingen na te leven overeenkomstig artikel 13 van de wet van 29 april 1999 om een ontwikkelingsplan op te stellen, onder meer rekening houdende met een passende reservecapaciteit en projecten van algemeen belang aangeduid door de instellingen van de Europese Unie op het vlak van transeuropese netten, heeft de transmissienetbeheerder het recht om planningsgegevens voorzien in deze Titel van de transmissienetgebruikers te verkrijgen.

HOOFDSTUK II.II. – Planningsgegevens

Afdeling II.II.1. - Basisbeginselen.

Art. 25. De transmissienetgebruiker geeft de planningsgegevens ter kennis aan de transmissienetbeheerder overeenkomstig dit Hoofdstuk en volgens beste inschatting.

Art. 26. De kennisgeving van de planningsgegevens aan de transmissienetbeheerder gebeurt volgens de in Titel ~~VI~~X van dit besluit voorziene vorm.

Afdeling II.II.2. - Jaarlijkse verplichting tot kennisgeving van de planningsgegevens.

Art. 27. De transmissienetgebruiker geeft de beschikbare planningsgegevens voor de 7 jaren volgend op het lopende jaar ter kennis aan de transmissienetbeheerder.

Art. 28. De kalender van de kennisgeving van de gegevens bedoeld in dit Hoofdstuk wordt bepaald door de minister, na voorstel van de transmissienetbeheerder, rekening houdend met de vervaldagen van het ontwikkelingsplan.

Art. 29. De ter kennis te geven planningsgegevens bevatten de gegevens bedoeld in Titel X van dit besluit.

Art. 30. De transmissienetgebruiker kan, in voorkomend geval, alle andere nuttige informatie, die niet in de planningsgegevens bedoeld in Titel X van dit besluit opgenomen is, aan de transmissienetbeheerder ter kennis geven.

Art. 31. § 1. De transmissienetbeheerder kan, indien hij dit nodig acht om aan zijn verplichtingen te voldoen bijkomende gegevens, die niet vermeld zijn in Titel X van dit besluit en in haar bijlage 3, opvragen bij de transmissienetgebruiker en hij motiveert deze aanvraag

§ 2. Na raadpleging van de transmissienetgebruiker, bepaalt de transmissienetbeheerder de redelijke termijn waarbinnen deze bijkomende gegevens door de transmissienetgebruiker hem ter kennis moeten worden gegeven.

Art. 32. § 1. In geval de kennisgeving van de planningsgegevens onvolledig, onnauwkeurig, foutief of duidelijk onredelijk is, maakt de betrokken transmissienetgebruiker op vraag van de transmissienetbeheerder alle verbeteringen of bijkomende gegevens over.

§ 2. Na raadpleging van de transmissienetgebruiker bepaalt de transmissienetbeheerder de redelijke termijn waarbinnen deze gegevens hem door de transmissienetgebruiker ter kennis worden gesteld.

Art. 33. De transmissienetgebruiker die niet in staat is om de gegevens overeenkomstig artikelen 31 tem 35 ter kennis te geven, stelt de transmissienetbeheerder hiervan op de hoogte en motiveert de redenen van de onvolledige kennisgeving.

Art. 34. De jaarlijkse kennisgeving van de planningsgegevens bepaalt hun respectievelijke datum van inwerkingtreding.

Afdeling II.II.3. - Verplichting tot kennisgeving van de planningsgegevens in geval van ingebruikneming of buiten gebruikstelling van een productie-eenheid, asynchrone opslag of een HVDC-systeem.

Art. 35. De transmissienetgebruiker **of de achterliggende netgebruiker op een CDS** die het voornemen heeft een op het transmissienet aangesloten productie-eenheid of asynchrone opslag, van het type C of D, of een transmissiegekoppeld HVDC-systeem in gebruik te nemen of buiten gebruik te stellen, geeft ten laatste op 31 juli van het jaar voorafgaand aan de effectieve verwezenlijking van deze ingebruikname of buiten gebruikstelling, met een minimale kennisgevingsduur van twaalf maanden, de planningsgegevens zoals bepaald in artikel 398 ter kennis aan de transmissienetbeheerder.

De transmissienetgebruiker die het voornemen heeft een productie-eenheid of asynchrone opslag type A of B in gebruik te nemen of buiten gebruik te stellen, verricht de kennisgeving van deze ingebruikname of buiten gebruikstelling **ten laatste twaalf maanden voor zijn effectieve verwezenlijking.**

Comment [WG21]: Deze termijn is onrealistisch lang

Deze kennisgeving door de transmissienetgebruiker **of de achterliggende netgebruiker op een CDS** vindt plaats onverminderd de mededeling aan de transmissienetbeheerder door de planningsverantwoordelijke van de onbeschikbaarheden in het beschikbaarheidsplan, bij toepassing van artikel 94 van de Europese netcode SOGL. Deze laatste mededeling moet coherent zijn met de kennisgeving door de transmissienetgebruiker **of de achterliggende netgebruiker op een CDS.**

Art. 36. De kennisgeving van de gegevens voorzien in artikel 35 houdt geen erkenning in van het akkoord of de weigering van de transmissienetbeheerder, ten aanzien van deze ingebruikname of buitengebruikstelling, noch op de beslissing van de transmissienetgebruiker in verband met zijn voornemen bedoeld in artikel 35.

Art. 37. In de kennisgeving van de planningsgegevens in geval van ingebruikneming, of buiten gebruikstelling, wordt hun respectievelijke datum van inwerkingtreding gepreciseerd.

TITEL III. - Aansluiting op het transmissienet.

Comment [WG22]: Deze titel dekt de lading niet, want het gaat hier om veel meer dan over aansluitingen op het transmissienet... (zie onderstaande opmerkingen)

DEEL III. I. - Technische voorschriften voor aansluiting.

HOOFDSTUK III.I.1 - Algemeen.

Art. 38. §1. Titel III legt o.m. de aansluitingsregels vast van toepassing op alle bestaande of nieuwe aansluitingsinstallaties op het transmissienet ~~in de betekenis van de toepasselijke wetgeving~~, waaronder;

1° alle aansluitingsinstallaties van de transmissienetgebruiker, in de betekenis van de toepasselijke wetgeving:

- die de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het transmissienet of van de installaties van een andere transmissienetgebruiker, of
- die de spanningskwaliteit kunnen beïnvloeden, of
- die diensten van vraagsturing leveren aan de transmissienetbeheerder en aan andere netbeheerders;

2° alle installaties, op het transmissienet aangesloten door een directe lijn, en op installaties die deel uitmaken van een directe lijn;

3° alle **tussenverbindingsinstallaties** met andere netten, onverminderd de voorrang van bijzondere bepalingen met betrekking tot de aansluitingen van **publieke** distributienetten vervat in dit besluit.

Comment [WG23]: Welke installaties worden hiermee bedoeld?

Bepaalde aansluitingsregels zijn eveneens bepaald voor het geheel van aansluitingsinstallaties binnen de regelzone, wanneer de transmissienetbeheerder handelt in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder binnen de regelzone

Comment [WG24]: Scope van deze bepaling is volstrekt onduidelijk. Over welke aansluitingsregels gaat het? Wanneer handelt Elia in deze hoedanigheid? En welke installaties zijn dan betroffen?

§2. De technische voorschriften in deze titel zijn vastgelegd door de productie-eenheden van de types A, B, C en D in de volgende categorieën in te delen:

- elektriciteitsproductie-eenheden,
- synchrone elektriciteitsproductie-eenheden,
- power park modules,
- offshore-power park modules
- de op gelijkstroom aangesloten power park modules.

Iedere power park module wordt, voor de toepassing van de regels van dit besluit, steeds beschouwd als een overkoepelend geheel van generatoren aangesloten op het transmissienet via een uniek aansluitingspunt.

De drempels voor de elektriciteitsproductie-eenheden A, B, C en D zijn de volgende:

1° voor elektriciteitsproductie-eenheden van type A:

- het aansluitingspunt is gesitueerd onder 110 kV ; en
- het maximaal nominaal vermogen **is** ligt tussen 0,8 kW (inbegrepen) en 1 MW (niet inbegrepen);

2° voor elektriciteitsproductie-eenheden van het type B:

- het aansluitingspunt is gesitueerd onder 110 kV ; en
- het maximaal nominaal vermogen **is** ligt tussen 1 MW (inbegrepen) en 25 MW (niet inbegrepen) ;

3° voor elektriciteitsproductie-eenheden van type C:

- het aansluitingspunt is gesitueerd onder 110 kV ; en

- het maximaal nominaal vermogen ~~is~~ligt tussen 25 MW (inbegrepen) en 75 MW (niet inbegrepen) ;

4° voor elektriciteitsproductie-eenheden van type D:

- het aansluitingspunt is gesitueerd onder of boven 110 kV, ongeacht het maximaal nominaal vermogen, of
- het aansluitingspunt is gesitueerd onder 110 kV wanneer het maximaal nominaal vermogen groter is dan of gelijk aan 75 MW.

§3. De **installaties van de** transmissienetgebruikers, andere dan de elektriciteitsproductie-eenheden zoals bedoeld in §2, hoogspanningsgelijkstroomsystemen zoals bedoeld in §1, 4° en asynchrone opslag zoals bedoeld in §4, worden in de onderstaande categorieën ingedeeld voor de toepassing van dit besluit, meer bepaald op basis van artikel 3.1 van de Europese netcode DCC:

- a) de verbruiksinstallaties;
- b) de installaties voor de aansluiting van een **publiek** distributienet en een lokaal transmissienet;
- c) **publieke** distributienetten, en ~~de~~ lokale transmissienetten, net als de gesloten industriële netten en **gesloten distributienetten** ;
- d) de verbruikseenheden die worden gebruikt door een verbruiksinstallatie of door **de achterliggende netgebruikers van** een ~~gesloten industrieel net~~-CDS om diensten van vraagsturing te leveren aan de relevante netbeheerders en aan de transmissienetbeheerder.

§4. Asynchrone opslag kan van het type A, B, C of D zijn voor de toepassing van het huidige besluit, volgens de onderstaande drempels:

- 1° type A: het maximaal actief vermogen ~~is~~ligt tussen 0,8 kW (inbegrepen) en 1 MW (niet inbegrepen);
- 2° type B: het maximaal actief vermogen ~~is~~ligt tussen 1 MW (inbegrepen) en 25 MW (niet inbegrepen);
- 3° type C: het maximaal actief vermogen ~~is~~ligt tussen 25 MW (inbegrepen) en 75 MW (niet inbegrepen);
- 4° type D: het maximaal actief vermogen is gelijk aan of groter dan 75 MW.

Met “maximaal actief vermogen” wordt het maximaal actief vermogen bedoeld dat de asynchrone opslag technisch gezien in staat is te leveren op het aansluitingspunt met het transmissienet.

HOOFDSTUK III.1.2 – Voorschriften van toepassing voor alle nieuwe en bestaande aansluitingen.

Afdeling III.1.2.1 – Algemene bepalingen

Art. 39. §1. De aansluitings**installaties** wordt door de transmissienetbeheerder op het transmissienet aangesloten op het aansluitingspunt. Onder voorbehoud van §2 en van bijzondere regels die in deze Titel nader worden beschreven voor bepaalde technische voorschriften, worden de technische aansluitingsvoorschriften vastgesteld op het (de) betrokken aansluitingspunt(en).

§2. De technische aansluitingsvoorschriften voor de HVDC-systemen zijn toepasselijk op de AC-aansluitingspunten van deze systemen, onder voorbehoud van de uitzonderingen zoals bedoeld in de Europese netcode HVDC.

De technische aansluitingsvoorschriften voor de op gelijkstroom aangesloten power park modules en voor de remote-end HVDC-converterstations zijn van toepassing op het interfacepunt van

dergelijke systemen, onder voorbehoud van de uitzonderingen zoals bedoeld in de Europese netcode HVDC.

Zoals bepaald in artikel 68 §3, zijn bepaalde technische aansluitingsvoorschriften voor lokale bestaande productie-eenheden van toepassing op de uitgang van de lokale productie-eenheid.

Art. 40. § 1. De aansluitingen worden beheerd door de transmissienetbeheerder.

§ 2. Onverminderd de bevoegdheid van de transmissienetbeheerder elke aansluitingsinstallatie of aansluiting op te richten krachtens zijn aanduiding tot transmissienetbeheerder in toepassing van artikel 9 van de wet van 29 april 1999, kan een aanvraag voor een nieuwe aansluiting of aansluitingsinstallatie worden ingediend bij de transmissienetbeheerder door elke kandidaat transmissienetgebruiker die een document kan voorleggen dat staat dat hij beschikt of zal beschikken, in eigendom of in gebruik, van alle rechten met betrekking tot het beheer, het gebruik, het versterken en de overdracht van deze installaties.

§ 3. Wanneer de aansluitingsinstallaties de eigendom zijn van de transmissienetgebruiker, is deze gehouden alle bepalingen van de toepasselijke wetgeving, dit besluit en van de contracten gesloten overeenkomstig dit besluit met betrekking tot zijn aansluitingsinstallaties, na te leven of te laten naleven.

Art. 41. § 1. De procedures voor exploitatie en onderhoud van aansluitingsinstallaties die een invloed hebben op de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het [transmissienet](#) of installaties van andere transmissienetgebruikers worden opgesteld door de transmissienetbeheerder.

§ 2 Indien deze procedures een invloed hebben op de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van de installaties van de aangesloten transmissienetgebruiker worden deze procedures door de transmissienetbeheerder met deze transmissienetgebruiker overeengekomen en bijgevoegd aan het aansluitingscontract.

Afdeling III.1.2.2. - Normen

Art. 42. § 1. De aansluitingsinstallaties en de installaties van de transmissienetgebruikers zijn conform met de normen en met de reglementering van toepassing op elektrische installaties.

§ 2. De transmissienetbeheerder bepaalt in het aansluitingscontract, op transparante en niet-discriminerende wijze, de van toepassing zijnde normen, technische verslagen en andere regels.

Art. 43. § 1. Het toegelaten niveau van storingen op het [transmissienet](#) veroorzaakt door de aansluitingsinstallaties en de installaties van de transmissienetgebruikers wordt bepaald door de normen en Europese en/of geharmoniseerde standaarden die algemeen worden toegepast door vergelijkbare sectoren op Europees niveau en, onder meer, door de technische rapporten [CEI-IEC 61000-3-6](#) en [CEI-IEC 61000-3-7](#).

§ 2. De transmissienetgebruiker stelt alle aangepaste middelen in het werk om te vermijden dat de installaties, waarvan hij het beheer heeft, op het transmissienet storende verschijnselen veroorzaken die de grenzen, gepreciseerd door de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract, overschrijden.

Art. 44. Onverminderd de technische eisen die voortvloeien uit de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC, levert de transmissienetbeheerder aan de transmissienetgebruiker een spanning op het aansluitingspunt met een kwaliteit die ten minste voldoet aan de norm EN 50160. De norm EN 50160 dient als referentiepunt voor alle spanningsniveaus voorzien in dit besluit.

Art. 45. De wijzigingen aangebracht aan een norm voorzien in deze [Onderafdeling](#) zijn van toepassing op aansluitingsinstallaties en op bestaande installaties van transmissienetgebruikers voor zover [en binnen de tijdsperiode waarbinnen](#) de norm of een wettelijke verplichting dit voorzien en geen wijziging noodzaken aan de contracten gesloten krachtens dit besluit.

Afdeling III.1.2.3. - Algemene technische voorschriften voor de aansluiting

Art. 46. De verplichte algemene technische minimumeisen van een aansluitingsinstallatie en van een installatie van een transmissienetgebruiker, [van toepassing op het spanningsniveau van het punt van interface of, bij ontbreken van dergelijke installaties bijvoorbeeld in geval de installaties van de transmissienetgebruiker beginnen met een spanningstransformatie, de verplichte algemene technische minimumeisen van de installaties van de transmissienetgebruiker aangesloten op het eerste spanningsniveau rechtstreeks verbonden met het spanningsniveau van het punt van interface via een enkele transformatie](#), zijn vermeld in bijlage 1 van dit besluit en kunnen nader worden vastgesteld en/of aangepast in hun aansluitingscontract, met inachtneming van de toepasselijke wetgeving. Ze dienen volledig in acht te worden genomen om de definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie te verkrijgen in de betekenis van artikel 175 van deze Titel, na afloop van de procedure van conformering tijdens de periode van voorlopige bedrijfsvoeringsnotificatie zoals bedoeld in artikel 175 van deze Titel.

Art. 47. § 1. De aansluitingsvelden van de aansluitingsinstallaties zijn uitgerust met beveiligingen, teneinde selectief een fout uit te schakelen binnen een maximum toegelaten tijdsinterval (waarin begrepen de tijd voor de werking van de beveiliging, voor de werking van de vermogensschakelaar en het doven van de boog) zoals vermeld in bijlage 2 van dit besluit.

§ 2. Met inachtneming van de toepasselijke wetgeving worden de beveiligingen bedoeld in § 1 door de transmissienetbeheerder gepreciseerd in het aansluitingscontract.

Art. 48. § 1. De transmissienetbeheerder bepaalt na raadpleging van de transmissienetgebruiker voor wat betreft de aspecten die niet geregeld worden in dit besluit, de algemene technische minimumeisen en regelparameters die tot uitvoering moeten gebracht worden met betrekking tot de aansluiting tot het transmissienet, waarvan onder meer :

- 1° het eendraadsschema met inbegrip van het eerste aansluitingsveld vanaf het transmissienet, de structuur van de post waarvan dit veld deel uitmaakt en de railstellen van deze post;
- 2° de technisch-functionele minimumspecificaties van de aansluitingsinstallaties.

§ 2. Na consultatie bij de relevante [transmissienetbeheerder/transmissienetgebruiker](#), bepaalt de transmissienetbeheerder, op niet discriminerende en transparante wijze en na raadpleging van de betrokken [transmissienetgebruiker](#) op het eendraadsschema, onder meer :

- 1° het aansluitingspunt;
- 2° het punt van interface;
- 3° [het toegangspunt of de samenstelling van het virtueel toegangspunt](#);
- 4° het injectie- en/of afnamepunt;
- 5° het meetpunt.

Comment [WG25]: Opnieuw een verschil tussen de Nederlandse en Franse versie...

Comment [WG26]: Deze punten kunnen er ook meer dan 1 zijn

§ 3. De technische minimumeisen, de regelparameters en andere bepalingen bedoeld in [§§ 1 en 2](#) worden opgenomen in het aansluitingscontract bedoeld in [artikel 112](#).

Comment [WG27]: Foutieve verwijzing

Art. 49. § 1. De transmissienetbeheerder bepaalt de technisch-functionele minimumvereisten aan te wenden voor de uitrustingen van de transmissienetgebruiker, ten einde de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet te waarborgen met inachtneming van de toepasselijke wetgeving. Deze functionele technische minimumspecificaties hebben betrekking op :

- 1° de effecten teweeggebracht door de installaties van de transmissienetgebruiker ter hoogte van het punt van interface in termen van :
- (a) de minimale en maximale eenfasige en driefasige kortsluitvermogens die de installaties van de netgebruiker kunnen injecteren in het net op het aansluitingspunt;
  - (b) de maximale foutafschakeltijd door de hoofd- en reservebeveiligingen;
  - (c) de nulpuntschakeling van de installaties van de transmissienetgebruiker (aarding, aardingsimpedanties, wikkelschakelschema van de transformatoren);
  - (d) de maximaal toegelaten niveaus van storingsemissies geïnjecteerd in het net door de installaties van de transmissienetgebruiker;

2° de technische karakteristieken van de installaties van de transmissienetgebruiker aangesloten op het spanningsniveau van het punt van interface of, bij ontbreken van dergelijke installaties bijvoorbeeld in geval de installaties van de transmissienetgebruiker beginnen met een spanningstransformatie, de technische karakteristieken van de installaties van de transmissienetgebruiker aangesloten op het eerste spanningsniveau rechtstreeks verbonden met het spanningsniveau van het punt van interface via een enkele transformatie, in termen van :

- (a) isolatieniveau;
- (b) nominale kortsluitstroom;
- (c) onderbrekingsvermogen van de vermogenschakelaars.

3° in het algemeen elke uitrusting die een niet verwaarloosbare invloed kan hebben op de kwaliteit van de spanning of storingen in het transmissienet kan veroorzaken.

4° de telecommunicatiemiddelen te installeren bij de transmissienetgebruiker.

5° na overleg met de transmissienetgebruiker,

- (a) de vergrendelingen en de automatismen te installeren bij de transmissienetgebruiker;
- (b) de technische oplossingen en de regelparameters aan te wenden in het kader van het beschermingsplan en het herstelplan.

§ 2. De algemene technische minimumeisen, regelparameters en andere bepalingen bedoeld in § 1 worden in het aansluitingscontract bedoeld in artikel 112 opgenomen.

§ 3. De minister vervolledigt, na voorstel van de transmissienetbeheerder, de lijst van de algemene technische minimumeisen en de regelparameters bepaald in de eerste paragraaf van dit artikel voor zover ze al niet zijn voorzien in de toepasselijke wetgeving, meer bepaald in de Europese netcodes.

Art. 50. Met inachtneming van de toepasselijke wetgeving bepalen de transmissienetgebruiker en de transmissienetbeheerder, in overleg, voor de aspecten die niet geregeld worden in dit besluit en die rechtstreeks verbonden zijn met de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet:

1° Het eendraadsschema van de structuur van het net van de transmissienetgebruiker, dat omvat :

- (a) de spanningsniveaus van de installaties van de transmissienetgebruiker die het (de) punt(en) van interface bevat(ten);
- (b) alle mogelijke verbindingen tussen de verschillende aansluitingen met inbegrip van de transformatoren, maar beperkt tot het eerste spanningsniveau onder het spanningsniveau van het punt van interface, evenals de eventuele verbindingen met de productie-installaties op het spanningsniveau van het punt van interface;
- (c) de eventuele apparatuur voor het compenseren van reactieve energie op het spanningsniveau van het punt van interface;

Comment [WG28]: Deze bepaling is te ruim omschreven

Comment [WG29]: Foutieve verwijzing

(d) voor de transformatoren die verschillende aansluitingen kunnen verbinden, de bepaling van hun wikkelingschakelschema, de nominale spanningen en de eventuele regelstanden;

(e) alle uitrustingen aangesloten op deze spanningsniveaus die storingen kunnen teweeg brengen

2° De eventuele automatische wederinschakeling van luchtlijnen.

3° De exploitatiewijzen (hoofdaansluiting en noodaansluiting).

Art. 51. Met inachtneming van de toepasselijke wetgeving deelt de transmissienetgebruiker uit eigen beweging aan de transmissienetbeheerder alle informatie mee met betrekking tot zijn installaties die een impact hebben op de kwaliteit, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet en van de installaties van de andere transmissienetbeheerders, waaronder onder meer:

1° de kenmerken van de compensatietoestellen gesitueerd in de installaties van de transmissienetgebruiker;

2° de aanvoer van kortsluitvermogen vanuit de installaties van de transmissienetgebruiker of, bij het ontbreken daarvan, het totale vermogen van de motoren geïnstalleerd in de installaties van de transmissienetgebruiker, of, bij het ontbreken daarvan, het percentage van de belasting van de netgebruiker dat aangewend wordt voor de voeding van motoren op wisselstroom, evenals de aansluitingsmodaliteiten, direct of via vermogenslektronica.

De transmissienetbeheerder kan aan de transmissienetgebruikers ook vragen om hem alle informatie te verstrekken die hij nodig zou hebben.

Art. 52. De algemene technische minimumeisen, de regelparameters en de minimale technische functionele specificaties zoals beschreven in de artikelen 46 tot 51 hebben onder meer volgende doelstellingen :

1° er op niet-discriminerende wijze toe bijdragen dat de toepasselijke of geplande exploitatievoorwaarden voor het transmissienet op het aansluitingspunt volstaan om de aansluitingsinstallaties, de installaties van de transmissienetgebruikers en, in voorkomend geval, een uitbreiding van het transmissienet te aanvaarden zonder afbreuk te doen aan de goede werking van de installaties van andere transmissienetgebruikers of van het transmissienet en zonder schadelijke retroactieve werking (onder meer stabiliteit, harmonische, interharmonische, onevenwicht, flicker, snelle spanningswijzigingen, kortsluitstroom) aan de installaties van andere transmissienetgebruikers, of aan het transmissienet gebracht;

2° er op niet-discriminerende wijze toe bijdragen de harmonieuze ontwikkeling van het transmissienet te bevorderen.

Afdeling III.1.2.4. - Specifieke bepalingen met betrekking tot de aansluitingsinstallaties opgesteld op een terrein waarvan de transmissienetbeheerder de eigendom niet heeft.

Art. 53. § 1. In het geval dat de aansluitingsinstallaties op een terrein staan, dat niet de eigendom is van de transmissienetbeheerder en waarvan de transmissienetgebruiker het gebruik heeft, dient de transmissienetgebruiker

1° erop toe te zien dat deze aansluitingsinstallaties op elk moment voor de transmissienetbeheerder toegankelijk zijn;

2° alle maatregelen te nemen, die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om elke beschadiging aan het transmissienet, aan de aansluitingsinstallaties, en/of aan de installaties van een andere transmissienetgebruiker te voorkomen;

3° indien dit technisch mogelijk is, erop toe te zien dat de transmissienetbeheerder het recht en de mogelijkheid heeft op elk moment aanvullende of bijkomende aansluitingsuitrustingen te plaatsen voor deze transmissienetgebruiker;

4° erop toe te zien dat de transmissienetbeheerder het recht en de mogelijkheid heeft om op elk moment het geheel of een gedeelte van de aansluitingsuitrustingen, waarvan hij eigenaar is, te vervangen;

5° erop toe te zien dat, op geen elk moment, de rechten van de transmissienetbeheerder met inbegrip van de eigendom of het gebruik, de toegang en de effectieve controle op het geheel of een gedeelte van de aansluitingsinstallaties worden aangetast.

§ 2. De uitvoeringsmodaliteiten voor het uitoefenen van de verplichtingen vermeld in § 1 worden bepaald in het aansluitingscontract.

Afdeling III.1.2.5. - Identificatie van de uitrustingen.

Art. 54. Elke uitrusting die van een aansluitingsinstallatie deel uitmaakt wordt geïdentificeerd overeenkomstig een code opgesteld door de transmissienetbeheerder.

Art. 55. Na raadpleging van de transmissienetgebruiker, bepaalt de transmissienetbeheerder uit de uitrustingen die deel uitmaken van de installaties van de transmissienetgebruiker, deze die volgens de code opgesteld door de transmissienetbeheerder geïdentificeerd moeten worden. Deze bepaling beoogt hoofdzakelijk de uitrustingen bedoeld in artikel 50.

Art. 56. De uitrustingen bedoeld in de artikelen 54 en 55 worden van een identificatieplaat voorzien die de code van de uitrusting duidelijk vermeldt.

HOOFDSTUK III.1.3 - Bijkomende technische voorschriften voor de compensatie van reactieve energie voor een transmissienetgebruiker bedoeld in artikel 38§3.

Art. 57. § 1. De transmissienetbeheerder heeft het recht om, behoudens onmiddellijke rechtzetting door de betrokken transmissienetgebruiker, de technische middelen aan te wenden die nodig zijn voor de compensatie van reactieve energie, of, meer in het algemeen, voor de compensatie van ieder verstorend fenomeen, wanneer de belasting van een transmissienetgebruiker aangesloten aan het net aanleiding geeft tot een bijkomende afname van reactieve energie, die een correctie noodzaakt, of wanneer ze de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het transmissienet verstoort.

§ 2. De transmissienetbeheerder motiveert zijn beslissing en deelt deze mede aan de betrokken transmissienetgebruiker.

HOOFDSTUK III.1.4 – Aanvullende technische voorschriften voor de aansluiting van bestaande productie-eenheden

Afdeling III.1.4.1. - Algemeen.

Art. 58. § 1. De technische voorschriften die de transmissienetbeheerder voor de productie-eenheden die hernieuwbare energiebronnen gebruiken, voor de kwaliteitsvolle eenheden van warmtekrachtkoppeling, en voor de bestaande asynchrone opslag, in het aansluitingscontract heeft vastgesteld, blijven van toepassing.

§ 2. Wanneer meerdere productie-eenheden zijn aangesloten op eenzelfde aansluitingspunt, zijn de bepalingen van dit besluit van toepassing op elk van deze productie-eenheden afzonderlijk.

Afdeling III.1.4.2. - Werkingsvoorwaarden.

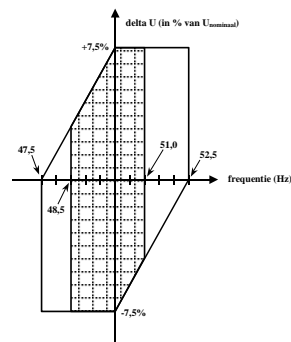
Art. 59. § 1. Een productie-eenheid moet synchroon met het transmissienet kunnen werken :
1° zonder beperking in tijd indien de frequentie gemeten in de regelzone begrepen is tussen 48.5 Hz en 51 Hz; en

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

2° tijdens een in gemeenschappelijk akkoord tussen de transmissienetgebruiker en transmissienetbeheerder bepaalde tijd indien de frequentie gemeten in de regelzone tussen 48 Hz en 48.5 Hz, alsook tussen 51 Hz en 52.5 Hz ligt.

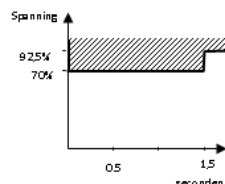
§ 2. Het frequentierelais dat de overgang van een productie-eenheid naar een eilandbedrijf bewaakt, mag niet geactiveerd worden zolang de frequentie gemeten in de regelzone van het net groter of gelijk is aan 48 Hz, behoudens andersluidende bepaling in het aansluitingscontract.

Art. 60. Een productie-eenheid moet zonder beperking in tijd synchroon kunnen werken met het transmissienet, binnen het gearceerde gebied in onderstaande grafiek delta U-frequentie, waarin delta U verwijst naar de spanningsafwijking aan de klemmen van de generator uitgedrukt in % van de nominale spanning.

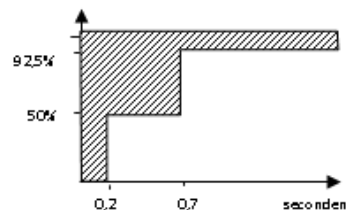

Art. 61. § 1. Een productie-eenheid moet, behoudens andersluidende bepaling in het aansluitingscontract :

1° over haar gehele werkingssfeer synchroon met het transmissienet kunnen werken als de spanning op het aansluitingspunt, uitgedrukt in procent van de nominale spanning op het aansluitingspunt, gedurende een spanningsval met beperkte amplitude, binnen het gearceerde gebied van de onderstaande grafiek blijft.

2° over haar gehele werkingssfeer synchroon met het net kunnen werken als de spanning op het aansluitingspunt, uitgedrukt in procent van de nominale spanning op het aansluitingspunt, gedurende een spanningsval met belangrijke amplitude, binnen het gearceerde gebied van de onderstaande grafiek blijft.

§ 2 Specifieke voorschriften worden op objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze bepaald door de transmissienetbeheerder voor bestaande power park modules, onder meer bij eenheden die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling.

Art. 62. Tijdens een plotse wijziging of een belangrijke afwijking van de frequentie mag geen enkel toestel van een productie-eenheid ingaan tegen de werking van de primaire frequentieregeling zoals die in dit besluit voorzien is.

Afdeling III.1.4.3 – Beveiligingen

Art. 63. De transmissienetbeheerder plaatst aan de hoogspanningszijde van de aansluiting een vermogensschakelaar waarvan het onderbrekingsvermogen groter dan of gelijk is aan de standaardwaarde (uitgedrukt in kA) opgesteld per spanningsplan in bijlage 1A.

Art. 64. De eenfasige kortsluitstroom mag niet groter zijn dan de driefasige kortsluitstroom.

Afdeling III.1.4.4. - Specificaties voor productie van reactieve energie.

Art. 65. Elke productie-eenheid waarvan het nominaal actief vermogen P_{max} groter dan of gelijk is aan 25 MW is een regelende productie-eenheid onafhankelijk van het niveau van de spanning van het aansluitingspunt. [Voor bestaande warmtekrachtinstallaties kunnen afwijkende voorwaarden gedefinieerd worden zoals beschreven in artikel 74, §5.](#)

Art. 66. Onafhankelijk van de andere specificaties omschreven in dit besluit, moet elke regelende productie-eenheid in staat zijn haar levering van reactief vermogen automatisch en op vraag van de transmissienetbeheerder, zonder verwijl, aan te passen tijdens langzame (in orde van minuten) en plotse (in orde van een fractie van seconde) wijzigingen in de spanning.

Art. 67. Elke niet-regelende productie-eenheid moet in staat zijn haar levering van reactief vermogen aan te passen in functie van de noden van het transmissienet, ten minste door de productie van het reactieve vermogen te kunnen omschakelen tussen twee niveaus overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en de betrokken transmissienetgebruiker.

Art. 68. § 1. Voor elke waarde van het actief vermogen dat op het transmissienet kan geïnjecteerd worden tussen het technisch minimum en het maximaal aansluitingsvermogen bij normale exploitatiespanning, moet de regelende productie-eenheid, in het aansluitingspunt een reactief vermogen respectievelijk kunnen absorberen of leveren tussen minimum $-0.1 P_{max}$ en $0.45 P_{max}$.

§ 2. Voor elke spanning op het aansluitingspunt tussen 0.9 en 1.05 maal de normale exploitatiespanning, moet de regelende productie-eenheid dezelfde mogelijkheden hebben, met uitzondering van een beperking veroorzaakt door spanningsbeperkingen van de generator of veroorzaakt door de statorstroom van de generator. Een eventuele statorstroombeperking mag niet tussenkomen bij de snelle regeling van de spanning.

De beperkingen op de spanning aan de klemmen van de generator dienen de bepalingen van de art. 60 en 61 te respecteren.

§ 3. In afwijking van wat voorzien is in §§ 1 en 2, zijn de spanning, het actief en het reactief vermogen waarmee dient rekening gehouden te worden voor bestaande lokale productie-eenheden de spanning, het actief en het reactief vermogen aan de uitgang van de lokale productie-eenheid.

Art. 69. § 1. De spanningsregelaar van een regelende productie-eenheid is voorzien van een over- en onderbeprecchtigingsbegrenzer. Deze werken automatisch en enkel indien het reactief vermogen zich buiten het interval bevindt zoals bepaald bij toepassing van het artikel 68.

§ 2. Voor elke spanning op het aansluitingspunt tussen 0.9 en 1.05 maal de normale exploitatiespanning, moet de regelende productie-eenheid dezelfde mogelijkheden hebben, met uitzondering van een beperking veroorzaakt door spanningsbeperkingen van de generator of veroorzaakt door de statorstroom van de generator. Een eventuele statorstroom-beperking mag niet tussenkomen bij de snelle regeling van de spanning.

Art. 70. Binnen het werkingsgebied dient elke regelende productie-eenheid bij trage wijzigingen van de spanning U_{net} op het aansluitingspunt, op automatische wijze haar reactieve productie Q_{net} aan te kunnen passen zodat de relatieve gevoeligheidscoëfficiënt α_{eq} begrepen is tussen 18 en 25,

$$\alpha_{eq} = - \frac{\Delta Q_{net} / (0,45 \times P_{nom})}{\Delta U_{net} / U_{normexp}}$$

waarbij :

Q_{net} het reactief vermogen gemeten aan de hoogspanningszijde van de opvoertransformator;

P_{nom} het maximaal vermogen overeenkomstig artikel 1, 18° van Titel I van dit besluit;

U_{net} de spanning, gemeten aan de hoogspanningszijde van de opvoertransformator;

$U_{norm,exp}$ de normale exploitatiespanning (de gemiddelde spanning waarrond het transmissienet geëxploiteerd wordt).

Art. 71. Indien een niet-regelende productie-eenheid uitgerust is met een regelaar bestemd om de referentiewaarde te volgen van het geproduceerd reactief vermogen, dient deze traag te zijn ten opzichte van de primaire spanningsregeling van de regelende eenheden (waarvan de werking ingrijpt op een schaal van seconden) en snel ten opzichte van de dynamica van de transformatoren met automatische regelschakelaars (inwerkende op een schaal van tientallen seconden tot minuten) om zodoende spanningschommelingen in het elektrisch systeem te vermijden. De tijdsconstante van gesloten keten van deze regelaar moet minstens tussen 10 en 30 seconden kunnen ingesteld worden. [Voor een niet-regelende productie-eenheid ingebed binnen het net van een verbruiksinstallatie zoals bedoeld in artikel 38 §3 a\) of binnen een CDS zoals bedoeld in artikel 38 §3 c\) van deze Titel bepaalt de beheerder van de verbruiksinstallatie of de CDS beheerder de snelheid van de regelaar voor de productie van reactief vermogen zodat spanningschommelingen binnen zijn elektrisch net binnen de door hem gestelde limieten blijven.](#)

Afdeling III.1.4.5. - Andere bepalingen.

Art. 72. De transmissienetgebruiker en de transmissienetbeheerder bepalen, voor wat betreft de aspecten die niet geregeld worden in dit besluit en die rechtstreeks verbonden zijn met de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet, de aan te wenden algemene technische minimumeisen, regelparameters en minimale technische functionele specificaties met betrekking tot de installaties van de transmissienetgebruiker, waaronder :

1° het werkingsgebied van de generator in het actief-reactief diagram in functie van de exploitatiespanning;

- 2° de aanpassing van de turbineregelaar aan het eilandbedrijf van de productie-eenheid (mogelijkheid en moment van eilandbedrijf);
- 3° het regelbereik van de versterking van de snelheidsregelaar;
- 4° het reactief statisme;
- 5° de statische en dynamische stabiliteit;
- 6° de weerstand aan een spanningsdip van de generator en van de ondersteunende diensten;
- 7° het bekrachtigingsplafond;
- 8° de synchronisatie met het transmissienet bij normale en buitengewone exploitatie;
- 9° de mogelijkheid van de productie-eenheid tot het leveren van ondersteunende diensten;
- 10° de mogelijkheid van gemeenschappelijke storingen (inbegrepen de controle en bediening) van productiegroepen die meerdere productie-eenheden met gemeenschappelijke ondersteunende diensten en productie-eenheden met gecombineerde cyclus omvatten;
- 11° de Power System Stabiliser (PSS);
- 12° de opvoertransformator (vermogen, wikkerverhouding, kortsluitspanning, aarding van het nulpunt, beperking van de eenfasige kortsluitstroom).

§ 2. De technische minimumeisen, de regelparameters en andere minimale technische functionele specificaties bedoeld in § 1 worden opgenomen in het aansluitingscontract.

HOOFDSTUK III.I.5. – Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van de nieuwe installaties

Afdeling III.I.5.1. – Algemeen

Art. 73. Ter aanvulling van de omstandige algemene technische eisen die in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC worden vastgesteld voor de aansluiting van de nieuwe installaties van transmissienetgebruikers, stelt deze Afdeling bijkomende technische voorschriften voor deze installaties, bedoeld in artikel 38 en aangesloten op het transmissienet, vast. Deze Afdeling stelt ook de technische voorschriften vast voor de nieuwe asynchrone opslag zoals bedoeld in artikel 38 § 4.

Art. 74. §1. Om een nieuwe of van een bestaande installatie te onderscheiden, past dit besluit de criteria toe zoals vastgesteld in de artikelen 4 van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC. De asynchrone opslag zoals bedoeld in artikel 38 § 4 wordt eveneens beschouwd als nieuw of bestaand op basis van deze criteria.

§ 2. Een of meerdere in deze Afdeling vastgestelde technische voorschriften kunnen ook toepasselijk zijn op de bestaande aansluitingsinstallaties of de bestaande installaties van transmissienetgebruikers nadat een van de hierna beschreven specifieke procedures is toegepast:

- 1° in geval van ingrijpende modernisering van de productie-eenheden van de types C of D, de verbruiksinstallaties, asynchrone opslag, de HVDC-systemen of de op gelijkstroom aangesloten power park modules, bij toepassing van de artikelen 163 en volgende van dit besluit;
- 2° wanneer de commissie beslist om een of meerdere van deze nieuwe technische voorschriften met terugwerkende kracht toe te passen op een categorie van bestaande aansluitingsinstallaties of de bestaande installaties van transmissienetgebruikers, bij toepassing van de procedure die wordt beschreven in de Europese netcodes;
- 3° wanneer een Europese netcode voorziet in de toepassing van bepaalde technische voorschriften op bestaande aansluitingsinstallaties of bestaande installaties van transmissienetgebruikers.

§ 3. Een of meerdere van de in deze Afdeling vastgestelde technische voorschriften zijn niet toepasselijk op de bestaande aansluitingsinstallaties of van netgebruikers wanneer de commissie beslist om bepaalde categorieën van nieuwe aansluitingsinstallaties of van netgebruikers vrij te stellen van deze technische voorschriften, op collectieve wijze, of om een nieuwe aansluitingsinstallatie of een installatie van een netgebruiker op individuele wijze vrij te stellen, bij toepassing van de afwijkingsprocedure die wordt beschreven in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC. In het eerste geval wordt elke nieuwe aansluitingsinstallatie of installatie van een netgebruiker die deze afwijking geniet en tijdens de duur van deze afwijking op het net wordt aangesloten beschouwd als een bestaande aansluitingsinstallatie of een bestaande installatie van een netgebruiker en vrijgesteld van de door deze afwijking bedoelde technische voorschriften.

§ 4. Een productie-eenheid die ingebed is binnen het net van een verbruiksinstallatie zoals bedoeld in artikel 38 §3 a) of binnen een CDS zoals bedoeld in artikel 38 §3 c) van deze Titel kan bijzondere voorwaarden genieten om zich te ontkoppelen van het transmissienet of het CDS of kan bijzondere voorwaarden genieten voor wat de specificaties van de generatoren betreft.

§ 4.1 Bij toepassing van artikel 6.3 van de Europese netcode RfG kan een productie-eenheid zoals in §4 gedefinieerd bijzondere voorwaarden genieten om zich te ontkoppelen van het transmissienet of het CDS in combinatie met de kritische belastingen die de productieprocessen veiligstellen.

Om deze specifieke voorwaarden te genieten kent de transmissienetbeheerder deze kwalificatie toe, bij een nieuwe productie-eenheid tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid, in voorkomend geval in coördinatie met de relevante netbeheerder.

Om deze kwalificatie te verkrijgen, dient de eigenaar van deze productie-eenheid en de beheerder van deze verbruiksinstallatie of de CDS beheerder aan de transmissienetbeheerder aan te tonen dat deze productie-eenheid niet aangesloten kan blijven, door middel van simulaties en/of studies, om het industrieel proces veilig te stellen.

§ 4.2 Indien de stabiliteit van het lokale net van een verbruiksinstallatie of van een CDS ernstig negatief beïnvloed wordt of indien het veilig bedrijven van een productie-eenheid zoals bedoeld in § 4 exploitatievoorwaarden noodzaakt die sommige bepalingen van dit hoofdstuk niet respecteren, bepalen de betrokken transmissienetgebruiker en de transmissienetbeheerder, of de betrokken achterliggende netgebruiker en de betrokken CDS beheerder, in samenwerking met de transmissienetbeheerder, de specifieke exploitatievoorwaarden die vereist worden door deze lokale omstandigheden.

§ 4.3 Indien specifieke warmtekrachtinstallaties, die een verdere energie-efficiëntieverbetering toelaten, in het lokale net van een verbruiksinstallatie of van een CDS ingebouwd zijn of worden, kan een afwijking op de technische specificaties van de generatoren van deze installaties toegelaten worden om onevenredige kosten of het verlies van efficiëntievoordelen te vermijden.

Comment [WG30]: Zie overweging Europese netcode RfG nr. 28

~~§ 4. Bij toepassing van artikel 6.3 van de Europese netcode RfG kan een productie-eenheid, wanneer ze is ingebed binnen het net van een industriële locatie zoals bedoeld door artikel 38 § 3, a) van deze Titel en wanneer ze elektriciteit levert voor de kritieke industriële processen van dit net, bijzondere voorwaarden genieten om zich te ontkoppelen van het transmissienet die worden vastgesteld tijdens de procedure van aansluiting van deze elektriciteitsproductie-eenheid.~~

~~Om deze specifieke voorwaarden te genieten kent de transmissienetbeheerder deze kwalificatie toe tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid, in voorkomend geval in coördinatie met de relevante netbeheerder, na geverifieerd te hebben dat deze productie-eenheid aan de onderstaande criteria voldoet:~~

~~1° de totale capaciteit van deze productie eenheid wordt gebruikt om de industriële site van elektriciteit te voorzien, en vertegenwoordigt tegelijk minder dan 50% van de totale verbruikscapaciteit van deze industriële site;~~

~~2° het industrieel proces dat door deze productie eenheid van stroom wordt voorzien, is een kritiek proces. In dit opzicht moeten de eigenaar van deze productie eenheid en de beheerder van deze industriële site aan de transmissienetbeheerder aantonen dat deze productie eenheid niet aangesloten kan blijven, door middel van simulaties en/of studies, om de veiligheid van het kritiek industrieel proces te verzekeren.~~

~~Indien de stabiliteit van de industriële site ernstig beïnvloed wordt of indien de bedrijfszekerheid van een productie eenheid zoals bedoeld in § 4 exploitatievoorwaarden noodzaakt die sommige bepalingen van dit hoofdstuk niet respecteren, bepalen de betrokken transmissienetgebruiker en de transmissienetbeheerder, en in voorkomend geval de relevante netbeheerder, de specifieke exploitatievoorwaarden die vereist worden door deze uitzonderlijke omstandigheden en delen deze mee aan de commissie tijdens de aansluitingsprocedure van deze productie eenheid.~~

§ 5. Bij toepassing van de artikelen 6.4 en 6.5 van de Europese netcode RfG zijn enkel de technische voorschriften zoals vastgesteld in de artikelen 13.2.(a, b en f), 13.4 en 13.5 van de netcode RfG en de bijkomende technische voorschriften betreffende deze parameters van de frequentie zoals vastgesteld in deze Afdeling in artikelen 86 § 4 en 5, en 91 § 1er, toepasselijk op de warmtekrachtinstallaties aangesloten aan het net van een ~~industriële site~~verbruiksinstallatie of van een CDS.

Hiertoe wijst de transmissienetgebruiker deze kwalificatie tijdens de aansluitingsprocedure toe aan deze eenheid, in voorkomend geval in coördinatie met de relevante netbeheerder na te hebben geverifieerd dat de betrokken eenheid aan de volgende voorwaarden voldoet:

1° wanneer ze zijn ingebed in het net van een ~~industriële locatie~~verbruiksinstallatie zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a) van deze Titel; en

2° wanneer ze voldoen aan alle criteria zoals vastgesteld in artikel 6.4 van de Europese netcode RfG: deze criteria worden op individuele basis beoordeeld volgens de ondervonden situatie; en

3° wanneer ze geen balanceringsdienst, zoals bedoeld in hoofdstuk V.VI, leveren.

De eigenaar van deze productie-eenheid geeft de transmissienetbeheerder en de beheerder van deze ~~industriële locatie~~verbruiksinstallatie echter kennis, tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid, van de technische capaciteiten van deze eenheid inzake de constante productie van actief vermogen en modulatie van productie van actief vermogen.

Afdeling III.I.5.2. : Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe installaties van transmissienetgebruikers zoals bedoeld in artikel 38 § 3

Deze Afdeling stelt de bijkomende technische voorschriften vast ten opzichte van de algemene technische voorschriften die worden vastgesteld in de Europese netcode DCC.

Onderafdeling III.I.5.2.1: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe installaties van transmissienetgebruikers zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a tot c)

Art. 75. Behoudens specifieke regels zoals nader vastgelegd in Titel VI van dit besluit, zijn de in dit artikel vastgestelde bijkomende technische voorschriften ook toepasselijk voor de nieuwe installaties van een openbaar distributienet die worden aangesloten op het transmissienet en op de nieuwe openbare distributienetten.

Art. 76. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de frequentie

Bij toepassing van artikel 12.1 en van de bijlage I van de Europese netcode DCC, moet elke nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a tot c), en gesitueerd in de regelzone, ten minste in staat zijn aangesloten te blijven op het transmissienet en in bedrijf te blijven binnen de onderstaande frequentiebanden en tijdsperiodes:

1° voor een minimale duur van 30 minuten bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 47,5 Hz en 48,5 Hz; en

2° voor een minimale duur van 30 minuten bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 48,5 Hz en 49 Hz; en

3° zonder beperking in de tijd bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 49 Hz en 51 Hz; en

4° voor een minimale duur van 30 minuten bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 51 Hz en 51,5 Hz.

Art. 77. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het behoud van de spanning

§ 1. Bij toepassing van de artikel 13.2 en van de bijlage II van de Europese netcode DCC, moet elke nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a) en gesitueerd in de regelzone, ten minste in staat zijn aangesloten te blijven op het transmissienet, binnen de spanningsbereiken van het net (gerelateerd aan de spanning op het aansluitingspunt ten opzichte van de referentiespanning 1 pu) en de tijdsperiodes zoals hierna bepaald:

1° wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV ligt (exclusief deze laatste waarde):

- zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,118 pu; en
- voor een minimale duur van 20 minuten binnen het spanningsbereik tussen 1,118 pu en 1,15 pu

2° wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu hoger dan 300 kV ligt:

- zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,05 pu; en
- voor een minimale duur van 20 minuten binnen het spanningsbereik tussen 1,05 pu en 1,10 pu.

§ 2. Bij toepassing van artikel 13.7 van de Europese netcode DCC, stelt de transmissienetbeheerder, in zijn hoedanigheid van transmissienetbeheerder voor de regelzone, de spanningsbereiken vast die op zijn aansluitingspunt in acht dienen te worden genomen door eender welk gesloten distributienet en gesloten industrieel net dat is aangesloten op het transmissienet of, in voorkomend geval, op het plaatselijk transmissienet, bij een spanning van minder dan 110 kV op het aansluitingspunt:

Spanningsbereik (kV)	Duur
0,9 pu – 1,18 pu	Onbeperkt

De spanningsniveaus die van toepassing zijn voor deze spanningsbereiken zijn: 6kV, 10kV, 11kV, 12kV, 15kV, 26kV, 30kV, 36kV en 70kV

Art. 78. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot kortsluiting

Bij toepassing van artikel 14.1 van de Europese netcode DCC stelt de transmissienetbeheerder, in zijn hoedanigheid van transmissienetbeheerder voor de regelzone, tijdens de aansluitingsprocedure, de maximale kortsluitstroom op het aansluitingspunt vast waartegen elke nieuwe installatie van een

transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a tot c) en gesitueerd in de regelzone, bestand is, in functie van het spanningsniveau op zijn aansluitingspunt:

Art. 79. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het reactief vermogen

§ 1. Transmissienetgekoppelde verbruiksinstallaties, net als de gesloten industriële netten en de gesloten distributienetten zoals bedoeld in artikel 38 §3, a en c) zijn in staat de stationaire bedrijfstoestand op hun aansluitingspunt in stand te houden binnen de hierna nader bepaalde bereiken voor het reactief vermogen.

§ 2. Bij toepassing van artikel 15.1(a) en (b) van de Europese netcode DCC moeten de verbruiksinstallaties, net als de gesloten industriële netten en de gesloten distributienetten, bedoeld in artikel 38 §3, a en c) en aangesloten op het transmissienet hun aansluitingspunt op permanente basis in het volgende reactief vermogensbereik behouden, als vastgelegd in hun aansluitingscontract::

1° het effectieve reactief vermogensbereik voor de opname van reactief vermogen is beperkt tot 33% van het actieve maximaal vermogen in het geval van afname of actieve maximaal vermogen in het geval van injectie ; de hoogste van deze twee waarden wordt weerhouden, voor de opname van reactief vermogen (verbruik), indien de spanning op het aansluitingspunt groter dan of gelijk is aan 30kV en

2° het effectieve reactieve vermogensbereik voor de opname van reactief vermogen is beperkt tot 21% van het maximale actieve vermogen in het geval van opname of of actieve maximaal vermogen in het geval van injectie ; de hoogste van deze twee waarden wordt weerhouden, voor de opname van reactief vermogen (verbruik), indien de spanning op het aansluitingspunt kleiner is dan 30kV

3° het effectieve reactieve vermogensbereik voor het aanbieden van reactief vermogen is beperkt tot 15% van het actieve maximale vermogen in het geval van afname of actieve maximaal vermogen in het geval van injectie, ; de hoogste van deze twee waarden wordt weerhouden, voor de levering van reactief vermogen (productie).

Er kunnen andere grenzen dan die zoals bedoeld hierboven worden vastgesteld op basis van een gezamenlijke analyse van de transmissienetbeheerder en de beheerder van het gesloten industrieel net of gesloten distributienet, overeenkomstig artikel 15.1 (b) en (c) van de Europese netcode DCC.

§ 3. Bij toepassing van artikel 15.2 van de Europese netcode DCC moeten de gesloten industriële netten en gesloten distributienetten, zoals bedoeld in artikel 38 §3, a) en c) en aangesloten op het transmissienet, in staat zijn om geen reactief vermogen te leveren indien het verbruik van actief vermogen lager is dan 25% van het actief maximaal vermogen bij afname of van het actief maximaal vermogen bij injectie. Deze vereiste is toepasselijk op het aansluitingspunt en rekening gehouden met de referentiespanning van 1pu.

Art. 80. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de uitwisseling van informatie

Bij toepassing van artikel 18 van de Europese netcode DCC moet iedere nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker, zoals bedoeld in artikel 38 § 3 en aangesloten op het transmissienet, voor hun gegevensuitwisselingen in real-time met de transmissienetbeheerder, de standaarden TASE (IEC 608870-6) en IEC 104 (IEC 608870-5-104 Transmission Protocol), **of het overeengekomen protocol waarmee telgegevens in real-time uitgewisseld worden of een tussen de transmissienetbeheerder en transmissienetgebruiker overeengekomen modern protocol**, alsook mogelijke wijzigingen hierop, toepassen.

Deze standaarden worden door de transmissienetbeheerder op zijn website ter beschikking stelt, handelend in zijn hoedanigheid van transmissienetbeheerdergebruiker voor de regelzone. Deze standaarden worden uitgevoerd op privélijnen voor gegevensoverdracht, exclusief het openbaar

Comment [WG31]: Dit is zeer belemmerend naar de toekomst, het beperken van technische mogelijkheden kost veel geld en is niet aanvaardbaar.

internet, omwille van betrouwbaarheids- en cyberbeveiligingsredenen. Deze lijnen en hun stroomvoorziening zijn redundant aan beide uiteinden met een autonomie van meerdere uren.

Art. 81. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot afschakeling en heraansluiting

§ 1. Bij toepassing van artikel 19.1.(a) tot (c) van de Europese netcode DCC kan de transmissienetbeheerder, in overeenstemming met het beschermingsplan, in het kader van zijn aansluitingsprocedure, eisen dat elke nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 41 § 3, a) tot c) en aangesloten op het aan het transmissienet, over capaciteiten beschikt die een automatische ont koppeling bij lage frequentie toelaten, met inachtneming van de op Europees niveau vastgestelde criteria.

§ 2. Bij toepassing van artikel 19.4.(a) tot (c) van de Europese netcode DCC mag elke nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a) en c) en aangesloten aan het transmissienet enkel automatisch worden heringeschakeld na een ont koppeling voor zover dit uitdrukkelijk wordt toegestaan in zijn aansluitingscontract. In dit geval dient deze herinschakeling na ont koppeling de frequentiebanden in acht te nemen zoals die worden vastgesteld in artikel 78.4 supra evenals de specifieke voorwaarden die in het aansluitingscontract worden vastgesteld.

De installatie hierboven bedoeld mag enkel op afstand worden ont koppeld van het transmissienet wanneer deze ont koppeling op afstand wordt toegestaan in het aansluitingscontract. In dit geval dient de ont koppeling effectief te zijn binnen de 10 minuten, tenzij er een andere termijn wordt vastgesteld in het aansluitingscontract.

§ 3. Bij toepassing van artikel 13.6 van de Europese netcode DCC mag de transmissienetbeheerder, tijdens de aansluitingsprocedure van eender welke nieuwe installatie van een transmissienetgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 § 3, a) tot c) en aangesloten aan het transmissienet, afspraken maken betreffende zijn voorwaarden en instellingen voor automatische ont koppeling. Daartoe stelt de transmissienetgebruiker, de distributienetbeheerder of desgevallend de betrokken beheerder van het ~~plaatselijk-lokaal~~ transmissienet deze instellingen van de beveiligingen vast, in onderling overleg met de transmissienetbeheerder.

Onderafdeling III.I.5.2.2: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe verbruikseenheden die worden gebruikt door een verbruikinstallatie of door de achterliggende netgebruikers van een CDS- een gesloten industrieel net om diensten van vraagsturing te leveren aan de verschillende netbeheerders van de regelzone

Art. 82. Dit artikel vult de specifieke bepalingen van de Europese netcode DCC aan voor de verbruikseenheden met vraagsturing om het actief vermogen te regelen, vraagsturing om het reactief vermogen te regelen of vraagsturing om transmissiebeperking te beheren.

Bij toepassing van artikel 28.2 (a) van de Europese netcode DCC zijn de verbruikseenheden waarop deze Onderafdeling 2.2 toepasselijk is in staat om in bedrijf te zijn binnen de frequentiebanden zoals bedoeld in artikel 76 van deze Titel of binnen uitgebreidere banden zoals vastgesteld in hun aansluitingscontract. Hetzelfde geldt voor de spanningsbereiken, bij toepassing van artikel 28.2(b) van de Europese netcode DCC, zoals opgegeven in artikel 79 van deze Titel.

Bij toepassing van artikel 28.2.(f en j) van de Europese netcode DCC wordt de termijn voor aanpassing van elektriciteitsverbruik van de verbruikseenheden met vraagsturing om het actief vermogen te regelen, vraagsturing om het reactief vermogen te regelen of vraagsturing om de transmissiebeperking te beheren vastgesteld in het contract voor ondersteunende dienst dat wordt gesloten tussen de

aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder. De maximale grenzen van de aanpassingstermijn zijn afhankelijk van de geleverde dienst betreffende de vraagsturing; ze worden vastgesteld door de transmissienetbeheerder en ter beschikking gesteld op zijn website.

Bij toepassing van artikel 28.2 (f en i) van de Europese netcode DCC worden de bijzonderheden van de kennisgeving voor de aanpassing van het elektriciteitsverbruik van de verbruikseenheden zoals hierboven bedoeld vastgesteld in het contract voor ondersteunende dienst dat wordt gesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder. Hetzelfde geldt voor de technische specificaties die de overdracht van informatie mogelijk maken met betrekking tot deze aanpassing van het elektriciteitsverbruik, in de betekenis van artikel 28.2 (e en l) van de Europese netcode DCC. De transmissienetbeheerder publiceert deze technische specificaties eveneens op zijn website.

De frequentiegradiënten die moeten worden verdragen door de in dit artikel bedoelde verbruikseenheden zijn die welke worden vastgesteld in artikel 85 § 2 van deze Titel voor alle productie-eenheden.

Art. 83. Dit artikel vult de specifieke bepalingen van de Europese netcode DCC aan voor de verbruikseenheden met vraagsturing op basis van frequentieregeling gemeten in de regelzone.

Bij toepassing van artikel 29.2 (a) van de Europese netcode DCC zijn ze in staat in bedrijf te zijn binnen de frequentiebanden zoals opgegeven in artikel 78.4 van deze Titel of binnen uitgebreidere banden zoals vastgesteld in hun aansluitingscontract of in het contract voor ondersteunende dienst dat wordt gesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder.

Bij toepassing van artikel 29.2 (d) van de Europese netcode DCC is de bandbreedte van het regelsysteem die ongevoelig is in een dode band rond de nominale systeemfrequentie van 50,00 Hz gelijk aan ca. 200 mHz.

Bij toepassing van artikel 29.2 (e) van de Europese netcode DCC is de maximale frequentieafwijking ten opzichte van de nominale systeemfrequentie van 50,00 Hz gelijk aan 49 Hz tot 51.5 Hz.

Bij toepassing van artikel 29.2 (g) van de Europese netcode DCC moeten de in dit artikel bedoelde verbruikseenheden in staat zijn om de wijzigingen van systeemfrequentie snel te detecteren en te verwerken, en wel als volgt:

1° maximale termijn voor snelle detectie: 400 ms;

2° evenredige reactie ten opzichte van de frequentieafwijking: volgens een equivalente statiek, regelbaar tussen 2 en 12%.

Afdeling III.1.5.3.: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe productie-eenheden

Art. 84. De bijkomende technische voorschriften in aanvulling op de voorschriften bepaald in de Europese netcode (RfG), worden vastgelegd in deze Onderafdeling. Ze zijn van toepassing op de aansluiting van nieuwe productie-eenheden en op de aansluiting van pompcentrales die voldoen aan de technische eisen bepaald in artikel 3.2 (d) van de Europese netcode RfG, namelijk deze waarvoor de pompcentrale actief is in zijn twee werkingsmodi (pompen en centrifugeren).

De onderafdelingen opgenomen in deze Afdeling beogen respectievelijk:

1° De bijkomende algemene technische voorschriften met betrekking tot de elektriciteitsproductie-eenheden van type A, B, C en D;

2° De bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de synchrone elektriciteitsproductie-eenheden van het type A, B, C en D;

3° De bijkomende technische voorschriften met betrekking tot power park modules van het type A, B, C en D.

Onderafdeling III.I.5.3.1: Algemene bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de elektriciteitsproductie-eenheden van het type A, B, C en D

Art. 85. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot beveiligingen

De bijkomende technische voorschriften inzake beveiliging bepaald in artikels 63 en 64 van dit besluit zijn ook van toepassing op alle nieuwe productie-eenheden.

Art. 86. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de frequentie

§1. Overeenkomstig artikel 13.1.(a) i van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid, ongeacht of deze van het type A, B, C of D is, gesitueerd in de regelzone, minstens synchroon met het net waarop ze is aangesloten kunnen werken in de volgende frequentiebereiken en gedurende de volgende tijdsduren:

1° gedurende minimaal 30 minuten indien de netfrequentie, gemeten in de regelzone, tussen 47,5 Hz en 48,5 Hz ligt; en

2° gedurende minimaal 30 minuten indien de netfrequentie, gemeten in de regelzone, tussen 48,5 Hz en 49 Hz ligt; en

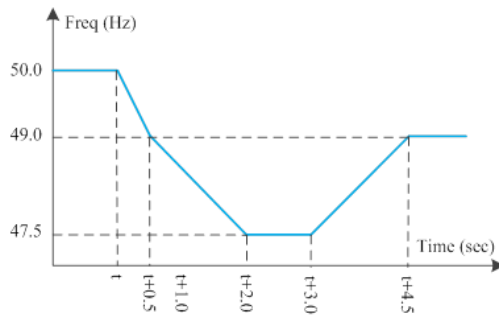
3° zonder beperking in tijd als de netfrequentie, gemeten in de regelzone, tussen 49 Hz en 51 Hz ligt, en

4° gedurende minimaal 30 minuten indien de netfrequentie, gemeten in de regelzone, tussen 51 Hz en 51,5 Hz ligt.

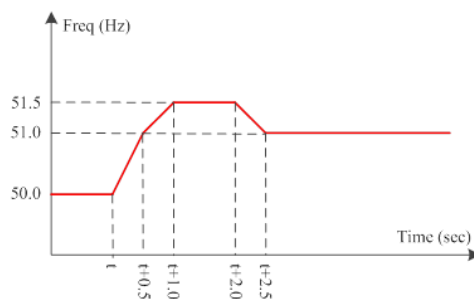
Overeenkomstig artikel 13.1.(a), ii en iii van de Europese netcode RfG, ongeacht of de productie-eenheid van het type B, C of D is, moet deze synchroon met het net kunnen werken gedurende een periode die is vastgelegd in onderlinge overeenstemming tussen deze productie-eenheid en de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract indien de netfrequentie, gemeten in de regelzone, tussen 51,5 Hz en 52,5 Hz ligt. Voor de productie-eenheden van het type A moeten zij de duur van de technische werking meedelen aan de transmissienetbeheerder en deze ter beschikking stellen van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten vastgelegd in het aansluitingscontract.

§ 2. Overeenkomstig artikel 13.1.(b) van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid, ongeacht of deze van het type A, B, C of D is, bestand zijn tegen snelheden van frequentievariatie en aangesloten blijven op het netwerk, volgens de onderstaande profielen van onder- en overfrequentie:

Profiel van onderfrequentie

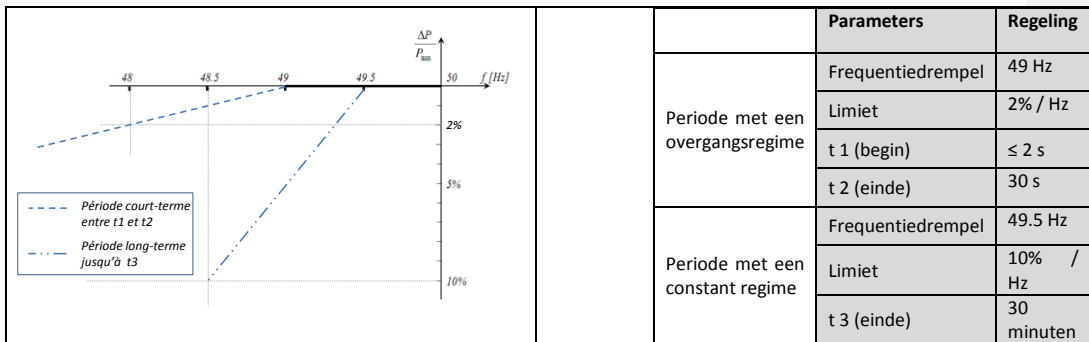
Profiel van overfrequentie

In voorkomend geval moet de regeling van de ontkoppelingsbeveiliging in verband met de snelheid van frequentievariatie voor productie-eenheden van het type A, B, C of D aangesloten op het transmissienet hoger zijn dan 2 Hz per seconde, gemeten over een gemiddelde duur van 500 milliseconden. De ontkoppelingsbeveiliging mag niet in strijd zijn met de minimale eisen inzake werkingsduur die voor de verschillende frequentiebereiken zijn vastgelegd in artikel 86 § 1.

§ 3. Overeenkomstig artikel 13.2. (f) i van de Europese netcode RfG moet iedere productie-eenheid van het type A, B, C en D gesitueerd in de regelzone, zodra deze zijn minimumniveau van regeling heeft bereikt, de productie van actief vermogen op dat niveau kunnen handhaven.

§ 4. Overeenkomstig artikel 13.4 van de Europese netcode RfG is het in geval van een frequentiedaling onder 49 Hz, wanneer dit technische beperkingen biedt om een constant vermogen te behouden, toegestaan door de transmissienetbeheerder, tijdens de aansluitingsprocedure, om het actief vermogen van productie-eenheden, ongeacht of het van het type A, B, C of D is, te verminderen binnen de limieten van de periode met een overgangsregime (tussen t_1 en t_2) en constant regime (tot en met t_3) zoals hieronder gedefinieerd:

Overeenkomstig artikel 13.5 van de Europese netwerkcode RfG worden de omgevingsomstandigheden die van toepassing zijn op de toelaatbare vermindering van actief vermogen ten opzichte van het maximaal vermogen als volgt gedefinieerd:

- 1° hoogte: 400 tot 500 m;
- 2° vochtigheid: 15 tot 20 g H₂O/1 kg lucht;
- 3° temperatuur: 25°C.

§ 5. Overeenkomstig artikel 13.6 van de Europese netcode RfG kan de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract elke productie-eenheid van het type A, de kenmerken opleggen van de uitrusting waarmee de productie van actief vermogen van elke productie-eenheid op afstand kan worden geregeld op basis van signalen verstuurd door de transmissienetbeheerder.

§ 6. Overeenkomstig artikel 13.7 van de Europese netwerkcode RfG, moet de automatische aansluiting van alle productie-eenheden van het type A gesitueerd in de regelzone aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° de frequentie moet tussen 49,9 en 50,1 Hz blijven; en
- 2° het spanningsniveau ligt tussen 0,85 p.u en 1,1 p.u; en
- 3° de minimale vertraging vóór heraanluiting bedraagt zestig seconden.

Na heraanluiting is de maximaal toegestane snelheid voor de toename van de actieve productie beperkt tot 20% van P_{max} per minuut. In geval van aansluiting na een storing op de netten in de regelzone, is de toegelaten maximale snelheid voor de toename van de actieve productie beperkt tot 10% van P_{max} per minuut.

Elke productie-eenheid van het type B of C die is aangesloten op het transmissienet is onderworpen aan de voorafgaande toestemming van de transmissienetbeheerder in zijn aansluitingscontract om automatisch te worden aangesloten op het transmissienet.

Bovendien moet, in overeenstemming met artikel 14.4 van de Europese netcode RfG, de heraanluiting op het net na een onverwachte ontkoppeling van elke productie-eenheid van het type B, C en D gesitueerd in de regelzone aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° de frequentie moet tussen 49,9 en 50,1 Hz blijven; en
- 2° het spanningsniveau ligt tussen 0.9 p.u en 1,1 p.u; en
- 3° de minimale vertraging vóór heraanluiting bedraagt zestig seconden.

Na heraanluiting is de maximaal toegestane snelheid voor de toename van de actieve productie beperkt tot 10 % van P_{max} per minuut.

De automatische heraanluiting na een onverwachte ontkoppeling is verboden voor elke productie-eenheid van het type B, C of D aangesloten op het transmissienet, tenzij met voorafgaande toestemming van de transmissienetbeheerder in zijn aansluitingscontract om zich automatisch aan te sluiten op het transmissienet.

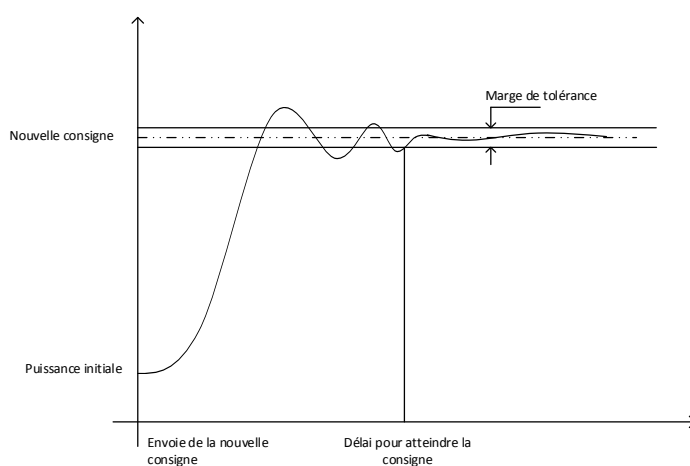
Vorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

§ 7. Overeenkomstig artikel 14.2.(b) van de Europese netwerkcode RfG kan de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract elke productie-eenheid van het type B aangesloten op het transmissienet, een bijkomende uitrusting opleggen om op afstand de productie van actief vermogen van deze productie-eenheid te kunnen regelen en verminderen.

§ 8. Overeenkomstig artikel 15.2.(a en b) van de Europese netwerkcode RfG bepaalt de transmissienetbeheerder voor elke productie-eenheid van het type C of D in zijn aansluitingscontract de minimale tijd gedurende dewelke de ingestelde instructie voor het actief vermogen van deze productie-eenheid moet worden bereikt en de eventuele toepasselijke tolerantiemarge voor de nieuwe instructie en de tijd om deze te bereiken.

De tolerantiemarge wordt bepaald volgens onderstaand diagram:

Bij lokale handmatige werking moet de instructie binnen 15 minuten met een nauwkeurigheid van 10% van de instructie van het actief vermogen worden bereikt.

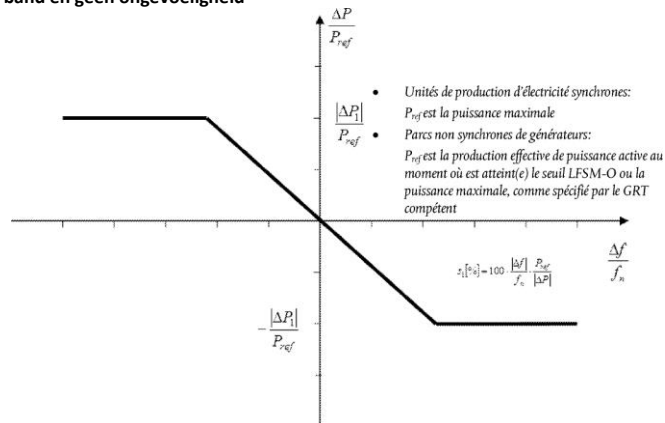
§ 9. Overeenkomstig artikel 15.2.(d).i van de Europese netwerkcode RfG bepaalt de transmissienetbeheerder voor elke productie-eenheid, ongeacht of deze van het type C of D is, in zijn aansluitingscontract de parameters die moeten worden gerespecteerd in de modus van frequentiegevoeligheid (FSM-modus). De productie-eenheid moet in staat zijn een respons in actief vermogen te geven op de frequentievariëaties waarbij op zijn minst rekening wordt gehouden met de volgende parameters:

Parameters van de respons in actief vermogen op de frequentievariëaties in FSM-modus (verklaringen voor het diagram)

Parameters		Bereiken
Bereik van actief vermogen ten opzichte van het maximaal vermogen	$\frac{ \Delta P_1 }{P_{\max}}$	Minimaal 2% en maximaal 10%
Ongevoeligheid van de respons op een frequentievariëatie	$ \Delta f_i $	Maximaal 10 mHz
	$\frac{ \Delta f_i }{f_n}$	Maximaal 0,02%
Dode band van de respons op een frequentievariëatie		Dode band van 0 mHz en instelbaar tussen 0 en 500 mHz
Statische toestand s_1		Instelbaar om een uniforme activering van $ \Delta P_1 /P_{\max}$ die de regelband dekt te garanderen
Pref		Gedefinieerd als het maximaal vermogen

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Vermogen van respons in actief vermogen op de frequentievariëaties van de productie-eenheden in de FSM-modus, in geval van een dode band en geen ongevoeligheid

P_{ref} is het actief referentievermogen waaraan ΔP is gekoppeld. ΔP is de productievariatie van actief vermogen van de elektriciteitsproductie-eenheid. f_n is de nominale frequentie (50 Hz) van het net en Δf is de frequentievariatie

Overeenkomstig artikel 15.2.(d).ii tot v van de Europese netcode RfG wordt de capaciteit van de respons in actief vermogen op de frequentievariëaties gedefinieerd volgens onderstaande waarden:

Parameter	Waarde
t1	maximaal 2 seconden voor een productie-eenheid met inertie (synchrone elektriciteitsproductie-eenheid) maximaal 500 milliseconden voor een productie-eenheid zonder inertie (Power Park Module)
t2	30 seconden (15 seconden voor 50% van de maximale frequentievariatie)
Duur van levering bij vol vermogen	Minimaal 15 minuten

§ 10. Overeenkomstig artikel 15.2.(e) van de Europese netcode RfG bepaalt de transmissienetbeheerder de vereiste specificaties van elke productie-eenheid, ongeacht of deze van het type C of D is, wat betreft het herstel van de frequentie, in zijn aansluitingscontract en in het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van de balanceringsdiensten verbonden met de eenheid en de transmissienetbeheerder. De productie-eenheid moet in dit verband in staat zijn om de dienst voor herstel van de frequentie met automatische netactivering te leveren, op een automatische en voortdurende wijze op basis van een instructie, alsook om in realtime en voortdurend een bevestigingssignaal van zijn activering te verzenden.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

§ 11. Overeenkomstig artikel 15.2.(g) van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid, ongeacht of deze van het type C of D is, in staat zijn om de aanvullende signalen uit te zenden die werden vastgelegd in zijn aansluitingscontract en in het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van balanceringsdiensten verbonden met deze eenheid en de transmissienetbeheerder.

§ 12. Overeenkomstig artikel 15.6.(e) van de Europese netcode RfG specificeert de transmissienetbeheerder de minimale en maximale limieten van het percentage van variatie van het actief vermogen, voor zowel de toenemende als de dalende productie van dit vermogen die nodig zijn voor een nieuwe productie-eenheid van het type C of D die wordt aangesloten op het transmissienet.

Art.87. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het algemeen beheer van het net, met inbegrip van de bepalingen voor operationele informatie-uitwisseling

§ 1. Overeenkomstig artikel 14.5 (d) van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid, aangesloten op het transmissienet, ongeacht of deze van het type B, C of D is, de volgende informatie in realtime kunnen uitwisselen met de transmissienetbeheerder:

1° de positie van de vermogensschakelaars op het aansluitingspunt of op een ander interactiepunt met het transmissienet dat werd overeengekomen met de transmissienetbeheerder;

2° het actief en reactief vermogen op het aansluitingspunt of op een ander interactiepunt met het transmissienet dat werd overeengekomen met de transmissienetbeheerder, alsook het netto actief en reactief vermogen, in geval van een afname andere dan de hulpvoeding van de productie-eenheid. Als deze informatie niet beschikbaar is en als dit alternatief werd goedgekeurd in zijn aansluitingscontract tijdens de aansluitingsprocedure, kan de transmissienetgebruiker het bruto actief en reactief vermogen meedelen;

De transmissienetbeheerder bepaalt in het aansluitingscontract de volledige lijst van gegevens die aan hem moeten worden meegedeeld, naast de gegevens voorzien in punten 1° tot 3° hierboven, evenals de communicatieprotocollen en -infrastructuren.

§ 2. Overeenkomstig artikel 16.4 van de Europese netcode RfG moet een productie-eenheid van het type D alleen beschikken over synchronisatietoestellen op het aansluitingspunt als zijn aansluitingscontract de voorwaarden en parameters ervan preciseerd, na overeenstemming met de eigenaar van deze eenheid en in voorkomend geval de betreffende netbeheerder.

Art.88. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de spanningsstabiliteit

§ 1. Overeenkomstig artikel 15.3 van de Europese netcode RfG kan de transmissienetbeheerder, in voorkomend geval, in samenwerking met de relevante netbeheerder zo nodig eisen dat een productie-eenheid van het type C of D aangesloten op het transmissienet **of op het net van de relevante netbeheerder** beschikt over capaciteiten die een automatische ont koppeling mogelijk maken tijdens zijn aansluitingsprocedure. In dit geval stelt de transmissienetbeheerder, in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder, de modaliteiten en regelingen van de automatische ont koppeling van deze productie-eenheid van het type C of D vast. Daartoe deelt de eigenaar van de productie-eenheid deze regelingen van de beveiligingen mee aan de transmissienetbeheerder om ze door deze laatste te laten valideren.

§ 2. Overeenkomstig artikel 16.2 (a en b) van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid van het type D binnen de volgende spanningsbereiken aangesloten blijven op het transmissienet en op de lokale transmissienetten:

	spanningsbereiken	Werkingsduur
Spanningsniveaus lager dan 300 kV	0,85 pu – 0,90 pu	60 minuten
	0.90 pu – 1.118 pu	Onbegrensd

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

	1,118 pu – 1,15 pu	20 minuten
Spanningsniveaus ~~lager~~ hoger dan 300 kV (voor een aansluiting op het 380kV net, 1pu=400kV)	0,85 pu – 0,90 pu	60 minuten
	0,90 pu – 1,05 pu	Onbegrensd
	1,05 pu – 1,10 pu	20 minuten

Elke productie-eenheid van het type A, B of C moet aangesloten blijven op het transmissienet en op de lokale transmissienetten binnen de spanningsbereiken bepaald in artikel 60 van dit besluit.

Elke productie-eenheid van het type B, C of D informeert de transmissienetbeheerder tijdens de aansluitingsprocedure van deze productie-eenheid over de totale capaciteit aan reactief vermogen van deze productie-eenheid, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten bepaald in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 268 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk III van Titel VI van dit besluit.

§ 3. Overeenkomstig artikelen 15.2 en 16.2 (c) van de Europese netcode RfG moet een productie-eenheid van het type C of D zich automatisch kunnen ontkoppelen van zijn aansluitingspunt boven bepaalde spanningsbereiken enkel als zijn aansluitingscontract de voorwaarden en parameters hiervan preciseert, na overeenstemming met de eigenaar van deze eenheid en in voorkomend geval de relevante beheerder van het net waarop deze eenheid is aangesloten.

Art.89. *Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het herstel van het net*

Overeenkomstig artikel 15.5 (b en c) van de Europese netcode RfG moet elke productie-eenheid van het type C of D, die zich in de regelzone bevindt, zich kunnen ontkoppelen van het net waarop de productie-eenheid is aangesloten en zich snel hersynchroniseren, overeenkomstig de beveiligingsstrategie die werd overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en de betreffende productie-eenheid, evenals, in voorkomend geval, met de transmissienetbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten.

Een productie-eenheid van het type C of D waarvan de duur van de hersynchronisatie na zijn ont koppeling meer dan 15 minuten bedraagt, moet zich kunnen ontkoppelen ongeacht op welk werkpunt de productie-eenheid zich bevindt in het diagram van zijn P-Q-capaciteit. In dit geval mag de ont koppelingsactie zich niet beperken tot de signalen van de regelingen van de beveiligingen. De beveiligingsstrategie wordt overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en de betreffende productie-eenheid.

Elke productie-eenheid van het type C of D moet na een ont koppeling onafhankelijk kunnen functioneren, ondanks de afwezigheid van enige aansluiting van zijn hulpmiddelen op het net waarop deze productie-eenheid is aangesloten. De minimale werkdur wordt, in samenwerking met de transmissienetbeheerder, bepaald door de relevante netbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten, rekening houdend met de kenmerken van de technologie van de prime mover.

Art. 90. *Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het algemeen beheer van het net*

§ 1. Overeenkomstig artikel 15.6 (a) van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type C of D in de regelzone de detectiecriteria voor het verlies van hoekstabiliteit of het verlies van de regulatoren van deze productie-eenheid en bijgevolg zijn vermogen om zich in dit geval automatisch te ontkoppelen van het net.

§ 2. Overeenkomstig artikel 15.6 (b) van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type C of D in de regelzone de kenmerken van de instrumenten tijdens de aansluitingsprocedure, zo nodig in samenwerking met de relevante netbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten. Het aansluitingscontract herneemt in dit opzicht de kwaliteitsparameters voor de levering, de criteria voor de activering van het apparaat voor het registreren van storingen en vermogensschommelingen, de criteria voor de bemonsteringsfrequentie en de voorwaarden voor toegang tot de geregistreerde gegevens.

§ 3. Overeenkomstig artikel 15.6 (c) van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type C of D die zich in de regelzone bevindt de simulatiemodellen die door de eigenaars van deze eenheden moeten worden verstrekt, zo nodig in samenwerking met de netbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten. Deze moeten het gedrag van de productie-eenheid in stationaire en dynamische toestand kunnen weergeven. Naargelang het geval vereist het aansluitingscontract ook een model dat de tijdelijke elektromagnetische fenomenen weergeeft. Het aansluitingscontract bepaalt de formaten van de simulatiemodellen, de in dit verband mee te delen documentatie en de parameters met betrekking tot het kortsluitvermogen.

§ 4. Overeenkomstig artikel 15.6 (d) van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type C of D die zich in de regelzone bevindt de vereisten, overeengekomen met de eigenaar van de productie-eenheid en zo nodig in samenwerking met de netbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten, met betrekking tot de installatie van extra apparaten voor de werking of de veiligheid van het net.

§ 5. Overeenkomstig artikel 15.6 (f) van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type C of D die zich in de regelzone bevindt de vereisten voor de aardingsapparaten van het nulpunt aan de netzijde van de opvoertransformatoren, zo nodig in samenwerking met de netbeheerder waarbij deze productie-eenheid is aangesloten.

Onderafdeling III.1.5.3.2: Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot synchrone elektriciteitsproductie-eenheden van het type A, B, C en D

Art. 91. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de frequentie

§ 1. Overeenkomstig artikel 13.2.(a, c, d en f) van de Europese netcode RfG moet elke synchrone elektriciteitsproductie-eenheid die is aangesloten op het transmissienet, ongeacht of deze van het type A, B, C of D is, in beperkte regelmodus bij overfrequentie (LFSM-O-modus) in staat zijn om de levering van de respons in actief vermogen op de frequentievariëaties te activeren volgens de onderstaande waarden. Zodra de drempel van minimale frequentie is bereikt, moet de operationele modus op hetzelfde niveau worden voortgezet zonder verdere variatie.

	Parameter	SPGM-regeling
	Frequentiedrempel	50,2 Hz
	Statische toestand	5% (regelbaar tussen 2% en 12%)
	Pref-referentievermogen	Maximaal vermogen
	Reactietijd	Als standaard zo snel als technisch mogelijk (zonder opzettelijke vertraging), in overleg met de transmissienetbeheerder kunnen specifieke bepalingen van toepassing zijn
	Responstijd niveau	≤ 5 minuten voor een verhoging van het actief vermogen met 20% van Pmax (Een trage reactie is niet van toepassing bij een toename die snel (binnen enkele seconden) volgt op een fase van vermindering) ≤ 8 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 45% van Pmax
Regelduur	≤ 6 minuten voor een verhoging van het actief vermogen (Een trage reactie is niet van toepassing bij een toename die snel volgt op een fase van vermindering) $\leq 30s$ voor een vermindering van actief vermogen	

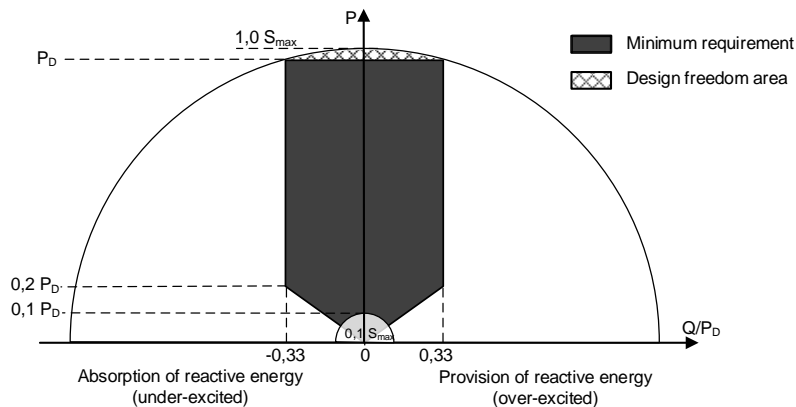
Overeenstemmend artikel 13.2.(b) van de Europese netcode RfG, zijn automatische afschakelingen en heraansluitingen voor geen enkele productie-eenheid in de regelzone toegestaan.

§ 2. Overeenkomstig artikel 15.2.(c).i van de Europese netcode RfG moet elke elektriciteitsproductie-eenheid, ongeacht of deze van het type C of D is, in de beperkte regelmodus bij onderfrequentie (LFSM-U-modus) in staat zijn om de levering van de respons in actief vermogen op de variaties van onderfrequentie te activeren volgens de onderstaande waarden:

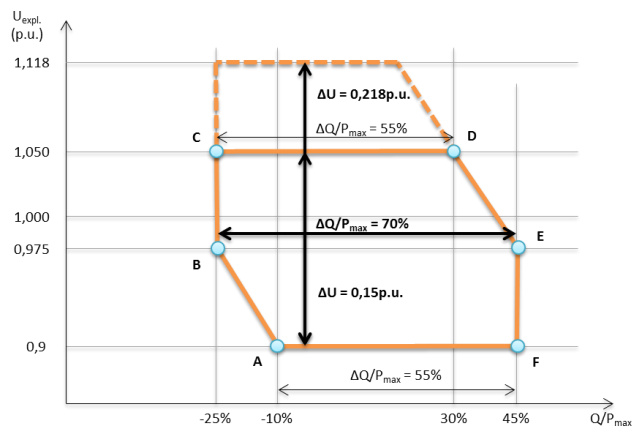
	Parameter	SPGM-regeling
	Frequentiedrempel	49.8 Hz
	Statische toestand	5% (regelbaar tussen 2% en 12%)
	Pref-referentievermogen	Maximaal vermogen
	Reactietijd	Als standaard zo snel als technisch mogelijk (zonder opzettelijke vertraging), in overleg met de transmissienetbeheerder kunnen specifieke bepalingen van toepassing zijn
	Responstijd niveau	≤ 5 minuten voor een verhoging van het actief vermogen met 20% van Pmax (Een trage reactie is niet van toepassing bij een toename die snel (binnen enkele seconden) volgt op een fase van vermindering) ≤ 8 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 45% van Pmax
Regelduur	≤ 6 minuten voor een verhoging van het actief vermogen (Een trage reactie is niet van toepassing bij een toename die snel (binnen enkele seconden) volgt op een fase van vermindering) ≤ 30 seconden voor een vermindering van actief vermogen	

Art.92. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de spanningsstabiliteit en de capaciteit van reactief vermogen

§ 1. Overeenkomstig artikel 17.2 (a) en 18.2(c) van de Europese netcode RfG is een synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type B, C of D in staat om het reactief vermogen te leveren/op te nemen volgens de volgende diagrammen:

Capability curve for SPGM type B

Capability curve for SPGM type C and D.

Overeenkomstig artikel 18.2 (c) van de Europese netcode RfG moet iedere synchrone productie-eenheid van het type C of D in staat zijn voor spanningsregeling op alle werkingpunten binnen de limieten die zijn vastgelegd in het P-Q capaciteitsdiagram van hun alternator hieronder vermeld. Het niveau van de maximale spanning van 1.118pu moet aanzien worden als 1.05pu in het geval van aansluiting op een spanning die hoger is dan 300Kv.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

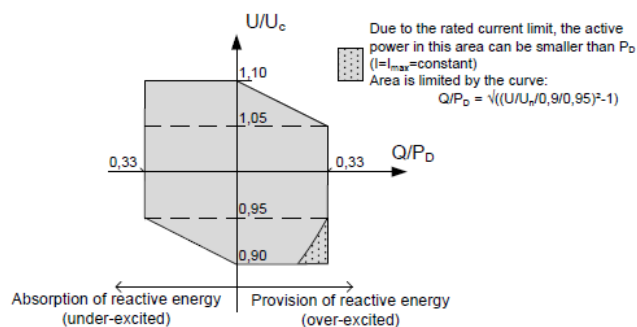
Als uitzondering op het principe bepaald in artikel 39 § 1, voor een synchrone productie-eenheid van type B aangesloten op het transmissienet, wordt dit technisch voorschrift vastgelegd op de klemmen van de secundaire van de transformator indien deze bestaat, of aan de klemmen van de alternator van de productie-eenheid.

Elke eigenaar van een synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type B informeert de transmissienetbeheerder tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid over de totale capaciteit aan reactief vermogen van deze faciliteit, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten bepaald in het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, alsook elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van het beschermingsplan zoals bedoeld in hoofdstuk II van Titel VI van dit besluit.

§ 2. Overeenkomstig artikel 17.2 (b) van de Europese netcode RfG moet elke synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type B, geschikt zijn voor een spanningsregeling die overeenkomt met de volgende bedieningswijzen, op basis van bediening op afstand:

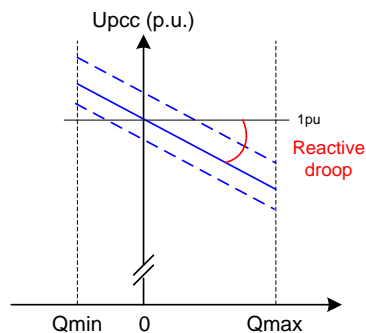
1° de capaciteit aan reactief vermogen (Q_{fix}) moet voortdurend worden gehandhaafd in de capaciteiten P/Q van de figuur hieronder;

2° de spanning van de wisselstroomgenerator ($Q(U)$) moet voortdurend worden gehandhaafd in de capaciteiten P/Q van de figuur hieronder.

§ 3. Overeenkomstig artikel 19.2 van de Europese netcode RfG dient elke synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type C of D voor de spanningsregeling op zijn aansluitingspunt te voldoen aan de vereisten vastgelegd in volgend diagramma, met inachtneming van de principes bepaald in artikelen 69 tot 75 van dit besluit.

Upcc geeft de spanning weer op het aansluitingspunt

Bij toepassing van dit diagramma wordt de proportionele versterkingsfactor vastgelegd door de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract, in overeenstemming met de eigenaar van de betrokken synchrone elektriciteitsproductie-eenheid, zodat de relatieve gevoeligheidscoëfficiënt α_{eq} begrepen is tussen 18 en 25, zoals uitgedrukt in onderstaande formule :

$$\alpha_{eq} = - \frac{\left(\frac{\Delta Q_{net}}{0,45 \times P_{nom}} \right)}{\left(\frac{\Delta U_{net}}{U_{norm, exp}} \right)}$$

waar de gebruikte coëfficiënten de betekenis hebben zoals in artikel 70 van dit besluit.

§ 4. Overeenkomstig artikel 18.2 van de Europese netcode RfG moet iedere synchrone productie-eenheid van het type C of D in staat zijn voor spanningsregeling te voldoen aan de minimale vereisten en de regelparameters voor spanningsstabiliteit op het aansluitingspunt, zoals bepaald in artikel 72 van dit besluit. De reactiesnelheid binnen het P/Q-diagramma wordt vastgelegd in het aansluitingscontract van de elektriciteitsproductie-eenheid, tijdens de aansluitingsprocedure.

Elke eigenaar van een synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type C of D informeert de transmissienetbeheerder tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid over de totale capaciteit aan reactief vermogen van deze faciliteit, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten bepaald in het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, alsook elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van het beschermingsplan zoals bedoeld in hoofdstuk VI.IV van dit besluit..

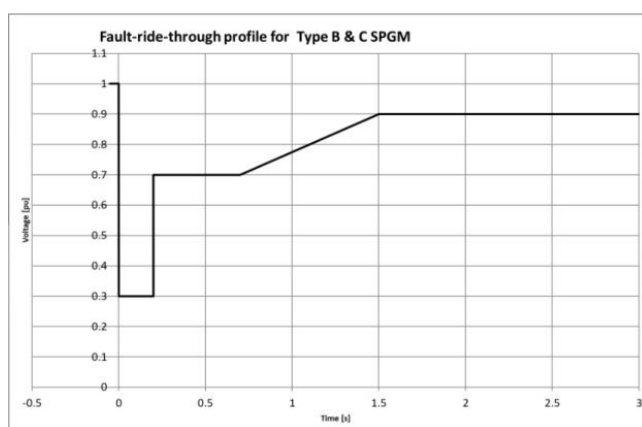
§ 5. Overeenkomstig artikel 19.3 van de Europese netcode RfG bepaalt het aansluitingscontract van elke productie-eenheid van het type D de vereiste technische capaciteiten, in voorkomend geval door de transmissienetbeheerder, in samenwerking met de eigenaar van de betrokken elektriciteitsproductie-eenheid, opdat deze bijdragen aan het verlies van rotorhoekstabiliteit in storingsituatie.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Art. 93. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de fault-ride-through-capaciteit

Overeenkomstig artikels 14.3 en 16.3 van de Europese netcode RfG moet elke synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type B tot D over het volledige werkgebied in synchrone modus met het net kunnen werken wanneer de spanning op het aansluitingspunt, uitgedrukt in percentage van nominale spanning op dit punt, tijdens een fault-ride-through binnen het bereik blijft zoals bepaald door de diagrammen infra.

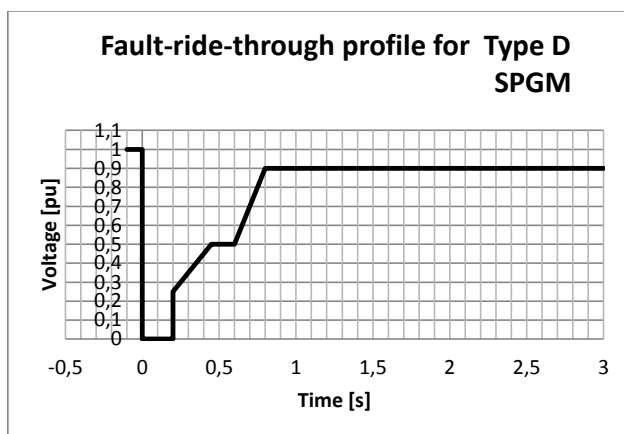
Elke synchrone elektriciteitsproductie-eenheid van het type B of type C die zich in de regelzone bevindt, dient het volgende fault-ride-through-capaciteit diagram na te leven:

Parameters spanning	Duur van parameters (seconden)
$U_{ret} = 0,3$	$T_{clear} = 0,2$
$U_{clear} = 0,7$	$T_{rec1} = T_{clear}$
$U_{rec1} = 0,7$	$T_{rec2} = 0,7$
$U_{rec} = 0,9$	$T_{rec3} = 1,5$

U_{ret} is de symmetrische of asymmetrische restspanning op het aansluitingspunt tijdens een storing; t_{clear} is het moment waarop de storing is verholpen. U_{rec1}, U_{rec2}, t_{rec1}, t_{rec2} en t_{rec3} specificeren bepaalde punten van de ondergrenzen van de terugkeer van spanning na eliminatie van een storing.

Elke elektriciteitsproductie-eenheid van het type D die zich in de regelzone bevindt, dient volgende fault-ride-through-capaciteit diagram na te leven:

Parameters spanning	Duur van parameters (seconden)
Uret = 0	Tclear = 0,2
Uclear = 0,25	Trec1 = 0,45
Urec1 = 0.5	Trec2 = 0.6
Urec = 0,9	Trec3 = 0.8

Uret is de restspanning op het aansluitingspunt tijdens een storing; tclear is het moment waarop de storing is verholpen. Urec1, Urec2, trec1, trec2 en trec3 specificeren bepaalde punten van de ondergrenzen van de terugkeer van spanning na eliminatie van een storing.

Overeenkomstig artikel 16.3 (b) van de Europese netcode RfG, wordt het geheel van voorwaarden voorafgaand en volgend op een fout, die in rekening gehouden dienen te worden voor de fault-ride-through-capaciteit, door de transmissienetbeheerder meegedeeld aan de eigenaar van een synchrone elektriciteitsproductie-eenheid, op vraag van deze eenheid en tijdens de aansluitingsprocedure .

Art.94. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het weerstandsvermogen

Overeenkomstig artikel 17.3 van de Europese netcode RfG moeten alle synchrone elektriciteitsproductie-eenheden van het type B tot D in staat zijn om het herstel van het actief vermogen na een storing te verzekeren. De waarde van de amplitude en de hersteltijd van het actief vermogen worden tijdens de aansluitingsprocedure bepaald in het aansluitingscontract.

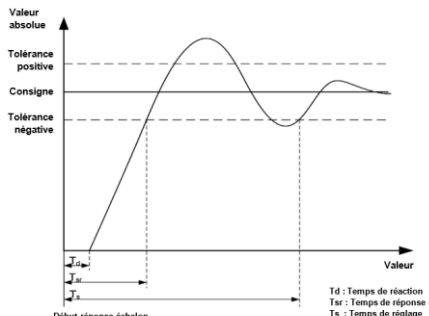
Onderafdeling III.I.5.3.3: Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot Power Park Modules van het type A, B, C

Art. 95. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de frequentie

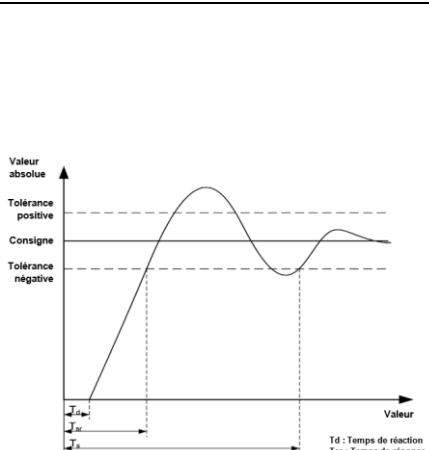
§ 1. Overeenkomstig artikel 13.2.(a, c, d en f) van de Europese netcode RfG moet elke power park module, ongeacht of deze van het type A, B, C of D is, in de beperkte regelmodus bij overfrequentie (LFSM-O-modus) in staat zijn om de levering van de respons in actief vermogen op de frequentievariatië te activeren volgens onderstaande waarden. Zodra de drempel van minimale frequentie is bereikt, moet de operationele modus op hetzelfde niveau worden voortgezet zonder verdere variatie.

	Parameter	PPM-regeling
	Frequentiedrempel	50,2 Hz

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

	Statische toestand	5% (regelbaar tussen 2% en 12%)
	Pref-referentievermogen	Standaard gaat het om de effectieve productie van actief vermogen op het moment waarop de drempel van LFSM-O wordt bereikt; een referentie gelijk aan het maximaal vermogen kan per geval worden beschreven.
	Reactietijd	Als standaard zo snel als technisch mogelijk (zonder opzettelijke vertraging), in overleg met de transmissienetbeheerder kunnen specifieke bepalingen van toepassing zijn
	Responstijd niveau	Voor de productie van windenergie: ≤ 5 seconden voor een verhoging van het actief vermogen met 20% van Pmax. Een tragere reactie voor een operationeel punt $\leq 50\%$ Pmax is aanvaardbaar als deze minder dan 5 seconden bedraagt ≤ 2 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 50% van Pmax Voor de rest: ≤ 10 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 50% van Pmax ≤ 2 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 50% van Pmax
Regelduur	≤ 30 seconden voor een verhoging van actief vermogen ≤ 20 seconden voor een vermindering van actief vermogen	

§ 2. Overeenkomstig artikel 15.2.(c).i van de Europese netcode RfG moet elke Power Park Module, ongeacht of deze van het type C of D is, in de beperkte regelmodus bij onderfrequentie (LFSM-U-modus) in staat zijn om de levering van de respons in actief vermogen op de variaties van onderfrequentie te activeren volgens de onderstaande waarden:

	Parameter	PPM-regeling
	Frequentiedrempel	49.8 Hz
	Statische toestand	5% (regelbaar tussen 2% en 12%)
	Pref-referentievermogen	Standaard gaat het om de effectieve productie van actief vermogen op het moment waarop de drempel van LFSM-U wordt bereikt; een referentie gelijk aan het maximaal vermogen kan per geval worden beschreven.
	Reactietijd	Als standaard zo snel als technisch mogelijk (zonder opzettelijke vertraging), in overleg met de transmissienetbeheerder kunnen specifieke bepalingen van toepassing zijn
Responstijd niveau	Voor de productie van windenergie: ≤ 5 seconden voor een verhoging van het actief vermogen met 20% van Pmax. Een tragere reactie voor een operationeel punt $\leq 50\%$ Pmax is aanvaardbaar als deze minder dan 5 seconden bedraagt ≤ 2 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 50% van Pmax Voor de rest:	

		≤ 10 seconden voor een verhoging van het actief vermogen met 50% van P_{max} ≤ 2 seconden voor een vermindering van het actief vermogen met 50% van P_{max}
	Regelduur	≤ 30 seconden voor een verhoging van actief vermogen ≤ 20 seconden voor een vermindering van actief vermogen

§ 3. Als uitzondering op artikel 86 §4 is het niet toegestaan dat een power park module, ongeacht of deze van het type A, B, C of D is, zijn actief vermogen vermindert volgens de korte en lange periodes in geval van een frequentiedaling onder 49 Hz.

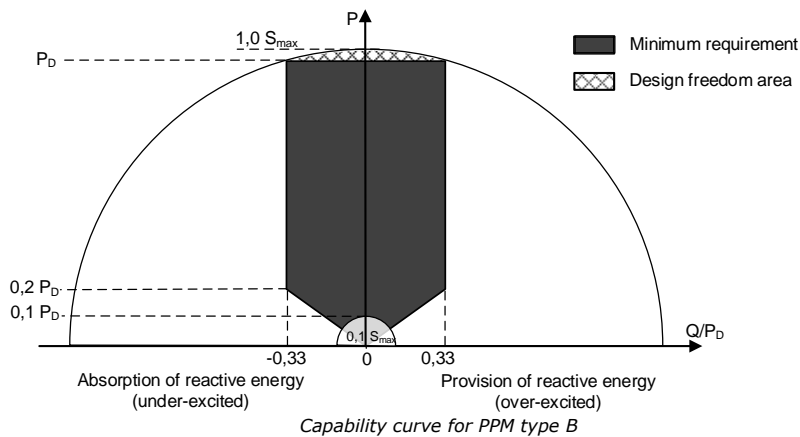
§ 4. Overeenkomstig artikel 21.2 van de Europese netcode RfG is de regel die wordt beschreven in artikel 86 § 6 niet van toepassing op power park modules van het type C en D.

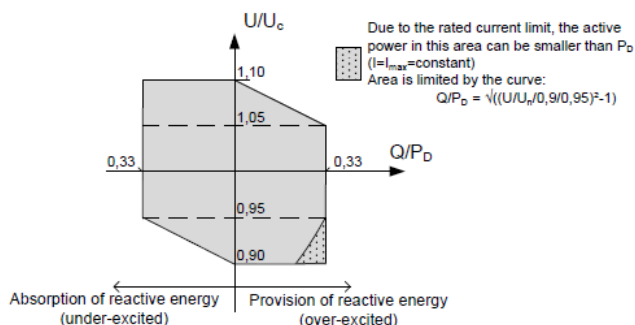
Art. 96. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de spanningsstabiliteit en de capaciteit aan reactief vermogen

§ 1. Overeenkomstig artikel 21.3 (d) van de Europese netcode RfG moet een power park module in staat zijn om automatisch bij te dragen in reactief vermogen overeenkomstig artikelen 69 tot 74 van dit besluit, zowel in spannings-regelmodus of reactief vermogen-regelmodus of arbeidsfactor-regelmodus.

Overeenkomstig artikel 21.3 (d) van de Europese netcode RfG, bepaalt de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract, in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder, gedurende de aansluitingsprocedure tussen de transmissienetbeheerder en de betreffende power park module, de prioriteit die moet worden gegeven aan de bijdrage in actief of reactief vermogen, zo nodig in samenwerking met de netbeheerder waarbij deze faciliteit is aangesloten.

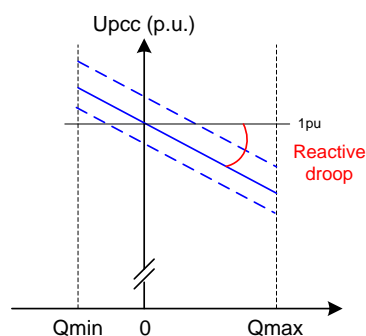
§ 2. Overeenkomstig artikel 20.2 (a) van de Europese netcode RfG is een power park module van het type B in staat om reactief vermogen leveren/absorberen volgens de volgende diagrammen:

U-Q/P profile for type B PPM in order to visualize reactive power requirements for voltages different from 1pu

Overeenkomstig artikels 21.3 a) tot c) van de Europese netcode RfG, moet een power park module van het type C of D in staat zijn om reactief vermogen te leveren/op te nemen volgens onderstaand diagram. Hij voldoet aan de vereisten met betrekking tot de spanningsstabiliteit op het aansluitingspunt volgens volgende diagram, met inachtneming van de principes bepaald in artikels 69 tot 75 van deze Titel:

De proportionele versterkingsfactor wordt door de transmissienetbeheerder bepaald in het aansluitingscontract, in overeenstemming met de eigenaar van de betreffende synchrone elektriciteitsproductie-eenheid, met toepassing van dit diagram, zodat de relatieve gevoeligheidscoëfficiënt α_{eq} begrepen is tussen 18 en 25, zoals uitgedrukt in onderstaande formule:

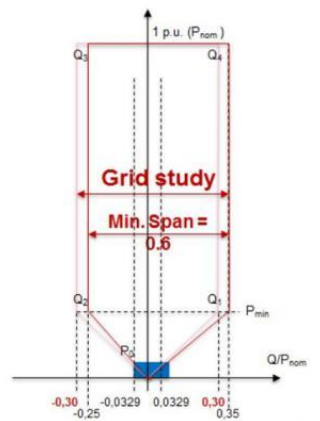
$$\alpha_{eq} = - \frac{\left(\frac{\Delta Q_{net}}{0,45 \times P_{nom}} \right)}{\left(\frac{\Delta U_{net}}{U_{norm, exp}} \right)}$$

waarbij de gebruikte coëfficiënten de betekenis hebben die in artikel 70 van dit besluit werd gegeven.

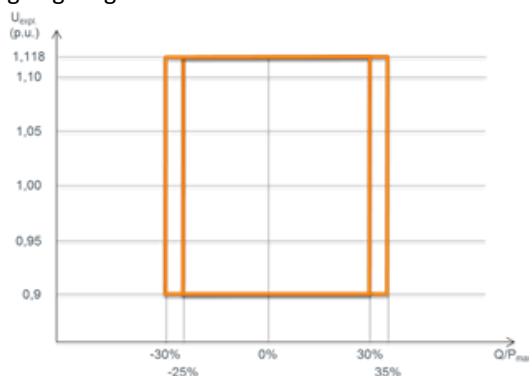
De transmissienetbeheerder bepaalt de reactiesnelheid van de power park module van het type C of D in verhouding tot de capaciteit aan reactief vermogen van de faciliteit, onder zijn maximale capaciteit.

Bovendien bepaalt de transmissienetbeheerder, zo nodig in samenwerking met de betreffende netbeheerder, de volgende capaciteiten om ten minste al het reactief vermogen op het aansluitingspunt te produceren of op te nemen.

Voor elke waarde van het geproduceerde actieve vermogen tussen P_{min} (0,2 p.u. van P_{nom}) en P_{nom} , moet de power park windmodule minstens in staat zijn elk reactief vermogen op het aansluitingspunt te produceren of op te nemen in een gebied dat begrensd is door de punten Q1, Q2, Q3 en Q4 (zien onderstaande figuur). Dit bereik heeft een verplichte omvang van minimaal 0,6 p.u. van P_{nom} , maar kan evolueren in een gebied tussen $[-0,3$ p.u. van P_{nom} , $+0,35$ p.u. van $P_{nom}]$, met toestemming van de netbeheerder, afhankelijk van het aansluitingspunt, de grootte en de kenmerken van de power park windmodule.

Voor elke spanning op het aansluitingspunt tussen 90% en 111,8% van de nominale spanning voor de spanningsbereiken onder 300 kV (of 90% en 105 % voor een nominale spanning boven 300 kV – zie onderstaande figuur) moet de power park windmodule in staat zijn om minstens binnen het hierboven genoemde reactief vermogensbereik (zie onderstaande figuur) bij te dragen aan de spanningsregeling.

U-Q/Pmax profile for a type C PPM (dashed for nominal voltages above 300kV).

Comment [WG32]: Waar is de dashed line?

Voor waarden buiten het spanningsbereik van 90% en 111,8% van U_{nom} voor de spanningsbereiken onder 300 kV (of 90% en 105% voor een nominale spanning boven 300 kV), moet de offshore power park module kunnen bijdragen aan de spanningsregeling tot het maximum van de technische capaciteiten van de power park windmodule.

Voor elke spanning op het aansluitingspunt tussen 90% en 111,8% van U_{nom} voor spanningsbereiken onder 300 kV (of 90% en 105 % voor nominale spanning boven 300 kV) en voor elke waarde van het geproduceerde actieve vermogen tussen P_0 (gelijk aan $0,0263$ p.u. van P_{nom}) en P_{min} , wordt het minimumbereik van het werkpunt waarvoor het reactief vermogen wordt geregeld, gedefinieerd door de twee waarden van de vermogensfactor die bestaat uit de punten ($Q_1, 0.2 \cdot P_{nom}$) en ($Q_2, 0.2 \cdot P_{nom}$).

Voor elke spanning op het aansluitingspunt tussen 90% en 111,8% van U_{nom} voor spanningsbereiken onder 300 kV (of 90% en 105% voor een nominale spanning boven 300 kV) en voor elke waarde van het geproduceerde actieve vermogen onder P_0 , mag het reactief vermogen eventueel niet worden gecontroleerd, maar moeten de geïnjecteerde of geabsorbeerde waarden worden beperkt tot het bereik van $Q = [-0,0329; +0,0329]$ p.u. van P_{nom} .

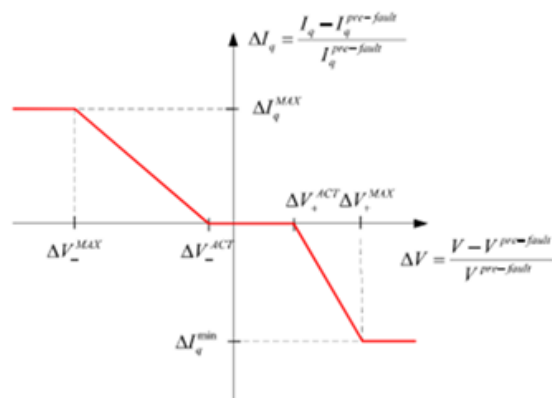
In afwijking van het principe bepaald in artikel 42 § 1, wordt dit technisch voorschrift voor een Power Park Module van het type B of C vastgelegd op de uitgang van de opvoertransformator of op de [terminal-klemmen](#) van de omvormer.

Elke eigenaar van een power park module van het type B of C informeert de transmissienetbeheerder tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid over de totale capaciteit aan reactief vermogen van deze faciliteit, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten bepaald in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk VI.IV van dit besluit.

§ 3. Overeenkomstig artikel 20.2 (b en c) van de Europese netcode RfG moet een power park module van het type B, C of D in staat zijn om, in geval van symmetrische en asymmetrische storingen, snel een extra reactieve foutstroom te injecteren op het aansluitingspunt en tot het maximum van zijn capaciteit. De kenmerken van deze injectie worden [weergegeven in het volgende diagram](#):

Comment [WG33]: Onleesbaar

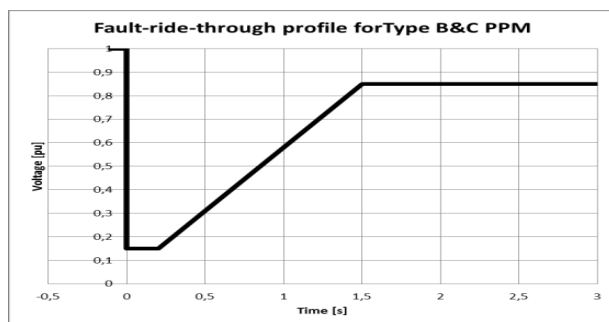
Het geheel van parameters van deze capaciteit wordt door de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract bepaald tijdens de aansluitingsprocedure van de betreffende power park module. Deze parameters hebben betrekking op de normale werksbreedte, de duur en de dode band van de activering, alsook de termijn voor deze activering.

Bovendien moet de power park module bijdragen tot de foutstroom voor een positieve, negatieve of neutrale stroom om de asymmetrische storing met zekerheid te detecteren. De bijdrage tot de kortsluitstroom wordt in het aansluitingscontract tijdens de aansluitingsprocedure bepaald door de transmissienetbeheerder van de betreffende power park module.

Art.97. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot de fault-ride-through-capaciteit

§ 1. Overeenkomstig artikel 14.3 en 20.1 van de Europese netcode RfG moet elke power park module over zijn volledige werkgebied in synchrone modus met het transmissienet kunnen werken wanneer de spanning op het aansluitingspunt, uitgedrukt in percentage van nominale spanning op dit punt, tijdens een fault-ride-through, binnen het bereik bepaald door de diagrammen hierna blijft.

§ 2. Elke power park module van het type B of C die zich in de regelzone bevindt, is vereist het volgende fault-ride-through-capaciteit diagram na te leven:

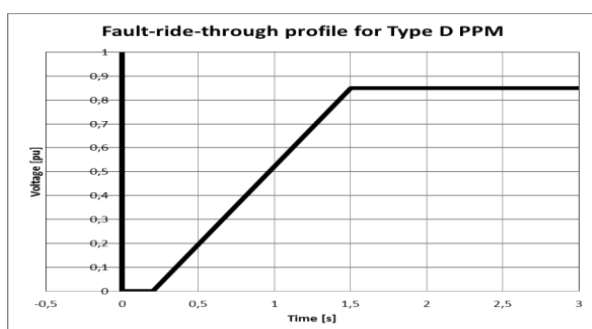

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Parameters spanning	Duur van parameters (seconden)
Uret = Uclear = Uret1 = 0,15	tclear = trec1 = trec2 = 0,2
Urec2 = 0,85	trec3 = 1,5

Uret is de symmetrische of assymetrische restspanning op het aansluitingspunt tijdens een storing; tclear is het moment waarop de storing is verholpen. Urec1, Urec2, trec1, trec2 en trec3 specificeren bepaalde punten van de ondergrenzen van de terugkeer van spanning na eliminatie van een storing.

§ 3. Elke Power Park Module van het type D die zich in de regelzone bevindt, moet volgend fault-ride-through-capaciteit diagram naleven:

Parameters spanning	Duur van parameters (seconden)
Uret = Uclear = Uret1 = 0,0	Tclear = Trec1 = Trec2 = 0,2
Urec2 = 0,85	Trec3 = 1,5

Uret is de restspanning op het aansluitingspunt tijdens een storing; tclear is het moment waarop de storing is verholpen. Urec1, Urec2, trec1, trec2 en trec3 specificeren bepaalde punten van de ondergrenzen van de terugkeer van spanning na eliminatie van een storing.

Art.98. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot het weerstandsvermogen

Overeenkomstig artikel 20.3 van de Europese netcode RfG moeten alle Power Park Modules van het type B tot D in staat zijn om het herstel van het actief vermogen na een storing te verzekeren. De waarde van de amplitude en de hersteltijd van het actief vermogen worden tijdens de aansluitingsprocedure bepaald in het aansluitingscontract.

Afdeling III.1.5.4: Technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe asynchrone opslagfaciliteiten

Art. 99. Deze Afdeling legt het geheel van technische voorschriften vast die van toepassing zijn op alle nieuwe asynchrone opslagfaciliteiten waarvan de drempels zijn vastgelegd in artikel 38 § 4 en waarvan de nieuwe aard is vastgelegd in artikel 74 §1.

De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG en de aanvullende technische voorschriften zoals bepaald in Onderafdelingen 3.1 en 3.3 van deze Titel, zijn ook van toepassing op de asynchrone opslagfaciliteiten, met uitzondering van de specifieke technische voorschriften die worden bepaald in deze Afdeling.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Bij wijze van uitzondering op de eerste alinea hieronder worden de nieuwe pompcentrales onderworpen aan alle technische voorschriften opgenomen in Afdeling 3 van deze Titel, alsook voorzien in artikel 73 van deze Titel.

Dit besluit is niet van toepassing op opslaginstallaties die uitsluitend dienen voor de noodvoeding van transmissiegebruikers die niet beschouwd worden als asynchrone opslagfaciliteiten.

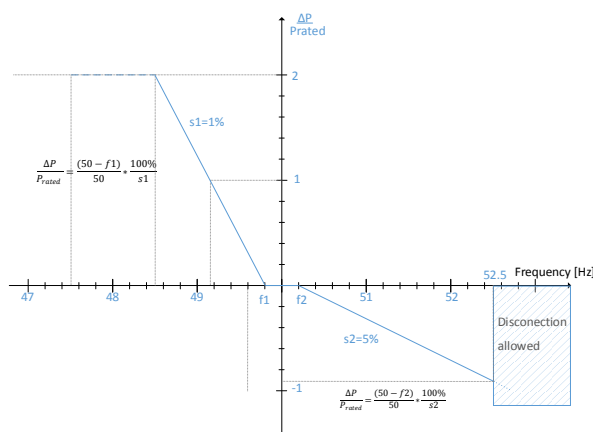
Art. 100. Technische voorschriften met betrekking tot de frequentie voor de aansluiting van asynchrone opslagfaciliteiten

§ 1. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de werking met het net in synchrone modus in specifieke frequentiebereiken en tijdsduren, zoals bepaald in artikel 13.2, alsook bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 § 1 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op alle asynchrone opslagfaciliteiten van het type A tot D van de regelzone.

De algemene technische voorschriften van de Europese netwerkcode RfG met betrekking tot het vermogen om bestand te zijn tegen snelheden van frequentievariatie en om aangesloten te blijven op het net waarop de power park module is aangesloten, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 § 2 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op alle asynchrone opslagfaciliteiten van het type A tot D van de regelzone.

§ 2. De algemene technische voorschriften van de Europese netwerkcode RfG met betrekking tot de beperkte regelmodus bij overfrequentie (LFSM-O-modus) en onderfrequentie (LFSM-U-modus), zoals bepaald in artikel 13.2, zijn van toepassing op alle asynchrone opslagfaciliteiten van het type A tot D van de regelzone.

Bovendien moeten de asynchrone opslagfaciliteiten in geval van grote frequentievariaties bij voorrang bijdragen tot de frequentiestabiliteit door de injectie of absorptie van actief vermogen te verhogen of te verminderen volgens de **figuur en parameters hierna**:

Parameters	Standaardwaarden
f1	49.8 Hz
f2	50.2 Hz
s1	1% Te selecteren binnen een bereik van 0,1% en 12%

Comment [WG34]: Graag verduidelijken met injectie naar het net en afname van het net.
Delta/Prated staat met 2 aangegeven : dit kan toch niet voor een asynchrone opslag, technisch zou dit een dimensionering van 200 % betekenen, per faciliteit of maw economisch onzinnig

s2	5% Te selecteren binnen een bereik van 0,1% en 12%
Regelduur	Zo snel mogelijk en niet langer dan 15 seconden
Reactietijd	Als standaard zo snel als technisch (zonder opzettelijke vertraging), specifieke bepalingen kunnen van toepassing zijn in overleg met de transmissienetbeheerder

Overeenkomstig artikel 15.3.(b) van de Europese netwerkcode E&R, moeten de asynchrone opslagfaciliteiten zich automatisch ontkoppelen van het transmissienet wanneer ze niet kunnen overschakelen naar de oplaadmodus vóór de activering van het automatisch schema van ontkoppeling van belasting in geval van lage frequentie. De ontkoppeling kan alleen systematisch worden opgelegd en wordt aanvaard in het geval dat de ontladingsmodus niet kan worden bereikt vóór de frequentiedrempel van 49 Hz.

In dit verband kunnen de eigenaars van asynchrone opslagfaciliteiten in hun aansluitingscontract met de transmissienetbeheerder minimale en/of maximale limieten bepalen van hun belastingstoestand wanneer gerechtvaardigde redenen van veiligheid of technische noodzaak dit vereisen.

§ 3. De algemene technische voorschriften van de Europese netwerkcode RfG met betrekking tot de toelaatbare vermindering van actief vermogen bij een frequentieval, zoals bepaald in artikel 13.4, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 § 4 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn op geen enkele asynchrone opslagfaciliteit van de regelzone van toepassing.

§ 4. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de interface voor het stoppen van de injectie van actief vermogen, zoals bepaald in artikel 13.6, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type A. Bovendien moet iedere asynchrone opslag van type A moet instaat zijn om haar productie of opname van actief vermogen tot nul te herleiden na een instructie door een logische interface binnen een tijdspanne van 5 seconden. De transmissienetbeheerder kan in hun aansluitingscontract de kenmerken opleggen van de uitrusting waarmee de stilstand van de productie of absorptie op afstand kan worden geregeld op basis van de volgende signalen die worden verstuurd door de transmissienetbeheerder:

Signal#	Request to Cease Active Power absorption or injection	Binary 1: Request Active 0: End of request
---------	---	--

§ 5. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de automatische aansluiting, zoals bepaald in artikel 13.7, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type A, B, C en D.

De automatische aansluiting van alle asynchrone opslagfaciliteiten van het type A tot D in de regelzone moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

1° de frequentie moet tussen 49,9 en 50,1 Hz blijven; en

2° het spanningsniveau ligt tussen 0,85 p.u en 1,1 p.u van de nominale spanning; en

3° de minimale vertraging vóór heraanluiting bedraagt zestig seconden.

Na de [aansluiting-netkoppeling](#) moet de asynchrone opslagfaciliteit in staat zijn om de maximaal toelaatbare snelheid van stijging van het actief vermogen tot 20% van Pmax per minuut te beperken en dit zowel in de modus van belasting als van ontlading. Ingeval van een [aansluiting-netkoppeling](#) na een storing op het net kan de maximale toelaatbare snelheid voor een stijging van het actief vermogen beperkt worden tot 10% van de Pmax per minuut en dit zowel in de modus van belasting als van ontlading.

Elke synchrone opslagfaciliteit van het type B of C of D die is aangesloten op het transmissienet is onderworpen aan de voorafgaande toestemming van de transmissienetbeheerder in zijn aansluitingscontract om zich automatisch aan te sluiten op het transmissienet.

Bovendien zijn de algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de heraansluiting op het net na een onverwachte ont koppeling, zoals bepaald in artikel 14.4, van toepassing op asynchrone opslagcapaciteiten van het type B, C en D in de regelzone.

In dit opzicht moet de automatische heraansluiting van alle asynchrone opslagcapaciteiten van het type B tot D in de regelzone voldoen aan de volgende voorwaarden:

1° de frequentie moet tussen 49,9 en 50,1 Hz blijven; en

2° het spanningsniveau ligt tussen 0.9 p.u en 1,1 p.u van de nominale spanning; en

3° de minimale vertraging vóór heraansluiting bedraagt zestig seconden.

Na de heraansluiting moet de asynchrone opslagcapaciteit de maximaal toelaatbare snelheid van verhoging van het actief vermogen tot 10% van Pmax per minuut beperken en dit zowel in de modus van belasting als van ontlading.

De automatische heraansluiting na een onverwachte ont koppeling is verboden voor alle asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, C of D aangesloten op het transmissienet, tenzij met voorafgaande toestemming van de transmissienetbeheerder in zijn aansluitingscontract om zich automatisch aan te sluiten op het net.

§ 6. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot het variatiepercentage van actief vermogen, zoals bepaald in artikel 15.6.(e), zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type A, B, C en D. De transmissienetbeheerder kan, voor deze asynchrone opslagfaciliteiten van het type A, B, C en D, de maximale limieten van variatiepercentage van het actief vermogen specificeren, zowel in de modus van belasting als van ontlading, uitgedrukt in punten van percentage van Pmax per seconde.

§ 7. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de bediening op afstand van de vermindering van actief vermogen, zoals bepaald in artikel 14.2, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type B.

Elke asynchrone opslagfaciliteit van het type B moet in staat zijn om de instructie van injectie of absorptie van het actief vermogen in een maximale tijd van 1 minuut en met een nauwkeurigheid van 5% van de instructie van het actief vermogen te bereiken na ontvangst van het externe signaal dat deze instructie meedeelt aan de asynchrone opslagfaciliteit.

De transmissienetbeheerder kan in hun aansluitingscontract de kenmerken opleggen van de uitrusting waarmee de vermindering van injectie of absorptie van het actief vermogen op afstand kan worden geregeld op basis van de volgende signalen die worden verstuurd door de transmissienetbeheerder:

Signal#	Clearance to reconnect	Binary 0: No reconnection 1: Clearance
Signal#	Request to reduce Active Power absorption or injection	Binary 1: Request Active 0: End of request
Signal#	Active power setpoint expressed in MW	Value Charging/discharging

§ 8. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de automatische aansluiting, zoals bepaald in artikel 14.5, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 87 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel en met betrekking tot de automatische aansluiting, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, C en D.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Bovendien moeten de asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, C en D de volgende gegevens meedelen aan de transmissienetbeheerder:

1° de structurele gegevens vermeld in onderstaande tabel:

EG	Gross Energy Capacity	[MWh]
Enet	Net Energy Capacity	[MWh]
Prated	Maximum rated active power capacity	[MW]
SOCmin	Minimum State of Charge	[%]
SOCmax	Maximum State of Charge	[%]
Rch	Maximum charging rate	[MW/min]
Rdis	Maximum discharging rate	[MW/min]

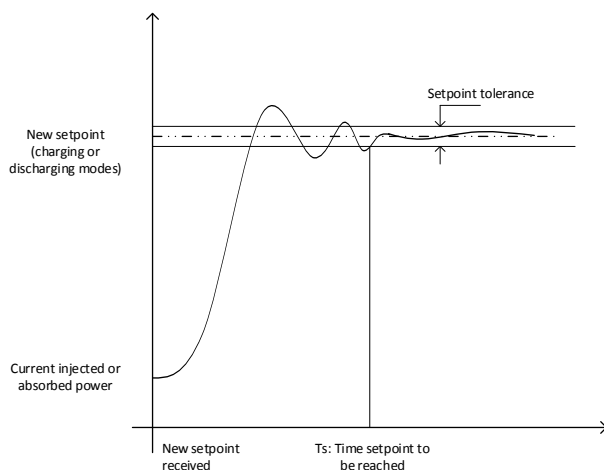
2° de gegevens in realtime vermeld in onderstaande tabel:

SOC	State of charge	[%]
-----	-----------------	-----

§ 9. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de capaciteit van regeling en het regelbereik van het actief vermogen, zoals bepaald in artikel 15.2.(a) van de Europese netcode RfG, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D.

Ze moeten hun actief vermogen in de modus van belasting en ontlading bereiken overeenkomstig de instructie van de transmissienetbeheerder binnen een maximale tijd van 1 minuut (T_s) en met een nauwkeurigheid van 5 % in vergelijking met de tolerantiemarge ten opzichte van de instructie.

De tolerantiemarge wordt bepaald volgens onderstaand diagram:

§ 10. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de modus van frequentiegevoeligheid (FSM-modus), zoals bepaald in artikel 15.2.(d), alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 § 9 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D, rekening houdend met de eventuele specifieke kenmerken van de reservoirs met beperkte energie gedefinieerd in de Europese netwerkcode SOGL en, in voorkomend geval, in het contract van ondersteunende diensten

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

FCR dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder.

§ 11. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot het herstel van de frequentie, zoals bepaald in artikel 15.2.(e), alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 §10 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D, rekening houdend met de elementen bepaald in het contract van ondersteunende diensten aFRR dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder.

§ 12. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de opvolging in realtime van de FSM-modus, zoals bepaald in artikel 15.2.(g), alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 86 §10 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D, rekening houdend met de elementen bepaald in het contract van ondersteunende diensten FCR en aFRR dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder.

Art.101. *Technische voorschriften met betrekking tot het weerstandsvermogen en de fault-ride-through-capaciteit voor de aansluiting van asynchrone opslagfaciliteiten*

De transmissienetbeheerder legt de asynchrone opslagfaciliteiten van het type B en type C in hun aansluitingscontract technische voorschriften op met betrekking tot het weerstandsvermogen, in het bijzonder voor de fault-ride-through-capaciteit, in de modus van belasting en van ontlading, zoals deze bepaald in artikel 20.3 van de Europese netcode RfG, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 98 van Onderafdeling 3.3 van deze Titel.

De asynchrone opslagfaciliteiten van het type D moeten bovendien de algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de fault-ride-through-capaciteit in geval van symmetrische of asymmetrische storingen naleven, zoals bepaald in artikel 22, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 97 van Onderafdeling 3.3 van deze Titel, in de modus van belasting en van ontlading.

Indien deze faciliteit beschikt over fault-ride-through-capaciteiten, deelt de eigenaar van de faciliteit de regelingen van de beveiligingen van zijn faciliteit mee aan de transmissienetbeheerder om ze door die laatste te laten valideren.

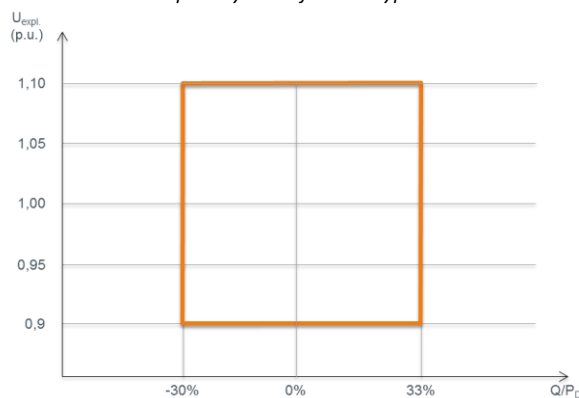
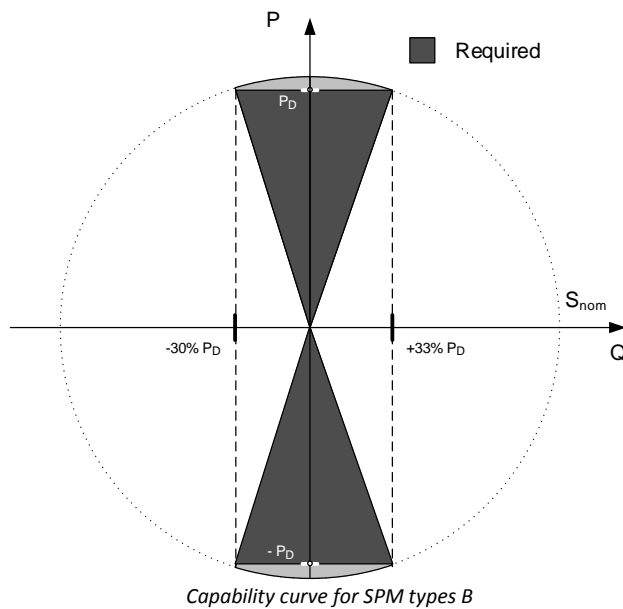
Art.102. *Technische voorschriften met betrekking tot de spanningsstabiliteit en de capaciteit aan reactief vermogen van asynchrone opslagfaciliteiten*

§ 1. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de spanningsstabiliteit en de capaciteit aan reactief vermogen, zoals bepaald in artikels 20.2(a) en 21.3 (a en c), alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 96 § 2 van Onderafdeling 3.3 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten respectievelijk voor type B en voor types C en D, in de modus van belasting en van ontlading.

In afwijking van artikel 39 § 1 worden de vereisten met betrekking tot het leverings- en/of absorptievermogen van het reactief vermogen en van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, overeenkomstig artikel 20.2(a), van de Europese netcode RfG, beoordeeld vanaf de secundaire zijde van de transformator van de asynchrone opslagfaciliteit of aan de terminal van hun convertor bij afwezigheid van een opvoertransformator. De capaciteiten aan reactief vermogen

bepaald door het profiel Q-P worden weergegeven door de volgende diagrammen voor de modus van belasting en van ontlading:

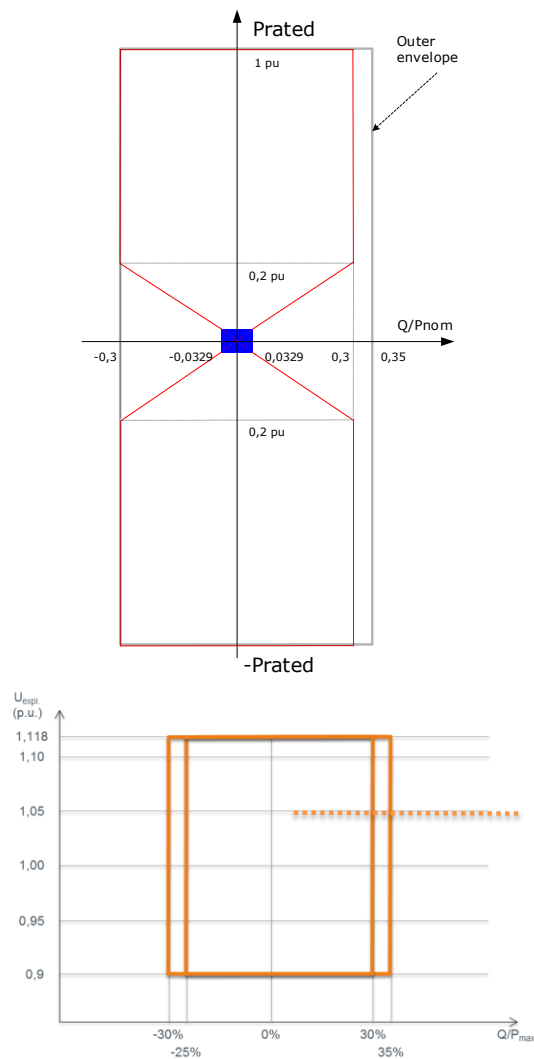
Comment [WG35]: Wat is belasting en wat is ontlading?

U-Q/P_D-profiel voor SPM van het type B: vereisten met betrekking tot het reactief vermogen voor verschillende spanningsniveaus vanaf 1pu

De vereisten met betrekking tot de capaciteit aan reactief vermogen, bepaald in artikel 21.3 (a tot c) van de Europese netcode RfG, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D. Ze worden voor de modus van belasting en van ontlading weergegeven door het volgende diagram:

U-Q/PD-profiel voor SPM van het type C & D: vereisten met betrekking tot het reactief vermogen voor verschillende spanningsniveaus vanaf 1 pu (gestippeld voor nominale spanningen boven 300kV).

Comment [WG36]: Stippelijijn staat fout

De vereisten met betrekking tot de capaciteit aan reactief vermogen, bepaald in artikel 21.3 (d tot e) van de Europese netcode RfG, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D.

Overeenkomstig artikel 21.3.(d) van de Europese netcode RfG, moeten de asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D in staat zijn om automatisch reactief vermogen te leveren overeenkomstig de artikelen 69 tot 74 van dit besluit, zowel in spannings-regelmodus of reactief vermogen-regelmodus of arbeidsfactor-regelmodus, en dit zowel in de modus van belasting en van ontlading.

Overeenkomstig artikel 21.3 (e) van de Europese netcode RfG, bepaalt de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract, in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder, gedurende de aansluitingsprocedure tussen de transmissienetbeheerder en de betreffende power park module, de

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

prioriteit die moet worden gegeven aan de bijdrage in actief of reactief vermogen, zo nodig in samenwerking met de netbeheerder waarbij deze faciliteit is aangesloten, en dit zowel in de modus van belasting en van ontlading.

Elke eigenaar van een asynchrone opslagfaciliteit van het type B, C en D informeert de transmissienetbeheerder tijdens de aansluitingsprocedure van deze eenheid over de totale capaciteit aan reactief vermogen van deze faciliteit, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de netbeheerder volgens de modaliteiten bepaald in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk VI.III van dit besluit.

§ 2. De transmissienetbeheerder kan naargelang de technische mogelijkheden van de asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, C en D, in hun aansluitingscontract technische voorschriften opleggen met betrekking tot de activering van injectie of snelle absorptie van foutstroom in de modus van belasting en van ontlading, zoals deze bepaald in artikel 20.2(b en c) van de Europese netcode RfG, alsook de aanvullende technische voorschriften vastgelegd in artikel 96 § 3 van de onderafdeling 3.1 van deze Titel, en dit zowel in de modus van belasting en van ontlading.

De transmissienetbeheerder kan, in functie van de technische capaciteiten van de asynchrone opslagfaciliteiten van het type B, C en D algemene technische voorschriften opleggen om het herstel van het actief vermogen na een storing zoals bedoeld in artikel 20.3 (a en b) van de Europese netcode RfG te verzekeren. De waarde van de amplitude en de hersteltijd van het actief vermogen worden tijdens de aansluitingsprocedure bepaald in het aansluitingscontract.

§ 3. De algemene technische voorschriften van de Europese netcode RfG met betrekking tot de spanningsstabiliteit en in het bijzonder het vermogen om automatisch te ontkoppelen wanneer de spanning specifieke drempels bereikt, zoals bepaald in artikel 15.3, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 88 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C.

De regels die van toepassing zijn op asynchrone opslagfaciliteiten van het type D zijn bepaald in artikel 16.2, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 88 § 2 van Onderafdeling 3.1 van deze Titel.

Art.103. Technische voorschriften met betrekking tot het herstel van het net voor de aansluiting van asynchrone opslagfaciliteiten

De algemene technische voorschriften van de Europese netwerkcode RfG met betrekking tot het herstel van het net, zoals bepaald in artikel 15.5, alsook de bijkomende technische voorschriften bepaald in artikel 89 van Onderafdeling 3.3 van deze Titel, zijn van toepassing op asynchrone opslagfaciliteiten van het type C en D, in de modus van belasting en van ontlading.

Afdeling III.1.5.5: Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van nieuwe HVDC-systemen en nieuwe op gelijkstroom aangesloten power park modules

Art. 104. §1. Deze Afdeling stelt bijkomende technische voorschriften vast, ten opzichte van de algemene technische voorschriften van de Europese netcode HVDC, voor de aansluiting van nieuwe HVDC-systemen en nieuwe op gelijkstroom aangesloten power park modules en nieuwe remote-end HVDC-converterstations. Bij toepassing van artikel 171, §2, m) van dit besluit worden alle specifieke eisen en voorwaarden die de transmissienetbeheerder nader moet of kan vaststellen voor een

nieuw welbepaald HVDC-systeem, een nieuwe welbepaalde op gelijkstroom aangesloten power park module of een nieuw welbepaald remote-end HVDC-converterstation of die moeten worden overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en diezelfde transmissienetgebruiker, bij toepassing van de Europese netwerkcde HVDC, opgenomen in het aansluitingscontract, ongeacht of een verwijzing naar die specifieke eisen en voorwaarden al dan niet is opgenomen in deze Afdeling.

§2. Bij toepassing van artikel 38 van de Europese netcode HVDC zijn de technische voorschriften betreffende de offshore power park modules krachtens de artikelen 13 tot 22 van de Europese netcode RfG (evenals hun implementatie in dit besluit) ook toepasselijk op de op gelijkstroom aangesloten power park modules. De rangschikking in categorieën zoals vastgesteld in artikel 5 van de Europese netcode RfG en in artikel 38 §2 supra is ook toepasselijk op de op gelijkstroom aangesloten power park modules.

§3. Bij toepassing van artikel 46 van de Europese netcode HVDC zijn de technische voorschriften zoals bedoeld in de artikelen 11 tot 39 van de Europese netcode HVDC toepasselijk op de remote-end HVDC-converterstations, rekening gehouden met de specifieke vereisten zoals bedoeld in de artikelen 47 tot 50 van de Europese netcode HVDC.

Onderafdeling III.I.5.5.1: Bijkomende technische voorschriften betreffende de regeling van het actief vermogen en het behoud van de frequentie

Art. 105. Bijkomende technische voorschriften betreffende de regeling van het actief vermogen en het behoud van de frequentie van de aansluitingen in HVDC

§ 1. Bij toepassing van artikel 11.1 en 11.2 en van de bijlage I van de Europese netcode HVDC is eender welk HVDC-systeem in staat aangesloten te blijven op het transmissienet en in bedrijf te zijn binnen de frequentiebereiken en de tijdsperiodes zoals hierna bepaald voor het kortsluitvermogensbereik zoals nader vastgesteld door de transmissienetbeheerder bij toepassing van artikel 32.2 van de Europese netcode HVDC – tenzij het aansluitingscontract voorziet in bredere frequentiebereiken of langere minimumbedrijfsperiodes:

- 1° gedurende een minimale duur van 60 seconden bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 47,0 Hz en 47,5 Hz; en
- 2° zonder beperking in de tijd bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 47,5 Hz en 51,5 Hz; en
- 3° gedurende een minimale duur van 30 minuten bij een systeemfrequentie gemeten in de regelzone tussen 51,5 Hz en 52,0 Hz.

§ 2. Bij toepassing van artikel 11.4 van de Europese netcode HVDC, in geval van technische beperking, mag de maximaal toegestane vermindering van het actief vermogen ten opzichte van het bedrijfspunt van een HVDC-systeem niet hoger zijn dan 2%/Hz wanneer de systeemfrequentie in wisselstroom waarmee het HVDC-systeem aangesloten is daalt tot onder 49 Hz.

§ 3. Bij toepassing van artikel 13.1.(c) van de Europese netcode HVDC moet een HVDC-systeem in staat zijn tot snelle omkering van het actief vermogen. De omkering van vermogen is mogelijk van het maximaal actief vermogen in één richting tot het maximaal actief vermogen in de andere richting, zo snel als technisch mogelijk is maar hoe dan ook binnen een termijn die korter is dan 2 seconden.

§ 4. Bij toepassing van artikel 13.3 van de Europese netcode HVDC zijn de besturingsfuncties van een HVDC-systeem bij machte om automatisch corrigerende maatregelen toe te passen, inclusief onder meer het beëindigen van de op- en afregeling en het blokkeren van de FSM, LFSM-O, LFSM-U en frequentieregeling.

De transmissienetbeheerder stelt de trigger- en blokkeringscriteria vast in het aansluitingscontract.

§ 5. Bij toepassing van artikel 15 en van de bijlage II.A. van de Europese netcode HVDC is een HVDC-systeem, dat functioneert in FSM-modus, in staat om te reageren op de frequentieveranderingen van elk aangesloten net in wisselstroom door het actief vermogen aan te passen zoals aangegeven in de Europese netcode HVDC en overeenkomstig de parameters die de transmissienetbeheerder nader bepaalt in het aansluitingscontract.

Als gevolg van een stapsgewijze verandering van de frequentie is het HVDC-systeem in staat om het actief vermogen op zodanige wijze aan te passen dat de reactie in actief vermogen op de frequentieveranderingen conform is aan de parameters die de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract heeft vastgesteld.

Bij toepassing van artikel 15 en van de bijlage II.B. van de Europese netcode HVDC, betreffende de gelimiteerde frequentiegevoelige modus — overfrequentie (LFSM-O), is een HVDC-systeem in staat om de respons in actief vermogen zo snel mogelijk als dat intrinsiek gezien technisch haalbaar is aan te passen aan de frequentieveranderingen, met een zo kort mogelijke initiële vertraging en een volledige activeringsduur vastgesteld op 2 seconden, tenzij het aansluitingscontract een andere duur vaststelt.

De frequentiedrempel en de statiekwaarden zoals vastgesteld in de bijlage II.B.1.a) moeten aanpasbaar zijn tussen 50.2 Hz en 50.5 Hz voor de frequentiedrempel en vanaf 0,1% naar boven voor de minimale statiekwaarde. De te handhaven minimale statiekwaarde wordt vastgesteld in het aansluitingscontract.

Bij toepassing van artikel 15 en van de bijlage II.C. van de Europese netcode HVDC, betreffende de regelmodus beperkt tot de onderfrequentie (LFSM-U), is een HVDC-systeem in staat om de respons in actief vermogen zo snel mogelijk als dat intrinsiek gezien technisch haalbaar is aan te passen aan de frequentieschommelingen, met een zo kort mogelijke initiële vertraging en een tijd voor volledige activering vastgesteld op 2 seconden, tenzij het aansluitingscontract een andere duur vaststelt.

De frequentiedrempelwaarde en de statiekwaarden zoals vastgesteld in de bijlage II.C.1.a) moeten aanpasbaar zijn tussen 49.8 Hz en 49.5 Hz voor de frequentiedrempelwaarde en vanaf 0,1% naar boven voor de minimale statiekwaarde. De te handhaven minimale statiekwaarde wordt vastgesteld in het aansluitingscontract.

Art. 106. Bijkomende technische voorschriften betreffende de frequentie, van toepassing op de op gelijkstroom aangesloten power park modules

§ 1. Bij toepassing van artikel 39.4 tot 39.9 van de Europese netcode HVDC zijn de artikelen 13.2, 13.3, 15.2.(a), 15.2.(c), 15.2.(d) en 15.2.(e) van de Europese netcode RfG, alsook, in voorkomend geval, hun toepassing in dit besluit, toepasselijk op de op gelijkstroom aangesloten power park modules, rekening gehouden met de specifieke kenmerken zoals bedoeld in artikel 39.4 tot 39.9 van de Europese netcode HVDC.

Onderafdeling III.I.5.5.2: Bijkomende technische voorschriften betreffende de regeling van het reactief vermogen en de spanningsondersteuning en betreffende de fault-ride-through-capaciteit

Art. 107. Bijkomende technische voorschriften betreffende de regeling van het reactief vermogen en de spanningsondersteuning van de HVDC-aansluitingen

§ 1. Bij toepassing van artikel 18 en van de bijlage III van de Europese netcode HVDC is een HVDC-converterstation in staat om op het transmissienetwerk aangesloten te blijven en in staat tot bedrijfsvoering bij maximumstroom door het HVDC-systeem, binnen het bereik van de transmissienetspanning op het aansluitingspunt (uitgedrukt als de spanning op het aansluitingspunt gerelateerd aan de 1 pu-referentiespanning) en voor de tijdsperiodes als hierna gespecificeerd – tenzij het aansluitingscontract voorziet in bredere spanningsbereiken of een langere minimale bedrijfsduur:

1° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 1,118 pu wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (exclusief deze waarde) ligt; en

2° voor een minimale duur van 10 uur binnen het spanningsbereik tussen 1,118 pu en 1,15 pu wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (exclusief deze waarde) ligt; en

3° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 1,05 pu wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen) ligt; en

4° voor een minimale duur van 10 uur binnen het spanningsbereik tussen 1,05 pu en 1,0875 pu wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen) ligt; en

5° voor een minimale duur van 60 minuten voor het spanningsbereik tussen 1,0875 pu en 1,10 pu wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen) ligt; en

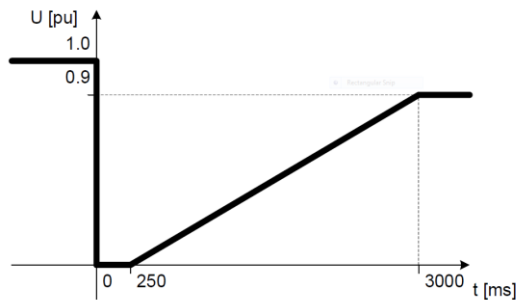
6° de minimale duur die toepasselijk is op de aansluitingspunten voor de referentiespanningen 1 pu in wisselstroom wanneer de spanningsbasis voor de waarden buiten het bereik tussen 110 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen) ligt, zijn dezelfde als wanneer de spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen) ligt; en

7° tijdens een minimale duur die de transmissienetbeheerder nader moet bepalen voor de aansluitingspunten die worden geëxploiteerd voor de referentiespanningen 1 pu in wisselstroom die niet worden gedekt door de bijlage III van de Europese netcode HVDC.

§ 2. Bij toepassing van artikel 18.3 van de Europese netcode HVDC kan een HVDC-converterstation zich automatisch ontkoppelen wanneer de spanningswaarden op het aansluitingspunt buiten de hierna vastgestelde grenzen vallen.

Een HVDC-converterstation moet aldus in staat zijn met het transmissienetwerk verbonden te blijven zolang de volgende grenswaarden nageleefd worden (tenzij het aansluitingscontract strengere grenswaarden vaststelt):

Tijd [ms]	Spanningsamplitude [pu]
$T < 0$ ms	1.0
0	0
250	0 (lineaire verhoging tot het volgende punt)
3000	0.9
∞ (voor onbepaalde tijd)	0.9

De transmissienetbeheerder en de eigenaar van het HVDC-systeem spreken in het aansluitingscontract de modaliteiten en regelingen voor de automatische ont koppeling af.

§ 3. Bij toepassing van artikel 20.1 en 20.2 van de Europese netcode HVDC stelt de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract de eisen vast met betrekking tot de capaciteit voor het leveren van reactief vermogen die toepasselijk zijn op de aansluitingspunten bij variërende spanningen. Het voorstel voor deze eisen omvat een U-Q/Pmax-profiel, binnen de grenzen waarvan het HVDC-converterstation in staat is reactief vermogen bij zijn maximale transmissiecapaciteit voor het actief vermogen te leveren. Bij toepassing van artikel 20.3 van de Europese netcode HVDC, is een HVDC-systeem in staat om binnen een maximale termijn van 100 milliseconden over te gaan naar eender welk bedrijfspunt binnen zijn diagram U-Q/Pmax.

§ 4. Bij toepassing van artikel 22.1 van de Europese netcode HVDC moet een HVDC-converterstation in staat zijn om in bedrijf te zijn in de volgende regelmodi: (a) spanningsregelmodus; (b) reactief vermogenregelmodus; en (c) arbeidsfactorregelmodus.

Bij toepassing van artikel 22.2 van de Europese netcode HVDC moet een HVDC-converterstation ook in staat zijn in bedrijf te zijn in de volgende regelmodi: (a) reactief vermogenregelmodus afhankelijk van de spanning; over de kenmerken van deze modus dienen de transmissienetbeheerder en de eigenaar van het HVDC-systeem een akkoord te bereiken in het aansluitingscontract; en (b) de modus STATCOM: alle controlemodi zoals hierboven beschreven in deze §4 moeten beschikbaar zijn zonder uitwisseling van actief vermogen, ongeacht of de converterstations al dan niet onderling zijn verbonden met een kabel of een hoogspanningslijn op gelijkstroom.

Bij toepassing van artikel 22.3 van de Europese netcode HVDC, in het geval van de spanningsregelmodus, moet elk HVDC-converterstation in staat zijn bij te dragen tot de spanningsregeling op het aansluitingspunt waarbij het gebruikmaakt van zijn capaciteiten, onverminderd de artikelen 20 en 21 van de Europese HVDC-code, overeenkomstig de volgende kenmerken van de besturing:

- (a) De transmissienetbeheerder stelt geval per geval de referentiewaarde voor de spanning op het aansluitingspunt vast;
- (b) De spanningsregeling kan in bedrijf zijn met of zonder een dode band rond de referentiewaarde die selecteerbaar is binnen een interval van nul tot $\pm 5\%$ van de referentiespanning. De dode band is aanpasbaar in stappen van 0,5%;
- (c) Na een stapverandering van de spanning moet het HVDC-converterstation in staat zijn om een verandering van 90% in geleverd reactief vermogen te bereiken binnen de 100 milliseconden met gradiëntbegrenzer buiten dienst. Bovendien moet het HVDC-converterstation uitgerust zijn met een gradiëntbegrenzer van reactief vermogen die de spanning stabiliseert op ten minste 99% van de

waarde die de transmissienetbeheerder geval per geval definieert binnen een programmeerbaar tijdbestek gaande van 1 tot 60 seconden met stappen van 0,1 seconde;

(d) De spanningsregelmodus beschikt ook over de capaciteit om het opgewekte reactief vermogen te veranderen op basis van een combinatie van een gewijzigde referentiewaarde van de spanning en een aanvullende reactief vermogenscomponent overeenkomstig de instructies. De helling van de voor het reactief vermogen vastgestelde component moet online aanpasbaar zijn binnen een bereik van 1 tot 50 Mvar/seconde met stappen van 0.1 Mvar/seconde.

Bij toepassing van artikel 22.5 van de Europese netcode HVDC is het HVDC-converterstation, bij gebruikmaking van de arbeidsfactorregelmodus, in staat de arbeidsfactor te regelen naar een streefwaarde op het aansluitingspunt, met inachtneming van de artikelen 20 en 21 van de Europese netcode HVDC. De mogelijke referentiewaarden zijn beschikbaar in stappen die niet groter zijn dan een toegestane maximumstap bepaald op minder dan 1 MVAR voor het reactief vermogen en op minder dan 1 kV voor de spanning.

§ 6. Bij toepassing van artikel 23 van de Europese netcode HVDC, en rekening houdend met de capaciteiten van een HVDC-systeem, krijgt de bijdrage van reactief vermogen prioriteit bij lage of hoge spanning, en bij storingen waarvoor fault-ride-through-capaciteit vereist is.

§ 7. Elk HVDC systeem communiceert aan de transmissienetbeheerder, gedurende de aansluitingsprocedure van het systeem, de totale capaciteit aan reactief vermogen van het systeem, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk VI.IV van dit besluit

Art. 108. Bijkomende technische voorschriften inzake fault-ride-through-capaciteit van de HVDC-aansluitingen

§ 1. Bij toepassing van artikel 25.1 en van de bijlage V van de Europese netcode HVDC specificeert de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract een fault-ride-through-profiel.

Bij toepassing van artikel 25.6 van de Europese netcode HVDC is de fault-ride-through-capaciteit in het geval van asymmetrische storingen de volgende:

- (a) Het HVDC-converterstation moet in staat zijn om omgekeerde stromen te injecteren. Er dient te worden voorzien in gescheiden controlemechanismen voor de directe en omgekeerde stromen.
- (b) Het moet mogelijk zijn om de injectie van actief vermogen te handhaven tot aan de voorziene maximale waarde van actief vermogen.
- (c) Een tweede harmonische stroomcomponent mag niet worden overgebracht naar de kant in gelijkstroom van het HVDC-converterstation.
- (d) De automatische herinschakeling van de bovengrondse lijnen in wisselstroom mag niet leiden tot de ontkoppeling van het HVDC-systeem.

§ 2. Bij toepassing van artikel 26 van de Europese netcode moet een HVDC-systeem in staat zijn het actief vermogen binnen een maximale termijn van 200 milliseconden te herstellen na een storing ten opzichte van de gedefinieerde waarden van vóór de storing. De transmissienetbeheerder mag in het aansluitingscontract verschillende groottes en tijdsprofielen voor het herstel van het actief vermogen specificeren met als doel een langzamer herstel mogelijk te maken.

Art. 109. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot reactief vermogen en spanning die toepasselijk zijn voor de op gelijkstroom aangesloten power park modules

§ 1. Bij toepassing van artikel 40.1 en de bijlage VII van de Europese netcode HVDC is een op gelijkstroom aangesloten power park module in staat op het netwerk van het remote-end HVDC-converterstation aangesloten en in bedrijf te blijven binnen de spanningsbereiken (per eenheid) en gedurende de tijdsperiodes zoals hierna bepaald – tenzij het aansluitingscontract voorziet in bredere spanningsbereiken of langere tijdsperiodes:

1° gedurende een minimale duur van 60 minuten binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 0,90 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

2° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,10 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV et 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

3° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 1,10 pu en 1,118 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen), behoudens andersluidende vermelding vanwege de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract; en

4° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen in het aansluitingscontract binnen het spanningsbereik tussen 1,118 pu en 1,15 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

5° gedurende een minimale duur van 60 minuten binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 0,90 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

6° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,05 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

7° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen in het aansluitingscontract binnen het spanningsbereik tussen 1,05 pu en 1,15 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

8° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen voor de HVDC-interfacepunten met AC-spanningen die niet zijn opgenomen in het toepassingsgebied van bijlage VII van de Europese netcode HVDC.

§ 2. Elke op gelijkstroom aangesloten power park module communiceert aan de transmissienetbeheerder, gedurende de aansluitingsprocedure hiervan, de totale capaciteit aan reactief vermogen van de power park module, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk VI.IV van dit besluit.

Art. 110. Bijkomende technische voorschriften met betrekking tot reactief vermogen en spanning toepasselijk voor de remote-end HVDC-converterstations

§ 1. Bij toepassing van artikel 48.1 en van de bijlage VIII van de Europese netcode HVDC is een remote-end HVDC-converterstation in staat op het netwerk van het remote-end converterstation aangesloten en in bedrijf te blijven binnen de spanningsbereiken (per eenheid) en tijdsperiodes zoals

hierna bepaald – tenzij het aansluitingscontract voorziet in bredere spanningsbereiken of langere tijdsperiodes:

1° gedurende een minimale duur van 60 minuten binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 0,90 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

2° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,10 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

3° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 1,10 pu en 1,12 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen), behoudens andersluidende vermelding vanwege de transmissienetbeheerder in het aansluitingscontract; en

4° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen in het aansluitingscontract binnen het spanningsbereik tussen 1,12 pu en 1,15 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 110 kV en 300 kV (deze waarde niet inbegrepen); en

5° gedurende een minimale duur van 60 minuten binnen het spanningsbereik tussen 0,85 pu en 0,90 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

6° zonder beperking in de tijd binnen het spanningsbereik tussen 0,90 pu en 1,05 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

7° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen in het aansluitingscontract binnen het spanningsbereik tussen 1,05 pu en 1,15 pu bij een spanningsbasis voor de waarden pu tussen 300 kV en 400 kV (beide waarden inbegrepen); en

8° gedurende een minimale duur door de transmissienetbeheerder nader te bepalen voor de HVDC-interfacepunten met AC-spanningen die niet zijn opgenomen in het toepassingsgebied van bijlage VIII van de Europese netcode HVDC.

§ 2. Elk remote-end HVDC-converterstation communiceert aan de transmissienetbeheerder, gedurende de aansluitingsprocedure hiervan, de totale capaciteit aan reactief vermogen van het remote-end HVDC converterstation, geeft er een demonstratie van en stelt het ter beschikking van de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract, het contract van ondersteunende diensten dat werd afgesloten tussen de aanbieder van deze ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder, zoals voorzien in artikel 250 van Titel VI van dit besluit, net als in ieder elk ander mogelijk contract afgesloten in het kader van de implementatie van het beschermingsplan in hoofdstuk VI.IV van dit besluit

Onderafdeling III.I.5.5.3: Bijkomende technische voorschriften toepasselijk op de beveiligingsinrichtingen en de overeenstemmende instellingen

Art. 111. Bij toepassing van artikel 36 van de Europese netcode HVDC moeten de parameters van de verschillende regelmodi en beveiligingsinstellingen van het HVDC-systeem kunnen worden gewijzigd in het HVDC-converterstation.

Het HVDC-systeem moet uitgerust zijn met een beveiligde methode die ongewenste en niet voorziene wijzigingen van de genoemde parameters voorkomt.

Art. 112. De bijkomende technische voorschriften zoals vastgesteld in de artikelen 63 en 64 inzake beveiliging van dit besluit zijn eveneens toepasselijk voor de nieuwe HVDC-systemen en de nieuwe op gelijkstroom aangesloten power park modules.

Afdeling III.1.5.6. - Bijkomende technische voorschriften voor de aansluiting van offshore-eenheden, aangesloten op wisselspanning

Onderafdeling III.1.5.6.1: Bijkomende technische voorschriften voor de offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheden

Art. 113. § 1. Overeenkomstig artikel 6.1 van de Europese netcode RfG, en onder voorbehoud van de algemene exhaustieve technische voorschriften die voortvloeien uit de artikelen 13 tot 16 van de Europese netcode RfG en de algemene exhaustieve technische voorschriften die toepasselijk zijn op de nieuwe synchrone elektriciteitsproductie-eenheden van het type type B (art. 17 van de Europese netcode RfG), type C (art. 18 van de Europese netcode RfG) en type D (art. 19 van de Europese netcode RfG) en onverminderd de bepalingen van paragraaf 2 van dit artikel, zijn de technische voorschriften betreffende de nieuwe synchrone elektriciteitsproductie-eenheden van de types B, C en D, zoals bedoeld in onderafdeling III.1.5.3.1., ook toepasselijk op de offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheden.

§ 2. Indien de netbeheerder een behoefte vaststelt voor het net en aantoont dat deze behoefte de toepassing van een technisch voorschrift vereist voor een toekomstige offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheid, en rekening houdend met het effect dat dit technisch voorschrift op die offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheid kan hebben, moet de netbeheerder de behoeften en de motivering voor de toepassing van het technische voorschrift op die offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheid op voorhand medelen tijdens de aansluitingsprocedure van de offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheid.

Deze communicatie kan ook de vorm aannemen van een publieke consultatie wanneer dit technische voorschrift toepasbaar kan zijn op meerder nieuwe offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheden.

§ 3. De eigenaar van een bestaande offshore synchrone elektriciteitsproductie-eenheid moet de capaciteiten van deze laatste communiceren, demonstreren en ter beschikking stellen aan de transmissienetbeheerder, zelfs als deze vermogens groter zijn dan de toepasselijke wettelijke vereisten. Deze terbeschikkingstelling kan niet geweigerd worden tenzij deze voldoende verantwoord kan worden door technische redenen.

Deze terbeschikkingstelling voltrekt zich volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract of ieder ander contract afgesloten tussen de aanbieder van een ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder met betrekking tot deze mogelijkheden.

§ 4. Iedere offshore elektriciteitsproductie-eenheid moet kunnen deelnemen aan het beschermingsplan, conform artikel 52.

Onderafdeling III.1.5.6.2: Technische voorschriften voor offshore-power park modules waarvan het (de) aansluitingspunt(en) niet op zee liggen

Art 114. §1. Overeenkomstig artikel 23.1 van de Europese netcode RfG, en onder voorbehoud van de exhaustieve algemene technische voorschriften die voortvloeien uit de artikelen 13 tot 16 van de

Europese netcode RfG en de exhaustieve algemene technische voorschriften die toepasselijk zijn op de nieuwe power park modules van de types B, C en D, die respectievelijk voortvloeien uit de artikelen 20, 21 en 22 van de Europese netcode RfG, zijn de aanvullende technische voorschriften voor de offshore power park modules waarvan het (de) aansluitingspunt(en) zich niet op zee bevind(t)(en), deze die opgenomen zijn in artikels 115 tot 126.

§ 2. Indien de transmissienetbeheerder een nood voor het net vaststelt en aantoont dat deze nood de toepassing van een technische vereiste voor een toekomstig offshore power park module noodzaakt, en rekening houdend met de impact dit technische voorschrift kan hebben op deze offshore-power park modules, moet de transmissienetbeheerder deze noden en de motivering voor de toepassing van dit technische voorschrift op deze offshore power park modules voldoende op voorhand in de conceptuele fase van deze offshore power park module communiceren. Deze communicatie kan ook de vorm aannemen van een publieke consultatie wanneer dit technische voorschrift van toepassing kan zijn voor meerdere offshore power park modules.

§ 3. De eigenaar van een bestaande offshore power park module moet de mogelijkheden van deze laatste communiceren, demonstreren en ter beschikking stellen aan de transmissienetbeheerder, zelfs als deze mogelijkheden groter zijn dan de toepasselijke wettelijke vereisten. Deze terbeschikkingstelling kan niet geweigerd worden tenzij deze voldoende verantwoord kan worden door technische redenen. Deze terbeschikkingstelling voltrekt zich volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract of ieder ander contract afgesloten tussen de aanbieder van een ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder met betrekking tot deze mogelijkheden.

§ 4. Iedere offshore power park module moet kunnen deelnemen aan het beschermingsplan, conform artikel 52.

Art. 115. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het werkspanningsbereik
Artikel 77 §1 is van toepassing op offshore power park modules

Art. 116. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het werkfrequentiebereik
Artikel 76 is van toepassing op offshore power park modules

Art. 117. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het gedrag bij hoge windsnelheden
Overeenkomstig artikel 15.6(e) van de Europese netcode RfG, moeten de functionaliteiten en beperkingen aangaande de variatie van het actieve vermogen (oploopp grenzen), zowel in stijgende als dalende richting van de productie van actief vermogen voor de offshore power park module, worden overeengekomen tijdens het aanvraagproces voor aansluiting tussen de transmissienetbeheerder en de netgebruiker tijdens het aanvraagproces voor aansluiting voor een bepaalde locatie en worden vastgelegd in het aansluitingscontract, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de primaire energiebron en met de veiligheid van het systeem en de bevoorradingszekerheid. Deze functionaliteiten en beperkingen maken het mogelijk minimum- en maximumgrenzen in kW/s op te leggen.

Art. 118. Zowel voor de nieuwe als de bestaande offshore power park modules moet de eigenaar aan de transmissienetbeheerder de meetgegevens van de wind op de gondelhoogte van ten minste twee turbines, afgesproken tussen de transmissienetgebruiker en de eigenaar, de windrichting, de productie

met de coördinaten met betrekking tot elke turbine en de mogelijke onbeschikbaarheden van elke turbine, meedelen en ter beschikking stellen

Art. 119. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de reductie van het actief vermogen*
Overeenkomstig artikel 15.2.(a) van de Europese netcode RfG, moet een power park module op verzoek van de netbeheerder haar actieve vermogen kunnen verminderen tot een niveau dat is overeengekomen tussen de transmissienetgebruiker en de transmissienetbeheerder. Deze vermindering moet mogelijk zijn met een helling van 25% van Pmax per minuut en zonder ont koppeling van het transmissienet. De transmissienetbeheerder laat zijn aanvraag voor vermindering vergezeld gaan met een activerings-/desactiveringssignaal en een referentiewaarde voor het aan de gebruiker gevraagde actieve vermogen.

Art. 120. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot LFSM-O en LFSM-U*

Artikel 95 §1 en §2 is van toepassing op de offshore power park module, respectievelijk voor LFSM-O en LFSM-U.

Art. 121. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de levering van reactief vermogen*
§1 De bepalingen uit het artikel 96 §2 met betrekking tot power park modules type C of D zijn van toepassing op elke offshore power park module.

De netgebruiker moet de capaciteit van de power park windmodule meedelen, aantonen en ter beschikking stellen aan de relevante netbeheerder, voor zover deze capaciteit groter is dan de voorgeschreven minimumeisen. Deze terbeschikkingstelling mag alleen om grondig gemotiveerde technische redenen worden geweigerd. De reactiesnelheid in de capaciteitscurve moet worden overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en de netgebruiker tijdens het aanvraagproces voor aansluiting voor een specifieke locatie, en moet worden vastgelegd in het aansluitingscontract.

§2 In het geval van een ongewilde of geplande onbeschikbaarheid van een eenheid in een power park windmodules, moet de eigenaar de netbeheerder in kennis stellen van de hieruit voortvloeiende Pref, uitgedrukt als een percentage van Pmax.

Art. 122. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de spanningsstabiliteit en/of de regeling van actief vermogen*

Het artikel 96§1 is van toepassing op elke offshore power park module.

Art. 123. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de afschakeling van het net*

Het artikel 88 §1 is van toepassing op elke offshore power park module.

Art. 124. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de fault-ride-through-capaciteit*

Artikels 97 §1 en §3 zijn van toepassing op elke offshore power park module aangesloten op gelijkstroom.

Art. 125. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de reactieve stroominjectie in geval van symmetrische kortsluiting*

Het artikel 96 §3 is van toepassing op elk offshore power park module.

Art. 126. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het herstel van actief vermogen na een storing

Overeenkomstig artikel 20.3 van de Europese netcode RfG moet elke offshore power park module in staat zijn het actief vermogen te herstellen. De parameters van deze functionaliteit en de activering ervan moeten worden overeengekomen tussen de transmissienetbeheerder en de netgebruiker tijdens het aanvraagproces voor aansluiting voor een specifieke locatie, en moeten worden vastgelegd in het aansluitingscontract.

Onderafdeling III.1.5.6.3.: – Aanvullende technische voorschriften voor offshore power park modules waarvan het of de aansluitingspunt(en) zich op zee bevinden

Art 127. §1. Overeenkomstig de artikelen 24 tot 28 van de Europese netcode RfG, en onder voorbehoud van de exhaustieve algemene technische voorschriften die voortvloeien uit de artikelen 13 tot 16 van de Europese netcode RfG en de exhaustieve algemene technische voorschriften die toepasselijk zijn op de power park modules die voortvloeien uit de artikelen 20 en 21 en van de Europese netcode RfG, zijn de aanvullende technische voorschriften voor de nieuwe power park modules waarvan het aansluitingspunt zich op zee bevindt, opgenomen in artikel 128 tot 138.

§ 2. Indien de transmissienetbeheerder een nood voor het net vaststelt en aantoont dat deze nood de toepassing van een technische vereiste voor een toekomstig offshore power park module noodzaakt waarvan het (de) aansluitingspunt(en) op zee ligt (liggen), en rekening houdend met de impact dit technische voorschrift kan hebben op deze offshore-power park modules, moet de transmissienetbeheerder deze noden en de motivering voor de toepassing van dit technische voorschrift op deze offshore power park modules voldoende op voorhand in de conceptuele fase van deze offshore power park module communiceren. Deze communicatie kan ook de vorm aannemen van een publieke consultatie wanneer dit technische voorschrift van toepassing kan zijn voor meerdere offshore power park modules.

§ 3. De eigenaar van een bestaande offshore power park module waarvan het (of de) aansluitingspunt(en) zich op zee bevinden moet de mogelijkheden van deze laatste communiceren, demonstreren en ter beschikking stellen aan de transmissienetbeheerder, zelfs als deze mogelijkheden groter zijn dan de toepasselijke wettelijke vereisten. Deze terbeschikkingstelling kan niet geweigerd worden tenzij deze voldoende verantwoord kan worden door technische redenen. Deze terbeschikkingstelling voltrekt zich volgens de modaliteiten vastgesteld in het aansluitingscontract of ieder ander contract afgesloten tussen de aanbieder van een ondersteunende dienst en de transmissienetbeheerder met betrekking tot deze mogelijkheden.

§ 4. Elke offshore power park module moet kunnen deelnemen aan het beschermingsplan, conform het artikel 49.

Art 128. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het werkspanningsbereik

Overeenkomstig artikel 25.1 van de Europese netcode RfG en onverminderd artikel 14.3.a) en artikel 16.3.a) en de looptijden die zijn vastgesteld in tabel 10 vermeld in het genoemde artikel 25.1, is een AC-aangesloten offshore power park module in staat aangesloten te blijven op het net en binnen de spanningsbereiken van het net op het aansluitingspunt te blijven werken, uitgedrukt als de spanning op het aansluitingspunt, gebaseerd op de referentiespanning 1 pu van minder dan 300 kV, gedurende 20 minuten voor het spanningsbereik tussen 1.118 pu en 1.15 pu.

Art 129. Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het werkfrequentiebereik

Overeenkomstig artikel 24 van de Europese netcode RfG, moet een AC-aangesloten offshore power park module, binnen het evenwichtsgebied, minimaal in synchrone modus kunnen werken met het net

binnen de frequentiebereiken en gedurende de tijd vermeld in artikel 100, met dien verstande dat voor het spanningsbereik van 48,5 Hz - 49,0 Hz de duur onbegrensd is.

Art. 130. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het gedrag gedurende hoge windsnelheden*

Het artikel 117. is van toepassing op elke offshore power park module.

Art. 131. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de reductie van het actief vermogen*
Het artikel 86 §8 is van toepassing op elke offshore power park module.

Art. 132. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot LFSM-O en LFSM-U*
Het artikel 95 §1 en §2 zijn van toepassing op elke offshore power park module

Art. 133. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de levering van reactief vermogen*
Het artikel 121 is van toepassing op elke offshore power park module

Art. 134. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de spanningstabiliteit en regeling reactief vermogen*

Het artikel 122 is van toepassing op elke offshore power park modules

Art. 135. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de ont koppeling van het net*
Het artikel 88 §1 is van toepassing op elke offshore aangesloten offshore power park module

Art. 136. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de fault-ride-through-capaciteit*
Artikels 97 §1 en §3 zijn van toepassing op elke offshore power park modules aangesloten op wisselstroom

Art. 137. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot de injectie van actief vermogen in geval van symmetrische kortsluiting*
Het artikel 96 §3 is van toepassing op elke offshore power park module

Art. 138. *Aanvullende technische voorschriften met betrekking tot het herstel van actief vermogen na een storing*
Het artikel 126 is van toepassing op elke offshore power park module.

DEEL III. II: Realisatie van een aansluiting

HOOFDSTUK III.II.1. - Oriëntatiestudie voor een aansluiting op het net.

Afdeling III.II.1.1. - Indiening van de studietoelichting.

Art. 139. § 1. Elke geïnteresseerde persoon, inbegrepen elke transmissienetgebruiker, heeft de mogelijkheid om een aanvraag voor een oriëntatiestudie bij de transmissienetbeheerder in te dienen, respectievelijk met betrekking tot:

1° een nieuwe aansluiting;

2° een aanpassing van een bestaande aansluiting, van de installaties die ermee verbonden zijn of van hun exploitatiewijzen.

§ 2. Bij de behandeling van de aanvraag voor een oriëntatiestudie verleent de transmissienetbeheerder in de mate van het mogelijke en rekening houdende met de noodzakelijke bevoorradingszekerheid, voorrang aan de aanvragen voor een oriëntatiestudie die betrekking hebben op productie-eenheden die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling van de types A en B. Deze voorrang wordt verleend voor zover de toepasselijke wetgeving daarin voorziet.

Art. 140. De aanvraag voor een oriëntatiestudie bevat volgende gegevens :

- 1° de identiteit en de gegevens van de aanvrager van de studie en, indien het een vennootschap betreft, het maatschappelijk doel en de benaming, de rechtsvorm en de maatschappelijke zetel evenals de documenten die de bevoegdheden van de ondertekenaars van de aanvraag aantonen;
- 2° de geografische ligging en het vermogen van de voorgenomen aansluiting;
- 3° het aanvraagformulier voor de oriëntatiestudie zoals opgesteld door de transmissienetbeheerder en beschikbaar op zijn website, naar behoren ingevuld, met de informatie die het dossier van deze aanvrager van de studie vormt, met name de algemene, technische gegevens en de technologische parameters; en
- 4° zijn verbintenis om het tarief voor een oriëntatiestudie, zoals vastgelegd in de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten, te betalen.

Art. 141. De transmissienetbeheerder stelt op zijn website aan elke geïnteresseerde persoon het aanvraagformulier van de oriëntatiestudie, zoals bedoeld in artikel 80, 3°, ter beschikking.

Art. 142. § 1. De aanvrager van de studie duidt in zijn aanvraag de commercieel gevoelige gegevens aan die hij, in voorkomend geval, als vertrouwelijk beschouwt.

§ 2. De aanvrager van de studie doet hetzelfde voor de bijkomende gegevens gevraagd door de transmissienetbeheerder.

Art. 143. Binnen een termijn van tien werkdagen volgend op het indienen van de aanvraag voor een oriëntatiestudie, ziet de transmissienetbeheerder na of de aanvraag volledig is. In geval van onvolledigheid, meldt de transmissienetbeheerder aan de aanvrager van de studie welke informatie of documenten ontbreken en staat hem een termijn toe om zijn aanvraag te vervolledigen.

Afdeling III.II.1.2. - Onderzoek van de aanvraag voor een oriëntatiestudie.

Art. 144. § 1. De transmissienetbeheerder onderzoekt de aanvraag voor een oriëntatiestudie en beoordeelt de beogde aansluiting of aanpassing op niet discriminerende wijze onder meer in het licht van :

- 1° het behoud van de integriteit, de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net;
- 2° de goede werking ten opzichte van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van de installaties van andere transmissienetgebruikers;
- 3° de harmonieuze ontwikkeling van het transmissienet;
- 4° de reeds bestaande aansluitingen en bestaande capaciteitsreserveringen;
- 5° de naleving van de bepalingen van de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten en de toepasselijke wetgeving;
- 6° de naleving van het milieurecht en het recht van ruimtelijke ordening.

§ 2. De evaluatie kan betrekking hebben op andere punten die bepaald zijn in een gemeenschappelijk akkoord van de transmissienetbeheerder en de aanvrager van een oriëntatiestudie.

§ 3. Indien de transmissienetbeheerder meent dat de aanvraag voor een oriëntatiestudie kennelijk onredelijk is in het licht van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net, stelt hij de aanvrager in kennis van de weigering tot aansluiting en bijgevolg de toegang tot het net, dit omkleed met de nodige redenen, na afloop van het onderzoek van de aanvraag voor een oriëntatiestudie.

§ 4. Heeft de aanvraag voor een oriëntatiestudie betrekking op de aansluiting van een productie-eenheid van het type B, C of D, indien blijkt dat de aansluitingsaanvraag niet kan worden aanvaard bij toepassing, meer bepaald, van de criteria 1° en 4° van §1, dan onderzoekt de transmissienetbeheerder of het relevant is om aan de aanvrager van een oriëntatiestudie een aansluiting met flexibele toegang tot het net voor deze eenheid voor te stellen.

Art. 145. De transmissienetbeheerder kan, op elk ogenblik, aan de aanvrager van een oriëntatiestudie vragen om hem binnen een termijn van tien werkdagen, bijkomende noodzakelijke gegevens over te maken om te dien einde de aanvraag van een oriëntatiestudie te onderzoeken.

Art. 146. De indiening van een aanvraag voor een oriëntatiestudie geeft geen aanleiding tot enige verplichting in hoofde van de transmissienetbeheerder om een capaciteitsreservering te bepalen of toe te kennen.

Afdeling III.II.1.3. - Oriëntatiestudie.

Art. 147. § 1. Zo spoedig mogelijk, maar ten laatste binnen de 40 werkdagen volgend op de indiening van de aanvraag voor een oriëntatiestudie, onder voorbehoud van de verlenging van deze termijn als gevolg van de eventuele toepassing van artikel 143, bezorgt de transmissienetbeheerder aan de aanvrager van een oriëntatiestudie het resultaat van zijn studie. Deze kennisgeving bevat de technische gegevens hierna beschreven in artikel 148 of andere overeen te komen.

§ 2. De oriëntatiestudie houdt geen oordeel in over de definitieve opties die in het eventuele aansluitingscontract zullen worden genomen.

Art. 148. De technische gegevens in de oriëntatiestudie hebben ten minste betrekking op de volgende elementen:

- 1° een schema van de voorgenomen aansluiting of aanpassing;
- 2° in voorkomend geval, de specifieke beperkingen (technische, wettelijke of andere) verbonden aan de ligging van de voorgenomen aansluiting of aanpassing;
- 3° in voorkomend geval, de noodzakelijke elementen voor het in conformiteit brengen van de aansluitingsinstallaties en de installaties van de transmissienetgebruiker of de voorgenomen aanpassingen krachtens de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten en de toepasselijke wetgeving;
- 4° in voorkomend geval, de aanwijzing van de noodzaak om over te gaan tot een studie van filters en/of compensatietoestellen en/of een studie betreffende de invloed op de stabiliteit van het net;
- 5° in voorkomend geval, een indicatieve evaluatie van eventuele versterkingen die aan het net moeten worden aangebracht voor de voorgenomen aansluitingen of aanpassingen en een indicatieve evaluatie van de hiervoor normaal vereiste duur;
- 6° in voorkomend geval, een indicatieve beschrijving van de flexibele toegangsregeling die aangewezen zou zijn op de betrokken productie-eenheid;
- 7° een indicatieve evaluatie van de termijnen voor de verwezenlijking van de aansluitingswerken of voorgenomen aanpassingswerken;
- 8° een indicatieve schatting van de uitvoeringskosten van aansluitingswerken of voorgenomen aanpassingswerken.

Art. 149. De transmissienetbeheerder kan weigeren geheel of gedeeltelijk rekening te houden met de aanvraag voor een oriëntatiestudie wanneer de aanvrager van een oriëntatiestudie niet binnen een redelijke termijn, de bijkomende gegevens heeft verstrekt die door de transmissienetbeheerder worden gevraagd om de oriëntatiestudie tot een goed einde te brengen.

Art. 150. In het geval zoals in artikel 149 bedoeld, geeft de transmissienetbeheerder aan de aanvrager van een oriëntatiestudie kennis van zijn gemotiveerde weigering om de oriëntatiestudie uit te voeren.

HOOFDSTUK III.II.2. - Aansluitingsaanvraag

Afdeling III.II.2.1 - Indiening van de aansluitingsaanvraag.

Art. 151. § 1. Elke geïnteresseerde persoon, inbegrepen elke transmissienetgebruiker, dient een aanvraag tot aansluitingsstudie in bij de transmissienetbeheerder wanneer de betrokkene één van de volgende zaken op het oog heeft:

1° een nieuwe aansluiting;

2° een wijziging van een bestaande aansluitingsinstallatie;

3° een wijziging van de uitrustingen van de transmissienetgebruiker en/of hun exploitatiewijze die een invloed zou kunnen hebben op de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet of die een impact zouden hebben op de technische capaciteiten van die uitrustingen;

4° een nieuwe aansluiting of een wijziging van aansluiting voor een verbruiksinstallatie of een elektriciteitsproductie-eenheid waarvan een noodaansluiting of de hulpuitrustingen zijn aangesloten op het net van een andere netbeheerder dan de transmissienetbeheerder. In dit geval wordt het onderzoek van de aanvraag tot aansluitingsstudie uitgevoerd door de transmissienetbeheerder in samenwerking met de relevante netbeheerder.

§ 2. In de studie van een aansluitingsaanvraag verleent de transmissienetbeheerder, in de mate van het mogelijke voorrang aan aansluitingsaanvragen die betrekking hebben op productie-installaties van de types A en B die hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling gebruiken. Deze voorrang wordt verleend voor zover de toepasselijke wetgeving daarin voorziet.

Art. 152. De aanvraag tot aansluiting bevat volgende gegevens:

1° de identiteit en de gegevens van de aansluitingsaanvrager en, indien het een vennootschap betreft, haar maatschappelijk doel en de benaming, de rechtsvorm, de maatschappelijke zetel en de kopij van hun statuten, alsmede de documenten die de bevoegdheden van de ondertekenaars van de aanvraag aantonen;

2° de geografische ligging, het vermogen en de gedetailleerde technische kenmerken van de voorgenomen aansluiting en/of van de wijzigingen van de aan het net aan te sluiten en/of aangesloten installaties;

3° het formulier voor een aansluitingsaanvraag zoals opgesteld door de transmissienetbeheerder en beschikbaar op zijn website, naar behoren ingevuld, met de informatie die het dossier van de aansluitingsaanvraag bevat;

4° een document dat staft dat de kandidaat-transmissienetgebruiker beschikt of zal beschikken, in eigendom of in gebruik, over alle rechten met betrekking tot het beheer, het gebruik, het versterken en de overdracht van de geplande aansluitingsinstallaties;

5° zijn verbintenis om het tarief, voorzien in de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten en verbonden met het detailonderzoek betreffende nieuwe aansluitingssystemen of de aanpassing van reeds bestaande aansluitingsuitrusting, te betalen.

Art. 153. De aanvrager van de aansluiting identificeert in zijn aanvraag de commercieel gevoelige gegevens die hij als vertrouwelijk beschouwt tijdens de studie van zijn aanvraag. De aanvrager van de aansluiting doet hetzelfde voor de bijkomende gegevens, in voorkomend geval, gevraagd door de transmissienetbeheerder.

Art. 154. Binnen een termijn van tien werkdagen volgend op het indienen van de aanvraag tot aansluitingsstudie ziet de transmissienetbeheerder na of de aanvraag volledig is. In geval van onvolledigheid meldt de transmissienetbeheerder aan de aansluitingsaanvrager dat informatie of documenten ontbreken en staat hem een termijn toe om zijn aanvraag te vervolledigen.

Art. 155. Als de aanvraag tot aansluiting voor een verbruiksinstallatie volledig is, reserveert de transmissienetbeheerder capaciteit voor de aansluitingsaanvrager, hierbij rekening houdend met de gevraagde capaciteit en de ligging van de aansluiting. Deze capaciteitsreservatie wordt uitgevoerd binnen een termijn van tien werkdagen vanaf de bestelling van de aansluitingsstudie in de betekenis van artikel 160 § 3° van dit besluit.

Art. 156. Voor een aansluitingsaanvraag van een elektriciteitsproductie-eenheid van het type B, C of D, een HVDC-systeem, asynchrone opslag of een op gelijkstroom aangesloten power park module reserveert de transmissienetbeheerder de nodige capaciteit, rekening houdend met de gevraagde capaciteit alsook, in voorkomend geval, met de toepassing van een met die capaciteit verbonden regeling van flexibele toegang. Deze capaciteit wordt gereserveerd op het ogenblik van verzending van de detailstudie die het akkoord betreffende de technische oplossing zoals bedoeld in artikel 162 van dit besluit materialiseert.

Afdeling III.II.2.2. - Gedeelde aansluiting.

Art. 157. Een aansluitingsaanvrager mag de bestaande aansluitingsinstallaties of de nieuwe aansluitingsinstallaties die het voorwerp van een contract zijn gebruiken, voor zover de transmissienetgebruiker die via deze installaties al op het net is aangesloten ermee instemt zijn aansluiting te delen met de aansluitingsaanvrager en dat de transmissienetbeheerder door middel van een detailstudie bevestigt dat het project technisch haalbaar is. Bovendien moet de aanvrager van de aansluitingsstudie de hele aansluitingsprocedure eerbiedigen die wordt beschreven in deze Titel.

Art. 158. In het geval van een gedeelde aansluiting zoals hierboven bedoeld, beschikt elke transmissienetgebruiker over een individueel toegangspunt voor de injectie en/of afname, voorwerp van de aanvraag tot aansluitingsstudie, en het vermogen dat tot zijn beschikking wordt gesteld in de betekenis van artikel 174 van dit besluit en van zijn eigen aansluitingscontract.

Afdeling III.II.2.3. - Onderzoek van de aanvraag tot aansluitingsstudie – Identificatie van de minieme aard van een wijziging.

Art. 160. § 1. De transmissienetbeheerder onderzoekt de volledigheid van de aanvraag tot aansluiting op niet discriminerende wijze en beoordeelt het voldoende karakter ervan, onder meer in het licht van :

- 1° het behoud van de integriteit, de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet;
- 2° de goede werking van het transmissienet ten aanzien van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van de installaties van de andere transmissienetgebruikers;
- 3° de redelijke aard van de uitvoeringstermijnen voor de aansluitingsaanvraag;

4° de noodzaak tot het bevorderen van een harmonieuze ontwikkeling van het transmissienet op niet discriminerende wijze;

5° de reeds bestaande aansluitingen en bestaande capaciteitsreserveringen en -toewijzingen voor injectie of afname;

6° de naleving van de bepalingen van de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten en van de toepasselijke wetgeving;

7° naleving van het milieurecht en het recht van ruimtelijke ordening;

8° de voorrang, in de mate van het mogelijke en rekening houdende met de noodzakelijke continuïteit van de voorziening, aan productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen of warmtekrachtkoppeling gebruiken van de types A en B. Deze voorrang wordt verleend voor zover de toepasselijke wetgeving daarin voorziet.

§ 2. Zo spoedig mogelijk maar ten laatste binnen de 20 werkdagen vanaf de ontvangst van de behoorlijk ingevulde aansluitingsaanvraag in de zin van artikel 154, deelt de transmissienetbeheerder aan de aansluitingsaanvrager het resultaat van de evaluatie van geringe aard van zijn aansluitingsaanvraag mee, wanneer het een wijzigingsverzoek betreft.

In verband hiermee, wanneer de aansluitingsaanvrager een wijziging van een aansluiting of van een installatie beoogt, zoals bedoeld in artikel 151, beoordeelt en motiveert de transmissienetbeheerder de eventueel geringe aard van deze wijziging. Wordt er geoordeeld dat het om een geringe wijziging gaat, dan kan de transmissienetbeheerder:

1° de beoogde wijzigingen goedkeuren zonder dat welke andere formaliteiten ook moeten worden vervuld en zonder wijziging van het aansluitingscontract van de transmissienetgebruiker;

2° aan de aansluitingsaanvrager voorstellen om bij zijn aansluitingscontract een addendum te sluiten dat een kader moet bieden voor de geringe wijziging.

De transmissienetbeheerder brengt de commissie op de hoogte van de beslissing die in dit verband wordt genomen.

§ 3. Is de beoogde wijziging niet van geringe aard, dan stelt de transmissienetbeheerder aan de aansluitingsaanvrager voor, binnen de termijnen bepaald in §2, dat het vervolg van de procedure verloopt bij toepassing van de artikelen 162 en volgende van deze Titel. In dit geval bestelt de aansluitingsaanvrager de uitvoering van de detailstudie, met inbegrip van – in voorkomend geval – het luik modernisering van deze studie zoals bedoeld in artikel 163, en neemt hij de kosten daarvan voor zijn rekening.

Het sluiten van een addendum bij het aansluitingscontract zoals bedoeld in punt 2° ontslaat de aansluitingsaanvrager niet van de verplichting om van de transmissienetbeheerder een operationele kennisgeving van conformiteit van zijn aansluiting, overeenkomstig de regels zoals vastgesteld in Hoofdstuk V van deze Titel en de toepasselijke wetgeving.

§ 4. Zo de transmissienetbeheerder meent dat de aansluitingsaanvraag kennelijk onredelijk is in het licht van de criteria die zijn vastgesteld in paragraaf 1, stelt hij de aanvrager in kennis van zijn weigering om de aansluitingsaanvraag te aanvaarden en bijgevolg de toegang tot het net te weigeren, dit op gemotiveerde wijze. De transmissienetbeheerder deelt zijn beslissing mee aan de transmissienetgebruiker en de commissie, in overeenstemming met artikel 5 §2, en geeft aan dat deze het voorwerp van verhaal kan uitmaken en ook van de modaliteiten daartoe.

Art. 161. De transmissienetbeheerder kan, op elk ogenblik, aan de aansluitingsaanvrager vragen om binnen een redelijke termijn bijkomende gegevens die nodig zijn om het voldoende karakter van de aansluitingsaanvraag te bestuderen, mee te delen.

Afdeling III.II.2.4. - Technische fase – Detailstudie van de aansluitingsaanvraag.

Art. 162. § 1. Zo spoedig mogelijk, maar ten laatste binnen veertig werkdagen volgend op de ontvangst van de aansluitingsaanvraag, naar behoren ingevuld in de zin van artikel 154, onderzoeken de transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager gezamenlijk de technische informatie verstrekt door de aanvrager in zijn aansluitingsaanvraag.

§ 2. Heeft de aansluitingsaanvraag betrekking op de aansluiting van een productie-eenheid van het type B, C of D en indien blijkt dat de aansluitingsaanvraag niet kan worden aanvaard, meer bepaald bij toepassing van de criteria 1° en 5° van artikel 160 §1, dan kan de transmissienetbeheerder aan de aanvrager voorstellen om hem een flexibele toegang te verlenen voor de aansluiting van de betrokken eenheid.

§ 3. Zo spoedig mogelijk maar ten laatste binnen de zestig werkdagen volgend op de ontvangst van de naar behoren ingevulde aansluitingsaanvraag, sluiten de transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager een akkoord over de technische oplossing voor de beoogde aansluiting alsook de aansluitingsvoorwaarden, die gematerialiseerd worden in detailstudie die de transmissienetbeheerder aan de aansluitingsaanvrager bezorgt.

§ 4. De termijnen voorzien in huidige afdeling kunnen mits gezamenlijk akkoord tussen de transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager verlengd worden wanneer de complexiteit van de aansluiting het vereist.

§ 5. Het akkoord betreffende de technische oplossing is geldig gedurende een periode van 120 werkdagen vanaf de verzending van de detailstudie, zoals bedoeld in §3, naar de aansluitingsaanvrager. Gaat het om een productie-eenheid van het type B, C of D, een asynchrone opslag of een HVDC-systeem, dan wordt de capaciteit gedurende deze periode gereserveerd bij toepassing van artikel 156 van deze Titel. De aansluitingsaanvrager kan tijdens de laatste 20 werkdagen van de geldigheidsperiode vragen om deze geldigheidsperiode van het akkoord betreffende de technische oplossing te verlengen.

Deze verlenging moet door de transmissienetbeheerder uitdrukkelijk worden bevestigd, rekening gehouden met de evolutie van het net en met andere capaciteitsreserveringen en -toewijzingen die een impact hebben op de beoogde aansluiting. Deze verlenging evenals de capaciteitsreservering die ermee verbonden is, zullen opnieuw geldig zijn gedurende een maximale periode van 120 werkdagen. Het aantal aanvragen tot verlenging is onbeperkt zolang de aansluitingsvoorwaarden identiek blijven.

Zodra de aansluitingsvoorwaarden evolueren ten opzichte van de voorwaarden die opgenomen werden in de detailstudie, met inbegrip van een aansluitingsaanvraag voor andere capaciteitsreservaties en -toewijzingen die een impact hebben op de beoogde aansluiting, is het akkoord betreffende de in de detailstudie beschreven technische oplossing niet langer geldig. De capaciteitsreservering betreffende deze aansluitingsaanvraag wordt dan als nietig beschouwd. In dit geval kan de aansluitingsaanvrager bij de transmissienetbeheerder een nieuwe detailstudie bestellen bij toepassing van de in dit artikel beschreven procedure. Bij afwijking van de artikelen 155 en 156 wordt er dan opnieuw capaciteit gereserveerd wanneer een nieuw akkoord wordt bereikt betreffende de technische oplossing voor de aansluiting. De transmissienetbeheerder mag echter eisen dat er opnieuw een aansluitingsaanvraag wordt ingediend, in de betekenis van de artikelen 151 en volgende, indien de aansluitingsvoorwaarden ingrijpende wijzigingen ondergaan in vergelijking met deze die in de initiële aansluitingsaanvraag worden beschreven.

Art. 163. Bij de uitvoering van de detailstudie zoals bedoeld in artikel 160 § 2, en indien de aansluitingsaanvraag betrekking heeft op productie-eenheden van het type C of D, de [installaties](#)

van een transmissienetgebruikers bedoeld in artikel 38 §3, asynchrone opslag, HVDC-systemen of op gelijkstroom aangesloten power park modules, onderzoekt de transmissienetbeheerder of deze aansluitingsaanvraag, in de betekenis van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC, een ingrijpende modernisering van deze installaties beoogt dan wel een vervanging van uitrustingen die een impact heeft op de technische capaciteiten van deze installaties. Is dit het geval, dan evalueert de transmissienetbeheerder in zijn detailstudie de ingrijpende aard van de modernisering of van de vervanging, bij toepassing van de analysecriteria zoals vastgesteld in artikel 164bis § 1 en § 2. In dit geval worden de in artikel 162 §5 vastgestelde termijnen opgeschort tot op het einde van de procedure die wordt beschreven in artikel 165.

Art. 164 § 1. Het moderniseringsluik van de detailstudie, i.e. de moderniseringsstudie zoals bedoeld in artikel 163, evalueert op gedetailleerde wijze de beoogde wijzigingen ten opzichte van de hierna genoemde elementen:

1° elke wijziging van technologie en/of primaire energiebron als gevolg waarvan de nominale productie van de productie-eenheid zodanig stijgt dat de betrokken eenheid de hogere drempel naar het type B, C of D overschrijdt;

2° de omvang van de toename van de nominale productie van de betrokken productie-eenheid ~~of van de toename van het vermogen van een netgebruiker zoals bedoeld in artikel 38 §3,~~ asynchrone opslag of het betrokken HVDC-systeem;

3° de vernieuwing van een of meerdere essentiële technische elementen van een ~~installatie van een transmissienetgebruiker~~ zoals bedoeld in artikel 38 §3, asynchrone opslag, het HVDC-systeem of de betrokken productie-eenheid.

§ 2. De transmissienetbeheerder stelt de lijst van de essentiële technische elementen vast die hij moet evalueren in de moderniseringsstudie zoals bedoeld in paragraaf 1, 3°, en publiceert die op zijn website.

Deze lijst identificeert ook de technische eisen zoals bepaald in de Europese connectiecodes en/of de bijkomende technische eisen, samen het geheel van de eisen zoals vastgesteld in Afdeling VI van Hoofdstuk I van deze Titel, die in acht dienen te worden genomen wanneer slechts een gedeeltelijke conformiteit wordt opgelegd aan de installatie die het voorwerp is van de ingrijpende modernisering of de vervanging van uitrustingen, bij toepassing van § 4 infra.

§ 3. In de hierna genoemde gevallen wordt een totale conformiteit ten opzichte van de in § 2 bedoelde technische eisen opgelegd:

1° Indien de verandering van technologie en/of van een primaire energiebron als gevolg heeft dat de nominale productie van de productie-eenheid dermate toeneemt dat de betrokken eenheid de hogere drempel naar het type B, C of D overschrijdt;

2° Indien de toename van de nominale productie van de betrokken productie-eenheid ~~of van het vermogen van de belasting,~~ asynchrone opslag of het HVDC-systeem zoals bedoeld in § 1 gelijk is aan 50% en meer.

§ 4. Er wordt slechts een gedeeltelijke conformiteit opgelegd ten opzichte van de technische eisen zoals bedoeld in § 2 indien de toename van de nominale productie van de betrokken productie-eenheid ~~of van het vermogen van de belasting,~~ asynchrone opslag of het HVDC-systeem zoals bedoeld in § 1 tussen 20% en 50% ligt (deze laatste waarde niet inbegrepen). Indien de toename van de nominale productie van de betrokken productie-eenheid een overschrijding van de drempelwaarde naar type B, C of D impliceert, is § 3,1° van dit artikel van toepassing.

~~§ 5. In alle andere gevallen dan die zoals bedoeld in § 3 en § 4 analyseert de transmissienetbeheerder de beoogde veranderingen geval per geval en evalueert hij de nood aan~~

~~totale of gedeeltelijke conformiteit ten opzichte van de technische eisen zoals bedoeld in §2 van dit artikel, waarmee de installatie het bewijs van haar conformiteit moet leveren;~~

Comment [WG37]: Hiermee wordt de transmissienetgebruiker overgeleverd aan de willekeur van de transmissienetbeheerder

Art. 165. § 1. De transmissienetbeheerder stelt de commissie onverwijld in kennis van de moderniseringsstudie, het voorstel van gedeeltelijke of volledige conformiteit ten aanzien van de technische eisen zoals bedoeld in artikel 164 § 2, op basis van de in artikel 164 vastgestelde criteria, evenals de wijzigingen van het aansluitingscontract van de transmissienetgebruiker die eruit voortvloeien.

§ 2. Binnen een termijn van tien werkdagen na de indiening van het voorstel van gedeeltelijke of volledige conformiteit, gaat de commissie na of dit volledig is. Is dit onvolledig, dan laat de commissie aan de transmissienetbeheerder weten welke gegevens of documenten ontbreken en kent ze hem een termijn toe om het voorstel aan te vullen.

§ 3. Binnen een termijn van 30 werkdagen vanaf de kennisgeving door de commissie van de volledigheid van het dossier dat de transmissienetbeheerder haar overlegt, bevestigt of verwerpt de commissie op gemotiveerde wijze de ingrijpende aard van de modernisering of de vervanging, en keurt ze bijgevolg het voorstel van de transmissienetbeheerder betreffende de technische eisen zoals bedoeld in artikel 164 § 2, waarvoor de gedeeltelijke of volledige conformiteit is vereist, goed of wijst ze dat voorstel af, waarbij ze haar beslissing met redenen omkleedt. In voorkomend geval keurt de commissie de wijzigingen van het aansluitingscontract die daaruit voortvloeien goed. De commissie kan ook het voorstel van de transmissienetbeheerder herzien betreffende de omvang van de technische eisen zoals bedoeld in artikel 164 § 2 wanneer de volledige conformiteit is vereist, met als doel veeleer de gedeeltelijke dan de volledige conformiteit op te leggen of, omgekeerd, een volledige conformiteit op te leggen met inachtneming van de paragrafen 2 en 3 van artikel 164.

In geval van afwijzing van de ingrijpende aard van de modernisering of de vervanging wordt het project, naargelang het geval, beschouwd als een nieuwe installatie waarvoor het geheel van de technische eisen zoals bedoeld in artikel 164 § 2 wordt opgelegd of als een geringe wijziging in de betekenis van artikel 160 §2.

Afdeling III.II.2.5. – Aanbod tot realisatie van de aansluiting.

Art. 166. § 1. Uiterlijk binnen de 30 werkdagen volgend op de verzending van de detailstudie zoals bedoeld in artikel 105 § 2 of na afloop van de procedure zoals bedoeld in artikel 165 maakt de transmissienetbeheerder aan de aansluitingsaanvrager een aanbod tot realisatie van de aansluiting kenbaar met een beschrijving van de uitvoeringsfasen voor de REALISATIE van de aansluiting en de vermelding van de prijs voor deze werken, op basis van het akkoord betreffende de technische oplossing zoals bedoeld in artikel 162. De reële algemene technische gegevens die in de bijlage 3 bij dit besluit zijn opgenomen, worden door de transmissienetgebruiker ter kennis gebracht van de transmissienetbeheerder in dit aanbod tot realisatie van de aansluiting.

§ 2. Vanaf de ontvangst van dit aanbod tot realisatie van de aansluiting en vóór de ondertekening van zijn aansluitingscontract kan de aansluitingsaanvrager aan de transmissienetbeheerder vragen om te beginnen met de studies inzake de realisatie van de aansluiting en de aanvragen van de toelatingen en vergunningen zoals bedoeld in artikel 113 van dit besluit, waarbij die aansluitingsaanvrager de kosten in verband daarmee op zich neemt. De aansluitingsaanvrager draagt ook de risico's voor deze vroegtijdige start van de realisatie van de aansluiting. In afwachting van de ondertekening van het aansluitingscontract vindt de uitvoering plaats onder dezelfde algemene voorwaarden als die van het aansluitingscontract, zoals goedgekeurd door de commissie.

Art. 167. De termijn die in artikel 107 is voorzien voor de verzending van het aanbod tot realisatie van de aansluiting mag in samenspraak tussen de transmissienetbeheerder en de

aansluitingsaanvrager worden verlengd indien de complexiteit van de realisatie van de aansluiting en/of het aantal te bestuderen wijzigingen dit vergen.

Afdeling III.II.2.6. – Aansluitingscontract.

Comment [WG38]: Kruisverwijzingen zijn niet correct.

Art. 168. Ten laatste binnen de 30 werkdagen volgend op de kennisgeving van het aanbod tot realisatie van de aansluiting bedoeld in artikel 107 sluiten de transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager het aansluitingscontract, volgens de modaliteiten bedoeld in deze Afdeling, voor onbepaalde duur.

Als gevolg van het sluiten van het aansluitingscontract wordt de gereserveerde capaciteit toegewezen aan de aansluitingsaanvrager; in voorkomend geval kan deze capaciteit worden beperkt door een regeling van flexibele toegang zoals bedoeld in artikel 105.

Desgevallend houdt het aansluitingscontract betreffende een wijziging van de aansluiting rekening met de beslissing van de commissie betreffende de ingrijpende aard van de modernisering of de vervanging, bij toepassing van de regels zoals vastgesteld in artikel 106ter van dit besluit.

Art. 169. Zo er een einde komt aan het aansluitingsvoorstel, komen de transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager samen overeen om het aansluitingscontract en de aansluitingsprocedure te beëindigen.

Art. 170. Het niet-afsluiten van een aansluitingscontract in het geval zoals bedoeld in artikel 110, geeft aanleiding tot de annulatie van de capaciteitsreservering, maar geeft geen recht op terugbetaling van het tarief, zoals voorzien in artikel 95, 5°.

Art. 171. § 1. Het aansluitingscontract bevat tenminste de volgende elementen:

- a) het bewijs van de financiële solvabiliteit van de medecontractant van de transmissienetbeheerder;
- b) de modaliteiten voor het invorderen door of voor de transmissienetbeheerder van eventueel onbetaalde sommen van de medecontractant;
- c) de betalingsmodaliteiten, voorwaarden en termijnen van alle facturen geadresseerd aan de medecontractant van de netbeheerder, met inbegrip van de tenlasteneming van alle kosten betreffende de aansluiting en die de medecontractant zou oplopen, bij toepassing van de geldende wetgeving en dit besluit;
- d) de bepalingen betreffende de confidentialiteit, in het bijzonder van de commercieel gevoelige informatie;
- e) de regeling van geschillenbeslechting, met inbegrip van, in voorkomend geval, de bepalingen inzake bemiddeling en arbitrage;
- f) de algemene maatregelen die medecontractant dient te nemen in een noodsituatie;
- g) de modaliteiten en voorwaarden voor ontbinding en schorsing van het aansluitingscontract overeenkomstig dit besluit, met inbegrip van de eventuele schorsing van de werking wanneer de beperkte exploitatiekennisgeving niet langer geldig is;
- h) de modaliteiten en de gevolgen van de toekenning van een beperkte exploitatiekennisgeving, in geval van tijdelijke intrekking van conformiteit, bij toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 118;
- i) de modaliteiten die de transmissienetbeheerder kan nemen wanneer een aansluitingsinstallatie of een aangesloten installatie afbreuk kan doen aan de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het net en/of een installatie van een andere transmissienetgebruiker;
- j) in voorkomend geval, de modaliteiten van een flexibele toegang tot het transmissienet.

- k) de identiteit en de coördinaten van de partijen alsook hun respectievelijke vertegenwoordigers

2° De volgende elementen uit het aansluitingscontract zijn voor elke aansluiting vastgelegd::

- a) de identificatie van de aansluiting en onder meer zijn geografische ligging en zijn nominale spanning;
- b) het minimum en maximum schijnbaar kortsluitvermogen van de aansluiting op het aansluitingspunt;
- c) het aansluitingsschema en de exploitatiewijzen van de aansluiting;
- d) de identificatie van de aansluitingsinstallaties;
- e) de modaliteiten en procedures met betrekking tot de initiële verificatie van de conformiteit en de periodieke controle van de conformiteit van de aansluitingsinstallaties en de installaties van de medecontractant van de transmissienetbeheerder, met inbegrip van die welke betrekking hebben op de opvolging van de resultaten van de conformiteitsproeven en de simulaties, evenals de modaliteiten van kennisgeving aan de transmissienetbeheerder van de wijzigingen van technische capaciteiten van de beoogde of gerealiseerde aansluitingsinstallaties, vrijwillig of als gevolg van een incident, die deze conformiteit zouden kunnen beïnvloeden;
- f) de bepalingen met betrekking tot de eigendoms- en gebruiksrechten op de aansluiting;
- g) de bepalingen en de specificaties door de medecontractant van de transmissienetbeheerder en/of zijn installaties minimaal na te leven, onder meer inzake de technische eigenschappen, de metingen en tellingen, de wijzigingen van exploitatiewijzen, het onderhoud, de functionaliteiten van de beveiligingen, de veiligheid van personen en goederen;
- h) bepalingen betreffende de toegankelijkheid van de aansluitingsinstallaties en de installaties van de medecontractant van de transmissienetbeheerder;
- i) de mogelijkheid en de modaliteiten van controle, om de productie van actief vermogen op het injectie- en/of het afnamepunt te wijzigen of te onderbreken evenals de tolerantie marge die toepasselijk is op de nieuwe instructie en op de termijn om die te bereiken;
- j) in voorkomend geval, de modaliteiten betreffende het verzoek tot verlaging van het maximaal vermogen dat kan worden geproduceerd in het kader van een flexibele toegang tot het transmissienet;
- k) de bepalingen van de parameters die in acht dienen te worden genomen in frequentiegevoelige modus;
- l) de specifieke bepalingen van de minimale en maximale grenzen van de schommelingsgraad van het actief vermogen;
- m) in voorkomend geval de specifieke maatregelen genomen door de medecontractant van de transmissienetbeheerder om zijn installaties ongevoelig voor spanningsdips te maken;
- n) in voorkomend geval, de specifieke bepalingen betreffende de kwaliteit;
- o) in voorkomend geval, de specifieke bepalingen betreffende de levering van ondersteunende diensten door de medecontractant van de transmissienetbeheerder;
- p) de modaliteiten en de fasering voor de verwezenlijking van de aansluiting en voor de voor deze aansluiting vereiste netversterkingen;
- q) alle specifieke eisen en modaliteiten die de transmissienetbeheerder moet of kan specificeren voor een welbepaalde transmissienetgebruiker of waarover de transmissienetbeheerder en diezelfde transmissienetgebruiker een akkoord dienen te bereiken, bij toepassing van de Europese netcodes, ongeacht of er al dan niet een verwijzing naar die specifieke eisen en modaliteiten is opgenomen in dit besluit.

§ 2. Het sluiten van het aansluitingscontract verhindert de transmissienetbeheerder niet om, bij gemotiveerde kennisgeving, de voor de aansluiting uitgevoerde minimale technische vereisten en de

functionaliteiten opgemaakt voor het beveiligingsschema te herzien, dit om redenen van veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het net.

HOOFDSTUK III.II.3. - Uitvoering en conformiteit van de aansluiting – Procedure van bedrijfsvoeringsnotificatie voor de aansluiting.

Afdeling III.II.3.1. - Uitvoering van de aansluiting.

Art. 172. De transmissienetbeheerder en de aansluitingsaanvrager staan, elk respectievelijk voor hun aansluitingsinstallaties, in voor het indienen van hun noodzakelijke aanvragen tot het verkrijgen van de vereiste toelatingen en vergunningen voor een aansluiting. Te dien einde zullen de aansluitingsaanvrager en de transmissienetbeheerder elkaar alle noodzakelijke hulp verschaffen.

Afdeling III.II.3.2. - Conformiteit van de aansluiting.

Onderafdeling III.II.3.2.1. - Algemeen.

Art. 173. § 1. De testen en simulaties die tot doel hebben het bewijs van de conformiteit van de aansluiting te leveren ten aanzien van de technische eisen zoals vastgesteld in de toepasselijke wetgeving, in dit besluit en in het aansluitingscontract, uit te voeren bij toepassing van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC of van dit besluit, alsook bij de aansluiting van asynchrone opslag, bij de aansluiting van de installatie en tijdens de levensduur van deze aansluiting, worden uitgevoerd door de transmissienetgebruiker of door een derde die deze laatste daartoe aanwijst.

§ 2. De transmissienetgebruiker geeft de transmissienetbeheerder kennis van het resultaat van zijn conformiteitstesten en simulaties, in voorkomend geval bij toepassing van de modaliteiten en procedures in verband daarmee die de transmissienetbeheerder van tevoren meedeelt.

Art. 174. De transmissienetbeheerder bezorgt aan de transmissienetgebruiker een inschakelbedrijfsvoeringsnotificatie (EON) voor de elektriciteitsproductie-eenheden van het type D, de ~~verbruiks~~installaties in de betekenis van artikel 4138 § 3 a) tot c) van dit besluit, de HVDC-systemen, de asynchrone opslag of de op gelijkstroom aangesloten power park modules, meer bepaald bij toepassing van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC, zodra de voorbereidende fasen van de inschakeling naar behoren zijn uitgevoerd en los van de conformiteit van de installaties van deze aansluiting. Om zijn installatie in werking te stellen, dient de transmissienetgebruiker te beschikken een voorlopige bedrijfsvoeringsnotificatie, zoals voorzien in artikel 175 § 3.

Art. 175. § 1. De conformiteit van de aansluitingsinstallaties en van de installaties van de transmissienetgebruiker ten aanzien van alle technische eisen zoals bedoeld in artikel 114 wordt vastgesteld door de afdoende verwezenlijking van de conformiteitstesten en de simulaties zoals bedoeld in dit artikel 114 op het niveau van het (de) betrokken aansluitingspunt(en), behoudens uitzonderingen zoals bedoeld in de Europese netcode HVDC, bij toepassing van het principe zoals bedoeld in artikel 42 van dit besluit.

§ 2. Voor de elektriciteitsproductie-eenheden van het type A blijft het onderzoek van de conformiteit beperkt tot de indiening van een volledig installatiedocument in de betekenis van artikel 30.2 van de Europese netcode RfG bij de transmissienetbeheerder, bij toepassing van de

bedrijfsvoeringsnotificatieprocedure die in de Europese netcodes wordt vastgesteld. Dezelfde vereenvoudigde procedure wordt gebruikt voor de asynchrone opslag van het type A.

Voor productie-eenheden van het type B wordt een vereenvoudigde procedure op basis van een technisch dossier gevolgd voor het zoeken van de conformiteit, bij toepassing van artikel 44 van de Europese netcode RfG. Dezelfde procedure wordt gebruikt voor de asynchrone opslag van het type B.

In het geval van verbruikseenheden die vraagsturing leveren, zoals gedefinieerd in artikel 41 § 3 d) van deze Titel, moet een technisch dossier, waarvan de transmissienetbeheerder de inhoud meedeelt, voor deze eenheid met vraagsturing worden aangeleverd om te beschikken over een definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie, bij toepassing van artikel 33 van de Europese netcode DCC. Enkel de verbruikseenheden die over deze definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie beschikken kunnen om deelnemen aan het prekwalificatieproces voor het aanbod van deze diensten bij toepassing van de Europese netcode SOGL.

§ 3. Op basis van de resultaten van de conformiteitstesten levert de transmissienetbeheerder, voor zover nodig, een voorlopige bedrijfsvoeringsnotificatie (ION) aan de transmissienetgebruiker voor een maximale duur van 24 maanden voor zijn elektriciteitsproductie-eenheid van het type D, zijn verbruiksinstallatie, zijn asynchrone opslag van het type D, zijn HVDC-systeem of zijn op gelijkstroom aangesloten power park module, meer bepaald bij toepassing van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC. Ze heeft betrekking op de periode waarover de transmissienetgebruiker beschikt om de betrokken aansluiting conform te maken ten opzichte van de hierboven genoemde technische eisen en stelt er de duur uitdrukkelijk van vast. Deze voorlopige bedrijfsvoeringsnotificatie bevat een opsomming van de conform te maken elementen, door uitvoering van de testen en simulaties die vereist zijn bij toepassing van de Europese netcodes of van dit besluit.

Wordt de maximale duur van de voorlopige bedrijfsvoeringsnotificatie bereikt zonder dat er wezenlijke vooruitgang is geboekt om de aansluiting conform te maken, dan kan deze aansluiting worden losgekoppeld van het net bij toepassing van de principes zoals vastgesteld in artikel 118 § 2. Een verlenging van deze duur kan worden toegestaan bij toepassing van de bedrijfsvoeringsnotificatieprocedure zoals vastgesteld door de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC of krachtens een beslissing van de transmissienetbeheerder.

Art. 176. De transmissienetbeheerder bezorgt aan de transmissienetgebruiker een definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie (FON), als volgt:

1° Voor de elektriciteitsproductie-eenheden of de asynchrone opslag van het type A, zodra hun installatiedocument als volledig wordt beschouwd door de transmissienetbeheerder, meer bepaald bij toepassing van de bedrijfsvoeringsnotificatieprocedure zoals vastgesteld door artikel 30 van de Europese netcode RfG.

2° Voor de elektriciteitsproductie-eenheden of de asynchrone opslag van de types B en C, zodra hun technisch dossier als volledig en toereikend wordt beschouwd door de transmissienetbeheerder, meer bepaald bij toepassing van de bedrijfsvoeringsnotificatieprocedure zoals vastgesteld door artikel 32 van de Europese netcode RfG.

3° Voor de elektriciteitsproductie-eenheden van het type D, de verbruiksinstallaties in de betekenis van artikel 41 § 3 van dit besluit, de asynchrone opslag, de HVDC-systemen of de op gelijkstroom aangesloten power park modules, zodra de conformiteit van zijn installaties is vastgesteld, meer bepaald bij toepassing van de bedrijfsvoeringsnotificatieprocedure zoals vastgesteld door de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC.

Art. 177. § 1. Indien de aansluiting niet langer conform de technische voorschriften van de aansluiting is, ten opzichte van de toepasselijke wetgeving, het huidige besluit en/of het

aansluitingscontract, of wanneer de installatie tijdelijk onderhevig is aan een significante wijziging of een verlies van capaciteit die de prestaties beïnvloeden, brengt de transmissienetgebruiker de transmissienetbeheerder daarvan op de hoogte binnen de 24 uur. Indien, bij toepassing van de procedure die wordt beschreven in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC, blijkt – na één maand van niet-conformiteit –, dat deze situatie nog meer dan 3 maanden zal aanhouden, vraagt de transmissienetgebruiker aan de transmissienetbeheerder om hem een beperkte bedrijfsvoeringsnotificatie (LON) te bezorgen. Deze beperkte bedrijfsvoeringsnotificatie schort zijn definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie op voor een maximale duur van 12 maanden en somt de problemen op die nog niet zijn opgelost evenals de tijdsduur en verantwoordelijkheden in verband met hun oplossing.

§ 2. Wanneer de maximale duur van de beperkte bedrijfsvoeringsnotificatie wordt bereikt zonder dat er wezenlijke vooruitgang is geboekt om de aansluiting conform te maken, kan deze aansluiting met het net verbroken worden, na ingebrekestelling op gemotiveerde beslissing van de transmissienetbeheerder, volgens de bepalingen van de toepasselijke wetgeving, dit besluit en de aansluitingscontracten gesloten met de transmissienetbeheerder. De gemotiveerde beslissing van de transmissienetbeheerder duidt aan dat zij voorwerp van verhaal kan uitmaken bij toepassing van de verhaalprocedure bij de commissie zoals voorzien in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC.

§ 3. De definitieve bedrijfsvoeringsnotificatie die de conformiteit van de aansluiting bevestigt, kan pas opnieuw worden afgegeven nadat de testen zoals bedoeld in artikel 116 in overeenstemming zijn gebracht en zijn uitgevoerd.

§ 4. Dezelfde regels en dezelfde procedure worden gebruikt voor de asynchrone opslag.

Onderafdeling III.II.3.2.2. - Procedure voor de uitvoering van de testen door de transmissienetgebruiker wanneer deze testen invloed kunnen uitoefenen op het net, de aansluitingsinstallaties of de installaties van een andere transmissienetgebruiker

Art. 178. Elke transmissienetgebruiker die testen wenst uit te voeren op zijn installaties of aansluitingsinstallaties waarop hij is aangesloten en die mogelijk een invloed kunnen uitoefenen op het transmissienet, op aansluitingsinstallaties of op installaties van een andere transmissienetgebruiker, moet de voorafgaande schriftelijke toestemming verkrijgen van de transmissienetbeheerder.

Art. 179. § 1. De aanvraag tot toestemming bedoeld in artikel 124 dient aan de transmissienetbeheerder ter kennis gegeven te worden. De aanvraag dient:

1° gemotiveerd te zijn door de transmissienetgebruiker;

2° minstens de technische gegevens te bevatten met betrekking tot de gevraagde testen, hun aard, de procedure, hun programmering en de installatie of de installaties waarop de testen betrekking hebben.

§ 2. De transmissienetbeheerder onderzoekt het voorwerp van de aanvraag rekening houdend met de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het net en van de installaties van de transmissienetgebruikers.

§ 3. Bij gebrek aan toelating voor de testen bedoeld in § 1, weigert de transmissienetbeheerder de testen bij gemotiveerde beslissing of vraagt hij aan de transmissienetgebruiker bijkomende gegevens.

§ 4. In voorkomend geval laat hij de gevraagde testen, alsook hun procedure en programmering, toe. Hij meldt dit aan de transmissienetgebruiker, die de testen wenst uit te voeren en de desbetreffende transmissienetgebruikers, voor zover deze identificeerbaar zijn.

§ 5. De transmissienetgebruiker informeert de transmissienetbeheerder over de stand van zaken met betrekking tot de testen alsook over iedere wijziging met betrekking tot het programma van de werken.

§ 6. De transmissienetgebruiker die testen wenst uit te voeren, met inbegrip van testen uit te voeren door de transmissienetbeheerder, dient de geleverde diensten te betalen, inclusief de uitrustingen en andere materialen die gebruikt worden in het kader van deze testen. Elke partij draagt de volledige en gehele verantwoordelijkheid van de testen gehouden onder haar verantwoordelijkheid. In het geval van testen die uitgevoerd worden ofwel door de transmissienetbeheerder ofwel door een onafhankelijk organisme, aangewezen door de transmissienetbeheerder, waarborgt de transmissienetbeheerder de verwezenlijking van deze testen met zo weinig mogelijk kosten.

Art. 180. Onverminderd de toelating die door de transmissienetbeheerder gegeven wordt, overeenkomstig artikel 120 blijft de transmissienetgebruiker gehouden aan zijn verplichtingen voorzien door en/of krachtens dit besluit en de contracten afgesloten krachtens dit besluit.

HOOFDSTUK III.II.4. – Controle van de aansluitingen en van de installaties van de transmissienetgebruikers

Afdeling III.II.4.1. - Testen uitgevoerd door de transmissienetbeheerder in geval van elektrische storing.

Art. 181. De transmissienetgebruiker is gehouden zo snel mogelijk de transmissienetbeheerder te verwittigen van storingen die hij op zijn op het net aangesloten installaties vermoedt of vaststelt.

Art. 182. § 1. In het geval zoals bedoeld in artikel 127, komen de transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker, de uit te voeren testen op de aan het net aangesloten installaties van de transmissienetgebruiker overeen en/of op elke andere installatie waarop zij het nodig achten om testen uit te voeren.

§ 2. Bij ontstentenis van akkoord, beslist de transmissienetbeheerder die ertoe gehouden is om op een redelijke en niet discriminerende manier te handelen.

§ 3. De transmissienetbeheerder maakt aan de desbetreffende transmissienetgebruiker een rapport over met betrekking tot de uitvoering van de testen.

Art. 183. § 1. De transmissienetgebruiker, bedoeld in artikel 127, is gehouden de geleverde diensten, met inbegrip van de uitrustingen of andere materialen gebruikt in het kader van deze testen te betalen, indien het rapport zoals bedoeld in artikel 128, § 3 aantoont dat geen enkel gebrek ten laste van de transmissienetbeheerder, van een andere transmissienetgebruiker of van elke andere persoon is.

§ 2. Wanneer het rapport een gebrek aantoont ten laste van een persoon verschillend van een netgebruiker zoals bedoeld in artikel 127 dient deze persoon de geleverde diensten te betalen, met inbegrip van de uitrustingen of andere materialen die in het kader van deze testen gebruikt zijn.

Art. 184. De persoon bedoeld in artikel 129, § 2, brengt zonder verwijl de nodige aanpassingen aan zijn installaties aan indien het rapport, zoals bedoeld in artikel 128, § 3, aantoont dat de installatie niet beantwoordt aan de technische eisen gesteld in dit besluit of in de contracten die afgesloten zijn op grond van dit besluit. Hetzelfde geldt voor de transmissienetgebruiker indien het rapport zoals bedoeld in artikel 128 § 3 aantoont dat zijn installatie niet beantwoordt aan de technische eisen van de toepasselijke wetgeving, van dit besluit of van afgesloten contracten krachtens deze.

Afdeling III.II.4.2. - Conformiteitstesten uitgevoerd door de transmissienetbeheerder.

Art. 185. Voor redenen verbonden met de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het transmissienetnet, kan de transmissienetbeheerder op elk ogenblik de conformiteit van de aansluiting en van de installaties van een transmissienetgebruiker voor wat betreft de bepalingen van de toepasselijke wetgeving, dit besluit en/of het aansluitingscontract nagaan.

Daarvoor kan de transmissienetbeheerder onder meer:

- 1° zonder uitstel de hiervoor noodzakelijke gegevens van de transmissienetgebruiker verkrijgen;
- 2° ter plaatse de aansluiting controleren tot het punt van interface en de installaties van de netgebruiker door middel van metingen en/of tellingen;
- 3° de technische bekwaamheid van het personeel dat door de transmissienetgebruiker beschikbaar gesteld is voor het onderhoud, voor de werking en voor de verrichtingen op zijn installaties met betrekking tot de desbetreffende aansluiting(en) controleren;
- 4° in geval de installaties van de transmissienetgebruiker vermoedelijk niet conform zijn, testen op deze installaties zelf uitvoeren of laten uitvoeren door de transmissienetgebruiker.

Art. 186. § 1. Na overleg, komen de transmissienetbeheerder en de betrokken transmissienetgebruiker een procedure, een programmering en de middelen te gebruiken voor de uitvoering van de testen bedoeld in artikel 131 overeen.

§ 2. Bij gebrek aan een akkoord, beslist de transmissienetbeheerder die ertoe gehouden is om op een redelijke en niet-discriminerende manier te handelen. Hij geeft kennis van zijn beslissing aan de betrokken transmissienetgebruiker en motiveert deze beslissing.

Art. 187. § 1. De testen zoals bedoeld in artikel 131 worden op kosten van de transmissienetgebruiker uitgevoerd.

§ 2. Het resultaat van deze testen wordt zonder verwijl aan de betrokken netgebruiker doorgegeven. Indien het resultaat van deze testen een conforme werking uitwijst, worden de kosten van de transmissienetgebruiker door de transmissienetbeheerder terugbetaald. Wanneer de transmissienetbeheerder deze conformiteitstesten en simulaties uitvoert, mag hij deze uitvoering toevertrouwen aan een onafhankelijk orgaan dat hij aanwijst.

HOOFDSTUK III.II.5. – Buitendienststelling van de aansluitingen en de installaties van de transmissienetgebruikers

Art. 188; Buiten de kennisgeving van de planningsgegevens in geval van buiten gebruikstelling van een productie-eenheid, asynchrone opslag of HVDC-systeem, zoals bedoeld in de artikelen 38 tot 40 van dit besluit en onverminderd andere verplichtingen of andere wetsbepalingen betreffende de sluiting van productie-eenheden, geeft de transmissienetgebruiker de transmissienetbeheerder, uiterlijk drie maanden voorafgaand aan deze stillegging, kennis van de tijdelijke of definitieve buiten gebruikstelling van elke verbruiksinstallatie of elektriciteitsproductie-eenheid of HVDC-systeem die

op het transmissienet is aangesloten, ongeacht of deze laatste al dan niet een individuele vergunning heeft verkregen overeenkomstig artikel 4 van de wet van 29 april 1999.

In dit geval organiseert de transmissienetbeheerder met de betrokken transmissienetgebruiker de definitieve uitschakeling van deze aansluiting evenals de schrapping van het toegangspunt en het aansluitingspunt in verband daarmee. In voorkomend geval sluiten ze een overeenkomst voor de ontmanteling en/of eigendomsoverdracht en verrekenen ze de eventuele kosten die nog ten laste blijven van de transmissienetgebruiker met betrekking tot deze aansluiting, met inachtneming van het aansluitingscontract ~~die toepasselijk dat van toepassing~~ is op deze aansluiting. De transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker bereiken tot slot een akkoord over de einddatum van het aansluitingscontract.

Comment [WG39]: Nummering stemt niet overeen tussen Nederlandse en Franse versie

DEEL III. III:– Overgangsbepalingen.

~~Art. 1898~~ Een aansluitingsinstallatie en/of een installatie van een transmissienetgebruiker die ~~reeds bestond~~ vóór de inwerkingtreding van dit besluit, ~~die reeds bestond én conform was aan de op dat ogenblik toepasselijke wetgeving, maar die~~ niet conform is aan de voorschriften van dit besluit, mag gebruikt worden in de staat waarin deze zich bevindt, zolang de bepalingen van de Europese netcodes SOGL en E&R, in de mate dat zij op deze installaties van toepassing zijn, correct worden nageleefd door de transmissienetgebruiker met betrekking tot deze installaties. ~~niet-conformiteit geen schade berokkent of zou kunnen berokkenen aan het transmissienet, aan de transmissienetbeheerder, aan een andere transmissienetgebruiker of aan elke andere persoon,~~

~~Art. 19089 §1.~~ Een aansluitingsinstallatie en/of een installatie van een transmissienetgebruiker die reeds bestond vóór de inwerkingtreding van dit besluit, ~~en niet-conform was aan de op dat ogenblik toepasselijke wetgeving die en daardoor~~ schade wordt berokkent of zou kunnen worden berokkend ~~en~~ aan het transmissienet, aan de transmissienetbeheerder, aan een andere transmissienetgebruiker of aan elke andere persoon, moet zo snel mogelijk in conformiteit worden gebracht, door ~~degene die ervoor verantwoordelijk is de betrokken transmissienetgebruiker~~

In voorkomend geval kan de transmissienetbeheerder aan deze transmissienetgebruiker het bevel geven om alle nodige maatregelen te nemen om:

1° ~~zich ervan verzekeren te waarborgen~~ dat zijn installaties zo snel mogelijk conform zullen zijn met dit besluit en de toepasselijke wetgeving;

2° ~~zich ervan verzekere te waarborgen~~ dat zijn installaties zo snel mogelijk geen schade meer zullen berokkenen of zullen kunnen berokkenen aan het transmissienet, aan de transmissienetbeheerder, aan een andere transmissienetgebruiker of aan ieder andere persoon;

3° een plaatsbeschrijving op te maken van zijn ~~betrokken, niet-conforme~~ installaties ~~zoals bedoeld in de punten 1° en 2°~~, de voorgenomen maatregelen op te sommen om ~~eventueel~~ de niet-conformiteit te verhelpen en indicatieve termijnen voorstellen om dat te doen.

~~Art. 190§2.~~ Indien een transmissienetgebruiker, op het moment van de inwerkingtreding van dit besluit, geen aansluitingscontract heeft afgesloten, dat door de commissie is goedgekeurd in overeenstemming met dit besluit, vult de transmissienetbeheerder een ontwerp van aansluitingscontract in en stelt deze ter beschikking van de transmissienetgebruiker. ~~De bepalingen van de artikelen 107 tot 112 van dit besluit zijn in verband hiermee toepasselijk.~~ Bij gebrek aan ondertekening van het ontwerp van aansluitingscontract binnen de opgelegde termijn, komt er een einde aan de aansluiting.

Comment [WG40]: Kruisverwijzingen zijn niet correct.

TITEL IV. – Toegang tot het transmissienet voor een transmissienetgebruiker.

HOOFDSTUK IV.I. - Toegangsprocedure.

Art 191. § 1. Dit hoofdstuk behandelt de in te vullen voorwaarden om te beschikken over toegang tot het transmissienet om vermogen te injecteren of af te nemen vanaf een productie-eenheid, een verbruikersinstallatie, een asynchrone opslag, of een [industrieel gesloten net of een gesloten distributienet](#) CDS aangesloten op het transmissienetsysteem.

§ 2. De toegangshouder kan een netgebruiker zijn voor zijn eigen toegangspunten of elke natuurlijke of rechtspersoon die een portefeuille van toegangspunten beheert waarvoor hij voor bepaalde duur is aangeduid volgens de procedure beschreven in dit Hoofdstuk.

Afdeling VI.I.I. – Aanvraag voor toegang tot het transmissienet en toegangscontract

Art. 192. § 1. De toegangsaanvrager vult het aanvraagformulier voor een toegangscontract dat terug te vinden is op de website van de transmissienetbeheerder, dat behoorlijk gedateerd en ondertekend is.

§ 2. De gegevens die de toegangsaanvrager geeft in zijn aanvraag van een toegangscontract worden beschouwd als commercieel gevoelige gegevens van vertrouwelijke aard. Dat geldt ook voor de bijkomende gegevens die, in voorkomend geval, door de transmissienetbeheerder worden opgevraagd.

Art. 193. § 1. Ten laatste binnen een termijn van vijf werkdagen volgend op de indiening van de toegangsaanvraag, bij de transmissienetbeheerder, [zietkijkt](#) deze na of de aanvraag volledig is. Indien de aanvraag onvolledig is, meldt de transmissienetbeheerder aan de toegangsaanvrager de gegevens of documenten die ontbreken en staat hem een termijn toe om zijn aanvraag te vervolledigen.

§ 2. De transmissienetbeheerder bezorgt de toegangsaanvrager een ontwerp van toegangscontract binnen vijftien werkdagen na ontvangst van de volledige aanvraag van toegangscontract of na ontvangst van de aanvullende gegevens die nodig zijn om de aanvraag van toegangscontract te onderzoeken.

§ 3. De toegangsaanvrager wordt toegangshouder zodra het toegangscontract is ondertekend.

Art. 194. Het toegangscontract bevat ten minste de volgende elementen:

- a) de betalingsvoorwaarden, de voorwaarden en termijnen betreffende de facturen van de toegangstarieven en indien van toepassing, voor aansluiting;
- b) de modaliteiten voor het invorderen van eventueel onbetaalde sommen van de toegangshouder, met inbegrip van de financiële garanties die aan de transmissienetbeheerder worden verstrekt;
- c) de bepalingen betreffende de vertrouwelijkheid van de commerciële informatie betreffende de toegangshouder en de toegangspunten waarvoor hij aangeduid is;
- d) de regeling van geschillenbeslechting, met inbegrip van, in voorkomend geval, de bepalingen inzake bemiddeling en arbitrage;

- e) de maatregelen die de toegangshouder dient te nemen in een noodsituatie en/of in geval van overmacht, evenals de gevolgen ervan voor de verplichtingen die voortvloeien uit het toegangscontract;
- f) de modaliteiten betreffende de aanduiding van de toegangshouder en diens duur, in het geval een andere natuurlijke of rechtspersoon dan de netgebruiker is aangeduid als toegangshouder, net als de modaliteiten betreffende de toevoeging van een of meerdere toegangspunten in zijn portefeuille, volgens de procedure beschreven in Afdeling II van dit Hoofdstuk, evenals de eventuele hernieuwing ervan;
- g) de modaliteiten betreffende de aanduiding door de toegangshouder van de evenwichtsverantwoordelijke die verantwoordelijk is voor de monitoring van het toegangspunt, evenals van elke evenwichtsverantwoordelijke die op het toegangspunt actief is en de eventuele hernieuwing ervan;
- h) de bepalingen betreffende de mogelijkheden tot opschorting en verbreking van het toegangscontract door de transmissienetbeheerder en/of de toegangshouder;
- i) de regels betreffende het beheer van de toegang van de [achterliggende](#) netgebruikers binnen een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet, door de beheerder van dat gesloten industrieel net of gesloten distributienet, [in de mate dat deze regels noodzakelijk zijn voor de transmissienetbeheerder om haar rol als transmissienetbeheerder \(waaronder het verlenen van toegang tot het transmissienet\) naar behoren te kunnen vervullen.](#)
- j) de objectieve en niet-discriminerende regels die de transmissienetbeheerder toelaten om de toegang tot het [transmissienet](#), geheel of gedeeltelijk, te onderbreken, voor een tijdelijke periode, in het geval van overbelasting van het [transmissienet](#) of in het geval van mogelijkheid tot overbelasting van het [transmissienet](#), inclusief gevallen van beperkte of volledige onbeschikbaarheid van de capaciteit, om redenen van veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het transmissienet.

Afdeling VI.I.II. – Toevoeging van een of meerdere toegangspunten in de portefeuille van de toegangshouder.

Art. 195. Om vermogen te kunnen afnemen of injecteren van of naar het [transmissienet](#) vanuit een of meerdere van zijn toegangspunten, moet de transmissienetgebruiker een toegangshouder aanduiden voor zijn toegangspunt(en) volgens de modaliteiten bepaald in deze Afdeling. Die aanduiding geldt voor bepaalde duur als de toegangshouder een andere natuurlijke of rechtspersoon is dan de transmissienetgebruiker. De aanduiding geldt voor onbepaalde duur als de [transmissienetgebruiker](#) zijn eigen toegangshouder is.

Art. 196. § 1. Om de in artikel 195 bedoelde aanstelling te doen dienen de ~~benaderde kandidaat~~ toegangshouder en de transmissienetgebruiker bij de transmissienetbeheerder een aanvraag in voor toevoeging van het (de) betrokken toegangspunt(en) in de portefeuille van die toegangshouder. De ~~benaderde kandidaat~~ toegangshouder en de transmissienetgebruiker gebruiken het formulier voor toevoeging van dat (die) toegangspunt(en) dat de transmissienetbeheerder ter beschikking stelt op zijn website. De toegangs-aanvrager en de transmissienetbeheerder dateren en ondertekenen dat formulier naar behoren.

§ 2. Het aanvraagformulier voor toevoeging van een of meerdere toegangspunten vermeldt ten minste:

1° de identiteit en de persoonlijke gegevens van de toegangshouder aangeduid door de transmissienetgebruiker die over de aansluiting van dat of die aansluitingspunten beschikt, tenzij de toegangshouder zelf de transmissienetgebruiker is ;

2° in voorkomend geval, de identificatie van het (de) toegangspunt(en) op het transmissienet met aanduiding voor elk punt of het gaat om een injectie en/of een afname;

3° de identiteit en de gegevens van de door de toegangshouder aangeduide evenwichtsverantwoordelijke(n) belast met de opvolging van het toegangspunt, evenals het bewijs van die aanduiding(en).

Art. 197. § 1er. Uiterlijk binnen vijf werkdagen na de indiening van de aanvraag tot toevoeging van een of meerdere toegangspunten in portefeuille van een toegangshouder, controleert de transmissienetbeheerder of de aanvraag compleet is. Indien niet, dan laat de transmissienetbeheerder aan de toegangshouder en de transmissienetgebruiker weten welke gegevens of documenten ontbreken en geeft hij hun een termijn om de aanvraag te vervolledigen.

§ 2. Wanneer de aanvraag voor de toevoeging van een of meerdere toegangspunten volledig is, evalueert de transmissienetbeheerder de aanvraag op niet-discriminerende wijze, waarbij hij onder meer rekening houdt met :

- 1° het behoud van de integriteit, de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het [transmissienet](#);
- 2° de naleving van de bepalingen van dit besluit;

Conform artikel 15, §1 van de wet van 29 april 1999 kan de transmissienetbeheerder de aanvraag van toevoeging van een of meerdere toegangspunt(en) weigeren indien een of meerdere van bovenstaande criteria niet vervuld zijn. In dat geval wordt kennis gegeven van de gemotiveerde weigering aan de toegangshouder en de [transmissienetgebruiker](#) met vermelding dat hiertegen verhaal mogelijk is, evenals de modaliteiten om dit uit te oefenen.

§ 3. Indien de transmissienetbeheerder de aanvraag tot toevoeging aanvaardt, bezorgt deze het afgewerkte ontwerp van aanduiding aan de toegangshouder en de transmissienetgebruiker binnen vijf werkdagen na ontvangst van de volledige aanvraag tot toevoeging van het of de toegangspunten of na ontvangst van de nodige aanvullende gegevens om die aanvraag tot toevoeging te doen.

Art. 198. § 1. De transmissienetbeheerder registreert de aanvraag tot toevoeging van toegangspunten binnen twaalf werkdagen na ontvangst van het door de toegangshouder en de transmissienetgebruiker ondertekende definitieve ontwerp van aanduiding, en past zijn register van toegangspunten aan. De transmissienetbeheerder bevestigt de aanduiding aan de toegangshouder en de transmissienetgebruiker. De aanduiding neemt een aanvang op de eerste dag van de kalendermaand die bepaald is in het ontwerp van aanduiding.

HOOFDSTUK IV.II. – Vermogen dat ter beschikking wordt gesteld aan het toegangspunt.

Art. 199. De transmissienetbeheerder waakt over de transmissie van het schijnbaar vermogen voor zover dit schijnbaar vermogen lager is dan of gelijk aan het vermogen dat aan de transmissienetgebruiker ter beschikking wordt gesteld (uitgedrukt in KVA) in elk van zijn toegangspunten.

Art. 200. De bepalingen van dit Hoofdstuk zijn niet toepasselijk voor de toegang tot een verbinding met een buitenlands net.

TITEL V. - Evenwicht.

HOOFDSTUK V.I. – Rechten en verantwoordelijkheden van de evenwichtsverantwoordelijke en van de transmissienetbeheerder

Art. 201. § 1. Krachtens de evenwichtsverplichting beschreven in artikel 17§ 1 van de Europese netcode EB—GL en conform de modaliteiten en voorwaarden bepaald door de transmissienetbeheerder verbindt de evenwichtsverantwoordelijke zich ertoe om alle redelijke middelen te voorzien en in werking te stellen teneinde het evenwicht op kwartierbasis te behouden van alle volgende elementen die zijn evenwichtssperimeter vormen:

- de injecties en/of afnames van actief vermogen die hem zijn toegekend in de evenwichtszones vermeerderd ~~met~~, voor wat betreft de fysieke afnames in markttoegangspunten, ~~vermeerderd met~~ de actieve verliezen die hij zelf compenseert,
- zijn interne commerciële energie-uitwisselingen met andere evenwichtsverantwoordelijken zoals gedefinieerd in artikel 23 § 759 van de Europese netcode SO-GL,
- zijn externe commerciële energie-uitwisselingen zoals gedefinieerd in artikel 23 § 759 van de Europese netcode SO-GL, evenals
- elke correctie van onevenwicht die op die evenwichtsverantwoordelijke is toegepast krachtens artikel 49 van de Europese netcode EB-GL ;

§2. Zoals bepaalde in de modaliteiten en voorwaarden door de transmissienetbeheerder kan deze de evenwichtsverantwoordelijke vragen om de middelen of redelijke procedures aan te tonen die hij inzet om situaties te verhelpen die kunnen leiden tot een onevenwicht van zijn portefeuille als er niet correct wordt op geanticipeerd;

§3. De transmissienetbeheerder kan eveneens aan de evenwichtsverantwoordelijke bepaalde middelen of procedures opleggen die hem moeten helpen op die situaties te anticiperen en zich erop voor te bereiden, dit alles na toestemming van de commissie. Deze bepaling heeft voornamelijk betrekking op de evenwichtsverantwoordelijken die instaan voor de opvolging van offshore-power park modules waarvan de productie kan moeten worden stopgezet bij slechte weersomstandigheden die een voorzienbaar karakter hebben en waarop kan worden geanticipeerd.

§4. Onverminderd de individuele evenwichtsverplichting van §1, en voor zover de evenwichtsverantwoordelijke voldoet aan de vereisten in de modaliteiten en voorwaarden bepaald door de transmissienetbeheerder, heeft de evenwichtsverantwoordelijke de mogelijkheid om in realtime mee te werken aan de algemene doestelling van instandhouding van het evenwicht in de belastingfrequentieregelzone, door in realtime af te wijken van zijn evenwicht bedoeld in §1. Die vereisten zijn onder meer de bekwaamheid van de evenwichtsverantwoordelijke om in real time zijn evenwicht te herstellen.

§5. De modaliteiten en voorwaarden bedoeld in § 1 tot 4 worden aan de commissie voor goedkeuring voorgelegd conform artikel 18 §1er en §6 van de Europese netcode EB—GL.

Art. 202. § 1. De transmissienetbeheerder bewaakt, handhaaft dan wel herstelt op elk moment het evenwicht tussen aanbod en vraag van actief vermogen in de belastingfrequentieregelzone, onder meer na eventuele individuele onevenwichten veroorzaakt door de evenwichtsverantwoordelijken. Daartoe voert de transmissienetbeheerder een aantal middelen in conform artikel 140 van de Europese net code SO GL, die hij inzet tijdens de uitbating van het net, volgens een specifieke volgorde. Die middelen zijn met name aanbiedingen van balanceringsenergie van aanbieders van balanceringsdiensten conform artikel 241 van dit besluit.

De lijst van de middelen die hij inzet en de volgorde waarin ze worden gebruikt, zijn bepaald in de balanceringsregels conform artikel 203 van dit besluit.

Comment [WG41]: Waar staat dit dan? BRP-contract?

Comment [WG42]: Idem

§ 2. Indien de modaliteiten, ~~f~~ bedoeld in § 2 van artikel 201~~f~~, niet volstaan om tot het herstel te leiden van het evenwicht tussen de vraag en het aanbod van actief vermogen in de belastingfrequentieregelzone, neemt de transmissienetbeheerder, indien de situatie het toelaat, maatregelen onder degene die hieronder staan opgesomd:

- 1° hij wijzigt het geheel of een deel van de geprogrammeerde exporten, in voorkomend geval met naleving van, indien deze van toepassing zijn, de bepalingen terzake van artikel 72 van de Europese netcode CACM;
- 2° hij draagt de producenten op om het actieve vermogen dat niet aan de transmissienetbeheerder ter beschikking werd gesteld, te activeren;
- 3° hij wijzigt of onderbreekt afnames van actief vermogen op afnamepunten volgens het afschakelplan dat deel uitmaakt van het beschermingsplan bedoeld in Afdeling I van Hoofdstuk VI.IV.I. van dit besluit;
- 4° hij neemt de andere maatregelen die van toepassing zijn in een noodsituatie bedoeld in artikel 277.

Art. 203. § 1 Op voorstel van de transmissienetbeheerder worden de werkingsregels van de markt bestemd voor de compensatie van de kwartuurevenwichten, ook balanceringsregels genoemd, eveneens –goedgekeurd door de commissie en gepubliceerd door de transmissienetbeheerder.

§2 De balanceringsregels bepalen tenminste de volgende elementen, tenzij die al zijn vastgelegd in de modaliteiten en voorwaarden of in de methodologieën opgemaakt door een of meerdere Europese netbeheerders en goedgekeurd door de overeenstemmende nationale bevoegde reguleringsoverheden:-

- 1°. de lijst van de middelen die de transmissienetbeheerder ter beschikking heeft, en de volgorde waarin de transmissienetgebruiker ze gebruikt om het evenwicht van de belastingfrequentieregelzone te verzekeren ;
- 2°. de mogelijke impact die het gebruik ervan kan hebben op de componenten van de tarieven van toepassing voor de evenwichtsverantwoordelijken conform artikel 12 en volgende van de wet van 29 april 1999;
- 3°. de modaliteiten voor de publicatie van de relevante informatie voor de balancerings van de belastingfrequentieregelzone;
- 4°. de modaliteiten voor toezicht op de werking van de balanceringsmarkt en de opmaak van de bijbehorende rapporten voor de commissie.

HOOFDSTUK V.II - Evenwichtsverantwoordelijke

Afdeling V.II.I. – Basisbeginselen

Art. 204. De evenwichtsverantwoordelijke verbindt zich ~~ertoe~~ tot :

- 1° het nastreven van het evenwicht, bedoeld in artikel 201 §1 tot 4 van dit besluit;
- 2° de compensatie van de verliezen van actief vermogen op het transmissienet conform Afdeling II van dit Hoofdstuk;
- 3° de neerlegging conform Hoofdstuk V.IV van dit besluit van zijn dagelijks evenwichtsprogramma ~~dat in evenwicht moet zijn~~ volgens de bepalingen van artikel 218;
- 4° in voorkomend geval, de opvolging, voor de toegangspunten waarvoor hij instaat voor de opvolging ervan conform Hoofdstuk III van deze Titel;
- 5° de naleving van de financiële verantwoordelijkheid voor het onevenwicht zoals bepaald in artikel 17§2 van de Europese netcode EB-GL.

6° het verzekeren, met eigen middelen en op elke andere wijze, van een ononderbroken operationele service 24/24 uur;

7° de naleving van elke andere uitbatingprocedure conform dit besluit en de contracten die op grond daarvan zijn gesloten;

8° in voorkomend geval, en voor een overgangperiode conform artikel 271 van dit besluit, de neerlegging van de dagelijkse coördinatieprogramma's en de inschakeling van de productie-eenheden voor dewelke hij instaat voor de opvolging van het toegangspunt, door een contract af te sluiten voor de coördinatie van de inschakeling van de productie-eenheden.

Art. 205. Onverminderd hun respectievelijke evenwichtsverantwoordelijkheid kunnen twee of meerdere evenwichtsverantwoordelijken één van hen aanduiden om zich financieel tegemoet te komen aan het geheel van onevenwichten op kwartierbasis van desbetreffende evenwichtsverantwoordelijken.

-De maatregel bedoeld in voorgaande paragraaf moet leiden tot een mutualisering van onevenwichten.

Afdeling V.II.II. - Compensatie van de verliezen van actief vermogen in het transmissienet.

Art. 206. Elke evenwichtsverantwoordelijke compenseert de verliezen van actief vermogen in het transmissienet voor het geheel van zijn perimeter.

Art. 207. § 1. De te compenseren verliezen van actief vermogen in het transmissienet worden bepaald door de transmissienetbeheerder onder meer volgens duidelijk vastgestelde objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria. Deze worden ter beschikking gesteld van de transmissienetgebruikers en de evenwichtsverantwoordelijken.

§ 2. De transmissienetbeheerder stelt een jaarlijks verslag op met betrekking tot de geboekte verliezen van actief vermogen in het transmissienet volgens criteria bepaald in § 1 en de verliezen van actief vermogen effectief gemeten in het transmissienet. Hij brengt dit verslag ter kennis van de commissie en publiceert deze overeenkomstig artikel 22 van dit besluit.

Afdeling V.II.III. – Toewijzing van het Bepaling van het volume toegekend aan de evenwichtspereimeter van de evenwichtsverantwoordelijke toegewezen volume

Art 208: Conform artikel 54§4 van de Europese netcode EB-GL stelt de transmissienetbeheerder in de modaliteiten van voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken de regels vast betreffende de bepaling van het toegekende volume voor de fysieke injecties en afnames van vermogen op het net dat wordt toegekend aan een evenwichtsverantwoordelijke voor de berekening van zijn onevenwicht. Dat toegekende volume is onder meer gebaseerd op de meting van het op het net geïnjecteerde of afgenomen vermogen en/of, in voorkomend geval, de informatie die hem wordt meegedeeld door derden, zoals met name de distributienetbeheerders, de beheerders van een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet of andere evenwichtsverantwoordelijken.

Comment [WG43]: Zie voorgaande opmerking. BRP-contract?

HOOFDSTUK V.III. – Opvolging van een markttoegangspunt.

Art 209. Dit hoofdstuk handelt over de modaliteiten voor de aanduiding van een evenwichtsverantwoordelijke op een markttoegangspunt tot een net door de toegangshouder van dat betrokken toegangspunt en over de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien voor de evenwichtsverantwoordelijke, de toegangshouder en de betrokken transmissienetgebruiker.

Comment [WG44]: Toegangspunt is gedefinieerd als toegang tot het transmissienet. Voor niet CDS-netgebruikers komt het toegangspunt (vaak) overeen met het markttoegangspunt, maar in het geval van een achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet, zal de evenwichtsverantwoordelijke worden aangeduid per markttoegangspunt en zeker niet per toegangspunt.

Afdeling V.III.I. – Toewijzing van een markttoegangspunt aan de evenwichtsperimeter.

Art. 210. § 1a. De toegangshouder tot het transmissienet, zoals bedoeld in artikel 191 van dit besluit, wijst voor elk toegangspunt van een netgebruiker ~~dat op het net is aangesloten~~, een of meerdere evenwichtsverantwoordelijken aan die ingeschreven zijn in het register van evenwichtsverantwoordelijken dat door de transmissienetbeheerder wordt bijgehouden. De CDS beheerder duidt, conform art 375, de evenwichtsverantwoordelijke aan die verantwoordelijk zal zijn voor de niet-toegewezen energie in zijn CDS, bij de beheerder van het net waarop zijn CDS aangesloten is, volgens de procedure die beschreven is in zijn toegangscontract.

§1b. De toegangshouder tot het CDS, zijnde de achterliggende netgebruiker, zoals beschreven in hoofdstuk IX.III, duidt voor elk van zijn achterliggende toegangspunten een of meerdere evenwichtsverantwoordelijke(n) aan, zoals beschreven in hoofdstuk IX.IV.

§ 2. De opvolging van de afname of de injectie aan het markttoegangspunt moet op ieder markttoegangspunt ~~waar een transmissienetgebruiker is aangesloten~~, worden gewaarborgd door één enkele evenwichtsverantwoordelijke die evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging wordt genoemd, met uitzondering van de toegangspunten die injectie- en afnamepunten zijn waarvoor de toegangshouder tot twee evenwichtsverantwoordelijken belast met de opvolging kan aanduiden volgens de modaliteiten van artikel 211, 3°

§ 3. ~~Bij~~ afwijking ~~op~~ van § 2, kan de opvolging van de afname en/of injectie van actief vermogen ~~op het niveau van het of de toegangspunt(en) van een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ aangesloten op ~~bij~~ een transmissienetsysteem worden verzekerd door meerdere evenwichtsverantwoordelijken belast met de opvolging van de afnames en/of injecties op hun respectievelijke markttoegangspunten in dit ~~CDS gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, in toepassing van de regels bepaald in Titel IX van dit besluit. De transmissienetbeheerder ziet erop toe dat deze evenwichtsverantwoordelijke(n) ingeschreven zijn in het register van evenwichtsverantwoordelijken overeenkomstig artikelen 229 en volgende van dit besluit.

Art 211. Het actief vermogen dat fysiek wordt geïnjecteerd of afgenomen op het markttoegangspunt wordt door de transmissienetbeheerder op volgende wijze aan de evenwichtsverantwoordelijke(n) van dat markttoegangspunt toegewezen in het kader van de bepaling van het volume dat wordt toegekend voor de berekening van hun onevenwicht:

- 1°. Voor een markttoegangspunt dat een afnamepunt is: onverminderd artikel 161 van dit besluit, krijgt de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging het verschil toegewezen tussen de werkelijke afname van actief vermogen en de geprogrammeerde afnames van eventuele ander evenwichtsverantwoordelijken op dat markttoegangspunt en die de toegangshouder niet heeft aangewezen als evenwichtsverantwoordelijken belast met de opvolging. De waarde die wordt toegewezen aan de eventuele andere op dat markttoegangspunt aangewezen evenwichtsverantwoordelijken die niet verantwoordelijk zijn voor de opvolging, wordt gedefinieerd in afdeling II van Hoofdstuk IV van deze Titel.
- 2°. Voor een markttoegangspunt dat een injectiepunt is, wordt, wanneer meerdere evenwichtsverantwoordelijken voor dat markttoegangspunt zijn aangeduid, de injectie van actief vermogen verdeeld onder de verschillende evenwichtsverantwoordelijken van dat markttoegangspunt, met inbegrip van de enige evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging, volgens een vast percentage dat via een gemeenschappelijke kennisgeving van de betrokken evenwichtsverantwoordelijken wordt meegedeeld aan de transmissienetbeheerder.
- 3°. Voor een markttoegangspunt dat tegelijk injectie- en afnamepunt is, kan de toegangshouder kiezen voor een van de volgende combinaties van evenwichtsverantwoordelijken:

- a. een enkele evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van het markttoegangspunt van het geïnjecteerde of afgenomen actief vermogen op het niveau van dat markttoegangspunt; of
- b. een evenwichtsverantwoordelijke wordt belast met de opvolging wanneer de installatie van de gebruiker het actief vermogen globaal injecteert in het netwerk en een andere evenwichtsverantwoordelijke wordt met de opvolging belast wanneer de installatie van de gebruiker globaal actief vermogen afneemt vanaf het net; of
- c. een evenwichtsverantwoordelijke wordt belast met de opvolging voor het actief vermogen gemeten op het niveau van de verbruikersinstallaties van de netgebruiker en een evenwichtsverantwoordelijke wordt belast met de opvolging voor het actief vermogen gemeten op het niveau van de lokale productie-eenheid, middels aparte tellingen voor de facturatie voor de verbruikersinstallaties en voor de lokale productie-eenheid.

Afdeling V.III.II. - Gezamenlijke kennisgeving.

Art. 212. § 1. De toegangshouder tot de markt, de evenwichtsverantwoordelijke(n) die door die toegangshouder tot de markt aangeduid is (zijn) als evenwichtsverantwoordelijke(n) belast met de opvolging en de eventuele andere evenwichtsverantwoordelijken die door de toegangshouder tot de markt is (zijn) aangeduid op een markttoegangspunt, geven gezamenlijk aan de transmissienetbeheerder kennis van een aanvraag tot aanduiding met vermelding van de identiteit van elke betrokken evenwichtsverantwoordelijke en van de datum waarop de aanduiding(en) in kwestie aanvang zal (zullen) nemen, met dien verstande dat elke aanduiding alleen op de 1^e dag van de maand aanvang kan nemen volgend op de gezamenlijke kennisgeving.

De termijn voor de gezamenlijke kennisgeving van die aanduiding wordt bepaald in het toegangscontract en bedraagt minimaal twaalf werkdagen na voltooiing van het aanvraagdossier.

Indien het gaat om een aanduiding van een evenwichtsverantwoordelijke op een markttoegangspunt dat een achterliggend toegangspunt betreft, brengt de achterliggende netgebruiker de beheerder van het CDS daar vooraf van op de hoogte.

§ 2. In geval van wijziging van een of meerdere evenwichtsverantwoordelijken die door de toegangshouder tot de markt op een markttoegangspunt zijn aangeduid, moet die toegangshouder tot de markt de evenwichtsverantwoordelijke(n) die vervangen zal (zullen) worden kennis geven van zijn (hun) aanduiding als evenwichtsverantwoordelijke op dat markttoegangspunt gelijktijdig met de kennisgeving aan de transmissienetbeheerder bedoeld in § 1.

§ 3. De transmissienetgebruiker geeft de transmissienetbeheerder een kopie van de bekendmaking bedoeld in § 2 ter kennis. Deze kennisgeving aan de transmissienetbeheerder gebeurt gelijktijdig met de gezamenlijke kennisgeving, betreffende de aanduiding van een (meerdere) nieuwe evenwichtsverantwoordelijke(n), bedoeld in § 1.

Art. 213. § 1. Elke aanduiding door een toegangshouder tot de markt van een evenwichtsverantwoordelijke voor een markttoegangspunt doet enkel rechten ontstaan ten opzichte van de transmissienetbeheerder, mits de voorafgaande naleving van de formaliteiten en kennisgevingen bepaald in het toegangscontract conform Titel IV van dit besluit.

§2. Elke aanduiding door een toegangshouder tot de markt van een evenwichtsverantwoordelijke voor een markttoegangspunt houdt voor die laatste de verplichting in om zich op eerste verzoek van de transmissienetbeheerder te schikken naar de bepalingen van artikel 201 §2 en §3 van dit besluit, ondanks alle andere verantwoordelijkheden voor de evenwichtsverantwoordelijkheid die in dit besluit beschreven zijn.

§ 3. De gezamenlijke kennisgeving bepaalt de duur van de aanduiding van de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging.

Art. 214. De kennisgevingen bedoeld in deze Afdeling worden verricht door middel van formulieren opgesteld door de transmissienetbeheerder overeenkomstig dit besluit en de krachtens dit besluit gesloten contracten.

Afdeling V.III.III. - Specifieke maatregelen.

Art. 215. § 1. Wanneer de toegangshouder tot de markt voor het betrokken markttoegangspunt geen enkele evenwichtsverantwoordelijke aanduidt conform dit Hoofdstuk, of wanneer de duur waarvoor de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van het markttoegangspunt is aangeduid afloopt,

- a) stelt de transmissienetbeheerder achtereenvolgens de volgende handelingen :
  - 1°. hij stelt de transmissienetgebruiker van ~~de~~ het markttoegangspunt in gebreke om alle nodige stappen te ondernemen opdat de toegangshouder een evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging aanduidt;
  - 2°. indien geen evenwichtsverantwoordelijke binnen de bepaalde termijnen wordt aangeduid, wijst hij de opvolging van het markttoegangspunt en alle daaruit voortvloeiende verplichtingen toe aan de toegangshouder;
  - 3°. indien de toegangshouder de voorwaarden en verplichtingen van het contract voor evenwichtsverantwoordelijke niet binnen de gestelde termijnen vervult, wijst de transmissienetbeheerder de opvolging van de afname en het geheel van de daaruit resulterende plichten toe aan de transmissienetgebruiker.
- b) zal voor een markttoegangspunt op een CDS, de in artikel 376 beschreven procedure toegepast worden.

§ 2. Indien de overdracht van de verplichtingen van de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging naar de transmissienetgebruiker ertoe kunnen leiden dat de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het transmissienet niet meer gewaarborgd kunnen worden, heeft de transmissienetbeheerder het recht om na ingebrekestelling de toegang tot het net op het desbetreffende markttoegangspunt te weigeren. Hij geeft kennis van en motiveert zijn beslissing aan de betrokken transmissienetgebruiker en meldt hem dat deze het voorwerp van een verhaal kan uitmaken, net als de modaliteiten om deze uit te voeren.

HOOFDSTUK V.IV. - Dagelijks evenwichtsprogramma

Afdeling V.IV.I. - Basisbeginselen.

Art. 216. Elke fysieke injectie of afname van het transmissienet vereist de voorafgaandelijke indiening bij de transmissienetbeheerder van een voorlopig programma, hierna genaamd nominatie. Elke uitwisseling van elektriciteit tussen actoren op de markt vereist de voorafgaandelijke indiening van een programma voor interne en externe commerciële uitwisselingen, zoals gedefinieerd in artikel 23 § 75 en 79 van de Europese netcode SO GL.

Alle nominaties en programma's voor commerciële uitwisselingen van een evenwichtsverantwoordelijke vormen zijn dagelijks evenwichtsprogramma.

Art. 217. § 1. Het dagelijks evenwichtsprogramma wordt opgesteld voor elke dag " D " per tijdseenheid conform dit Hoofdstuk.

§ 2. De tijdseenheid bedraagt één kwartuur, met uitzondering van de tijdseenheid voor de programma's van externe commerciële uitwisselingen, die één (1) uur bedraagt, onverminderd de bepalingen van artikel 228.

Art. 218. §1er. Het dagelijks evenwichtsprogramma met betrekking tot dag " D " wordt ten laatste op dag " D-1 " op een bepaald uur ingediend en kan worden aangepast door de evenwichtsverantwoordelijke voorafgaand aan dit bepaalde uur, volgens een procedure en volgens transparante en niet discriminerende ontvankelijkheidsvoorwaarden die worden bepaald in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken, onverminderd de bepalingen van artikel 18.6 van de Europese netcode EB GL.

§2 De ontvankelijkheidsvoorwaarden van het dagelijks evenwichtsprogramma dat wordt ingediend conform §1 hebben onder meer betrekking voor ieder kwartier op alle elementen waaruit het bestaat, namelijk de programma's voor interne commerciële uitwisselingen, de programma's voor externe commerciële uitwisselingen, de nominaties van injectie en de nominaties van afname, inclusief de verliezen van actief vermogen die de evenwichtsverantwoordelijke zelf compenseert.

Art. 219. § 1. Wanneer de transmissienetbeheerder van oordeel is dat het dagelijkse evenwichtsprogramma ingediend door de evenwichtsverantwoordelijke het evenwicht van de belastingfrequentieregelzone of de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het net in gevaar brengt, informeert hij de evenwichtsverantwoordelijke over de te nemen maatregelen die hij beoogt te nemen krachtens deze Afdeling.

§ 2. Deze verplichting tot het verlenen van informatie bedoeld in § 1 geldt indien de omstandigheden het toelaten. In tegengesteld geval motiveert de transmissienetbeheerder zo spoedig mogelijk de reden ervan aan de betrokken evenwichtsverantwoordelijken.

§ 3. De evenwichtsverantwoordelijken voeren, in voorkomend geval, de noodzakelijke aanpassingen uit die door de transmissienetbeheerder overeenkomstig § 1 medegedeeld werden.

Art. 220. § 1. In het geval bedoeld in artikel 219 kan, niettegenstaande de door de betrokken evenwichtsverantwoordelijken voorgestelde aanpassingen, de transmissienetbeheerder onder meer :

1° op dag " D-1 " aan de betrokken evenwichtsverantwoordelijken geheel of gedeeltelijk de uitvoering van een of meerdere nominaties of commerciële uitwisselingsprogramma's van hun dagelijkse evenwichtsprogramma's weigeren voor dag " D "; en/of

2° op dag " D " geheel of gedeeltelijk de uitvoering van één of meer van de nominaties of commerciële uitwisselingsprogramma's van de dagelijkse evenwichtsprogramma's door de betrokken evenwichtsverantwoordelijken opschorten.

§ 2. De door de transmissienetbeheerder genomen beslissing bedoeld in § 1 moet gemotiveerd worden en zo spoedig mogelijk aan de betrokken toegangsverantwoordelijken ter kennis gebracht.

§ 3. De toepassingsmodaliteiten van de artikelen 219 en 220 worden door de transmissienetbeheerder in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing voor de evenwichtsverantwoordelijken bepaald.

Afdeling V.IV.II. – Nominaties

Art. 221. § 1. De transmissienetbeheerder bepaalt in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken de regels aangaande de nominaties voor de prognose van fysieke injecties en afnames van energie op het net dat behoort tot de perimeter van de evenwichtsverantwoordelijke, rekening houdend met de aard en de lokalisatie van die injecties en/of afnames.

§ 2. De nominaties moeten, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is, de beste prognose bevatten van de evenwichtsverantwoordelijke voor het actief vermogen dat fysiek in de ~~en~~ evenwichtszone zal worden geïnjecteerd of afgenomen en die hem zal worden toegekend conform de toewijzingsregels bedoeld in artikel 208.

Afdeling V.IV.III. – Specifieke bepalingen betreffende de nominaties voor een markttoegangspunt op het net.

Art. 222. § 1. De evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van een markttoegangspunt dat een afnamepunt is, legt bij de transmissienetbeheerder zijn nominatie voor dat markttoegangspunt neer. Die nominatie is gelijk aan het verschil tussen zijn provisie van reële afname van actief vermogen op dat markttoegangspunt en de nominaties van afnames van de andere toegangsverantwoordelijken op dat markttoegangspunt.

§ 2. De aangesloten transmissienetgebruiker, en voor een CDS de betrokken achterliggende netgebruiker, legt bij de transmissienetbeheerder de nominatie(s) neer die betrekking heeft (hebben) op de afname van actief vermogen op zijn markttoegangspunt binnen de evenwichtsverantwoordelijkheid van andere evenwichtsverantwoordelijken op dat markttoegangspunt die niet werden aangeduid als evenwichtsverantwoordelijken belast met de opvolging. Hij kan die evenwichtsverantwoordelijke(n) ook mandateren om de nominatie(s) neer te leggen in zijn naam.

De transmissienetbeheerder geeft aan de betrokken transmissienetgebruiker of de betrokken achterliggende netgebruiker op een CDS kennis van de procedure van neerlegging van het in Afdeling I van dit Hoofdstuk bedoelde dagelijkse evenwichtsprogramma.

Art. 223. § 1. De transmissienetbeheerder is enkel gehouden de nominatie die door de betrokken transmissienetgebruiker en voor een CDS de betrokken achterliggende netgebruiker conform artikel 222 §2 is neergelegd in overweging te nemen, indien deze nominatie bevestigd wordt door de betrokken evenwichtsverantwoordelijke.

§ 2. De transmissienetbeheerder is gehouden het dagelijks evenwichtsprogramma, dat hij overeenkomstig § 1 in overweging dient te nemen, aan de betrokken evenwichtsverantwoordelijke toe te wijzen, voor wat betreft de evenwichtsverantwoordelijkheid van de desbetreffende evenwichtsverantwoordelijke zoals gedefinieerd in artikel 201.

§ 3. In de omstandigheden bedoeld in § 1 en ingeval van toepassing van § 2 van dit artikel, zijn de betrokken transmissienetgebruiker, de betrokken achterliggende netgebruiker en de betrokken evenwichtsverantwoordelijke(n), op grond van dit besluit en zonder andere formaliteiten, hoofdelijk gehouden aan het geheel van hun respectieve verplichtingen ten opzichte van de transmissienetbeheerder.

Art. 224. De evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van een markttoegangspunt dat een injectiepunt is, legt de nominatie voor dat markttoegangspunt bij de transmissienetbeheerder neer.

Art. 225. Voor de nominatie voor een markttoegangspunt dat een injectie- en afnamepunt is gelden de volgende regels.

- a. Wanneer een enkele evenwichtsverantwoordelijke instaat voor de opvolging van het markttoegangspunt conform artikel 211 §3 punt a van dit besluit, neemt deze evenwichtsverantwoordelijke de indiening van de nominatie voor dat markttoegangspunt op zich.

- b. Indien een andere evenwichtsverantwoordelijke wordt belast met de opvolging naargelang de installatie van de transmissienetgebruiker globaal vermogen injecteert of afneemt op het net conform artikel 211 §3 punt b van dit besluit, neemt de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging; wanneer de installatie van de transmissienetgebruiker globaal injecteert, de neerlegging van de nominatie voor dat markttoegangspunt op zich.
- c. Wanneer een andere evenwichtsverantwoordelijke wordt belast met de opvolging voor de afname van de verbruikersinstallatie van de netgebruiker ~~en dan~~ voor de injectie van de lokale productie-eenheid conform artikel 211 §3 punt c, neemt elk van de evenwichtsverantwoordelijken belast met de opvolging van dat markttoegangspunt de neerlegging op zich van de nominatie betreffende hun eigen evenwichtsverantwoordelijkheid op dat markttoegangspunt.

Afdeling V.IV.IV. - Programma's voor interne of externe commerciële uitwisselingen

Art. 226. De evenwichtsverantwoordelijke dient elk programma voor interne of externe commerciële uitwisseling in bij de transmissienetbeheerder.

Art. 227. § 1. De transmissienetbeheerder controleert of de door de evenwichtsverantwoordelijke ingediende programma's voor commerciële uitwisselingen afgestemd zijn op de uitwisselingsprogramma's van de tegenpartijen.

§ 2. De transmissienetbeheerder bepaalt de afstemmingsregels bedoeld in § 1 en onder meer, de bepalingen met betrekking tot het evenwicht tussen de programma's voor commerciële uitwisseling in de programmeringszones, in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken, onverminderd de andere bepalingen van artikel 18.6 van de Europese netwerk code EB GL .

§ 3. De transmissienetbeheerder kan de uitvoering van een programma voor externe of interne commerciële uitwisseling geheel of gedeeltelijk weigeren, onder meer wanneer dit programma geheel of gedeeltelijk niet conform is aan het programma voor externe of interne commerciële uitwisseling dat neergelegd werd bij een buitenlandse netbeheerder die verantwoordelijk is voor de overeenstemmende buitenlandse programmeringszone.

Art. 228. In afwijking van Afdeling I van dit Hoofdstuk kan de transmissienetbeheerder in de modaliteiten en voorwaarden betreffende de evenwichtsverantwoordelijken, voor wat betreft de programma's voor externe commerciële uitwisselingen, rekening houdend met de regels en aanbevelingen die de interoperabiliteit van de Europese verbindingsnetten en de energie-uitwisselingen binnen de programmazones regelen, en na raadpleging van de commissie, het volgende bepalen:

1° een andere tijdseenheid dan die voorzien in de eerste Afdeling van dit Hoofdstuk;

2° specifieke procedures die afwijken van de procedures voorzien in de eerste Afdeling van dit Hoofdstuk.

HOOFDSTUK V.V. – Verwerving van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke en afsluiting van de overeenkomst van evenwichtsverantwoordelijke.

Afdeling V.V.I. - Register van evenwichtsverantwoordelijken.

Art. 229. § 1. Elke natuurlijke of rechtspersoon kan onder de voorwaarden van dit besluit een aanvraag doen bij de transmissienetbeheerder om het statuut van evenwichtsverantwoordelijke te krijgen en zich als "evenwichtsverantwoordelijke" laten inschrijven in het register van

evenwichtsverantwoordelijken.

Art. 230. De transmissienetbeheerder houdt het register van evenwichtsverantwoordelijken bij dat hij op zijn website publiceert en dat voor elke evenwichtsverantwoordelijke tenminste de zijn identiteit en zijn persoonlijke gegevens vermeldt.

Art. 231. De inschrijving in het register van evenwichtsverantwoordelijken vereist voorafgaandelijk en opeenvolgend :

1° de aanvaarding door de transmissienetbeheerder van een aanvraag tot inschrijving overeenkomstig Afdeling II van dit Hoofdstuk;

2° het sluiten van een contract van evenwichtsverantwoordelijke overeenkomstig Afdeling III van dit Hoofdstuk.

Afdeling V.V.II. - Aanvraag voor het statuut van evenwichtsverantwoordelijke.

Art. 232. § 1. De aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke dient zijn aanvraag bij de transmissienetbeheerder in door middel van de formulieren die de transmissienetbeheerder heeft opgesteld en online heeft gezet.

§ 2. De aanvraag voor het statuut van evenwichtsverantwoordelijke bevat onder meer de volgende gegevens :

1° de identiteit en de persoonlijke gegevens van de aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke en, indien het een rechtspersoon betreft, een kopie van zijn statuten en zijn machtiging tot ondertekenen;

2° informatie over zijn financiële solvabiliteit, zijn professionele eer en de technische capaciteit om de verantwoordelijkheden bedoeld in artikel 201 en 202 te vervullen, met inbegrip, indien van toepassing, de middelen en procedures waarin hij voorziet voor de situaties bedoeld in artikel 201§2 en 3.

3° de verbintenis om de tarieven voor onevenwicht te betalen conform de bepalingen van de Europese netcode EB GL, de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten, evenals het stellen van een financiële garantie zoals beschreven in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken;

4° een verklaring op eer van de aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke, waarbij hij verzekert dat de gegevens die hij verschaft juist zijn.

Art. 233. § 1. De transmissienetbeheerder kijkt na of de aanvraag volledig is. Indien de aanvraag onvolledig is, meldt de transmissienetbeheerder aan de aanvrager voor het statuut van evenwichtsverantwoordelijke dat informatie of documenten nog ontbreken en staat hem een termijn toe om zijn aanvraag te vervolledigen.

Binnen ten laatste vijftien werkdagen volgend op de vaststelling van de volledige aardheid van de aanvraag voor het statuut van evenwichtsverantwoordelijke spreekt de transmissienetbeheerder zich met gemotiveerde beslissing uit, en brengt de beslissing aan de aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke ter kennis. Die beslissing vermeldt dat zij het voorwerp van een verhaal kan uitmaken en de modaliteiten om dat verhaal uit te oefenen.

Afdeling V.V.III. - Contract van evenwichtsverantwoordelijke. Afsluiting en gevolgen van het contract van evenwichtsverantwoordelijke en uitoefening van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke.

Art. 234. § 1er. Wanneer de aanvraag voor het verkrijgen van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke aanvaard is, deelt de transmissienetbeheerder binnen zeven werkdagen volgend op zijn beslissing aan de aanvrager van het statuut van

evenwichtsverantwoordelijke een ontwerp van contract van evenwichtsverantwoordelijke mee dat drie maanden geldig is.

Indien de aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke het ontwerp van contract niet ~~ondertekend~~ ondertekent binnen de 3 maanden, wordt zijn aanvraag als nietig beschouwd.

§ 2. Het afsluiten van een contract van evenwichtsverantwoordelijke is voorwaardelijk aan het stellen van een financiële garantie.

§ 3. Het contract van evenwichtsverantwoordelijke treedt in werking uiterlijk 10 werkdagen na ontvangst door de transmissienetbeheerder van het origineel ontwerp van contract ondertekend door de aanvrager van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke met het bewijs ter stelling van de financiële garantie.

§ 4. Het contract van evenwichtsverantwoordelijke bevat tenminste de volgende elementen:

- 1°. de verbintenis om alle modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijke bedoeld in artikel 236 na te leven;
- 2°. de modaliteiten voor de invordering door of voor de transmissienetbeheerder van eventuele onbetaalde bedragen van de evenwichtsverantwoordelijke;
- 3°. de betalingsvoorwaarden en –wijze en de termijnen betreffende facturen aan de evenwichtsverantwoordelijke;
- 4°. de algemene maatregelen die de evenwichtsverantwoordelijke in een noodsituatie moet nemen;
- 5°. de bepalingen betreffende de confidentialiteit, met name van de commerciële gevoelige informatie;
- 6°. de regeling van geschillenbeslechting, met inbegrip van, in voorkomend geval, de bepalingen inzake bemiddeling en arbitrage
- 7°. De identiteit en de gegevens van de partijen, alsook deze van hun respectievelijke vertegenwoordigers

§ 5. Het contract van evenwichtsverantwoordelijke is een contract van onbepaalde duur, onverminderd de bedingen betreffende zijn opschorting en zijn opzegging bepaald conform artikel 236 van dit besluit.

Art. 235. De evenwichtsverantwoordelijke kan zijn rechten als evenwichtsverantwoordelijke uitoefenen vanop de eerste dag van de inwerkingtreding van zijn contract.

Afdeling V.V.IV. – Modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijke.

Art. 236. § 1. Onverminderd de elementen bepaald in artikel 18.6 van de EBGL, bevatten de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de evenwichtsverantwoordelijken onder meer :

- 1°. de plichten van de evenwichtsverantwoordelijke conform artikel 201 en 204 van dit besluit;
- 2°. de modaliteiten betreffende de voorwaarden voor het verkrijgen van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke en de redenen voor ontbinding en opschorting van het contract van evenwichtsverantwoordelijke overeenkomstig dit besluit;
- 3°. de voorwaarden betreffende de financiële waarborgen die de evenwichtsverantwoordelijke moet verstrekken;
- 4°. de voorwaarden voor het bewijs van solvabiliteit van de evenwichtsverantwoordelijke;

§ 2. De voorwaarden voor het verkrijgen van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke en de redenen voor schorsing of ontbinding van het contract van evenwichtsverantwoordelijke zijn, in het bijzonder:

1°. het bewijs van voldoende financiële garanties door de evenwichtsverantwoordelijke voor de goede uitvoering van zijn verplichtingen;

2° het bewijs van de oprichting en het behoud, door de evenwichtsverantwoordelijke, via eigen middelen of op een andere manier, van de nodige en toereikende middelen om de operabiliteit 24 uur op 24, gedurende de ganse duur van het evenwichtscontract in overeenstemming met artikel 204 van dit besluit, te garanderen;

3° in voorkomend geval, het bewijs van de oprichting en het behoud, door de evenwichtsverantwoordelijke, van voldoende middelen of redelijke procedures om op bepaalde situaties die potentieel kunnen leiden tot een onevenwicht kunnen leiden, zoals voorzien in artikel 201 § 2 en 3, te anticiperen.

Afdeling V.V.V. - Tekortkoming aan verplichtingen en gevolgen op het contract van evenwichtsverantwoordelijke.

Art. 237. § 1. In geval van grove tekortkoming van de evenwichtsverantwoordelijke aan de verplichtingen bedoeld in dit besluit en/of de het contract van evenwichtsverantwoordelijken, kan de transmissienetbeheerder na ingebrekestelling indien de veiligheid van het net in het gedrang is, de uitvoering van het contract van evenwichtsverantwoordelijke opschorten bij gemotiveerde beslissing, onverminderd ontbinding ervan overeenkomstig het gemeenrecht of de sancties voorzien in dit besluit.

§ 2. In geval van opschorting of ontbinding van de overeenkomst van evenwichtsverantwoordelijke door de transmissienetbeheerder, brengt deze dit ter kennis aan de andere netbeheerders en elke marktpeler die rechtstreeks betrokken zijn bij deze beslissing alsook aan de commissie.

Art. 238. De opschorting of de ontbinding van het contract van evenwichtsverantwoordelijke leidt tot de tijdelijke of definitieve intrekking van de inschrijving in het register van evenwichtsverantwoordelijken.

HOOFDSTUK V.VI. - Ondersteunende balanceringsdiensten.

Afdeling V.VI.I. – Beginselen

Art. 239. § 1. Het geheel van "ondersteunende diensten" omvat volgende diensten :

1° Evenwichtssdiensten:

- de frequentiebegrenzingsreserves conform titel 5 van deel IV van de Europese netcode SO GL;
- de frequentieherstelreserves, met automatische activering en manuele activering conform titel 5 van deel IV van de Europese netwerk code SO GL;

2° De andere ondersteunende diensten:

- de regeling van de spanning en van het reactief vermogen;
- het congestiebeheer;
- de black-start dienst en

3° Elke eventuele andere ondersteunende dienst behorend tot een van de twee categorieën van alinea's 1 en 2 die door de transmissienetbeheerder kan worden ontwikkeld volgens de bepalingen ter zake van de Europese netwerk codes en betreffende de goedkeuring van de commissie, hetzij in het kader van een harmonisering van de ondersteunende diensten op Europees niveau, hetzij in het kader van een behoefte die de transmissienetbeheerder vaststelt om de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het net te verzekeren.

Art. 240. §1er. Dit hoofdstuk bepaalt de regels betreffende de inrichting en het gebruik van de evenwichtsdiensten, zoals gedefinieerd in artikel 2 punt 3 van de Europese netcode EB GL, waaronder de balanceringsenergie zoals gedefinieerd in artikel 2 punt 4 van de Europese netcode EB

GL ~~et~~ en de balanceringscapaciteit zoals gedefinieerd in artikel 2 punt 5 van de Europese netcode EB GL.

§ 2. De transmissienetbeheerder is gehouden de ondersteunende evenwichtsdiensten volgens de bepalingen van dit Hoofdstuk in te richten, onverminderd de bepalingen betreffende de inrichting van die ondersteunende balanceringsdiensten van de Europese netcodes SO GL en de EB GL.

Afdeling V.VI.II. - Balanceringsenergie

Art. 241. §: De aanbieder van balanceringsdiensten stelt aan de transmissienetbeheerder aanbiedingen van balanceringsenergie ter beschikking conform aan de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de aanbieders van balanceringsdiensten en in de daaruit voortvloeiende contracten. Die modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de aanbieders van balanceringsdiensten worden bepaald door de transmissienetbeheerder krachtens artikel 18 §1 en §5 van de Europese netcode EB GL en voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie conform artikel 5 §4 van de Europese netcode EB GL en artikel 6 van dit besluit.

§2. De aanbiedingen van balanceringsenergie kunnen vooraf het voorwerp hebben uitgemaakt van een reservering van capaciteit door de transmissienetbeheerder bij de aanbieder van balanceringsdiensten conform de bepalingen in dit hoofdstuk en volgens de bepalingen beschreven in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op aanbieders van balanceringsdiensten.

§3. De aanbieder van balanceringsdiensten sluit met de transmissienetbeheerder een of meerdere contracten voor balanceringsdiensten af waarin hij zich ertoe verbindt om de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op aanbieders van balanceringsdiensten na te leven. Deze contracten worden eveneens ter goedkeuring voorgelegd aan de commissie.

Onderafdeling V.VI.II.I. – verplichtingen met betrekking tot de beschikbaarstelling van balanceringsenergie

Art. 242. §1. De aanbieder van balanceringsdiensten stelt het beschikbare opwaartse of neerwaartse actieve vermogen onder de vorm van aanbiedingen van balanceringsenergie ter beschikking van de transmissienetbeheerder, voor:

- Elke bestaande of nieuwe elektriciteitsproductie-eenheid of productiepark in de belastingfrequentieregelzone, zoals bepaald in artikel 38 §2 van dit besluit en van het type C en D volgens de classificatie van artikel 38 §2 van dit besluit en waarvan het nominale vermogen voor de toegang tot het net hoger is dan of gelijk is aan 25 MW ;
- Elk bestaande of nieuwe asynchrone opslag in de belastingfrequentieregelzone en van het type C of D conform de classificatie van artikel 38 §4 van dit besluit ;

§2. Die verplichting doet geen afbreuk aan het recht voor een aanbieder van balanceringsdiensten om offertes van balanceringsenergie in te dienen vanuit andere productie-eenheden, van het type A, B, C of D met een vermogen lager dan 25MW, of vanaf verbruikerseenheden op voorwaarde te beantwoorden aan de vereisten zoals beschreven in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de aanbieders van balanceringsdiensten en aan de bepalingen van artikel 182 van de Europese netcode SOGL.

§3. De aanbieder van balanceringsdiensten is aangeduid door een betrokken netgebruiker volgens de bepalingen voorzien in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing voor aanbieders van

balanceringsdiensten. Wanneer er geen enkele aanbieder voor balanceringsdiensten is aangeduid voor de installaties bedoeld in §1, dan wordt de betrokken netgebruiker automatisch aanbieder van balanceringsdiensten en krijgt hij de verplichting toegewezen om het beschikbare vermogen ter beschikking te stellen van de transmissienetbeheerder zoals bepaald in §1.

Afdeling V.VI.III. - Evenwichtscapaciteit

Art. 243. De transmissienetbeheerder ziet toe op de beschikbaarheid van en, in voorkomend geval, op de inwerkingstelling van de balanceringsdiensten:

- volgens objectieve, transparante en niet discriminerende procedures, die berusten op de marktregels conform artikel 3 van de Europese netcode EB GL; en
- overeenkomstig de operationele regels voorzien in dit besluit.

Art. 244. § 1. De frequentiebegrenzingsreservercapaciteit die de transmissienetbeheerder zich moet verschaffen wordt bepaald door alle netbeheerders van de synchrone zone in toepassing van de bepalingen van artikel 153 van de Europese netcode SOGL

§ 2. De behoeften aan andere balanceringsdiensten dan de frequentiebegrenzingsreserve worden bepaald door de transmissienetbeheerder voor het belasting-frequentieregelblok conform artikel 119 §1 punt h en i van de Europese netcode SO GL. Hij deelt zijn evaluatiemethode voor die behoeften aan de commissie mee ter goedkeuring conform artikel 6 §3 punt e en 119 §3 van de Europese netcode SO GL.

§ 3. De transmissienetbeheerder voegt eveneens bij in het voorstel bedoeld in §2 :

- de methode om voor elk van de balanceringsdiensten de balanceringscapaciteit te bepalen die bij de aanbieders van de balanceringsdienst moet worden gereserveerd binnen de programmeringszone volgens een analyse van de optimale levering zoals beschreven in artikel 32 §1 van de EBGL,
- de methodologie om de manier te bepalen waarop hij zich die capaciteit gaat verschaffen, en
- indien de methodologieën het toelaten, het resultaat van die methodologieën.

§4. De transmissienetbeheerder publiceert hiervan de definitieve versie conform artikel 22 van dit besluit.

Art. 245. § 1. De transmissienetbeheerder koopt bij de aanbieders van balanceringsdiensten de balanceringscapaciteit via een mededingingsprocedure en/of een aanbesteding.

Art. 246. § 1. De technische specificaties betreffende de beschikbaarheid van de balanceringscapaciteit en de activering van balanceringsenergie voor elk van de reserves bedoeld in §1 en 2 van artikel 244 worden bepaald in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de leveranciers van balanceringsdiensten bedoeld in artikel 241.

§ 2. Om die specificaties te bepalen houdt de transmissienetbeheerder met name rekening met de technische vereisten net als met de regels betreffende de levering van die diensten conform de toepasselijke bepalingen van de Europese netcode SO GL.

§3. Meer bepaald:

- de aanbieder van frequentiebegrenzingsreserve moet in staat zijn een automatische activering van balanceringsenergie op lineaire wijze te verzekeren in functie van de frequentieafwijking die hij meet;

- de aanbieder van frequentieherstelreserve met automatische activering moet in staat zijn om enerzijds, zijn balanceringsenergie automatisch en continu te activeren op basis van een richtlijn van de transmissienetbeheerder en anderzijds, om aan de transmissienetbeheerder in realtime en continue een bevestiging van zijn activering terug te sturen;
- de aanbieder van frequentieherstelreserve met manuele activering moet in staat zijn om zijn balanceringsenergie te activeren op vraag van de transmissienetbeheerder.

Art. 247. § 1 : De leveranciers van balanceringsdiensten bij wie de transmissienetbeheerder balanceringscapaciteit heeft gereserveerd, verbindt zich ertoe om aan die laatste gedurende de volledige periode van reservering, een aanbod aan balanceringsenergie ter beschikking te stellen voor een volume dat hoger dan of gelijk is aan de gereserveerde capaciteit en die, in voorkomend geval, te activeren conform aan artikel 246 van dit besluit.

§2. De aanbieder van balanceringsdienst bij wie de transmissienetbeheerder balanceringscapaciteit heeft gereserveerd, is ertoe gehouden alle redelijke middelen te voorzien en in te zetten om dat capaciteitsniveau aan te houden, meer bepaald in geval van volledige of gedeeltelijke niet-beschikbaarheid van de gereserveerde capaciteit, door een overdracht van zijn verplichtingen tot levering van balanceringscapaciteit aan een andere aanbieder van balanceringsdiensten.

Art. 248. § 1. In het geval dat de transmissienetbeheerder veronderstelt of vaststelt dat de capaciteiten van balanceringsreserves tot zijn beschikking ontoereikend zijn of zouden kunnen zijn om het evenwicht van de frequentiebegrenzingszone te herstellen, als gevolg van situaties beschreven in §2, zet hij alle middelen waarover hij beschikt in en meer bepaald het opstarten van de specifieke procedures bepaald in artikel 119 van de Europese netcode SO GL.

§2. De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot de procedures bedoeld in §1 zijn onder meer de volgende situaties:

- de door de aanbieders van balanceringsdienst aangeboden capaciteiten van balanceringsreserve niet volstaan ten opzichte van de hoeveelheden bedoeld in artikel 244 §3 ;
- een deel van het bij de aanbieders van balanceringsdienst gecontracteerde volume van balanceringscapaciteit niet beschikbaar is, onverminderd de verplichtingen van de aanbieder van balanceringsdiensten bepaald in artikel 247 §2 ;
- een risico op abnormaal onevenwicht van de belasting-frequentieregelzone, hoger dan de hoeveelheden voorzien conform de methodologie bedoeld in artikel 443§2, doordat bepaalde evenwichtsverantwoordelijken niet anticiperen op situaties die leiden tot een onevenwicht of ze matigen, of door elk ander uitzonderlijk fenomeen ;
- elke andere situatie die de veiligheid, betrouwbaarheid en doeltreffendheid van het net in het gedrang brengt.

TITEL VI. – Beheer van het transmissienet

HOOFDSTUK VI.I – Andere ondersteunende diensten dan ondersteunende balanceringsdiensten

Art. 249. § 1. Dit hoofdstuk legt de regels vast voor de invoering en het gebruik van ondersteunende diensten betreffende het **bestuurbeheer** van het **transmissienet**. Dat zijn andere ondersteunende diensten dan de balanceringsdiensten beschreven in artikel 231.

§ 2. De netbeheerder is verplicht die ondersteunende diensten in te richten volgens de bepalingen van dit hoofdstuk, onverminderd de bepalingen **die voor** ondersteunende diensten in de Europese netcodes SO GL en de NC E&R.

Afdeling VI.I.I. - Ondersteunende dienst voor regeling van het reactief vermogen en handhaving van de spanning.

Art. 250. § 1. De transmissienetbeheerder bepaalt de technische specificaties inzake de levering van de dienst voor regeling van het reactief vermogen en van handhaving van de spanning, de voorwaarden voor deelname en het mechanisme voor het opzetten van die ondersteunende dienst op transparante en niet-discriminerende wijze bepaald in de **modaliteiten en voorwaarden die gelden** voor de aanbieder van de regeling van het reactief vermogen en van **het de** handhaving van de spanning, die voor goedkeuring worden voorgelegd aan de commissie.

Die modaliteiten en voorwaarden zijn onder meer gebaseerd op de richtlijnen die vooraf zijn bepaald door de overheid die bevoegd is voor de financiële aspecten van de levering van de dienst van regeling van het reactief vermogen en van handhaving van de spanning.

§2. Elke transmissienetgebruiker van wie de elektrische uitrusting onderworpen is aan de technische vereisten wat betreft haar geschiktheid voor de regeling van het reactief vermogen en de handhaving van de spanning conform artikels 65 tot 71 net als 92, 96, 102, 107, 109, 110, 112 en 127 is verplicht om op verzoek van de transmissienetbeheerder deel te nemen aan de dienst van regeling van het reactief vermogen en van handhaving van de spanning binnen de technische grenzen van deze installaties.

§3. Elke netgebruiker kan vrij aan de transmissienetbeheerder voorstellen om deel te nemen aan de dienst van regeling van het reactief vermogen en handhaving van de spanning via een of meerdere van zijn installaties, niet bedoeld in §2, en op voorwaarde dat hij beantwoordt aan de technische specificaties en voorwaarden voor deelname aan de dienst bedoeld in §2, en met naleving van eventuele technische of operationele limieten voor de levering van de dienst die worden opgelegd door de distributienetbeheerder of beheerder van het gesloten industrieel net of gesloten distributienet waarop de uitrusting in kwestie is aangesloten. Die beperkingen en de eventueel noodzakelijke coördinatie met de beheerder van het betrokken **publiek** distributienet of gesloten industrieel net **of gesloten distributienet**, conform artikel 29§9 van de Europese netcode SOGL, staan eveneens beschreven in de modaliteiten en voorwaarden die van toepassing zijn op de aanbieder van regeling van het reactief vermogen en van handhaving van de spanning.

§4. De dienst voor regeling van het reactief vermogen en behoud van de spanning wordt rechtstreeks verstrekt door de netgebruiker die aan die dienst deelneemt in de hoedanigheid van aanbieder van regeling van reactief vermogen en behoud van spanning of via een derde die in dat

Comment [WG45]: In welk document staan deze modaliteiten/voorwaarden?

geval aanbieder van regeling van reactief vermogen en behoud van spanning is volgens een aanduidingsprocedure beschreven in de modaliteiten en voorwaarden bedoeld in § 1er.

§ 5. De aanbieder van regeling van het reactief vermogen en handhaving van de spanning sluit met de transmissienetbeheerder een contract voor levering van de dienst van regeling van het reactief vermogen en van handhaving van de spanning, waarin hij zich verbindt tot naleving van de modaliteiten en voorwaarden bedoeld in §1 en §3. De algemene voorwaarden van dat contract werden eveneens voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie. **Indien de dienst van regeling van het reactief vermogen en van handhaving van spanning door een achterliggende netgebruiker van een CDS aangeboden wordt, brengt de achterliggende netgebruiker de CDS beheerder daar vooraf van op de hoogte. De CDS beheerder kan, mits een gepaste motivering, de levering van deze diensten weigeren om redenen met betrekking tot de kwaliteit, betrouwbaarheid of veiligheid van zijn net.**

Afdeling VI.I.II. - Ondersteunende diensten voor herstel

Art. 251. Onder dienst voor herstel van een net verstaat men elke dienst bepaald door de transmissienetbeheerder conform de bepalingen van de Europese netcodes RFG en de E&R ter zake, die bijdraagt tot een of meerdere maatregelen van het herstelplan dat de transmissienetbeheerder heeft vastgelegd conform artikel 280. De “black-startdienst”, de dienst die wordt verstrekt door productiemiddelen met autonoom opstartvermogen zoals bepaald in artikel 2§45 van de Europese netcode RFG, is een van de mogelijke diensten voor herstel van het net.

Art. 252. §1. Zonder afbreuk te doen aan het herstelplan, bepaalt de transmissienetbeheerder de verschillende middelen bestemd om een dienst van herstel van het net te leveren na een spanningsinstorting ervan.

§2. De transmissienetbeheerder bepaalt op transparante en niet-discriminerende wijze **in de modaliteiten en voorwaarden**, voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie conform artikel 4§4 van de Europese netcode E&R, de technische specificaties voor de levering van hersteldiensten, de voorwaarden voor deelname en het mechanisme om deze diensten op te stellen, die gelden voor de aanbieder van hersteldiensten.

De modaliteiten en voorwaarden zijn onder meer gebaseerd op de richtlijnen die de bevoegde overheid vooraf heeft vastgelegd met betrekking tot de financiële aspecten van de levering van elke hersteldienst.

Art. 253. § 1. Elke ~~transmissiesysteemgebruiker~~ **transmissienetgebruiker** van wie de elektrische installaties onderworpen zijn aan de technische vereisten betreffende de installaties van die uitrusting om een van de hersteldiensten te leveren conform artikelen 15.5.c en 45 van de Europese netcode RFG, is verplicht om op verzoek van de transmissienetbeheerder bij te dragen in de herstel dienst in overeenstemming met zijn technische kenmerken en dit binnen de technische grenzen ~~van~~ **waaraan** de installaties onderworpen zijn.

§ 2. Elke netgebruiker **en elke achterliggende netgebruiker** kan vrij aan de transmissienetbeheerder voorstellen om deel te nemen aan een of meerdere diensten voor herstel van het net met een of meerdere van zijn installaties, andere dan die bedoeld in § 1 en dit op voorwaarde dat hij beantwoordt aan de technische specificaties en deelnemingsvoorwaarden bedoeld in artikel 252 §2 van dit besluit, en met naleving van de eventuele technische en operationele beperkingen voor de levering van de dienst die zijn opgelegd door de distributienetbeheerder of beheerder van het gesloten distributienet of gesloten industrieel net waarop de betrokken installaties zijn aangesloten. Die beperkingen staan ook beschreven in de

Comment [WG46]: In welk document staan deze modaliteiten/voorwaarden?

modaliteiten en voorwaarden die gelden voor de aanbieder van hersteldiensten. De eventuele coördinatie die nodig is met de betrokken distributienetbeheerder, beheerder van het gesloten distributienet of gesloten industrieel net, conform artikel 25§1 van de Europese netcode E&R, staat dan weer beschreven in het herstelplan.

§ 3. De hersteldienst wordt rechtstreeks geleverd door de netgebruiker die aan die dienst deelneemt in de hoedanigheid van aanbieder van hersteldienst zoals bepaald in artikel 2§2 van de Europese netcode E&R of via aan derde die in dat geval aanbieder van hersteldienst is volgens een aanduidingsprocedure die beschreven staat in de modaliteiten en voorwaarden bedoeld in artikel 252§2 van dit besluit.

Art. 254. De aanbieder van hersteldiensten sluit met de transmissienetbeheerder een of meerdere contracten voor de levering van hersteldiensten af waarin hij zich verbindt tot naleving van de modaliteiten en voorwaarden bedoeld in artikel 252 van dit besluit. Deze contracten worden eveneens voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie. **Indien de diensten voor herstel door een achterliggende netgebruiker van een CDS aangeboden worden, brengt de achterliggende netgebruiker de beheerder van het CDS daar tijdig van op de hoogte. De CDS beheerder kan, mits een gepaste motivering, de levering van deze diensten weigeren om redenen met betrekking tot de kwaliteit, betrouwbaarheid of veiligheid van zijn net.**

Afdeling VI.I.III. - Congestiebeheer.

Art. 255. § 1. De transmissienetbeheerder neemt de maatregelen waarover hij beschikt om op een veilige, betrouwbare en efficiënte wijze de elektriciteitsstromen op het **transmissienet** te beheren, toe te zien op de naleving van de geldende wettelijke bepalingen op het vlak van de volgorde van gebruik van die maatregelen en met name de bepalingen van artikel 284 van dit besluit.

§ 2. Bij het voorbereiden van de exploitatie van het transmissienet, laten de maatregelen bedoeld in § 1 onder meer toe:

1° de inschakeling van de installaties die betrokken zijn bij de planning van de niet-beschikbaarheden en programmering overeenkomstig Hoofdstuk VI.II van dit besluit, te coördineren;

2° om, indien nodig, beroep te doen op een **beperking van het actieve vermogensbeperking** geproduceerd door productie-eenheden **die een met** flexibele toegang **hebben**;-

3° bepaalde aanbiedingen van balanceringsenergie die leveranciers van balanceringsenergie voorleggen conform de bepalingen van artikel 241 te beschouwen als niet beschikbaar voor activering wegens beperkingen verbonden aan een interne congestie of aan verplichtingen inzake bedrijfsveiligheid binnen de programmeringszone;

4° een noodsituatie in te roepen overeenkomstig Onderafdeling VI.III.IV dit besluit.

§ 3. Bij de exploitatie van het net door de transmissienetbeheerder laten de maatregelen bedoeld in § 1 onder meer toe :

1° de installaties betrokken bij de niet-beschikbaarheidsplanning en de programmering te coördineren overeenkomstig Afdeling VI.II van dit besluit;

2° indien nodig een beroep te doen op een beperking van het actieve vermogen dat wordt geproduceerd door de productie-eenheden die een flexibele toegang hebben;

3° bepaalde aanbiedingen van balanceringsenergie die leveranciers van balanceringsenergie voorleggen conform de bepalingen van artikel 241 niet te activeren of, in voorkomend geval, de lopende activering stop te zetten wegens beperkingen verbonden aan een interne congestie of aan verplichtingen inzake bedrijfsveiligheid binnen de programmeringszone;

4° een noodsituatie in te roepen overeenkomstig onderafdeling VI.III.IV van dit besluit.

HOOFDSTUK VI.II – Geïntegreerde coördinatie van elektrische installaties voor de planning, de programmering en het beheer van congesties

Afdeling VI.II.I. - Basisbeginselen.

Art. 256. § 1. Dit hoofdstuk bepaalt de regels betreffende de planning van de niet-beschikbaarheden, de programmering en de coördinatie van bepaalde installaties of groepen van installaties van netgebruikers om de operationele veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het **transmissienet** te verzekeren.

Het beschrijft de verantwoordelijkheden en interacties van de netgebruiker, de programma-agent, de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning en, indien van toepassing, van de evenwichtsverantwoordelijke en de aanbieder van balanceringsdiensten verbonden aan een installatie in het kader van de niet-beschikbaarheidsplanning, de programmering en de coördinatie van de betrokken installatie.

§2. De installaties die dit hoofdstuk beoogt, zijn bestaande of nieuwe installaties, in de zin van de toepasselijke wetgeving, die vallen onder een van de volgende categorieën:

1. Elke elektriciteitsproductie-eenheid of productiepark zoals opgenomen in artikel 38 §2 van dit besluit van het type B, C of D conform de classificatie van datzelfde artikel en aangesloten op ~~een transmissiesysteem~~ het **transmissienet** of dat zich binnen een ~~industriële vestiging~~ verbruiksinstallatie ~~bevindt~~ of binnen een **CDS gesloten industrieel net of gesloten distributienet**, dat op zijn beurt is aangesloten op het **transmissienet**, ~~bevindtsysteem~~;
2. Elke asynchrone opslag van het type B, C of D conform de classificatie van artikel 38 §4 van dit besluit, aangesloten op het ~~transmissiesysteem~~ **transmissienet** of dat zich binnen een ~~industriële site~~ verbruiksinstallatie ~~bevindt~~ of een **industriële gesloten net-CDS**, dat op zijn beurt aangesloten is op het ~~transmissiesysteem~~ **transmissienet**, ~~bevindt~~;
3. elke verbruikersinstallatie die aangesloten is op het **transmissienet**, evenals
4. elke groep van verbruikersinstallaties van een ~~CDS gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ aangesloten op het ~~transmissiesysteem~~ **transmissienet**.

Afdeling VI.II.II. - Niet-beschikbaarheidsplanning

Onderafdeling VI.II.II.I. – Verplichtingen betreffende de niet-beschikbaarheidsplanning

Art. 257. §1. Elke installatie die valt onder de categorieën beschreven in alinea 1 tot 3 van artikel 256 van dit besluit moet het voorwerp uitmaken van informatie die aan de transmissienetbeheerder wordt gestuurd betreffende de niet-beschikbaarheidsplanning van de installatie.

§2 De verplichting om deze informatie te versturen naar de transmissienetbeheerder is toegewezen aan de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning van de installatie zoals geïntroduceerd door Europese netcode SOGL.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

§3. De informatie bedoeld in §1 bevat ten minste het beschikbaarheidsplan van de installatie zoals bepaald in artikel 3§70 van de Europese netcode SOGL, evenals de tijdelijke beperkingen wat betreft de maximum-en minimumcapaciteit die de installatie kan halen bij injectie en/of afname. De informatie wordt regelmatig bijgewerkt.

Art. 258. §1. Conform de bepalingen van [artikel 89§2](#) van de Europese netcode SO-GL is de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning standaard de netgebruiker, [of de achterliggende netgebruiker op een CDS](#), van een betrokken installatie of een door die laatste aangeduide derde.

De transmissienetgebruiker of, in het geval van een installatie of installaties binnen een [gesloten industrieel net of gesloten distributienet](#)CDS, de CDS beheerder ~~van het van dat industrieel gesloten net of gesloten distributienet~~, vermeldt die aanduiding aan de transmissienetbeheerder. [De achterliggende netgebruiker brengt de CDS beheerder tijdig op de hoogte van de aanduiding van de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning.](#)

Art. 259. §1. De transmissienetbeheerder bepaalt op transparante en niet-discriminerende wijze de modaliteiten en voorwaarden die gelden voor de verantwoordelijke van de niet-beschikbaarheidsplanning. Hij legt die modaliteiten en voorwaarden na openbare raadpleging voor goedkeuring voor aan de commissie.

§2. De modaliteiten en voorwaarde beschrijven, met naleving van de bepalingen van de Europese netcode SO GL of de daaruit voortvloeiende documenten en methodes, in termen van niet-beschikbaarheidsplanning, ten minste :

- a. de operationele verplichtingen die van toepassing zijn op elektrische installaties en op hun verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden;
- b. de modaliteiten volgens dewelke de betrokken netgebruiker zijn [programma-agent verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning](#) aanduidt;
- c. alle relevante informatie die naar de transmissienetbeheerder moet worden gestuurd, met inbegrip van de informatie bedoeld in artikel 257§3 van dit besluit;
- d. de modaliteiten en procedures betreffende de transmissie van informatie zoals het tijdsbestek voor de gegevensuitwisseling, de vorm, het detail en de granulariteit van de uitgewisselde gegevens rekening houdend met de omvang, de kenmerken en de locatie van de betrokken installatie;
- e. het mechanisme betreffende de aanpassingen van het beschikbaarheidsplan bedoeld in artikel 257§3 van dit besluit en de omstandigheden waarin die aanpassingen aanleiding geven tot een vergoeding;
- f. het feit of die eventuele vergoedingen in punt (e) de aantoonbare en redelijke kosten moeten dekken die rechtstreeks voortvloeien uit de aanpassing van het beschikbaarheidsplan;
- g. een beschrijving van de eventuele boetemechanismen en de omstandigheden waarin die van toepassing zijn.

Art 260. De verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning, bedoeld in [artikel 269](#) van dit besluit, sluit een contract van niet-beschikbaarheidsplanning af met de transmissienetbeheerder.

Dat contract regelt de praktische modaliteiten betreffende de niet-beschikbaarheidsplanning en bevat de verbintenis van de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning om de modaliteiten en voorwaarden na te leven die gelden voor de verantwoordelijken voor de niet-beschikbaarheidsplanning bedoeld in artikel [270](#) van dit besluit. Dit contract wordt eveneens voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie.

Comment [WG47]: Foutieve verwijzing

Comment [WG48]: Foutieve verwijzing

Onderafdeling VI.II.II.II. - Bijzondere bepalingen in geval van gedwongen niet-beschikbaarheid.

Art. 261. De verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning voor een installatie brengt de transmissienetbeheerder binnen de vijf minuten na het uitvallen van de installatie in kwestie, op de hoogte van elke individuele, volledige of gedeeltelijke gedwongen niet-beschikbaarheid van die installatie; hij deelt daarbij ook in de mate van het mogelijke alle relevante informatie mee over de reden van die gedwongen niet-beschikbaarheid en zijn beste prognose over de duur ervan.

Afdeling VI.II.III. – Programmering van injectie of afname van een elektrische installatie en beschikbaarstelling van beschikbaar vermogen

Onderafdeling VI.II. III.I. – Verplichtingen op het vlak van programmering

Art. 262. §1. Elke installatie die valt onder de categorieën beschreven in alinea 1 en 2 van artikel 256§2 van dit besluit moet het voorwerp uitmaken van de verzending aan de transmissienetbeheerder van informatie betreffende de programmering van de productie of van het verbruik van de installatie.

§2. Elke verbruikersinstallatie of groep van verbruikersinstallaties die valt onder de categorieën beschreven in alinea 3 en 4 van artikel 256§2 van dit besluit is, wanneer ze niet wordt gebruikt om ondersteunende diensten te leveren aan de transmissienetbeheerder, standaard vrijgesteld van die verplichting tot programmering zoals beschreven in de bepalingen ter zake in artikel 52 §2 punt van de Europese netcode SO GL. In geval van deelname aan de levering van een ondersteunende dienst van een verbruikerseenheid die een deelverzameling is van een verbruikersinstallatie zoals bedoeld in alinea 3 en 4 van artikel 256§2, kan de transmissienetbeheerder, rekening houdend met de aard van die verbruikerseenheid, informatie eisen over de programmering voor die verbruikerseenheid.

§3. De programma-agent van de installatie zoals bepaald in de Europese netcode SO GL, moet die informatie versturen volgens de modaliteiten en voorwaarden die van toepassing zijn op de programma-agenten bedoeld in artikel 265 van dit besluit.

§4. De door de programma-agent verstuurd informatie moet ten minste de programma's bevatten van de productie en, indien van toepassing, van het verbruik van actief vermogen. Die programma's worden op dagelijkse basis, de dag voordien voor de volgende dag aan de transmissienetbeheerder verstuurd, en gedurende de dag intraday bijgewerkt.

Art. 263.§1. Conform de bepalingen van artikel 110§3 van de Europese netcode SO–GL, is de programma-agent van een installatie standaard de netgebruiker **of de achterliggende netgebruiker** van ~~die~~ **bedoelde** installaties of een derde die door ~~die laatste~~ **netgebruiker of de achterliggende netgebruiker** is aangeduid.

De transmissienetgebruiker of, in geval van installaties binnen een ~~gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~CDS, de CDS beheerder ~~van dat gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, geeft aan de transmissienetbeheerder kennis van die aanduiding. **De achterliggende netgebruiker brengt de CDS beheerder tijdig op de hoogte van de aanduiding van de programma-agent.**

§2. Wanneer een installatie ook deelneemt aan een of meerdere balanceringsdiensten met een aanbieder van balanceringsdiensten, conform hoofdstuk V.VI van dit besluit, kan de programma-agent van de installatie enkel de betrokken netgebruiker of de betrokken aanbieder van balanceringsdiensten zijn.

Onderafdeling VI.II.III.II. – Verplichtingen betreffende de beschikbaarstelling van beschikbaar vermogen

Art. 264. §1. De transmissienetgebruiker, de achterliggende netgebruiker of de derde die hij aanduidt als programma-agent voor elke elektrische installatie die het voorwerp uitmaakt van een verplichte programmering zoals bedoeld in artikel 262§1 van dit besluit houdt het actief vermogen dat op die installatie opwaarts en neerwaarts beschikbaar is ter beschikking van de transmissienetbeheerder opdat die met name de corrigerende acties van redispatching kan uitvoeren. De inschrijving voor dat vermogen wordt vergezeld van een prijsopgave die voldoet aan de opgelegde criteria, in de in artikel 265 van dit besluit bepaalde modaliteiten en voorwaarden die van toepassing zijn op de programma-agenten en verloopt volgens de regels vastgelegd in dezelfde modaliteiten en voorwaarden.

§2. Elke netgebruiker kan op vrijwillige basis aan de transmissienetgebruiker of de transmissienetbeheerder de beschikbaarstelling van actief vermogen vanaf een of meerdere verbruikerseenheden, zoals bepaald in artikel 2§4 van de Europese netcode DCC, voorstellen. En dit op voorwaarde dat hij beantwoordt aan de technische specificaties voor beschikbaarstelling van vermogen en de deelnemingsvoorwaarden die gelden voor programma-agenten zoals bepaald in artikel 265 van dit besluit, net als in voorkomend geval het naleven van de eventuele technische of operationele beperkingen voor de beschikbaarstelling van het vermogen opgelegd door de beheerder van het distributienet of gesloten industrieel net of gesloten distributienet waarop de betrokken installaties zijn aangesloten. Indien het vermogen ter beschikking gesteld wordt door een achterliggende netgebruiker van een CDS, brengt de achterliggende netgebruiker de beheerder van het CDS daar vooraf tijdig van op de hoogte. De CDS beheerder kan, mits een gepaste motivering, de levering van deze diensten weigeren om redenen met betrekking tot de kwaliteit, betrouwbaarheid of veiligheid van zijn net.

Daarvoor moet hij ook hetzij programma-agent worden van zijn verbruikerseenheid /-eenheden van waaruit hij vermogen ter beschikking wil stellen, hetzij een derde aanduiden om die functie te vervullen conform de bepalingen van artikel 263 van dit besluit.

Onderafdeling VI.II.III. III. – Modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de programma-agent

Art. 265. De transmissienetbeheerder bepaalt op transparante en niet-discriminerende wijze de modaliteiten en voorwaarden van toepassing voor de programma-agent. Hij legt die modaliteiten en voorwaarden na openbare raadpleging voor goedkeuring voor aan de commissie. Met naleving van de bepalingen van de Europese netcode SO GL wat betreft programmering en redispatching, beschrijven die modaliteiten en voorwaarden ten minste:

- a. de operationele verplichtingen die gelden voor elektrische installaties evenals voor de programma-agent van die installaties en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden;
- b. de modaliteiten volgens dewelke de betrokken netgebruiker zijn programma-agent aanduidt;
- c. alle relevante informatie die naar de transmissienetbeheerder moet worden gestuurd, met inbegrip van de programma's bedoeld in artikel 262§5 van dit besluit en de mededelingen bepaald in artikel 267 en 269 van dit besluit.
- d. de modaliteiten en procedures betreffende het doorgeven van informatie, zoals het tijdsbestek voor de gegevensuitwisseling, de vorm, de details en de granulariteit van de

- uitgewisselde gegevens, rekening houdend met de omvang, de kenmerken en de lokalisatie van de betrokken installatie;
- e. de modaliteiten en de procedures met betrekking tot de inschrijving van het beschikbaar opwaarts en neerwaarts vermogen zoals bedoeld in artikel 264 alsook de criteria voor de prijsofferte die hiermee gepaard gaat
  - f. de mogelijkheid voor de transmissienetbeheerder om beperkingen op te leggen voor het programma voor de eerste indiening ervan;
  - g. het mechanisme voor de aanpassingen van het programma bedoeld in artikel 272 in de vorm van activering van beschikbaar vermogen, en de omstandigheden waarin die aanpassingen aanleiding geven tot een vergoeding. Die eventuele vergoedingen moeten de aantoonbare en redelijke kosten dekken die rechtstreeks het gevolg zijn van de wijziging van dat plan;
  - h. de mogelijkheid voor de transmissienetbeheerder om een terugkeer naar het programma van de installatie op te leggen indien dat laatste ervan afwijkt of zal afwijken, en dit zonder vergoeding ;
  - i. een beschrijving van de mechanismes voor boetes en de omstandigheden waarin die van toepassing zijn.

Art. 266. §1. De netgebruiker, [de achterliggende netgebruiker](#) of de derde die hij aanduidt als programma-agent voor zijn elektrische installatie, sluit met de transmissienetbeheerder een contract af voor programmering en beschikbaarstelling van vermogen.

Dat contract regelt de praktische modaliteiten betreffende de programmering en beschikbaarstelling van beschikbaar vermogen en bevat een verbintenis van de programma-agent om de modaliteiten en voorwaarden die van toepassing zijn op programma-agent volgens artikel 265 na te leven. Dit contract wordt eveneens voor goedkeuring voorgelegd aan de commissie.

Onderafdeling VI.II.III.IV. – Bijzondere bepalingen bij het beheer

Art. 267. Wanneer de programma-agent voor een installatie aan de betrokken installatie de werkingsconsignes geeft, bezorgt hij daar tegelijkertijd een kopie van aan de transmissienetbeheerder.

Art. 268. § 1. Indien de transmissienetbeheerder een afwijking van die consignes bedoeld in artikel 267 vaststelt ~~in in~~ ten opzichte van het laatst voorgelegde programma en hij oordeelt dat alle of een gedeelte van de consignes bedoeld in het artikel 267 de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het net in het gedrang kunnen brengen, vraagt hij de programma-agent die consignes te wijzigen om opnieuw het laatst voorgelegde productie-/verbruiksprogramma te volgen. De programma-agent moet het onverwijld door zijn betrokken installatie laten toepassen conform het contract voor programmering en de beschikbaarheidstelling van beschikbaar vermogen.

§ 2. De toepassing van § 1 ontslaat de netgebruikers [of de achterliggende netgebruikers](#) niet van hun plichten voorzien in dit besluit en/of krachtens de met de transmissienetbeheerder afgesloten contracten.

§ 3. De programma-agent moet de eventuele door de transmissienetbeheerder opgelopen kosten dragen ingeval deze consignes afwijken van het laatste programma dat door deze programma-agent werd ingediend.

Art. 269. §1. Elke volledige of gedeeltelijke onderbreking of vermindering van de productie van een power park module op zee voor de beveiliging van een deel of het geheel van het park, onder meer door (verwachte) slechte weersomstandigheden, moet door de programma-agent van dat park zo

snel mogelijk worden meegedeeld aan de transmissienetbeheerder volgens de modaliteiten beschreven in de modaliteiten en voorwaarden van toepassing op de programma-agenten.

§2. Bij een situatie zoals bedoeld in §1 moet de programma-agent vooraf de toestemming krijgen van de transmissienetbeheerder voor elke hervatting van de productie van de betrokken installatie(s) en moet hij met de transmissienetbeheerder coördineren. De transmissienetbeheerder kan indien nodig voorwaarden opleggen voor het productieprofiel van de betrokken installatie of groep van installaties.

Afdeling VI.II.IV. – Interacties tussen de verschillende partijen belast met informatieverstrekking over een installaties

Art. 270. §1er. De verschillende hieronder opgesomde gegevens die de betrokken partijen over een bepaalde installatie aan de transmissienetbeheerder bezorgen, moeten onderling samenhangend zijn :

- beschikbaarheidsplan ingediend door de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning voor een installatie krachtens artikel 257 van dit besluit,
- de programma's en aanbiedingen van vermogen voorgelegd door de programma-agent voor die installatie krachtens artikel 262 van dit besluit,
- de nominatie voorgelegd door de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van die installatie krachtens hoofdstuk V.IV van dit besluit ;
- evenals in voorkomend geval de aanbiedingen van capaciteit en/of balanceringsenergie voorgelegd krachtens hoofdstuk V.VI van dit besluit, door de leverancier van balanceringsenergie die balanceringsenergie aanbiedt vanaf die installatie.

§2. De netgebruiker van de betrokken installatie is ertoe gehouden om toe te zien op het correcte doorgeven aan de verschillende in voorgaande paragraaf genoemde partijen van de relevante en geüpdatete informatie betreffende de niet-beschikbaarheden en de prognoses van afname of injectie van de elektrische installatie die elk van die partijen nodig heeft om haar verplichtingen na te komen.

Wanneer de transmissienetbeheerder betreffende eenzelfde installatie onsamenhangendheden vaststelt tussen de prognoses die de verschillende voornoemde actoren hem bezorgen in het kader van hun verplichtingen, kan hij die informatie weigeren, een aanpassing vragen of ze zelf rechtzetten en in dat laatste geval de betrokken partijen ervan op de hoogte brengen.

Afdeling VI.II.V. – Overgangsbepalingen

Art. 271. §1. Voor elke installatie die valt onder de categorie beschreven in alinea 1 van artikel 256§2 van dit besluit met een nominaal vermogen groter dan of gelijk aan 25 MW, worden de verplichtingen van de programma-agent en deze van de verantwoordelijke voor de niet-beschikbaarheidsplanning vervuld gedurende een overgangsperiode door de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van het toegangspunt van die eenheid.

§2. De in §1 bedoelde verplichtingen worden gedurende die overgangsperiode opgenomen in enerzijds het contract van evenwichtsverantwoordelijke en anderzijds het contract voor de coördinatie van de productie-eenheden die de evenwichtsverantwoordelijke belast met de opvolging van het toegangspunt van die eenheid moet afsluiten met de transmissienetbeheerder en dit tot de definitieve, in voorkomend geval geleidelijke, overdracht van alle bijhorende rechten en verplichtingen bedoeld in § 1 aan de programma-agent en de verantwoordelijke voor de niet-

beschikbaarheidsplanning. Die overdracht moet verlopen volgens de modaliteiten die door de transmissienetbeheerder zijn opgegeven en door de commissie goedgekeurd.

§3. Voor elke installatie die valt onder de categorie beschreven in alinea 1 van artikel 256§2 van dit besluit met een nominaal vermogen lager dan 25 MW , alsook voor elke installatie die valt onder de categorieën beschreven in alinea 2 tot 4 van artikel 256§2 van dit besluit , treden de beginselen van dit hoofdstuk in werking op ~~hetzelfde-dezelfde~~ datum als de toepassingsdatum van artikels 41 tot 53 van het Europese netcode SOGL zoals voorzien in artikel 192 van het Europese netcode SOGL.

HOOFDSTUK VI.III. - Exploitatie van het net.

Afdeling VI.III.I. - Algemene beginselen.

Onderafdeling VI.III.I.I. - Tussenkomsten en schakelingen van de netgebruiker.

Art. 272. § 1. De tussenkomsten en de schakelingen van de transmissienetgebruiker die de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het net beïnvloeden, kunnen enkel uitgevoerd worden mits het voorafgaandelijk akkoord van de transmissienetbeheerder.

§ 2. In geval de transmissienetbeheerder weigert zijn akkoord te geven, geeft hij kennis van zijn gemotiveerde weigering aan de transmissienetgebruiker.

Onderafdeling VI.III.I.II. - Gegevensuitwisseling.

Art. 273. Een uitwisseling in reële tijd van gegevens met betrekking tot de standen van de schakelaars en de metingen van het actief en het reactief vermogen heeft continu plaats tussen de transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker volgens de in het aansluitingscontract bepaalde modaliteiten.

Onderafdeling VI.III.I.III. - Abnormale werking.

Art. 274. De transmissienetgebruiker deelt aan de transmissienetbeheerder onverwijld alle informatie mee betreffende de abnormale werking van zijn installaties die onmiddellijk of op termijn de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het ~~transmissienet~~ kan beïnvloeden. Hij ~~verstrekt onverwijld iedere door de transmissienetbeheerder gevraagde bijkomende informatie~~, onverminderd de bepalingen van artikel 40 van de Europese netcode E&R en 42 van de Europese netcode SO GL.

Comment [WG49]: Deze bepaling is te verregaand

Art. 275. De transmissienetbeheerder deelt onverwijld en onder voorbehoud van vertrouwelijkheid overeenkomstig Titel I, aan de betrokken netgebruikers de relevante informatie mee waarover hij beschikt met betrekking tot een abnormale werking van het net rekening houdend met de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net, onverminderd de bepalingen van artikel 40 van de Europese netcode ~~code~~ E&R en 42 van de Europese netcode ~~code~~ SO-GL.

Art. 276. § 1. De door de transmissienetbeheerder genomen maatregelen, die noodzakelijk zijn om de uitbreiding van een storing, om een abnormale werking of om een kritische situatie met betrekking tot de installaties van de netgebruiker te vermijden, hebben de voorkeur.

§ 2. Niettegenstaande de uitvoering van de in § 1 bedoelde maatregelen, blijft de netgebruiker gehouden zijn rechten en plichten voorzien door de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit en/of

ondernomen acties krachtens de wetgeving en/of dit besluit of krachtens de contracten met de transmissienetbeheerder conform dit besluit afgesloten, na te leven.

Onderafdeling VI.III.I.IV. - Interventiemaatregelen in geval van een noodsituatie.

Art. 277. In geval van dreiging tot schaarstesituatie of een noodsituatie zoals bepaald in artikel 13, of bij een meervoudige incidentsituatie die niet opgenomen is in de voorbereiding van het exploitatieprogramma en die door toepassen van de regels van de kunst aangepast aan de omstandigheden met de middelen die ter beschikking staan van de transmissienetbeheerder, niet kan hersteld worden, ongeacht of deze door de transmissienetbeheerder zelf, een netgebruiker, een andere partij die een contract heeft afgesloten met de transmissienetbeheerder of elke andere betrokken persoon wordt ingeroepen, beoordeelt de transmissienetbeheerder deze situatie en kan hij, onverminderd de bepalingen van artikel 13 van de Europese netcode E&R, alle nodige handelingen ondernemen van de beschermingsplan en/of het afschakelplan bedoeld in artikel 279 van dit besluit rekening houdend met dit besluit en met de Europese netcode E&R.

Art. 278. De maatregelen genomen krachtens artikel 277 :

1° zijn tijdelijk;

2° zijn prioritair en kunnen door de transmissienetbeheerder op elk moment en zonder voorafgaande kennisgeving gewijzigd worden zolang de noodsituatie aanhoudt; en

3° worden zonder verwijl ter kennis gebracht van de commissie en maken het voorwerp uit van een specifiek verslag van de transmissienetbeheerder dat wordt meegedeeld aan de commissie, de Minister en, in voorkomend geval, aan de verschillende belanghebbende partijen zoals bepaald door en onverminderd de bepalingen van artikel 14, 18, 20 en 22 van de Europese netcode E&R.

HOOFDSTUK VI.IV. - Beschermings- en herstelplan.

Afdeling VI.IV.I. - Beschermingsplan.

Art. 279. § 1. De transmissienetbeheerder stelt het beschermingsplan op en implementeert het, conform de bepalingen van artikelen 6§1, 11 en 12 van de Europese netcode E&R.

Dat beschermingsplan is, indien van toepassing, opgenomen in het aansluitingscontract, het toegangscontract en elk ander contract of overeenkomst die met de transmissienetbeheerder is afgesloten in toepassing van dit besluit.

De transmissienetbeheerder deelt het beschermingsplan en de wijzigingen ervan mee aan de minister en de commissie.

§ 2. Het beschermingsplan bepaalt onder meer de operationele procedures die toepasselijk zijn voor de netgebruikers, de andere partijen die in toepassing van dit besluit een contract hebben gesloten met de transmissienetbeheerder, en de andere netbeheerders in het geval bedoeld in artikel 303 en dit om in de mate van het mogelijke, van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net te verzekeren.

§ 3. Het beschermingsplan bepaalt onder meer de maatregelen die de transmissienetbeheerder neemt en alle maatregelen die op het eerste verzoek van de netbeheerder moeten worden genomen door elke partij die valt onder de toepassing van de Europese netcode E&R, conform artikel 2 van de Europese netcode E&R.

§ 4. Onder de maatregelen bedoeld in §3 en onverminderd de bepalingen van de Europese netcode E&R, heeft de transmissienetbeheerder met name het recht om:

1° de netverbindingen te wijzigen of te onderbreken volgens het afschakelplan bedoeld in § 5;

2° de verbindingen met buitenlandse netten te wijzigen of onderbreken, , en in voorkomend geval de bepalingen van 4 en artikel 14§3 van de Europese netcode E&R, indien deze van toepassing zijn, te respecteren;

3° de verbindingen met andere netten van de regelzone te wijzigen of onderbreken.

4° de marktactiviteiten op te schorten conform de bepalingen van artikel 36 van de Europese net code E&R.

Deze lijst van handelingen is exemplatief en drukt geen gradatie of voorrang uit.

§ 5. Op voorstel van de transmissienetbeheerder, en na advies van de commissie en in overleg met de minister bevoegd voor Economie, bepaalt de minister het afschakelplan.

Onverminderd de bepalingen van de Europese netcode E&R mogen de maatregelen vastgesteld in het kader van het afschakelplan omvatten:

1° de verplichting voor de transmissienetbeheerder :

a) de netverbindingen geheel of gedeeltelijk te onderbreken;

b) de verbindingen met andere netten in de regelzone te wijzigen of onderbreken;

2° de verplichting voor de verbruikers of bepaalde categorieën van verbruikers, in het gehele land of bepaalde delen ervan, de elektriciteit die zij afnemen van het net te verminderen binnen de vooropgestelde limieten;

3° het verbod elektriciteit te gebruiken voor bepaalde doeleinden. De maatregelen tot onderbreking van de netverbindingen kunnen hetzij door tussenkomst van de netbeheerder worden geactiveerd, hetzij door automatische installaties die onder meer werken op basis van de frequentie gemeten in de regelzone of van een andere fysische grootte. De modaliteiten van de communicatie van en tussen de transmissienetbeheerder en de betrokken ministers voor de toepassing van het afschakelplan worden bij ministerieel besluit vastgelegd.

§ 6. De maatregelen bedoeld in § 5 moeten worden toegepast, hetzij in het gehele land, hetzij in een deel ervan overeenkomstig volgende criteria :

1° het invloedsniveau van de getroffen maatregelen;

2° de lokalisering van het probleem;

3° de graad van preventie en beveiliging;

4° in de mate van het mogelijke, het behoud van de integriteit van het net.

§ 7. De modaliteiten voor de uitvoering van het afschakelplan bedoeld in § 5 moeten in samenwerking met de beheerders van de lokale transmissie- en distributienetten worden uitgevoerd en dienen, voor wat betreft de primordiale behoeften van de natie die elektrische energie vereisen, zo veel mogelijk rekening te houden met de volgende prioritair netverbindingen, geklasseerd in aflopende volgorde van prioriteit :

1° de technische hulpsystemen nodig voor de vitale werking van de netten van de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders;

2° de ziekenhuizen bedoeld in artikel 2 van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorginrichtingen;

3° de beheerscentrales van noodoproepen (100, 101 en 112) op basis van artikel 2, 61°, van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en de provinciale crisiscentra bedoeld door de ministeriële omzendbrief NPU-1 van 26 oktober 2006 betreffende de nood- en interventieplannen.

In geval van gehele of gedeeltelijke onderbreking van de prioritair netverbindingen volgens het afschakelplan, voor zover als mogelijk, zorgen de transmissienetbeheerder en de beheerders van de ermee verbonden lokale transmissie- en distributienetten voor een hervoeding van de prioritair netverbindingen.

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

De concrete nominatieve lijst van prioritaire netverbindingen (met uitzondering van categorie 1° hierboven) wordt door de minister geactualiseerd en jaarlijks voor 1 september meegedeeld aan de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders.

In geval van schaarste, zonder afbreuk te doen aan het eerste lid van deze paragraaf, de bepalingen onder 1°, 2° en 3°, en op voorstel van de in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen bedoelde beheerscel, kunnen de ministers bevoegd voor Economie en Energie, in overleg met de transmissienetbeheerder en de betrokken distributienetbeheerders, bijkomende netverbindingen bepalen, die om economische redenen, redenen van veiligheid en openbare orde, redenen van volksgezondheid, of redenen van netbeheer en netherstel moeten worden hervoed.

§ 8. De minister legt de modaliteiten met betrekking tot de aankondiging van de beperkende maatregelen bedoeld in § 5 bevolen door de transmissienetbeheerder vast, zonder dat de termijnen vereist voor deze publicatie echter de toepassing van de maatregelen kunnen opschorten of vertragen.

Art. 280. Het beschermingsplan kan op elk moment door de netbeheerder worden gewijzigd volgens de modaliteiten van artikel 50§5 en 6§1 van de Europese netcode E&R.

Afdeling VI.IV.II. - Herstelplan.

Art. 281. § 1. De transmissienetbeheerder stelt het herstelplan op en implementeert het, conform de bepalingen van artikel 23, 24 en 6§1 van de Europese netcode E&R. Dat plan wordt in voorkomend geval opgenomen in de contracten bedoeld in artikel 279, § 1 van dit besluit opgenomen wordt. Het herstelplan en zijn wijzigingen worden aan de commissie meegedeeld.

§ 2. Het herstelplan legt onder meer de operationele procedures vast die toepasselijk zijn op de netgebruikers, op de andere partijen die in toepassing van dit besluit een overeenkomst hebben gesloten met de transmissienetbeheerder en op de andere netbeheerders, wanneer het geheel of een deel van het elektrisch systeem heropgebouwd moet worden.

§ 3. Het herstelplan bepaalt onder meer de maatregelen die de transmissienetbeheerder heeft genomen en de maatregelen die moeten worden genomen op het eerste verzoek van de transmissienetbeheerder, door de betrokken partijen zoals bepaald in artikel 25§3 van de Europese netcode E&R.

§ 4. Op basis van informatie waarover hij beschikt, heeft de transmissienetbeheerder het recht om op elk moment geheel of gedeeltelijk één of meerdere afnamen te herstellen en/of te onderbreken met het oog op het zo snel mogelijk herstel en van de integriteit van het elektrisch systeem die de bepalingen voorzien in artikel 279 van dit besluit niet toelaten te redden en, in voorkomend geval, zonder uitstel de toepassing van artikel 32 van de wet van 29 april 1999 te vragen.

Art. 282. Het herstelplan kan op elk moment door de transmissienetbeheerder worden gewijzigd volgens de modaliteiten van artikel 51§5 en 6§1 van de Europese netcode E&R.

Afdeling VI.IV.III. - Simulatie en periodieke test.

Art. 283. Om de periodieke evaluaties van het beschermingsplan en het herstelplan van het netwerk zoals bepaald in artikel 50 en 51 van de Europese netcode E&R uit te voeren, heeft de transmissienetbeheerder het recht om, in overleg met alle betrokken partijen en op kosten van de transmissienetbeheerder door simulatie en testprocedures, de efficiëntie te controleren van :

1° de procedures vervat in het beschermingsplan; en

2° de procedures vervat in het herstelplan,.

HOOFDSTUK VI.V. - Warmtekrachtkoppelingseenheden en productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken.

Art. 284. Tenzij anders bepaald in de geldende Europese wetgeving geeft de transmissienetbeheerder, overeenkomstig artikel 11, 3°, van de wet van 29 april 1999, voorrang aan productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppelingseenheden gebruiken, rekening houdend met zekerheid van bevoorrading.

TITEL VII. - Tellingen en metingen.

Hoofdstuk VII.I. - Meetuitrustingen.

Afdeling VII.I.1. - Algemene beginselen.

Art. 285. § 1. Voor de toepassing van deze Titel ~~zijn dienen onder het begrip de~~ "meetuitrustingen" enkel de meetuitrustingen te worden begrepen waarop de transmissienetbeheerder een controle dient uit te oefenen om de exploitatie van het transmissienet, en de financiële afwikkeling na uitvoering van zijn taken te verzekeren, alsook om zijn wettelijke verplichtingen na te komen, zoals nader gespecificeerd in artikel 287, §1, 1° t.e.m. 4.

§ 2. De meetuitrustingen moeten conform de technische criteria zijn en conform de regels die betrekking hebben op de ingebruikname, het gebruik, het doorgeven van meetgegevens en de toegang tot de in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving bedoelde installaties. De meetuitrustingeninstallaties moeten voldoen aan de vereisten van de Belgische regelgeving en normen evenals aan de toepasselijke internationale normen met betrekking tot meetuitrustingeninstallaties of hun onderdelen.

§ 3. Het aansluitingscontract en/of het contract voor ondersteunende diensten regelen of regelt de manier waarop de telling wordt uitgevoerd.

Art. 286. De overeenkomstig dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving gesloten contracten bepalen, onder meer, de regels betreffende de ingebruikname van de meetuitrustingen, zoals de technische conformiteitscriteria en de regels betreffende ~~de en~~ het gebruik van de meetuitrustingen, de transmissie en de terbeschikkingstelling van de meetgegevens, de toegang tot de installaties en de betalingsmodaliteiten.

Afdeling VII.I.2. - Lokalisatie.

Art. 287. §1. De transmissienetbeheerder bepaalt in het aansluitingscontract of in voorkomend geval in het contract voor ondersteunende diensten, de plaats van de meetuitrustingen die met name worden geïnstalleerd ~~onder meer~~:

1° op elke aansluiting, verbinding, productie-eenheid ~~(of site)~~ van de transmissienetgebruiker wanneer een meetuistrusting nodig is om de hoeveelheid geïnjecteerde en/of afgenomen actieve en/of reactieve energie op de betreffende installatie te bepalen ten opzichte van het transmissienet ~~en/of elke andere aansluiting of verbinding~~;

2° op de aansluiting van een transmissienetgebruiker wanneer de volledige installatie van de transmissienetgebruiker een ondersteunende dienst aan de transmissienetbeheerder levert;

3° op elke aansluiting of installatie van een transmissienetgebruiker zodra de transmissienetbeheerder ~~van mening is op~~ gemotiveerde wijze en objectief gestaafd kan argumenteren dat deze installatie of de wijze van exploitatie ervan de veiligheid, de betrouwbaarheid of de efficiëntie van het transmissienet kan verstoren.

4° stroomafwaarts van het aansluitingspunt, in de verbruikinstallaties zoals bedoeld in artikel 38, §3, a) ~~van een transmissienetgebruiker, wanneer een deel van de verbruikinstallatie (een) ondersteunende dienst(en) levert aan de transmissienetbeheerder.~~

§2. Op een CDS bepaalt de beheerder van het CDS de plaats van alle meetuitrustingen.

Wanneer een deel van de installatie van een achterliggende netgebruiker in een CDS (een ondersteunende dienst(en) levert aan de transmissienetbeheerder, zal de beheerder van het CDS de transmissienetbeheerder informeren over de plaats van de meetuitrustingen dewelke in het toepasselijke contract voor ondersteunende diensten worden opgenomen. Indien de beheerder van het CDS nalaat de transmissienetbeheerder hierover te informeren, zal de transmissienetbeheerder zelf de plaats van de betrokken meetuistrusting(en) bepalen.

~~, in een gesloten industrieel net of in een gesloten distributienet wanneer een deel van de installatie of, overeenstemmend met Titel IX, een installatie in een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet ondersteunende dienst levert aan de transmissienetbeheerder.~~

§3. Ingeval de transmissienetbeheerder de plaats van de in dit besluit bedoelde meetuitrustingen niet heeft bepaald, stelt de transmissienetgebruiker de transmissienetbeheerder in kennis van de plaats van de meetuitrustingen, die in het aansluitingscontract en/of het toepasselijke contract voor ondersteunende diensten worden opgenomen.

Afdeling VII.I.3. - Meetpunt.

Art. 288. Onverminderd hoofdstuk IX.VI, worden de meetuitrustingen op de installatie van de aansluiting of op de installatie van een netgebruiker aangesloten op een punt, " meetpunt " genoemd.

Art. 289. Tellingen en metingen betreffende een aansluiting worden uitgevoerd op het meetpunt bepaald door deze Afdeling.

Art. 290. § 1. Voor de tellingen bedoeld in artikel ~~323287,§1~~, 1°, valt het meetpunt samen met het aansluitingspunt, behoudens andersluidende bepaling in het aansluitingscontract.

§ 2. Wanneer het in het aansluitingscontract bepaalde aansluitingspunt niet toelaat om de tellingen bedoeld in artikel ~~323287,§1~~ 1° overeenkomstig dit besluit uit te voeren, bepaalt de transmissienetbeheerder met de transmissienetgebruiker een ander meetpunt.

Art. 291. § 1. Onverminderd hoofdstuk IX.VI, bepalen de transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker ~~bepalen~~ het meetpunt voor de metingen bedoeld in de artikelen ~~323287,§1~~ 2° en ~~323287,§1~~ 3°.

§ 2. Bij ontstentenis van akkoord bepaalt de transmissienetbeheerder het meetpunt.

Afdeling VII.I.4. - Eigendom.

Art. 292. §1er. De transmissienetbeheerder is beheerder en, tenzij anders bepaald, eigenaar van alle in artikel ~~323287,§1~~, 1°, 2° en 3° bedoelde meetuitrustingen. ~~De transmissienetgebruiker is beheerder en, tenzij anders bepaald, eigenaar van alle in artikel 287, §1, 4° bedoelde meetuitrustingen.~~

§2. In de mate dat niet de transmissienetbeheerder, maar wel de transmissienetgebruiker eigenaar is van een meetuistrusting bedoeld in artikel 287,§1 van dit besluit, komt het aan de transmissienetgebruiker toe om ervoor te zorgen dat die betrokken meetuistrusting voldoet aan ~~Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de meetuitrustingen is, is de transmissienetgebruiker gehouden~~ alle bepalingen van dit besluit en aan de toepasselijke wetgeving evenals ~~van~~ de op grond daarvan gesloten contracten met betrekking tot ~~de die betrokken~~ meetuitrustingen ~~na te leven of te laten naleven~~.

§3. De transmissienetgebruiker waarborgt aan de transmissienetbeheerder op elk ogenblik de toegang tot de meetuitrustingen en tot de bijbehorende meet- of telgegevens ~~overeenkomstig de modaliteiten beschreven in Hoofdstuk VIII.III.~~

Comment [WG50]: Dit begrijpen wij niet, waarom is er dan een definitie van "meetpunt"?

Comment [WG51]: Wat wordt hiermee bedoeld? De gevallen van 287, §1 1° t.e.m. 4°?

Comment [WG52]: Waarom wordt hier verwezen naar hoofdstuk IX.VI en niet in art. 290?

§3. Dit artikel doet geen afbreuk aan Titel IX.

Afdeling VII.I.5. - Installatie.

Art. 293. Onverminderd hoofdstuk IX.VI, wordt de installatie van de meetuitrustingen verwezenlijkt overeenkomstig dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving en de op grond daarvan gesloten contracten.

Art. 294. De transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker bepalen de verantwoordelijke voor de installatie van de meetuitrustingen.

Comment [WG53]: Hoe moeten wij deze bepaling begrijpen?

Afdeling VII.I.6. - Verzegeling.

Art. 295. § 1. De transmissienetbeheerder bepaalt de in artikel ~~323~~287, §1 —bedoelde meetuitrustingen die verzegeld moeten worden en voert de plaatsing van de verzegeling uit of laat die uitvoeren.

§ 2. De verzegeling bedoeld in § 1 mag niet verbroken worden zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de transmissienetbeheerder.

Indien de verzegeling zonder de toestemming van de transmissienetbeheerder wordt verbroken, behoudt hij zich het recht voor de verzegeling op kosten van de transmissienetgebruiker te laten herstellen en de verdachte gegevens door de door hem als gelijkwaardig beschouwde gegevens te vervangen.

Afdeling VII.I.7. - Registratie van de meetuitrustingen in het register der tellingen.

Art. 296. § 1. Onverminderd hoofdstuk IX.VI, schrijft de transmissienetbeheerder de in artikel ~~323~~287 bedoelde meetuitrustingen en hun technische karakteristieken in het " register der tellingen " in, wanneer de meetuitrustingen, gebruikt voor de ~~metingen~~tellingen bedoeld in dit Hoofdstuk, conform dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving zijn.

§ 2. Deze inschrijving bevestigt, tot bewijs van het tegendeel, de conformiteit van de meetuitrustingen met dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving op het ogenblik van de inschrijving.

§ 3. De transmissienetbeheerder verwijdert uit het register de meetuitrustingen die niet meer conform dit besluit zijn.

HOOFDSTUK VII.II. - Technische criteria en algemene procedures met betrekking tot de meetuitrustingen.

Afdeling VII.II.1. - Technische criteria.

Art. 297. Tenzij anders bepaald in de toepasselijke wetgeving bepaalt de transmissienetbeheerder de technische criteria waaraan de in artikel ~~323-287~~,§1 bedoelde meetuitrustingen moeten voldoen, onder meer:

1° de toepasselijke normen;

2° de te meten grootheden en de gebruikte eenheden;

3° de periodiciteit van de metingen;

4° de nauwkeurigheid van de metingen; en

5° in voorkomend geval, de ontubbeling van de meetuitrustingen.

Art. 298. De criteria worden in het aansluitingscontract of, in voorkomend geval, in het contract voor ondersteunende diensten gepreciseerd en door de commissie goedgekeurd.

Afdeling VII.II.2. - Algemene procedures.

Art. 299. De transmissienetbeheerder bepaalt op objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze de procedures met betrekking tot de meetuitrustingen, bedoeld in art. 287, §1, die de transmissienetbeheerder en de transmissienetgebruiker in gebruik nemen en brengt deze onverwijld aan de commissie ter kennis.

HOOFDSTUK VII.III. - Toegang tot de meetuitrustingen en de meetwaarden.

Afdeling VII.III.1. - Toegang tot de meetuitrustingen en meetgegevens.

Art. 300. § 1. Elke persoon, met inbegrip van de transmissienetgebruiker, die de installaties waar zich de meetuitrustingen bevinden, betreedt, is onder meer verantwoordelijk voor de naleving van de vertrouwelijkheid van de meetgegevens waartoe deze transmissienetgebruiker of deze andere personen toegang kunnen hebben.

§ 2. De toegang tot de meetuitrustingen mag niet tot gevolg hebben dat de veiligheid van het net wordt verstoord, noch dat schade aan personen of goederen wordt toegebracht.

Afdeling VII.III.2. - Toegang tot de meetuitrustingen door de transmissienetbeheerder.

Art. 301. De transmissienetgebruiker waarborgt dat de transmissienetbeheerder te allen tijde toegang heeft tot de meetuitrustingen, bedoeld in art. 287, §1, die zich in de installaties van de transmissienetgebruiker bevinden.

Art. 302. De transmissienetbeheerder respecteert bij het betreden van de meetuitrustingen die zich bevinden in de installaties van de transmissienetgebruiker, de voorschriften aangaande de veiligheid van personen en goederen, die door de betrokken transmissienetgebruiker worden toegepast.

HOOFDSTUK VII.IV. - Controle van de meetuitrustingen door de transmissienetbeheerder.

De in dit hoofdstuk bedoelde meetuitrustingen zijn diegene bedoeld in art. 287, §1.

Afdeling VII.IV.1. - Nakijken van de conformiteit van de meetuitrustingen.

Art. 303. De transmissienetbeheerder heeft het recht om de meetuitrustingen te controleren of te laten controleren op hun conformiteit. Hij voert deze controle uit of laat een dergelijke controle uitvoeren indien dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving hierin voorzien of voorziet, overeenkomstig de in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving vastgestelde procedures, voorwaarden en modaliteiten evenals krachtens de op dergelijke basis gesloten contracten.

Art. 304. Wanneer uit de in artikel 339 bedoelde controles blijkt dat meetuitrustingen waarvan de transmissienetbeheerder geen eigenaar is, niet conform dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving en/of de op grond daarvan gesloten contracten zijn, worden deze meetuitrustingen, indien in dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving geen andere termijnen zijn vastgesteld, uiterlijk binnen

dertig dagen na de kennisgeving daaromtrent door de transmissienetbeheerder, in conformiteit gebracht door of in opdracht van de transmissienetgebruiker en/of iedere andere persoon ten aanzien van wie de transmissienetbeheerder overeenkomstig artikel 339 van dit besluit over rechten beschikt.

Afdeling VII.IV.2. - Controle van meetuitrustingen.

Art. 305. § 1. Iedere betrokken persoon die meent dat een hem betreffend meetgegeven dat door de transmissienetbeheerder is meegedeeld, door een significante fout ongunstig is beïnvloed, brengt dit onverwijld aan de transmissienetbeheerder ter kennis.

§ 2. De in § 1 bedoelde persoon vraagt, in voorkomend geval, middels een gemotiveerd verzoek aan de transmissienetbeheerder dat controles op de betrokken meetuitrustingen worden uitgevoerd en verbindt zich ertoe het geheel van de kosten die daarop betrekking hebben, op zich te nemen, zonder afbreuk te doen aan het artikel 346.

Art. 306. § 1. De persoon, bedoeld in artikel 341, § 2, en de transmissienetbeheerder bepalen in onderling akkoord welke controles uitgevoerd moeten worden en welke meetuitrustingen moeten worden gecontroleerd.

§ 2. Bij gebrek aan akkoord bepaalt, in voorkomend geval, de transmissienetbeheerder de vereiste controles en de modaliteiten ter zake, met inbegrip van de toepasselijke termijnen.

§ 3. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar is van de betrokken meetuitrustingen, brengt hij de aanvraag tot controle ervan aan de betrokken netgebruiker ter kennis, in voorkomend geval, waanneer een installatie in een gesloten industrieel net of in een gesloten distributienet een ondersteunende dienst levert aan de transmissienetgebruiker, via de beheerder van het gesloten industrieel net of gesloten distributienet als tussenpersoon.

§ 4. Deze controles dienen te voldoen aan de wettelijke en reglementaire bepalingen.

Art. 307. § 1. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de betrokken meetuitrustingen is, draagt de transmissienetgebruiker er zorg voor dat de controles bedoeld in artikel 342 worden uitgevoerd.

§ 2. De transmissienetbeheerder heeft het recht de door de transmissienetgebruiker uitgevoerde controles bedoeld in § 1 bij te wonen en/of eraan deel te nemen.

§ 3. De in § 1 bedoelde transmissienetgebruiker brengt het resultaat van de controles bedoeld in deze Afdeling uiterlijk tien werkdagen volgend op de controles aan de netbeheerder ter kennis.

Art. 308. Wanneer de transmissienetbeheerder eigenaar is van de betrokken meetuitrustingen, draagt hij er zorg voor dat deze controles zoals bedoeld in artikel 342 worden uitgevoerd.

Art. 309. De transmissienetbeheerder stelt binnen de tien werkdagen volgend op de ontvangst van het resultaat van de controles de persoon die de controles heeft aangevraagd in kennis van het resultaat ervan.

Art. 310. Wanneer de controles bedoeld in artikel 342 een significante fout aantonen:

1° worden de betrokken meetuitrustingen geacht niet conform dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving te zijn;

2° brengt de transmissienetbeheerder, indien hij eigenaar van de betreffende meetuitrustingen is, deze in conformiteit, uiterlijk:

- voor wat betreft de tellers, meettoestellen en/of de bijbehorende telecommunicatie-uitrustingen, binnen dertig dagen volgend op de in artikel 345 bedoelde kennisgeving;
- voor wat betreft de meettransformatoren, binnen een redelijke, door de transmissienetbeheerder en de netgebruiker overeengekomen termijn.

De transmissienetbeheerder neemt de controlekosten ten laste en gaat, in voorkomend geval, over tot de verbetering van de facturatie die volgt uit de niet-conformiteit van de meetuitrustingen;

3° wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de betrokken meetuitrustingen is, zorgt de betrokken netgebruiker ervoor dat zijn instrumenten conform zijn, uiterlijk:

- voor wat betreft de tellers, meettoestellen en/of de bijbehorende telecommunicatie-uitrustingen, binnen dertig dagen na de in artikel 345 bedoelde kennisgeving;
- voor wat betreft de meettransformatoren, binnen een redelijke termijn.

De transmissienetgebruiker is gehouden tot de betaling van de gepresteerde diensten (inbegrepen de levering en algemene kosten) in het kader van de uitgevoerde controles en van het in conformiteit brengen van de meetuitrustingen inclusief de gepresteerde diensten in het kader van de verbetering van de gegevens van de metingen en/of tellingen en van het rechtzetten van de facturatie door de transmissienetbeheerder als gevolg van het niet conform zijn van de meetuitrustingen.

4° De gegevens van de metingen en/of tellingen worden in voorkomend geval verbeterd.

Art. 311. § 1. Bij afwezigheid van een significante fout dient de persoon die de controle vraagt, de gepresteerde diensten in het kader van de controles te betalen.

§ 1. Onverminderd de toepasselijke wetgeving, waakt de beheerder van een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet erover dat, wanneer een installatie in een gesloten industrieel net of gesloten distributienet een ondersteunende dienst levert aan de transmissienetbeheerder, deze controles worden uitgevoerd en de maatregelen worden genomen in overeenstemming met deze afdeling.

HOOFDSTUK VII.V. - IJking van de tellers.

De in dit hoofdstuk bedoelde meetuitrustingen zijn diegene bedoeld in art. 287, §1.

Afdeling VII.V.1. - Algemeen.

Art. 312. § 1. De ijking van de tellers van de transmissienetbeheerder wordt uitgevoerd door een organisme dat de " Belac " of een daaraan gelijkwaardige kwalificatie bezit op basis van een door de transmissienetbeheerder opgesteld lastenboek.

§ 2. Elke geïnteresseerde persoon kan een exemplaar van dit lastenboek verkrijgen middels betekening van een geschreven verzoek aan de transmissienetbeheerder.

Art. 313. De ijking van de tellers wordt voorafgaand aan de ingebruikname ervan uitgevoerd en daarna wordt periodiek een precisiecontrole uitgevoerd overeenkomstig de voorschriften, bepaald door de transmissienetbeheerder in de krachtens dit besluit gesloten contracten, en conform de Belgische wettelijke en reglementaire bepalingen.

Afdeling VII.V.2 - IJking door de transmissienetgebruiker.

Art. 314. § 1. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de tellers is, voert de transmissienetgebruiker de ijking en de precisiecontrole van de tellers op eigen kosten uit of laat hij deze op eigen kosten uitvoeren.

§ 2. De in § 1 bedoelde transmissienetgebruiker laat binnen de twee weken volgend op de uitgevoerde ijkingen of precisiecontroles een verslag daarvan aan de transmissienetbeheerder bezorgen.

Afdeling VII.V.3. - Ijking door de transmissienetbeheerder.

Art. 315. § 1. De transmissienetbeheerder voert de ijking en de precisiecontrole van de tellers, met betrekking tot de aansluiting van de betrokken transmissienetgebruiker waarvan de transmissienetbeheerder eigenaar is, uit of laat ze uitvoeren.

§ 2. Op vraag van de netgebruiker verschaft de transmissienetbeheerder de netgebruiker binnen de vijftien dagen volgend op deze vraag een verslag over de ijkingen of precisiecontroles.

HOOFDSTUK VII.VI. – Meet- en telgegevens.

Afdeling VII.VI.1. - Periodiciteit van de meet- en telgegevens.

Art. 316. § 1. De tellingen van actieve energie bedoeld in artikel [323-287](#), §1, 1° worden per tijdsinterval uitgevoerd.

§ 2. In voorkomend geval wordt een onderscheid gemaakt tussen de actieve energie die de transmissienetgebruiker afneemt en de actieve energie die de transmissienetgebruiker injecteert.

Art. 317. § 1. De tellingen van reactieve energie bedoeld in artikel [323-287](#), §1, 1° worden per tijdsinterval uitgevoerd.

§ 2. In voorkomend geval wordt een onderscheid gemaakt tussen de reactieve energie die de transmissienetgebruiker afneemt en de reactieve energie die de transmissienetgebruiker injecteert.

Art. 318. De in artikel [323–287](#) bedoelde tellingen worden uitgevoerd om ten minste te beantwoorden aan de tijdsintervallen die door de transmissienetbeheerder in de aansluitingscontract of in voorkomend geval in het contract voor ondersteunende diensten zijn bepaald.

Afdeling VII.VI.2. - Verzameling van de meet- en telgegevens.

Art. 319. Tenzij anders bepaald door de toepasselijke wetgeving en/of dit besluit verzamelt de transmissienetbeheerder in zijn centrale gegevensverzamelingsystemen, na voorafgaande toestemming van de transmissienetgebruiker te hebben verkregen, op automatische wijze de meet- of telgegevens van alle in artikel [323-287](#) bedoelde meetuitrustingen.

Art. 320. § 1. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de meetuitrustingen is, stuurt de transmissienetgebruikeraanbieder van de ondersteunende dienst de meet- of telgegevens van de in artikel [323,287](#), §1, 4-° bedoelde meetuitrustingen naar de in artikel [355–319](#) bedoelde gegevensverzamelingsystemen, van het meetpunt tot het door de transmissienetbeheerder bepaalde verzamelingspunt, in overeenstemming met de bepalingen van het contract voor ondersteunende diensten.

§2. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de meetuitrustingen is, stuurt de beheerder van het CDS de meet- of telgegevens van de in artikel 287, §2 bedoelde meetuitrustingen naar de in artikel 319 bedoelde gegevensverzamelingsystemen, van het meetpunt tot het door de transmissienetbeheerder bepaalde verzamelingspunt, in overeenstemming met de bepalingen van het contract voor ondersteunende diensten. Indien de meetuitrustingen die door de beheerder van het CDS gebruikt wordt voor de facturatie van energie tussen de verschillende achterliggende

netgebruikers in dit CDS niet voldoen aan de criteria inzake vereiste periodiciteit en/of de te meten grootheden en de gebruikte eenheden, dan vindt er overleg plaats tussen de beheerder van het CDS en de achterliggende netgebruiker en stuurt vervolgens de achterliggende netgebruiker de vereiste meet- of telgegevens naar de in artikel 319 bedoelde gegevensverzamelingsystemen van de transmissienetbeheerder.

Art. 321. Tenzij anders bepaald in de wetgeving worden de protocollen, formaten, coderingen en frequenties van de transmissie van de in de artikelen ~~355-319~~ en ~~356-320~~ bedoelde meetgegevens door de transmissienetbeheerder in de krachtens dit besluit en/of de toepasselijke wetgeving gesloten contracten vastgelegd.

Art. 322. Wanneer de transmissienetbeheerder geen eigenaar van de meetuitrustingen is en de verzameling overeenkomstig de artikelen ~~355, 356 en 357~~319, 320 en 321 of de transmissie naar het verzamelpunt onmogelijk is als gevolg van een storing of van een defect van de meetuitrusting of als gevolg van iedere andere oorzaak, heeft de transmissienetbeheerder te allen tijde het recht om, op kosten van de transmissienetgebruiker, de meetgegevens of ieder ander gegeven ter plaatse te verzamelen door de betrokken meetuitrustingen te raadplegen met inachtneming van de voorschriften met betrekking tot de toegang tot deze uitrustingen.

Afdeling VII.VI.3. - Validatie van de meetgegevens.

Art. 323. De meetgegevens worden als gevalideerd beschouwd door de transmissienetbeheerder na de toepassing van de methodes bedoeld in deze Afdeling.

Art. 324. Wanneer de transmissienetbeheerder bepaalde meetgegevens niet heeft ontvangen of wanneer hij meent dat de meetgegevens in zijn bezit verkeerd, onleesbaar, onvolledig of niet aannemelijk zijn, bepaalt hij op redelijke wijze de waarde in functie van de gegevens waartoe hij redelijkerwijs toegang heeft.

Art. 325. § 1. Indien het meetpunt niet met het aansluitingspunt samenvalt, verbetert de transmissienetbeheerder de meetgegevens bedoeld in artikel ~~323~~287, §1, 1° om rekening te houden met de verliezen en iedere andere fout veroorzaakt door het niet samenvallen van de twee punten. Het geheel van deze verliezen en fouten wordt in deze Titel gezamenlijk als " systematische afwijking " omschreven.

§ 2. De transmissienetbeheerder bepaalt de berekeningsmethode voor de systematische afwijking die onder meer en in voorkomend geval gebaseerd is, ofwel:

1° op een berekening die rekening houdt met de kenmerken van de installaties tussen het meetpunt en het aansluitingspunt;

2° op de resultaten van de op de betrokken installaties uitgevoerde controles.

§ 3. De in § 2 bedoelde berekeningsmethode wordt in het aansluitingscontract bepaald.

Afdeling VII.VI.4. - Terbeschikkingstelling van de toegangsgegevens met betrekking tot een injectie- en/of afnamepunt.

Art. 326. De transmissienetbeheerder bepaalt de toegangsgegevens met betrekking tot de injecties en afnames voor elk toegangspunt, op basis van de overeenkomstig Afdeling III van deze Titel gevalideerde gegevens.

Art. 327. De transmissienetbeheerder stelt de toegangsgegevens van iedere toegangshouder aan deze ter beschikking uitsluitend met het oog op facturatie tussen de transmissienetbeheerder en de betreffende toegangshouder. De gevalideerde gegevens worden ten minste op maandelijkse basis en voor de voorbije maand aan deze geleverd.

Art. 328. De transmissienetbeheerder bepaalt in de contracten vastgelegd krachtens dit besluit de modaliteiten die voor deze terbeschikkingstelling van toepassing zijn.

Afdeling VII.VI.5. - Archieven.

Art. 329. Alle meetgegevens die aanleiding geven tot financiële afwikkeling worden door de transmissienetbeheerder voor een periode van vijf jaar bewaard.

Art. 330. Voor de gegevens bedoeld in artikel 329 bewaart de transmissienetbeheerder de gevalideerde meetgegevens.

Comment [WG54]: Waarom ook niet de ruwe data?

HOOFDSTUK VII.VII. - Diverse bepalingen.

Art. 331. De meetuitrustingen die in gebruik zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit besluit en die niet conform dit besluit en de toepasselijke contractuele bepalingen zijn, worden met dit besluit en de toepasselijke contractuele bepalingen in conformiteit gebracht en dit uiterlijk binnen drie maanden na kennisgeving hiervan door de transmissienetbeheerder wanneer deze uitrustingen aan eender welke transmissienetgebruiker, aan een evenwichtsverantwoordelijke, aan een toegangshouder, aan de transmissienetbeheerder of aan iedere andere persoon nadeel kunnen berokkenen.

TITEL VIII. - Specifieke bepalingen tussen de beheerders van het transmissienet en de beheerders van het openbaar-publiek distributienet of van het plaatselijk-lokaal transmissienet in de regelzone.

Comment [WG55]: Deze aanpassingen moeten ook worden aangepast doorheen de tekst van deze Titel VIII

HOOFDSTUK VIII.I. - Basisregels.

Afdeling VIII.I.1. - Verhouding van deze Titel tot andere Titels van dit Besluit.

Art. 332. Om het recht van aansluiting op en toegang tot het transmissienet te verkrijgen, voor respectievelijk

- de installaties van het openbaar distributienet die zijn aangesloten op het transmissienet en de openbare distributienetten,
  - de installaties van het plaatselijk transmissienet die zijn aangesloten op het transmissienet en de lokale transmissienetten,
- eerbiedigen de beheerders van het distributienet en van het plaatselijk transmissienet de bepalingen van deze Titel, onverminderd de toepassing van de bepalingen van de andere Titels voor zover die regels niet strijdig zijn met de bepalingen van deze Titel, met dien verstande dat voor nieuwe installaties de bepalingen van Titel II van toepassing zijn, voor zover ze bepalen dat ze ook van toepassing zijn of voor zover de bepalingen van deze Titel verwijzen naar de bepalingen van Titel III.

De installaties van het openbaar distributienet die aangesloten zijn op het transmissienet en de openbare distributienetten bedoeld in deze titel betreffen alleen de openbare distributienetten, met uitsluiting van industriële gesloten netten en gesloten distributienetten, die geregeld worden door Titel IX.

§2. Onverminderd

- artikel 344 van dit besluit,
- de aanvullende technische vereisten die dit besluit oplegt, op basis van een voorstel van vereiste van de beheerder van het transmissienet in zijn hoedanigheid van transmissienetbeheerder bevoegd voor de regelzone, voor:
  - o alle nieuwe elektriciteitsproductie-eenheden van categorie B, C en D en
  - o de nieuwe verbruikerseenheden aangesloten op de distributienetten of op de lokale transmissienetten en die betrokken zijn bij de vraagsturingdiensten voor de netbeheerder, en
- de Europese netcodes en richtlijnen die eruit voortvloeien, beheert de distributienetbeheerder of de beheerder van het plaatselijk transmissienet op volledig autonome wijze respectievelijk
  - o het distributienet,
  - o het plaatselijk transmissienet,
  - o en de aansluiting en toegang van de gebruikers op voornoemde netten,

in toepassing van de functies, verantwoordelijkheden en verplichtingen die hun zijn toegekend door de regionale reglementering, respectievelijk betreffende de distributie, de lokale transmissie, evenals door de Europese netcodes, met name om de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van zijn net te verzekeren.

Onverminderd artikel 370, neemt de transmissienetbeheerder geen enkel aandeel in het operationele beheer van het distributienet of het lokale transmissienet, heeft hij geen enkele verantwoordelijkheid op dat vlak en geen enkele contractuele en/of operationele relatie met de netgebruikers die aangesloten zijn op de distributienetten of lokale transmissienetten, met uitzondering van, in voorkomend geval, verplichtingen die zouden voortvloeien uit de relaties die hij heeft met distributienetgebruikers of gebruikers van het lokale transmissienet en die hieronder vermeld worden:

1° wanneer zij hem balanceringsdiensten, vraagsturdingsdiensten leveren of deelnemen aan de strategische reserve die georganiseerd wordt door de wet van 29 april 1999; en/of

2° in toepassing van bepaalde operationele verplichtingen die voortvloeien uit de Europese netcode SOGL verbonden aan de aard van de installaties van de gebruikers van het distributienet of plaatselijk transmissienet, conform hoofdstuk VI.II ("geïntegreerde coördinatie van de installaties voor de operationele veiligheid van het net") van dit besluit; en/of

3° in toepassing van artikel 5.4 van de Europese netcode RfG, wanneer de transmissienetbeheerder specifieke gegevens opvraagt bij de eigenaars van elektriciteitsproductie-eenheden aangesloten op de distributienetten of lokale transmissienetten; in toepassing van artikel 48 tot 51 van de Europese netcode SOGL, voor de mededeling van gegevens betreffende de elektriciteitsproductie-eenheden aangesloten op het distributienet of plaatselijk transmissienet; evenals in toepassing van artikel 53 van de Europese netcode SOGL, voor de mededeling van gegevens betreffende de lokale verbruikerseenheden aangesloten op de distributienetten of lokale transmissienetten en die betrokken zijn bij de vraagsturing.

4° Elke andere relatie middels en na akkoord van de beheerders van het betrokken distributienet en/of plaatselijk transmissienet.

Afdeling VIII.I.2. - Activiteiten van de netbeheerder.

Onderafdeling VIII.I.2.1. - Verhouding met de beheerders van het distributienet en van het plaatselijk transmissienet.

Art. 333. Indien de netbeheerder het beheer en/of de exploitatie van een plaatselijk transmissienet zou waarborgen, ziet hij erop toe zich van elk discriminerend gedrag ten aanzien van de beheerders van een distributienet of van een plaatselijk transmissienet te onthouden, onder meer voor wat betreft de gegevens en informatie waarvan hij de inzameling of de behandeling in zijn hoedanigheid van netbeheerder waarborgt.

Onderafdeling VIII.I.2.2. - Interne organisatie van de netbeheerder.

Art. 334. In het geval bedoeld in het artikel 370 en zonder voorbehoud van de bepalingen die erin zijn voorzien, kan de netbeheerder alle gepaste maatregelen nemen betreffende zijn structuur van technisch en operationeel beheer, teneinde onder meer de beste efficiëntie te waarborgen van de activiteiten die hij uitoefent.

Afdeling VIII.I.3. - Overleg en samenwerkingsovereenkomst.

Art. 335. § 1. In het algemeen en met naleving van de toepasselijke wetgeving leggen de transmissienetbeheerder en de beheerders van distributienetten en van het plaatselijk transmissienet overleg om een samenwerkingsovereenkomst te sluiten die onder meer de rechten, verplichtingen, verantwoordelijkheden, evenals de procedures en praktische modaliteiten bepaalt betreffende:

1° de noodzakelijke samenwerking bij de uitvoering van hun taken tot dewelke ze wettelijk of contractueel ten opzichte van de evenwichtsverantwoordelijken, de toegangshouders en elke andere betrokken marktspeler gehouden zijn;

2° alle aspecten van de voorwaarden en modaliteiten van de evenwichtsverantwoordelijke en andere marktactoren bedoeld in de netcode EBGL, die rechtstreekse of onrechtstreekse gevolgen kunnen doen ontstaan voor de transmissienetbeheerder of voor de betrokken beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet;

3° alle aspecten die rechtstreekse of onrechtstreekse gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van de betrokken netten of ook voor de veiligheid van goederen en personen, evenals de toegang en aansluiting van de distributienetten en lokale transmissienetten op het transmissienet, en in het bijzonder voor wat betreft:

- a) de ontwikkeling, het onderhoud en de exploitatie van hun respectieve netten;
- b) het technische beheer van de elektriciteitsstromen op en bij de interface van hun respectieve netten;
- c) de lijst van de gegevens en informatie die zullen worden uitgewisseld, onder meer in toepassing van art. 373, de praktische modaliteiten voor uitwisseling (formaat, protocol, frequenties van beschikbaarstelling ...), evenals de vertrouwelijkheidsplichten betreffende die gegevens en informatie;
- d) de lijst van de verbindingpunten van de distributie- en plaatselijke transmissienetten op het transmissienet en het vermogen dat de transmissienetbeheerder ter beschikking stelt aan de beheerder van het betrokken distributienet of plaatselijk transmissienet conform artikel 381;
- e) de toepasselijke modaliteiten van de beschermings- en herstelplannen.

4° alle aspecten die rechtstreekse of onrechtstreekse gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van de betrokken netten of ook op de veiligheid van goederen en personen, met inbegrip van de aspecten betreffende de aansluiting en de toegang van de installaties van de netgebruikers tot de distributie en plaatselijke transmissienetten, en in het bijzonder voor wat betreft:

- a) de plichten van de evenwichtsverantwoordelijken voor het evenwicht tussen de vraag en het aanbod van elektriciteit in de Belgische regelzone en de ondersteunende diensten die de netbeheerder contractueel aangaat om het evenwicht van het systeem in stand te houden en te herstellen;
- b) de coördinatie van de aansluiting en/of inschakeling van de productie-eenheden aangesloten op hun respectievelijke netten
- c) de coördinatie van de inschakeling van de verbruikerseenheden aangesloten op hun respectieve netten en die vraagsturingdiensten leveren aan de relevante netbeheerders en/of de transmissienetbeheerder;
- d) de toegang en de aansluiting van de netgebruikers op hun respectieve netten, met inbegrip van flexibele toegang.

De samenwerkingsovereenkomst wordt ter informatie meegedeeld aan de commissie.

Art. 336. §1. Onverminderd artikel 369, stelt de transmissienetbeheerder de lijst op van de gegevens en informatie die hem ter beschikking moeten worden gesteld door de beheerders van distributienetten en van het plaatselijk transmissienet, met inbegrip van diegene die voortvloeien uit artikel 21 van de Europese netcode DCC, en die onontbeerlijk zijn om de taken voorzien in artikel 8 van de wet van 29 april 1999 te verzekeren. Hij overlegt met de beheerders van deze netten om in de samenwerkingsovereenkomst de uitwisselingsmodaliteiten van de gegevens en informatie overeen te komen.

HOOFDSTUK VIII.II. - Netaansluiting.

Afdeling VIII.II.1. - Functiemodaliteiten.

Art. 337. §1. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet bepalen, in gemeenschappelijk akkoord in de samenwerkingsovereenkomst, de modaliteiten van de bestelling, de monitoring en het onderhoud van de aansluitingsinstallaties op het transmissienet.

§2. Het net en de installaties van het distributienet, evenals het net en de installaties van het plaatselijk transmissienet worden door de beheerder van het transmissienet op het transmissienet aangesloten via verbindingpunten. De lijst van verbindingpunten wordt opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.

Afdeling VIII.II.2. - Nieuwe aansluiting en aanpassing van oude aansluiting.

Art. 338. § 1. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet komen, minstens één keer per jaar, een jaarlijkse planning overeen voor nieuwe aansluitingen of voor de aanpassing van oude aansluitingen.

Daartoe geven de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet aan de netbeheerder hun nieuwe aansluitingsaanvragen door, hun beste ramingen van de vermogensevoluties van de belasting bij afname en injectie in het distributienet of plaatselijk transmissienet, evenals de eventuele aanpassingen van hun netten om met name aan de evolutie van hun afnemers te beantwoorden.

§ 2. De transmissienetbeheerder is, ten laatste binnen de twee maanden na het indienen van de aanvragen door de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet, maar onder voorbehoud van artikel 380bis, gehouden de mogelijke oplossingen voor te stellen betreffende de aansluiting en de versterking van het net teneinde aan die aanvragen te beantwoorden. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet en/of van het plaatselijk transmissienet werken actief samen om de oplossing te bepalen die het best beantwoordt onder meer aan de technische verplichtingen en die economische gezien optimaal is. Dat principe wordt ook het globaal techno-economisch optimum genoemd. De praktische modaliteiten ervan worden beschreven in de samenwerkingsovereenkomst.

Art. 339. § 1. In toepassing van en volgens de regels van artikel 4 van de Europese netcode DCC,

- verduidelijkt de transmissienetbeheerder, voor de type-aanpassingen (als standaard beschouwd en waaronder onder meer vervanging valt) van alle of een deel van:

- o de bestaande installaties van het distributienet die zijn aangesloten op het transmissienet en de bestaande distributienetten, respectievelijk
- o de bestaande installaties van het plaatselijk transmissienet die aangesloten zijn op het transmissiesysteem en de bestaande plaatselijke transmissienetten,

na overleg met de beheerders van het distributienet en het plaatselijk transmissienet, in een technische investeringsnota die van toepassing is op alle beheerders van distributienetten of beheerders van plaatselijke transmissienetten, die voor goedkeuring is voor te leggen aan de commissie, indien de bovenvermelde type-aanpassingen, in de betekenis van de Europese netcode DCC, een ingrijpende modernisering van die installaties of vervanging van uitrusting beogen die een weerslag heeft op de technische capaciteiten van die installaties. In dat geval beschrijft hij in detail de ingrijpende aard van de modernisering of vervanging met toepassing van de analysecriteria bepaald in paragraaf 2;

- bij de planning van werken die volgens de betrokken netbeheerders een ingrijpende modernisering of vervanging kunnen inhouden in de zin van de Europese netcode DCC op basis van

een door de commissie goedgekeurde technische investeringsnota, moet de transmissienetbeheerder aan de commissie kennis geven van de geplande werken met verwijzing naar de overeenstemmende type-aanpassing beschreven in voornoemde technische investeringsnota en geeft hij hierdoor het al dan niet ingrijpende karakter van de modernisering of vervanging aan.

- bij afwezigheid van een vooraf door de commissie goedgekeurde technische investeringsnota, in geval van een aanvraag van herziening van die technische investeringsnota door de commissie of wanneer de geplande werken niet rechtstreeks overeenstemmen met een type-aanpassing die onder de door de commissie goedgekeurde investeringsnota valt, onderzoekt de transmissienetbeheerder individueel of de geplande werken, in de zin van de Europese netcode DCC, een ingrijpende modernisering van die installaties beogen of een vervanging van uitrusting die de technische capaciteiten van die installaties kan beïnvloeden. Indien dat het geval is, evalueert de studie die de transmissienetbeheerder uitvoert ook in detail het ingrijpende karakter van de modernisering of vervanging, met toepassing van de analysecriteria bepaald in paragraaf 2.

In dat geval wordt de overeenkomst tussen de transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of plaatselijk transmissienet opgeschort tot de commissie de geplande werken of de technische investeringsnota voor de geplande werken overeenkomstig artikel 340 heeft beoordeeld.

§ 2. De moderniseringsstudies (individueel of uitgevoerd met het oog op de aanmaak of amendering van de technische investeringsnota) bedoeld in artikel 380bis, §1, beoordelen in detail de geplande werken of type-aanpassingen ten aanzien van de omvang van de verhoging van het vermogen van de belasting bij afname en injectie in het betrokken distributienet of plaatselijk transmissienet of van de vernieuwing van een of meerdere essentiële technische onderdelen:

- van de betrokken bestaande installaties van het distributienet die aangesloten zijn op het transmissiesysteem en betrokken bestaande distributienetten, respectievelijk
- de betrokken bestaande installaties van het plaatselijk transmissienet die aangesloten zijn op het transmissienet en de betrokken bestaande plaatselijke transmissienetten.

§ 3 De technische investeringsnota of het individueel onderzoek bedoeld in paragraaf 1 identificeren ook een voorstel van en limitatieve en/of aanvullende technische vereisten onder alle vereisten die op grond van de artikelen 345 tot 353 moeten worden nageleefd naargelang de eenvormigheid die aan de betrokken installatie moet worden opgelegd door de ingrijpende modernisering of vervanging van uitrusting gedeeltelijk dan wel volledig is.

Art. 340. De beheerder van het transmissiesysteem legt het ontwerp van technische investeringsnota of individueel onderzoek van de werken bedoeld in artikel 380bis voor goedkeuring voor aan de commissie;

Binnen 30 werkdagen bevestigt of verwerpt de commissie op gemotiveerde wijze de ingrijpende aard van de voorgestelde modernisering of vervanging, onder verwijzing naar het individueel onderzoek of de technische investeringsnota waarvoor gedeeltelijke of volledige conformiteit vereist is.

In geval van verwerping van de ingrijpende aard van de modernisering of vervanging, wordt de investering of het concrete plan beschouwd als een bestaande installatie. De commissie kan ook het voorstel van de beheerder van het transmissiesysteem over de draagwijdte van de algemene technische vereisten bedoeld in artikel 380bis, § 2 herbekijken.

Art. 341. De beheerder van het transmissienet overlegt met alle beheerders van de distributienetten of het plaatselijk transmissienet om in de samenwerkingsovereenkomst onder meer het vermogen te bepalen dat de netbeheerder ter beschikking stelt aan de betrokken beheerder van het distributienet of het plaatselijk transmissienet van elk verbindingspunt tussen hun respectieve netten en, in voorkomend geval, de evolutie van dat vermogen.

Afdeling VIII.II.3. – Aanvullende technische voorschriften voor de uitrusting voor de gegevensuitwisseling .

Art. 342. De aanvullende technische voorschriften voor de uitrusting voor de gegevensuitwisseling zijn opgenomen in art 80 van dit besluit.

Afdeling VIII.II.4. – Technische voorschriften op het vlak van spanning .

Art. 343. § 1. Onverminderd de technische die voortvloeien uit de Europese netcodes, levert de transmissienetbeheerder aan de beheerder van het distributienet of plaatselijk transmissienet, ten minste, volgens de modaliteiten en voorwaarden van de samenwerkingsovereenkomst, een spanning op het koppelpunt of verbindingspunt waarmee die beheerder kan voldoen aan de kwaliteitsnorm EN 50160.

§ 2. De transmissienetbeheerder en de beheerders van een distributienet of lokaal transmissienet overleggen om een aangepast systeem te bepalen voor de controle van de kwaliteit en betrouwbaarheid van de bevoorrading.

§ 3. In overeenstemming met art 20 van de netcode DCC mag het vastgelegd niveau van distorsie of fluctuatie van de netspanning op het interconnectiepunt niet afwijken van de vastgelegde waarden in artikel 43 van dit besluit

Afdeling VIII.II.5. – Aanvullende technische voorschriften voor nieuwe installaties op het distributienet aangesloten op het transmissienet en nieuwe distributienetten en voor nieuwe installaties op het plaatselijk transmissienet aangesloten op het transmissienet en nieuwe plaatselijk transmissienetten

Art. 344 §1 Voor hun

- nieuwe installaties van het distributienet die aangesloten zijn op het transmissienet en nieuwe distributienetten, respectievelijk
  - nieuwe installaties van het plaatselijk transmissienet die aangesloten zijn op het transmissienet en nieuwe plaatselijke transmissienetten,
- en onverminderd de naleving van de limitatieve technische vereisten bepaald in de Europese netcodes, respecteren de beheerder van het distributienet en de beheerder van het plaatselijk transmissienet:
- de aanvullende algemene technische vereisten bepaald in de artikelen 345 tot 353 van dit besluit en
  - de aanvullende algemene en bijzondere technische vereisten die in voorkomend geval zijn overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomst tussen de transmissienetbeheerder en de beheerder van het distributienet, respectievelijk de beheerder van het plaatselijk transmissienet, in toepassing van die Europese netcodes.

Conform de Europese netcodes DCC en RFG, en onverminderd de specificaties in Titel III waarnaar in voorkomend geval de bepalingen van deze Titel verwijzen, geven de artikelen 345 tot 353 in deze Titel aan dat de aanvullende algemene technische vereiste voortvloeit uit een voorstel van vereiste van de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder of relevante netbeheerder.

§2 Onverminderd de verplichtingen van de transmissienetbeheerder op het vlak van controle van de conformiteit,

- van de productie-eenheden die aanzienlijke netgebruikers zijn,
- van de installaties van het distributienet die aangesloten zijn op het transmissiesysteem en van de distributienetten,
- van de installaties van het plaatselijk transmissienet die aangesloten zijn op het transmissienet en van de plaatselijke transmissienetten,
- van de verbruikersinstallaties die aangesloten zijn op het plaatselijk transmissienet en
- van de verbruikerseenheden aangesloten op de distributienetten of de plaatselijke transmissienetten en die betrokken zijn bij de vraagsturing voor de netbeheerder met de technische vereisten die hun zijn opgelegd voor die installaties op grond van de netcodes RFG of DCC, komt de transmissienetbeheerder met de beheerder van het distributienet of van het plaatselijk transmissiesysteem de modaliteiten voor de gezamenlijke uitoefening van de conformiteitscontrole bepaald in artikel 35 van de Europese netcode DCC overeen in een samenwerkingsovereenkomst;

Onderafdeling VIII.II.5.1 - Aanvullende technische voorschriften op het vlak van reactief vermogen

Art. 345.

Conform artikel 15.1 (b) en (c) van de Europese netcode DCC, moeten de distributienetten en de plaatselijke transmissienetten aangesloten op een transmissienet, in hun neten over de nodige capaciteiten om in staat te zijn het functioneringspunt van hun verbindingspunt(en) in stationaire toestand te houden binnen een bereik van reactief vermogen dat gespecificeerd is op voorstel van de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van de relevante transmissienetbeheerder voor de regelzone, volgens volgende voorwaarden:

- het effectieve bereik van reactief vermogen voor de absorptie van reactief vermogen bedraagt niet meer dan 33 % van het maximaal actief vermogen in opname of maximaal actief vermogen in injectie, waarbij de hoogste van de twee waarden in aanmerking wordt genomen, voor de absorptie van reactief vermogen (verbruik), indien de spanning op het verbindingspunt gelijk is aan of hoger dan 30 kV:
- het effectieve bereik van reactief vermogen voor de absorptie van reactief vermogen bedraagt niet meer dan 21 % van het maximaal actief vermogen in opname of van het maximaal actief vermogen in injectie, waarbij de hoogste van beide waarden in aanmerking wordt genomen, voor de absorptie van reactief vermogen (verbruik), indien de spanning op het verbindingspunt lager is dan 30 kV
- het effectieve bereik van reactief vermogen voor de levering van reactief vermogen ligt niet hoger dan 15 % van het maximaal actief vermogen in opname of van het maximaal actief vermogen maximale in injectie, waarbij de hoogste van beide waarden in aanmerking wordt genomen, voor de levering van reactief vermogen (productie), met dien verstande dat het maximaal actief vermogen in opname of het maximaal actief vermogen in injectie gelijk is aan de minimale actieve uitwisselingscapaciteit beschikbaar op het verbindingspunt, rekening houdend met de niet-beschikbaarheden op die elementen van het net (N-1) indien de spanning op het verbindingspunt lager is dan 30kV en gelijk aan het beschikbaar gesteld vermogen, indien de spanning op het verbindingspunt gelijk is of hoger dan 30kV. De minimale actieve uitwisselingscapaciteit beschikbaar op het verbindingspunt en het beschikbaar gesteld vermogen worden beide opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. Deze capaciteiten dienen door de distributienetbeheerder en/of de beheerder van het lokaal transmissienet aangetoond te worden bij de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van

relevante transmissienetbeheerder voor de regelzone, voor een beperkt aantal voorafbepaalde referentiescenario's die beschreven zijn in de samenwerkingsovereenkomst.

Er kunnen andere limieten worden bepaald voor een specifiek verbindingspunt of een geheel van verbindingpunten op basis van een gezamenlijke analyse tussen de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van relevant transmissienetbeheerder voor de regelzone en een beheerder van het distributienet en/of beheerder van het plaatselijk transmissienet, conform artikel. 15. 1 (c) van de Europese netcode DCC.

Bovendien, wanneer het gebruik van de beschikbare middelen (met inbegrip van de middelen voor regeling van productie-eenheden aangesloten respectievelijk op hun distributienet en/of hun plaatselijk transmissienet) niet volstaat ter naleving van bovenstaand bereik van reactief vermogen en een investering nodig blijkt, wordt een gezamenlijke analyse gevoerd door de transmissienetbeheerder t in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder voor de regelzone en een beheerder van het distributienet en/of beheerder van het plaatselijk transmissienet om de oplossing te bepalen die het best beantwoordt met name aan de technische beperkingen en die optimaal is op economisch vlak, ook wel het globaal technisch-economisch optimum genoemd. De praktische modaliteiten voor implementering ervan worden bepaald in de samenwerkingsovereenkomst.

Art. 346 In toepassing van artikel 15.2 van de Europese netcode DCC, moeten de distributienetten en plaatselijke transmissienetten aangesloten op een transmissienet op het verbindingspunt die capaciteit hebben om geen reactief vermogen (productie) te leveren (met referentiespanning 1 pu) voor een actief vermogen lager dan 25 % van het maximale actief vermogen in opname of het maximale actief vermogen in injectie, met dien verstande dat het geïnstalleerde maximale actief vermogen in opname of het maximale actief vermogen en injectie gelijk is aan de minimale uitwisselingscapaciteit die beschikbaar is op het verbindingspunt, rekening houdend met de niet-beschikbaarheden op de elementen van het net (N-1) indien de spanning op het verbindingspunt lager is dan 30kV en gelijk aan het beschikbaar gesteld vermogen indien de spanning op het verbindingspunt gelijk is of hoger dan 30kV. De minimale actieve uitwisselingscapaciteit beschikbaar op het verbindingspunt en het beschikbaar gesteld vermogen worden beide opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.

Wanneer het gebruik van de beschikbare middelen (met inbegrip van de middelen voor regeling van productie-eenheden aangesloten respectievelijk op hun distributienet en/of hun plaatselijk transmissienet) niet volstaat ten aanzien van bovenstaand bereik van reactief vermogen en een investering nodig blijkt, wordt een gezamenlijke analyse gevoerd door de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder voor de regelzone en een beheerder van het distributienet en/of beheerder van het plaatselijk transmissienet in overeenstemming met artikel 15.2 van de netcode DCC. Deze gezamenlijke studie heeft tot doel :

- te verifiëren of voormelde specifieke vereiste verantwoord is voor elk individueel verbindingspunt of enkel voor een geheel van verbindingpunten
- te garanderen dat voormelde specifieke vereiste gerespecteerd wordt door elk individueel verbindingspunt of door een bepaald geheel van verbindingpunten
- te garanderen dat indien een investering dient gemaakt te worden, deze overeenstemt met de oplossing die het best beantwoordt aan de technische beperkingen en die optimaal is op economisch vlak, ook wel het globaal technisch-economisch optimum genoemd, waarvan de praktische modaliteiten voor implementering worden bepaald in de samenwerkingsovereenkomst.

Onderafdeling VIII.II.5.2. - Aanvullende technische voorschriften op het vlak van frequentie

In toepassing van artikel 12.2 van de Europese netcode DCC. Wanneer de transmissienetbeheerder in zijn hoedanigheid van relevante transmissienetbeheerder met de beheerders van distributienet en de beheerders van lokale transmissie aangesloten op transmissienet grotere frequentiebereiken en langere minimale functioneringsduren overeenkomt dan wat bepaald in artikel 76 van dit besluit, nemen zij de behoeften van het elektriciteitssysteem (transmissienet) en hun technisch haalbare frequentiebereik en hun vermogen langer verbonden te blijven dan wat is bepaald in artikel 76 in aanmerking.

Onderafdeling VIII.II.5.3. - Modaliteiten en regelingen van automatische afsluiting

Art. 348

In toepassing van artikel 13.6 van de netcode DCC worden de modaliteiten en regeling voor de automatische afsluiting van een installatie van het distributienet die is aangesloten op het transmissienet, een distributienet, een installatie van het plaatselijk transmissienet die is aangesloten op het transmissienet en een plaatselijk transmissienet, overeengekomen in een samenwerkingsovereenkomst.

Onderafdeling VIII.II.5.4. - Aanvullende technische voorschriften betreffende de spanning op het verbindingspunt

Art. 349.

Conform artikel 13.7 van de Europese netcode DCC, zijn de spanningsbereiken op de verbindingpunten en de duur tijdens dewelke de installatie van het distributienet die is aangesloten op het transmissienet, het distributienet, de installatie van het plaatselijk transmissienet dat is aangesloten op het transmissienet en het plaatselijk transmissienet in staat moeten zijn om verbonden te blijven de volgende:

Spanningsbereik	Duur
0,90 pu – 1,118 pu	Onbeperkt

Deze spanningsbereiken zijn van toepassing op de volgende spanningsniveaus:

- 6 kV
- 10 kV
- 11 kV
- 12 kV
- 15 kV
- 26 kV
- 30 kV
- 36 kV
- 70 kV

De hoogste waarde vervangt niet de weerstandscapaciteit aan de spanning van het materieel dat wordt vereist door Bijlage 1 van dit besluit.

Onderafdeling VIII.II.5.5. - Aanvullende technische voorschriften op het vlak van kortsluiting

Art. 350. De aanvullende technische voorschriften op het vlak van kortsluiting zijn bepaald in artikel 78 van dit besluit.

Onderafdeling VIII.II.5.6. - Aanvullende technische voorschriften bij automatische afsluiting bij lage spanning

Art. 351. Conform artikel 19.1 van de netcode DCC zijn de criteria voor automatische afsluiting, zoals beschreven in de samenwerkingsovereenkomst, in overeenstemming met het behermingsplan, gebaseerd op een combinatie van een waarde van laagspanning en een snelheid van frequentieschommeling;

Onderafdeling VIII.II.5.7. - Aanvullende technische voorschriften bij blokkering van trappenschakelaars voor transformatoren

Art. 352. Conform artikel 19.3 van de Europese netcode DCC, is de transformator voor transformatie van de netspanning tussen het transmissienet en het distributienet, respectievelijk het plaatselijk transmissienet uitgerust met een blokkering van de trappenschakelaar

Onderafdeling VIII.II.5.8 - Aanvullende technische voorschriften bij herinschakeling van distributienetten en lokale transmissienetten

Art. 353. Conform artikel 19.4 van de Europese netcode DCC, en onverminderd artikel 81 van dit besluit, voldoen alle distributienetten en lokale transmissienetten aangesloten op een transmissienet aan de volgende vereisten wat betreft hun afsluiting en herinschakeling:

- a) in zijn hoedanigheid van de relevante transmissienetbeheerder voor de regelzone specificeert de transmissienetbeheerder in de samenwerkingsovereenkomst de voorwaarden waaronder het een distributienet en een plaatselijk transmissienet aangesloten op een transmissienet is toegestaan om opnieuw op het transmissienet in te schakelen na een afsluiting en waaronder de systemen voor automatische herinschakeling kunnen worden toegestaan;
- b) een installatie van een distributienet en een installatie van een plaatselijk transmissienet aangesloten op een transmissienet moeten van op afstand kunnen worden afgesloten van het transmissienet wanneer de relevante transmissienetbeheerder daarin voorziet in de samenwerkingsovereenkomst, in zijn hoedanigheid van transmissienetbeheerder bevoegd voor de regelzone. In dat geval moet de afsluiting effectief zijn binnen 10 minuten, tenzij een andere termijn is bepaald bij het ontwerp van een bijzondere verbinding.

HOOFDSTUK VIII.III. - Toegang tot het net.

Afdeling VIII.III.1. - Ondersteunende diensten en beschermingsplan

Art. 354. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet leggen in de samenwerkingsovereenkomst de modaliteiten vast voor de wisselwerking tussen verschillende ondersteunende diensten en specifiek voor wat betreft de beschermingsscenario's en scenario's van belastingsonderbreking.

Afdeling VIII.III.2 - Werken en onderhoud van de netten.

Art. 355. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet bepalen volgens de modaliteiten die in de samenwerkingsovereenkomst zijn vastgelegd de planning en modaliteiten van de werken en het onderhoud van hun respectieve netten om de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van hun netten te blijven waarborgen.

Afdeling VIII.III.3 - Productie-eenheden verbonden aan de distributienetten.

Art. 356. § 1. Wanneer het wenselijk lijkt, bepalen de transmissienetbeheerder en de betrokken beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet in de samenwerkingsovereenkomst de specifieke modaliteiten om productie-eenheden in te schakelen verbonden aan de distributienetten.

§ 2. Deze modaliteiten kunnen onder meer betrekking hebben op de coördinatie van de inschakeling van de productie-eenheden verbonden aan de netten, het beheer van de congesties en de voorrang te geven aan de productie-eenheden die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en warmtekraftkoppeling.

HOOFDSTUK VIII.IV. – Betrekkingen in het kader van het beheer van de energiemarkt en de facturatie

Art. 357. Wanneer de transmissienetbeheerder kennis geeft van de opschorting van het statuut van evenwichtsverantwoordelijke of van de ontbinding van de overeenkomst van evenwichtsverantwoordelijke overeenkomstig de modaliteiten bepaald in art. 229 tot 238 van dit besluit, deelt de netbeheerder dit onmiddellijk mee aan de betrokken netbeheerder of netbeheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet, die alle nodige maatregelen nemen om de betrokken toegangshouders op de hoogte te brengen.

Art. 358. § 1. De transmissienetbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet komen in de samenwerkingsovereenkomst de bepalingen en de uitwisselingsmodaliteiten van metingen en tellingen overeen.

§ 2. De transmissienetbeheerder pleegt met de beheerders van het distributienet en het plaatselijk transmissienet overleg om de gegevens betreffende uitgewisselde energie per kwartuur van iedere evenwichtsverantwoordelijke, en in voorkomend geval van die laatste netbeheerders en van elke aanbieder van balanceringsdiensten, te ontvangen om onder meer het onevenwicht van iedere evenwichtsverantwoordelijke in de regelzone af te rekenen conform het tarief bepaald overeenkomstig artikel 12 van de wet van 29 april 1999 en haar uitvoeringsbesluiten en, in voorkomend geval, de afrekeningen mogelijk te maken met betrekking tot de energieoverdracht, rekening houdend met de regels die de commissie hiervoor heeft bepaald.

Art. 359. Om zo goed mogelijk, onder meer, de elektriciteitsstromen, de verliezen en de spanningskwaliteit te kunnen beoordelen, worden bidirectionele meetuitrustingen en kwaliteitsopname-uitrustingen geïnstalleerd in samenspraak met de betrokken beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet. De praktische modaliteiten worden overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomst.

TITEL IX. – Regels van toepassing op de gesloten industriële nettenCDS en op hun relaties met de transmissienetbeheerder

Comment [WG56]: Wording dient te worden aangepast, rekening houdend met conceptuele splitsing tussen nettoegang en markttoegang + dubbele gelaagdheid toegangsbegrip op een CDS.

HOOFDSTUK IX.I. - Algemene regels en relaties tussen de transmissienetbeheerder en de beheerders van gesloten industriële netten en gesloten distributienettenCDS, aangesloten op het transmissienet

Art. 360. Onderhavige Titel IX heeft betrekking op de gesloten industriële netten en gesloten distributienetten, aangesloten of aan te sluiten op het transmissienet. Bepaalde regels zijn eveneens van toepassing op de relatie tussen de beheerder van een gesloten industrieel net en de beheerder van een op dat gesloten industrieel net aangesloten gesloten distributienet.

Om recht te hebben op aansluiting op en toegang tot het transmissienet leven de CDS beheerders ~~van gesloten industriële netten en de beheerders van gesloten distributienetten~~ de bepalingen van deze Titel na, zonder dat dit afbreuk doet aan de toepassing van de bepalingen van de andere Titels en van hun hoedanigheid als transmissienetgebruiker, voor zover deze ~~regels-bepalingen~~ niet onverenigbaar zijn met deze van de huidige Titel (in welk geval de bepalingen van deze Titel ~~primeren~~).

Deze Titel geldt voor de beheerder van het ~~spoor~~tractienet ~~spoor~~ en voor zijn volledige ~~spoor~~tractienet ~~spoor~~, behoudens andersluidende of strijdige bepalingen die voortvloeien uit de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur.

Art. 361. De CDS beheerders ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ staan in voor het volledig autonome beheer van hun netten, ~~respectievelijk industriële elektriciteitsnet of gesloten distributienet~~, alsook voor de aansluiting en toegang van de achterliggende netgebruikers die aangesloten zijn op hun CDS ~~zijn gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet~~, ter uitvoering van de rollen, verantwoordelijkheden en verplichtingen die ~~hem~~ verleend zijn door de wet van 29 april 1999 en de Europese netcodes, in het bijzonder om ~~met~~ de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van hun ~~netten~~-CDS te verzekeren. De transmissienetbeheerder draagt niet bij tot het operationele beheer van het ~~gesloten industrieel net, respectievelijk het gesloten distributienet~~CDS en heeft op dat vlak ook geen enkele verantwoordelijkheid, met ~~eventuele~~ uitzondering van de verplichtingen die ~~zouden~~ voortvloeien uit relaties die hij zou hebben met de achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk het gesloten distributienet~~ vermeld onder artikel 363 van deze Titel.

Art. 362. § 1. De CDS beheerders ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ beschikken over een aansluitingsovereenkomst en een toegangscontract met de transmissienetbeheerder, volgens artikelen 171 en 194 van dit besluit, om de operationele regels vast te leggen met betrekking tot ~~zijn hun~~ aansluitingspunt(en) op en ~~zijn hun~~ toegangspunt(en) tot het transmissienet.

§ 2. De operationele mechanismen ~~die via dewelke~~ de deelname aan de elektriciteitsmarkt door de achterliggende netgebruikers ~~van gesloten industriële netten wordt georganiseerd~~ en die ~~worden uitgewerkt in de contracten die~~ de rechten en verplichtingen van de CDS beheerders, ~~de achterliggende netgebruikers van gesloten industriële netten en van de transmissienetbeheerder~~ dienaangaande vastleggen, worden ~~hoofdzakelijk toegelicht-beschreven~~ in het ~~toegangscontract~~ overeenkomstig hoofdstuk 45 van deze Titel, ~~doch ook in de andere contracten waarnaar verwezen wordt in de artikelen 362 en 363 van deze Titel.~~

Comment [WG57]: De achterliggende netgebruikers hebben immers zelf ook verplichtingen (bijv. inzake SDR sluiten zij rechtstreeks een contract met Elia af)

Comment [WG58]: Niet enkel het toegangscontract tussen Elia en de CDS-beheerder is relevant, maar bijv. ook de samenwerkingsovereenkomst, de contracten rond SDR tussen achterliggende netgebruiker en Elia rechtstreeks, enz.

De CDS beheerders ~~van de gesloten industriële netten~~ worden geraadpleegd door de transmissienetbeheerder bij elke wijziging van ~~het toegangscontractde contracten~~ die betrekking heeft hebben op deze operationele mechanismen die de deelname aan elektriciteitsmarkt door de achterliggende netgebruikers ~~van gesloten industriële netten~~ organiseren.

Comment [WG59]: Waarom wordt hier expliciet verwezen naar een raadpleging van de CDS-beheerder, terwijl iedere wijziging van gereguleerde contracten zoals het toegangscontract toch per definitie het voorwerp moet uitmaken van een publieke consultatie (en niet enkel indien deze betrekking heeft op de "operationele mechanismen die de deelname aan de elektriciteitsmarkt door de achterliggende netgebruikers organiseren.")

§ 3. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ organiseert met de transmissienetbeheerder en desgevallend de achterliggende netgebruikers de nodige afspraken overeen, ~~eventueel~~ in de vorm van een overeenkomst:

1° indien nodig, een samenwerkingsovereenkomst die de respectieve rechten en verplichtingen vastlegt van de CDS beheerder, ~~de achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ en van de transmissienetbeheerder, naar aanleiding van de gegevensuitwisselingen voor de deelname aan de markt door de achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~ in het kader van ondersteunende diensten, of de strategische reserve die geregeld is door de wet van 29 april 1999;

2° de overeenkomsten met betrekking tot de coördinatie van maatregelen die moeten worden genomen bij incidenten, noodsituaties of operationele problemen, overeenkomstig de onderafdelingen VI.III.I.III en VI.III.I.IV, alsook hoofdstuk VI.IV van dit besluit ofwel de bepalingen van de wetgeving die van toepassing is;

3° zonder afbreuk te doen aan de bepalingen die voortvloeien uit de Europese netcode SOGL met betrekking tot gegevensuitwisselingen, de frequentie, de vorm en de inhoud van de planningsgegevens die door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ moeten overgemaakt worden aan de transmissienetbeheerder, met uitzondering van deze die voorzien zijn onder Titel II van dit besluit, om zijn verplichtingen te kunnen naleven tot het opstellen van een ontwikkelingsplan in overeenstemming met artikel 13 van de wet van 29 april 1999.

Art. 363. De transmissienetbeheerder heeft geen enkele contractuele en/of operationele relatie met de achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net of de gebruikers van het gesloten distributienet~~, behalve ~~eventueel~~,

1° wanneer zij hem ondersteunende diensten of diensten voor vraagsturing leveren, of bijdragen tot de strategische reserve die geregeld is door de wet van 29 april 1999; en/of

2° overeenkomstig bepaalde operationele verplichtingen die voortvloeien uit de Europese netcode SOGL die verband houden met de aard van de installaties van ~~de achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net of van de gebruikers van het gesloten distributienet~~, in overeenstemming met hoofdstuk II van Titel VI van dit besluit; en/of

3° overeenkomstig artikel 5.4 van de Europese netcode RfG, als de transmissienetbeheerder specifieke gegevens vraagt aan de eigenaars van elektriciteitsproductie-eenheden binnen het ~~gesloten industrieel net of binnen het gesloten distributienet~~CDS; overeenkomstig artikelen 48 tot 51 van de Europese netcode SOGL, voor het meedelen van gegevens met betrekking tot elektriciteitsproductie-eenheden binnen het ~~CDSgesloten industrieel net of binnen het gesloten distributienet~~; en overeenkomstig artikel 53 van de Europese netcode SOGL, voor het meedelen van gegevens over de verbruiksinstallaties binnen het ~~CDSgesloten industrieel net of binnen beheerder van het gesloten distributienet~~ die verband houden met vraagsturing.

HOOFDSTUK IX.II. – Regels inzake het aansluiten van de achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net en van het gesloten distributienet

Art. 364. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ legt het volgende vast, waarbij de toepasselijke bepalingen van de Europese netcodes RfG en DCC in acht worden genomen:

1° de behandelingsprocedure voor een aanvraag tot aansluiting op het ~~CDSgesloten industrieel net~~, of tot wijziging van die aansluiting, die rekening houdt met de regels voor aansluiting op het transmissienet en past binnen de criteria voor een ~~CDSgesloten industrieel net~~ die bepaald zijn door de wet van 29 april 1999;

2° de operationele, technische en commerciële modaliteiten van aansluiting op het ~~CDSgesloten industrieel net~~, die vermeld zijn in het aansluitingscontract dat moet gesloten worden met elke ~~achterliggende net~~gebruiker van zijn ~~CDSgesloten industrieel net~~;

3° de minimale technische vereisten voor het ontwerp en de werking van de installaties die aangesloten worden op het ~~CDSgesloten industrieel net~~, de maximale vermogens die ter beschikking worden gesteld van die aansluiting en de bijzonderheden van de geleverde stroom;

4° de behandelingsprocedure voor eventuele klachten van ~~achterliggende net~~gebruikers van zijn ~~CDSgesloten industrieel net~~ met betrekking tot hun aansluiting op het ~~CDSgesloten industrieel net~~;

5° de voorwaarden voor opschorting of beëindiging van een aansluiting op het ~~CDSgesloten industrieel net~~ wegens het niet naleven van de contractuele verbintenissen van de ~~achterliggende net~~gebruiker van het ~~CDSgesloten industrieel net~~ en/of om de veiligheid van het ~~CDSgesloten industrieel net~~ te verzekeren.

Art. 365. Het sluiten van het aansluitingscontract met de ~~achterliggende net~~gebruikers van zijn ~~CDSgesloten industrieel net~~ belet de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ niet om, wegens veiligheids-, betrouwbaarheids- en efficiëntieredenen en door middel van een gemotiveerde kennisgeving, een herziening uit te voeren van de minimale technische vereisten en van de vastgestelde functionaliteiten voor het plan ter bescherming van de aansluiting.

Art. 366. Alle aansluitingen op het ~~CDSgesloten industrieel net~~ moeten voldoen aan de wettelijke, reglementaire en technische bepalingen die gelden voor elektrische installaties op het vlak van de veiligheid van goederen en personen. In het bijzonder moet elke persoon die ingrepen op het ~~CDSgesloten industrieel net~~ uitvoert, ~~de relevante bepalingen van~~ het ARAB en AREI en normen NBN 50110-1 et NBN 50110-2 toepassen.

Art. 367. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net alsook de beheerder van het gesloten distributienet~~ moet erop toezien dat elke ~~achterliggende net~~gebruiker van zijn ~~CDSgesloten industrieel net~~, ~~respectievelijk elke gebruiker van zijn gesloten distributienet~~, met inbegrip van de CDS beheerder ~~gesloten distributienetbeheerder~~ zelf indien van toepassing, de technische voorschriften naleeft, zowel ~~de algemene technische voorschriften die vastgelegd zijn in de Europese netwerkcodes RfG en DCC, alsook de specifieke aanvullende technische voorschriften die hij vastlegt overeenkomstig deze netcodes volgens Titel III van dit besluit en zijn aansluitingscontract.~~ Bij dit alles moeten de bijkomende voorschriften nageleefd worden die hem door de transmissienetbeheerder opgelegd worden in hoofdstuk III.II.5 van Titel III van dit besluit.

Comment [WG60]: Er moet verduidelijkt worden wat onder "algemene technische voorschriften" en "specifieke aanvullende technische voorschriften" moet worden begrepen, zoniet zou dit letterlijk alles kunnen zijn, wat niet aanvaardbaar is.

~~Eventueel zien de CDS beheerder van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ ziet erop toe dat de verplichtingen die voortvloeien uit zijn aansluitingscontract met de transmissienetbeheerder worden overgebracht op de **achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net**, met inbegrip van **de CDS een gesloten distributienetbeheerder of van het gesloten industrieel net** zelf indien van toepassing, **respectievelijk de gebruikers van het gesloten distributienet**.

Hetzelfde doorzetten van de verplichtingen naar het niveau van de achterliggende netgebruiker geldt voor de **algemene technische voorschriften** die bepaald zijn door de transmissienetbeheerder voor productie-eenheden of verbruiksinstallaties die zich in de regelzone bevinden. In dit geval kan de transmissienetbeheerder een beroep doen op zijn toegangsrecht tot de installaties van de CDS beheerder **van het gesloten industrieel net** en van de **achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net**, overeenkomstig artikel 12 van dit besluit.

Comment [WG61]: Er moet verduidelijkt worden wat onder "algemene technische voorschriften" wordt begrepen, zoniet zou dit letterlijk alles kunnen zijn, want niet aanvaardbaar is.

Comment [WG62]: Artikel 12 van dit besluit heeft momenteel geen betrekking op installaties van de achterliggende netgebruiker, behoudens indien deze als "marktspeeler" zou worden beschouwd.

HOOFDSTUK IX.III. - Regels voor de toegang van de achterliggende netgebruikers tot het CDS van een gesloten industrieel net of van een gesloten distributienet tot dat gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet

Art. 368. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, alsmede de beheerder van het gesloten distributienet voor zover er op het gesloten distributienet een elektriciteitsproductie eenheid of een power park modules type B, C of D of asynchrone opslag type B, C of D is aangesloten~~, is verantwoordelijk voor:

- 1° de behandelingsprocedure voor een aanvraag tot toegang tot het **gesloten industrieel net en in voorkomend geval het gesloten distributienet**CDS, of tot wijziging van die toegang, alsook de voorwaarden om deze aanvraag uit te voeren;
- 2° de operationele, en commerciële modaliteiten van de toegang tot het **CDS gesloten industrieel net en in voorkomend geval tot het gesloten distributienet**, die vermeld zijn in het toegangscontract dat moet gesloten worden met elke **achterliggende netgebruiker van zijn CDS gesloten industrieel net, respectievelijk zijn gesloten distributienet**;
- 3° de behandelingsprocedure voor eventuele klachten van **achterliggende netgebruikers van zijn CDS gesloten industrieel en in voorkomend geval zijn gesloten distributienet** met betrekking tot hun toegang tot het **CDS gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet**;
- 4° de voorwaarden voor opschorting en/of beëindiging van een toegang tot het **CDS gesloten industrieel net en in voorkomend geval het gesloten distributienet** wegens het niet naleven van de verplichtingen krachtens dit besluit of de toepasselijke wetgeving of van de contractuele verbintenissen van de **achterliggende netgebruiker van het CDS gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet** en/of om de veiligheid van het **CDS gesloten industrieel net en in voorkomend geval het gesloten distributienet** te verzekeren.

Art. 369. §1. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, alsmede de beheerder van het gesloten distributienet voor zover er op het gesloten distributienet een elektriciteitsproductie eenheid of een power park modules type B, C of D of asynchrone opslag type B, C of D is aangesloten~~, is verantwoordelijk voor het opzetten van en bijhouden van een register met alle nuttige informatie over de **achterliggende toegangspunten tot zijn CDS gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet**, voor het beheer van **hun de toegang van de achterliggende netgebruikers tot zijn CDS gesloten industrieel net**.

§ 2. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ is verantwoordelijk voor de uitwisseling van gegevens onder § 1 met de transmissienetbeheerder, zoals beschreven onder artikel 367.

Art. 370. Elke ~~achterliggende net~~gebruiker van het ~~CDSgesloten industrieel net~~ heeft slechts toegang tot het ~~CDSgesloten industrieel net~~ nadat hij zijn toegangscontract en aansluitingscontract gesloten heeft met de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net. Hetzelfde geldt voor de toegang tot een gesloten distributienet voor een elektriciteitsproductie eenheid, een power park modules type B, C of D of asynchrone opslag type B, C of D.~~

Deze toegang wordt binnen een redelijke termijn verleend door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en in voorkomend geval de beheerder van het gesloten distributienet~~, waarbij de procedure nageleefd wordt die vermeld wordt in artikel 368, 1° van deze Titel.

Art. 371. Indien de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en in voorkomend geval de beheerder van het gesloten distributienet~~ interventies verwacht op zijn CDSnet, die de toegang onderbreken van de ~~achterliggende net~~gebruikers van zijn ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet~~ tot een of meerdere ~~achterliggende~~ toegangspunten, dan brengt hij hen daar vooraf van op de hoogte, met vermelding van het moment en de duur van deze onderbreking van de toegang. Indien er een niet-geplande onderbreking van de toegang is, dan brengt de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en in voorkomend geval van het gesloten distributienet~~ de ~~achterliggende net~~gebruikers van zijn ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet~~ zo snel mogelijk op de hoogte van de oorzaak en de geschatte duur van deze onderbreking.

HOOFDSTUK IX.IV. - Regels voor de deelname aan de elektriciteitsmarkt door de achterliggende netgebruikers van gesloten industriële netten en een CDS en voor het evenwicht voor de evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn in de gesloten industrieel net of de gesloten distributienet het CDS

Afdeling IX.IV.1. – Aanwijzing van een leverancier en van de overeenkomstige evenwichtsverantwoordelijke

Art. 372. § 1. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ zijn verantwoordelijk voor het opzetten van en bijhouden van een register met alle nuttige informatie met betrekking tot:

1° de uitwisseling van gegevens voor de deelname aan de markt, met name om ~~het daadwerkelijke keuzerecht de vrije leverancierskeuze~~ van de ~~achterliggende net~~gebruikers van het ~~CDS gesloten industrieel net en de gebruikers van het gesloten distributienet~~ mogelijk te maken, ~~naar met~~ de leveranciers die aangewezen en actief zijn binnen respectievelijk het ~~CDSgesloten industrieel net en het gesloten distributienet~~, alsook de evenwichtsverantwoordelijken; en

2° de uitwisseling van gegevens, als bedoeld in artikelen 380 § 1, 381 et 382 van deze Titel, met de transmissienetbeheerder; en

3° het leveren van ondersteunende diensten of het leveren van strategische reserve geregeld door de wet van 29 april 1999, ~~eventueel via derden.~~

§ 2. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ moeten ook, indien door ~~de een achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of de gebruiker van het gesloten distributienet~~ gevraagd, een leveringspunt onderscheiden binnen de elektrische installaties van de ~~achterliggende net~~gebruiker ~~van zijn gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, om daar de levering van diensten aan de ~~transmissienetbeheerder of aan derden te isoleren.~~

Als een deel van die afnames en/of injecties van actief vermogen gebruikt wordt voor het leveren van ondersteunende diensten of een levering van strategische reserve, dan moet de ~~achterliggende~~

Comment [WG63]: Wie wordt hiermee bedoeld?

netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~ de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet~~ en de transmissienetbeheerder vooraf en tijdig op de hoogte brengen van die vraag.

Art. 373. § 1. Elke ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of van het gesloten distributienet~~ kan zijn ~~vrije leverancierskeuzekeuzerecht~~ uitoefenen door de leverancier van zijn keuze aan te wijzen bij de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk gesloten distributienet~~, volgens de procedure die de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of de beheerder van het gesloten distributienet~~ voorziet. De ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~ bezorgt de benodigde informatie met betrekking tot de door hem gekozen ~~marktspelerspartijen~~ tijdig aan de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of/en aan de beheerder van het gesloten distributienet~~.

Comment [WG64]: Te verduidelijken wie hier allemaal onder valt (leverancier, BRP, ?)

Comment [WG65]: Die dan op zijn/haart beurt Elia informeert?

§ 2. Deze aanwijzing start in het register van de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk het register van de beheerder van het gesloten distributienet~~ vanaf 00.00 u. lokale tijd op de begindag van de aanwijzing. Hetzelfde geldt voor alle wijzigingen of de beëindiging van de aanwijzing, alsook voor de aanwijzing en alle wijzigingen of beëindiging van de aanwijzing van de overeenkomstige evenwichtsverantwoordelijke(n), die aangewezen zijn overeenkomstig het volgende artikel van deze titel. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ bevestigt de effectiviteit van de aanwijzing aan de ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~.

Comment [WG66]: Hier ontbreekt een beschrijving van de rol van Elia, alvorens een leverancier en BRP daadwerkelijk actief kan worden op een CDS (bijv. verplichte afsluiting BRP-contract, enz.).

§ 3. Voordat een ~~achterliggende netgebruiker van een gesloten industrieel net of een gebruiker van een gesloten distributienet~~ zijn ~~leverancierskeuze~~ recht kan uitoefenen, moeten ~~de beheerder van het gesloten industrieel net of de beheerder van het gesloten distributienet~~ de operationele mechanismen in werking zijn gesteld ~~hebben~~ die ~~het keuzerecht~~ de leverancierskeuze mogelijk maken en die beschreven worden in artikelen 362 § 2 en 375 van deze Titel.

Comment [WG67]: Het in werking stellen van de operationele mechanismen is geen taak die uitsluitend toekomt aan de CDS-beheerder, maar is een gezamenlijke opdracht van CDS-beheerder, Elia en de achterliggende netgebruikers,

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ moeten, wanneer een ~~achterliggende netgebruiker van zijn gesloten industrieel net, respectievelijk zijn gesloten distributienet~~ zijn ~~leverancierskeuze~~ recht uitoefent ~~gebruikt~~ of diensten levert in de zin van 362 § 3 van deze Titel, zijn eigen toegangshouder worden voor zijn toegangspunt(en) bij het transmissienet, in afwijking van artikel 195 van dit besluit.

Art. 374. § 1. Na de keuze van een leverancier wordt de afname en/of injectie van actief vermogen van de ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net en van de gebruiker van het gesloten distributienet~~ toegewezen aan de door de ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~ aangewezen ~~balanceringsverantwoordelijke~~ evenwichtsverantwoordelijke(n).

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ stellen de ~~achterliggende netgebruikers van het CDS gesloten industrieel net, respectievelijk van het gesloten distributienet~~ en hun leveranciers de procedure ter beschikking die zij zullen gebruiken voor de effectieve aanwijzing, door de ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten industrieel net, respectievelijk van het gesloten distributienet~~, van deze evenwichtsverantwoordelijke(n).

§ 2. ~~De transmissienetbeheerder ziet erop toe dat~~ ~~Deze~~ evenwichtsverantwoordelijke(n) ~~wordt/worden~~ ingeschreven zijn in het register van evenwichtsverantwoordelijken overeenkomstig artikelen 229 en volgende van dit besluit.

Zoals aangegeven in artikel 210 § 3 van dit besluit, kan de opvolging van de afname en/of injectie van actief vermogen uitgevoerd worden door meerdere evenwichtsverantwoordelijken die instaan voor het verzekeren van de opvolging van de afname en injectie van de ~~achterliggende netgebruikers van het betrokken CDS gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~.

Art. 375. Elke CDS beheerder van een ~~gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~CDS dat aangesloten is op het transmissienet of het lokaal transmissienet, wijst de evenwichtsverantwoordelijke aan die verantwoordelijk zal zijn voor de niet-toegewezen energie in zijn CDS~~gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~, bij de beheerder van het net waarop zijn CDS aangesloten is ~~bij de netbeheerder bij wie hij aangesloten is~~, volgens de procedure die beschreven is in zijn toegangscontract ~~overeenkomstig artikel 375 § 2~~. In deze procedure wordt rekening gehouden met artikelen 210 en volgende van dit besluit.

Art. 375bis. § 1. De ~~transmissienetbeheerderbeheerder van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ werken ~~eventueel~~ in samenwerking met de ~~transmissienetbeheerder~~CDS beheerder, de operationele mechanismen uit die het mogelijk maken:
 1° voor de achterliggende netgebruikers ~~van zijn gesloten industrieel net of zijn gesloten distributienet~~ om hun leverancierskeuze~~recht~~ uit te oefenen ~~bij een leverancier naar hun keuze~~; en
 2° voor de evenwichtsverantwoordelijken die verantwoordelijk zijn voor de afname en injectie van de achterliggende netgebruikers van het CDS~~gesloten industrieel net of van het gesloten distributienet~~ om de opvolging te verzekeren van die achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, zodra minstens één van hen zijn keuzerecht leverancierskeuze uitoefent; en
 3° voor de achterliggende netgebruikers ~~van zijn gesloten industrieel net~~ om ~~ondersteunende diensten en diensten voor vraagsturing aan te bieden of deel te nemen aan de strategische reserve die geregeld wordt door de wet van 29 april 1999.~~

§ 2. Zoals aangegeven in artikel 362 van deze Titel, worden de operationele mechanismen die vermeld worden in § 1 ~~hoofdzakelijk~~ beschreven in het toegangscontract ~~dat de CDS beheerder van het gesloten industrieel net of de beheerder van het gesloten distributienet met de transmissienetbeheerder sluit, doch ook in de andere contracten waarnaar verwezen wordt in de artikelen 362 en 363 van deze Titel.~~ Ze hebben minstens betrekking op:

1° het operationele toewijzingsproces voor het totaal van de door ~~het gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~CDS afgenomen of geïnjecteerde energie op het net; en
 2° de aanwijzing door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of de beheerder van het gesloten distributienet~~ van de evenwichtsverantwoordelijke die verantwoordelijk is voor de niet-toegewezen energie in het CDS~~gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~; en
 3° de regels met betrekking tot de gegevensuitwisseling tussen de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk van het gesloten distributienet~~ en de transmissienetbeheerder; en
 4° ~~de overdracht~~ het doorzetten door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of door de beheerder van het gesloten distributienet~~ van de verplichtingen die voortvloeien uit zijn aansluitingscontract met de transmissienetbeheerder ~~aan~~ naar de achterliggende netgebruikers van het CDS~~gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~.

Art. 376. Indien een achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net of een gebruiker van het gesloten distributienet~~, nadat hij zijn leverancierskeuze~~recht~~ heeft uitgeoefend, om welke reden ook niet meer beschikt over een evenwichtsverantwoordelijke die instaat voor de opvolging van zijn afname en/of injectie van actief vermogen, wordt deze afname en/of injectie van actief van vermogen toegewezen aan de evenwichtsverantwoordelijke die door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of door de beheerder van het gesloten distributienet~~ aangewezen is om de niet-toegewezen energie in zijn CDS ~~gesloten industrieel net of gesloten distributienet~~ over te nemen bij de transmissienetbeheerder, overeenkomstig artikel 375 § 2 van deze Titel.

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ kunnen in hun ~~zijn~~ toegangscontract met de achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de gebruiker van het gesloten distributienet~~ voorwaarden en/of een

Comment [WG68]: De tekst focus zich enkel op de verantwoordelijkheid van de CDS-beheerder om deze leverancierskeuze mogelijk te maken voor de achterliggende netgebruikers, terwijl in de realiteit ook Elia en de achterliggende netgebruikers zelf eigen verantwoordelijkheden en taken hebben! Meer zelfs, de uitwerking van de operationele mechanismen gebeurt in realiteit vooral in de gereguleerde Elia-contracten, dus op initiatief van Elia en niet op initiatief van de CDS-beheerder (zie ook art. 362)!

Comment [WG69]: Zie onze opmerking en tekstaanpassingen in art. 362

maximumduur voorzien voor deze overname van de energieafname door de evenwichtsverantwoordelijke die verantwoordelijk is voor de niet-toegewezen energie in het ~~CDSgesloten industrieel net en/of het gesloten distributienet~~, voordat deze toegang opgeschort en/of beëindigd wordt.

Art. 377. De ~~CDS beheerder van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet kunnen~~ op zijn ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk zijn gesloten distributienet~~ en volgens niet-discriminerende criteria eisen dat de ~~achterliggende netgebruiker van het gesloten distributienet~~, hem een dagelijks ~~evenwichtsprogramma~~-toegangsprogramma bezorgt. De ~~CDS beheerder van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet kunnen~~ ook eisen van de evenwichtsverantwoordelijken die instaan voor de opvolging van afname en/of injectie van actief vermogen van de ~~achterliggende netgebruikers van het gesloten industrieel net, respectievelijk de gebruikers van het gesloten distributienet~~ dat ze hem vooraf op de hoogte brengen van wezenlijke veranderingen in hun injectie- en/of afnameprofiel.

Art. 378. Alle nominaties met betrekking tot injecties en/of afnames vanuit/vanop een ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ dat aangesloten is op het transmissienet of op een lokaal transmissienet, ~~met inbegrip van alle beheerders van gesloten industriële netten~~, die moeten worden verricht door de evenwichtsverantwoordelijken die instaan voor de afname en injectie door ~~achterliggende netgebruikers van het gesloten industriële net of/en van het gesloten distributienet~~, gebeuren bij de transmissienetbeheerder volgens de regels van artikelen 216 en volgende van dit besluit. De mate van granulariteit die nodig is voor de nominaties met betrekking tot injecties en/of afnames wordt verduidelijkt door de transmissienetbeheerder aan de evenwichtsverantwoordelijken in hun ~~evenwichtsBRP~~-contract.

Afdeling IX.IV.2. – Allocatieproces voor energie tussen ~~balanceringsverantwoordelijken evenwichtsverantwoordelijken~~ die actief zijn binnen een ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet dat aangesloten is op het transmissienet of op een gesloten industrieel net~~ - Communicatie naar de ~~marktspelersdeelnemers~~ en de transmissienetbeheerder

Art. 379. De ~~transmissienetbeheerder~~ komt niet tussen in het allocatieproces voor energie tussen evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn binnen ~~een CDSgesloten industrieel netten of een gesloten distributienetten~~.

Elke beheerder van een ~~CDS gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ dat aangesloten is op het transmissienet ~~of op het lokaal transmissienet~~, is als enige verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toewijzing van het totaal van de afgenomen of geïnjecteerde energie door zijn ~~CDSgesloten net~~ op het transmissienet of lokaal transmissienet waarop hij aangesloten is, tussen de evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn binnen dit ~~CDSgesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, in de zin van artikel 374 van deze Titel. Hiertoe baseert hij zich op de meetgegevens van de afname en/of injectie van actief vermogen in zijn ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ en op de ~~informatie vermeld in zijn toegangsregistercontracten die gesloten werden door de gebruikers van zijn gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~.

Deze allocatie van energie tussen de verschillende evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn in dit ~~gesloten distributienet~~CDS dekt het geheel van de dagelijkse kwartuurwaarden van de meetgegevens van de afname en/of injectie van actief vermogen binnen het ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ en het saldo van de injecties en/of afnames van het ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~, waarbij de allocatie tegenover de hoofdmetingen van de transmissienetbeheerder gesloten moet zijn, de gesloten allocatie. Deze allocatie dekt het totaal van de door het ~~CDSgesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ afgenomen/geïnjecteerde

energie. De bij het allocatieproces niet toegewezen of niet-toewijsbare energie wordt door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ toegewezen aan de evenwichtsverantwoordelijken die instaat voor de opvolging van de niet-toegewezen energie in dit ~~CDS gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~, die aangewezen wordt overeenkomstig artikel 375 van deze Titel.

Art. 380. § 1. Elke CDS beheerder ~~van een gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ is verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van de in artikel 379 bedoelde allocatieresultaten aan de transmissienetbeheerder waarop zijn ~~net~~CDS aangesloten is. Dit dient tijdig te gebeuren, waarbij tijdig betekent dat voldaan moet worden aan de termijnen van de marktwerking zodat de markt gefaciliteerd kan worden, en volgens de regels en procedures die bepaald zijn in het toegangscontract dat hij gesloten heeft met de transmissienetbeheerder **of in andere overeenkomsten**. Deze bepalingen verduidelijken in het bijzonder de periodiciteit van het ter beschikking stellen, het communicatieprotocol en de kwaliteit van de uitgewisselde of ter beschikking gestelde gegevens.

Comment [WG70]: Welke andere contracten worden hier bedoeld?

Als de transmissienetbeheerder afwijkingen vaststelt tussen de allocatieresultaten die aangeleverd werden door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ en de afnames en/of injecties die gemeten werden ter hoogte van het toegangspunt tot het transmissienet, brengt de ~~transmissienetbeheerder de CDS beheerder van het gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ daar zo snel mogelijk van op de hoogte en werkt hij met hem samen om zo snel mogelijk de oorzaak en omvang van de afwijkingen te achterhalen. Als deze afwijking van de toegewezen volumes niet onmiddellijk kan worden toegeschreven aan een of meer evenwichtsverantwoordelijken die actief zijn binnen het ~~CDS gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~, dan wordt deze energie toegewezen aan de evenwichtsverantwoordelijke die instaat voor de niet-toegewezen energie in dat ~~CDS gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~, overeenkomstig artikel 379, ~~alineea 2~~.

§ 2. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ is, in samenwerking met de transmissienetbeheerder, verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van de in artikel 379 bedoelde allocatie aan de betrokken marktspelers ~~deelnemers~~, en in het bijzonder aan de leveranciers en evenwichtsverantwoordelijken. Dit dient tijdig te gebeuren en kan via verschillende kanalen gebeuren (**bijvoorbeeld onrechtstreeks via de achterliggende netgebruiker**) zolang deze geen marktbeperkingen creëren. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en/of het gesloten distributienet~~ en de transmissienetbeheerder bepalen de wijze, de kanalen en de protocollen waarop, waardoor en waarmee de gegevens ter beschikking gesteld worden.

§ 3. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of een gesloten distributienet~~ stelt de gecorrigeerde toewijzingsgegevens zo snel mogelijk en indien mogelijk vóór het verzenden van allocaties van de ~~volgende betrokken~~ maand ter beschikking van de transmissienetbeheerder en van alle betrokken marktspelers (**al dan niet rechtstreeks of onrechtstreeks via de achterliggende netgebruiker**).

Art. 381. Wanneer, overeenkomstig artikel 363 van deze Titel, **achterliggende netgebruikers** ~~van het gesloten industrieel net of en het gesloten distributienet~~ deelnemen aan het leveren van ondersteunende diensten of van strategische reserve, georganiseerd door de wet van 29 april 1999, moeten deze **achterliggende netgebruikers** daar vooraf hun CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net of beheerder van het gesloten distributienet~~ van op de hoogte brengen die, mits een gepaste motivering, de levering van deze diensten kan weigeren om redenen met betrekking tot de kwaliteit, betrouwbaarheid of veiligheid van zijn ~~CDS netwerk~~.

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ moeten ~~zal~~ voordat er door de achterliggende netgebruikers diensten worden geleverd aan de transmissienetbeheerder, met de transmissienetbeheerder ook een overeenkomst sluiten waarin de regels voor gegevensuitwisseling die nodig zijn voor een efficiënte dienstlevering, worden bepaald. Het betreft in het bijzonder de telgegevens nodig voor het verifiëren van de levering van de dienst aan de transmissienetbeheerder. De CDS beheerder ~~en de transmissienetbeheerder van het gesloten industrieel net, in voorkomend geval in overleg met de beheerder van het bijhorende gesloten distributienet, en de beheerder van het gesloten distributienet~~ bepalen de wijze, de kanalen en de protocollen waarop, waardoor en waarmee de gegevens ter beschikking gesteld worden. Dit dient tijdig te gebeuren en kan via verschillende kanalen gebeuren zolang deze geen marktbeperkingen creëren (bijvoorbeeld onrechtstreeks via de achterliggende netgebruiker).

Om deze gegevensuitwisseling uit te voeren, moet de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, en in voorkomend geval de beheerder van het gesloten distributienet~~ over een register beschikken met alle nodige gegevens voor deze informatie, zoals aangegeven in artikel 369 van deze Titel.

Onafhankelijk van deze gegevensuitwisseling tussen de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ en de transmissienetbeheerder, is de derde met wie de achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk van het gesloten distributienet~~ een dergelijke overeenkomst voor de levering van een of meer diensten sluiten verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van deze diensten tegenover de transmissienetbeheerder, de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ en/of derde ontvangers van deze diensten.

HOOFDSTUK IX.V. – Gegevensuitwisselingen tussen de transmissienetbeheerder en de beheerders van een CDS gesloten industriële netten en gesloten distributienetten aangesloten op het transmissienet

Art. 382. De beheerder van ~~een CDS het gesloten industrieel net of van het gesloten distributienet~~ aangesloten op het transmissienet deelt de in artikel 43,–5 van de Europese netwerkcode SOGL bedoelde informatie mee aan de transmissienetbeheerder. Voor de productie-eenheden van het type A, met een vermogen kleiner of gelijk aan 1 MW is, mogen deze geaggregeerd worden. Wanneer het totale geaggregeerde volume van het vermogen de drempelwaarde van 1 MW overschrijdt, kan de transmissienetbeheerder een beroep doen op artikelen 51.1 en 51.3 van de Europese netwerkcode SOGL om meer gedetailleerde informatie te verkrijgen van de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, beheerder van het gesloten distributienet~~ of van de productie-eenheden in kwestie.

§ 2. Overeenkomstig artikel 51 van de Europese netwerkcode SOGL bepaalt de transmissienetbeheerder, ~~in samenspraak met de CDS beheerder~~, de wijze waarop de in artikel 48 tot 50 van de Europese netcode SOGL bedoelde informatie wordt meegedeeld. De transmissienetbeheerder en de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, respectievelijk de beheerder van het gesloten distributienet~~ organiseren dit in de vorm van een overeenkomst zoals bepaald in artikel 362 § 3, 3°.

HOOFDSTUK IX.VI. - Metingen en tellingen

Art. 383. § 1. Zoals aangegeven in artikel 361 van deze titel staat de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ volledig onafhankelijk in voor de telling van alle achterliggende toegangspunten op het ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk het gesloten distributienet~~. Hij beschikt hiertoe over toereikende meetuitrustingen om de kwartuurl volumes van het geheel van de afnames en/of injecties van actief vermogen op het ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk het gesloten distributienet~~ te kunnen bepalen.

§ 2. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en de beheerder van het gesloten distributienet~~ ~~verstrekt~~ stelt de meetgegevens met betrekking tot achterliggende toegangspunten op zijn ~~gesloten industrieel net~~ ~~CDS, respectievelijk zijn gesloten distributienet~~ per elementaire periode en per maand ter beschikking aan de leveranciers en evenwichtsverantwoordelijken die betrokken zijn bij de achterliggende toegangspunten en/of de afnames en/of injecties van het ~~CDSgesloten industrieel net, respectievelijk van het gesloten distributienet~~. Dit dient tijdig te gebeuren en kan via verschillende kanalen gebeuren (bijvoorbeeld onrechtstreeks via de achterliggende netgebruiker) zolang deze geen marktbeperkingen creëren. De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net, in voorkomend geval in overleg met de beheerder van het bijhorende gesloten distributienet~~, en de transmissiebeheerder bepalen de wijze, de kanalen en de protocollen waarop, waardoor en waarmee de gegevens ter beschikking gesteld worden.

§ 3. Als de transmissienetbeheerder eigenaar is van de meetuitrustingen op het ~~CDSgesloten industrieel net of op het gesloten distributienet~~, dan gelden de in Titel VII van dit besluit beschreven regels voor de CDS beheerder met betrekking tot ~~voor~~ die meetuitrustingen ~~en voor de beheerder van het gesloten industrieel net of de beheerder van het gesloten distributienet~~.

Het aansluitingspunt op het transmissienet is uitgerust met meetapparatuur die de afnames en injecties registreert per elementaire periode.

Art. 384. § 1. De ~~meeteenheden~~ meetuitrustingen die betrekking hebben op een achterliggend toegangspunt in het ~~CDSgesloten industrieel net~~ moeten voldoen aan de minimumvereisten met betrekking tot nauwkeurigheid die in Titel VII van dit besluit aan de ~~transmissienetbeheerder beheerder van het net~~ opgelegd worden zodra de achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net~~ op wie dit achterliggend toegangspunt betrekking heeft een leverancier gekozen heeft zoals geregeld door de wet van 29 april 1999. Deze verplichting geldt ook wanneer er nieuwe meetapparatuur geplaatst of vervangen wordt op het achterliggend toegangspunt.

§ 2. De productie-eenheden binnen het ~~CDSgesloten industrieel net~~ moeten over meetuitrustingen beschikken. Voor productie-eenheden moeten deze meetuitrustingen het mogelijk maken om aan de transmissienetbeheerder de in artikel 48 tot 50 van de Europese netwerkcode SOGL bedoelde informatie te verstrekken, zoals aangegeven in artikel 382 van deze Titel.

§ 3. Voor de meetuitrustingen op het ~~gesloten industrieel net of op het gesloten distributienet~~ ~~CDS~~ kan de transmissienetbeheerder vereisen, dat wanneer deze punten door een of meer achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net of het gesloten distributienet~~, eventueel via derden, gebruikt worden voor het leveren aan de transmissienetbeheerder van ondersteunende diensten, of voor het leveren van strategische reserve geregeld door de wet van 29 april, deze meetuitrustingen dezelfde zijn als deze waarmee de facturatie van energie tussen de verschillende achterliggende netgebruikers in dit ~~CDSgesloten industrieel net of gesloten distributienet~~, bepaald wordt. Worden andere meetuitrustingen op het ~~gesloten industrieel net~~ ~~CDS~~ gebruikt dan deze waarmee deze facturatie van energie bepaald wordt, dienen deze te voldoen aan de in artikel 320, §2 van Titel VII van dit besluit beschreven en op de transmissienetgebruikers toepasselijke regels.

Art. 385. De ~~CDS beheerder van het gesloten industrieel net~~ zorgt voor een procedure om desgevraagd nieuwe leveranciers te voorzien van de historiek van de meetgegevens van het of de betrokken achterliggende toegangspunten over een periode van 3 jaar. Elke achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net~~ kan minstens één keer per jaar gratis de historiek van

zijn meetgegevens voor een periode van 3 jaar verkrijgen van de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net.~~

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net en voor de doeleinden van artikel 384 §3 eveneens de beheerder van het gesloten distributienet~~ leggen een procedure vast voor het communiceren van storingen en/of fouten van de meetuitrustingen aan de betrokken achterliggende netgebruikers ~~van het gesloten industrieel net.~~ Elke achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net~~ kan de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ verzoeken om een controle van zijn meetuitrustingen uit te voeren. ~~Hetzelfde geldt voor de gebruiker van het gesloten industrieel net ten aanzien de beheerder van het gesloten industrieel net in het kader van artikel 384 §3 van dit besluit.~~ Indien geen storingen en/of duidelijke fouten vastgesteld worden, zijn de kosten van de controles voor rekening van de aanvrager.

Art. 386. Alle relevante storingen en/of fouten in de metingen of in de overdracht van de meetgegevens met betrekking tot een of meer achterliggende toegangspunten op het CDS, die door een of meer achterliggende netgebruikers gebruikt worden voor het leveren van ondersteunende diensten aan de transmissienetbeheerder of voor het leveren van strategische reserve geregeld door de wet van 29 april, ~~gesloten industrieel net~~ worden door de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ meegedeeld aan de betrokken marktspelersdeelnemers en aan de achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net~~, met het oog op hun correctie.

De CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ ziet erop toe dat dergelijke storingen en/of fouten in de metingen of in de overdracht van meetgegevens opgelost worden binnen een termijn van zeven werkdagen, opdat in de toewijzingsresultaten van de lopende maand in de mate van het mogelijke rekening kan worden gehouden met de gecorrigeerde metingen. Als dat niet mogelijk is, maken de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~, de betrokken marktspelersdeelnemers en de achterliggende netgebruiker ~~van het gesloten industrieel net~~ uitdrukkelijke afspraken over de manier waarop deze storingen/fouten in de metingen of in de overdracht van de meetgegevens zullen worden behandeld. Zonder gemeenschappelijk akkoord over de oplossing, beslist de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel~~ over de manier waarop deze storingen/fouten in de metingen of in de overdracht van de meetgegevens zullen worden behandeld, ermee rekening houdend dat die oplossing de werking van de markt niet mag hinderen.

~~Hetzelfde geldt voor alle fouten, defecten of onnauwkeurigheden van meetuitrustingen waarvoor de beheerder van het gesloten industrieel net verantwoordelijk is.~~

Onderhavig artikel geldt ten aanzien de CDS beheerder ~~van het gesloten industrieel net~~ in het kader van artikel 384 §3 van dit besluit.

TITEL X. - Registratie van gegevens.

HOOFDSTUK X.I. - Algemeen.

Art. 387. § 1. De tabel in bijlage 3 bij dit besluit bevat een lijst van gegevens die de netgebruiker, op eigen kosten, aan de netbeheerder dient over te maken overeenkomstig dit besluit.

§ 2. De netbeheerder kan op ieder ogenblik bijkomende gegevens aan de netgebruiker vragen die hij nodig acht om zijn taken tot een goed einde te brengen.

§ 3. Indien de netgebruiker van oordeel is dat bepaalde gegevens op hem niet van toepassing zijn, kan hij deze gegevens weglaten zonder afbreuk te doen aan de beslissing van de netbeheerder. Het weglaten van deze gegevens dient gemotiveerd en meegedeeld te worden aan de netbeheerder.

Art. 388. § 1. De eerste kolom van de tabel in bijlage 3 onderscheidt twee soorten aansluitingen : de aansluitingen van productie-eenheden (" Pr ") en de aansluitingen van belastingen (" Ch ").

§ 2. De netbeheerder kan op elk ogenblik, alle of een gedeelte van de technische gegevens of informatie van het soort " Pr " aansluitingen (productie-eenheden) aanvragen voor de aansluiting van een belasting geheel of gedeeltelijk gevoed door een lokale productie.

§ 3. De netbeheerder kan op elk ogenblik, alle of een gedeelte van de technische gegevens of informatie van het soort " Ch " aansluitingen (belastingen) aanvragen voor de aansluiting van een productie-eenheid die het geheel of een deel van een lokale belasting voedt.

Art. 389. De tweede kolom van de tabel in bijlage 3 is getiteld " Fase " en duidt de betrokken Titel van dit besluit aan en, in voorkomend geval, de fase van een procedure. De afkortingen " I " en " R " komen respectievelijk overeen met de fasen " Aanvraag voor een oriëntatiestudie " en " Aansluitingsaanvraag " bedoeld in Titel III; de afkorting " P " betreft de planning bedoeld in Titel II.

Art. 390. De derde kolom van de tabel in bijlage 3 is getiteld " Definitie " en beschrijft de technische gegevens of informatie voor het corresponderende aansluitingstype en de corresponderende fase. Wanneer een teken (*) in deze kolom voorkomt, duidt dit aan dat het conformiteitgegeven kan weggelaten worden, op voorwaarde dat het merk en het type van de uitrustingen waarop het van toepassing is, gespecificeerd wordt.

Art. 391. De vierde kolom van de tabel in bijlage 3 is getiteld " Afkorting " en geeft de symbolische voorstelling van het gegeven of de informatie.

Art. 392. De vijfde kolom van de tabel in bijlage 3 is getiteld " Eenheid " en geeft de meeteenheid weer.

Art. 393. De zesde kolom van de tabel in bijlage 3 is getiteld " Periode " en geeft het aantal jaren van geldigheid weer waarvoor het gegeven of de informatie aan de netbeheerder is doorgegeven.

Art. 394. In geval van afwijking tussen de beschrijving van een gegeven of een informatie meegegeeld in de tabel in bijlage 3 en een andere beschrijving in een andere Titel van dit besluit geldt de beschrijving gegeven in de andere Titel.

Art. 395. De planningsgegevens in Titel II zijn deze die in bijlage 3 geïdentificeerd worden door het teken " P " in de kolom " Fase " en waarvoor in de kolom " Aansluitingstype " het teken " Ch " of " Pr " naargelang de aansluiting respectievelijk een belasting of een productie-eenheid betreft.

Art. 396. De planningsgegevens waarvan sprake in artikel 38 in het geval van inwerkingstelling of vermindering van het nominaal vermogen van productie-eenheid zijn deze die in bijlage 3 geïdentificeerd worden door het teken " R " in de kolom " Fase " en waarvoor in de kolom " Aansluitingstype " het teken " Ch " of " Pr " wordt gebruikt, naargelang de aansluiting een belasting of een productie-eenheid betreft.

Art. 397. De algemene technische gegevens of informatie waarvan sprake in de aanvraag voor een oriëntatiestudie voor een netaansluiting zijn deze die in bijlage 3 geïdentificeerd worden door het teken " I " in de kolom " Fase " en waarvoor in de kolom " Aansluitingstype " het teken " Ch " of " Pr " wordt gebruikt, naargelang de aansluiting een belasting of een productie-eenheid betreft.

Art. 398. De gedetailleerde technische gegevens of informatie waarvan sprake is in de aansluitingsaanvraag zijn deze die in bijlage 3 geïdentificeerd worden door het teken " R " in de kolom " Fase " en waarvoor in de kolom " Aansluitingstype " het teken " Ch " of " Pr " wordt gebruikt, naargelang de aansluiting een belasting of een productie-eenheid betreft.

HOOFDSTUK X.II. - Vorm van communicatie van gegevens of informatie.

Art. 399. De gegevens of informatie bedoeld in dit besluit worden ter kennis gebracht via elektronische post die het bewijs van verzending en van ontvangst toelaat te leveren of, uitzonderlijk, via aangetekende zending met bewijs van ontvangst volgens een protocol gedefinieerd door de netbeheerder.

HOOFDSTUK X.III. - Beginselen van opstelling van elektrische schema's.

Art. 400. § 1. De elektrische schema's zijn van het ééndraadstype op een A4 of A3 formaat.

§ 2. Alle uitrustingen en hoogspanningsinstallaties zijn aangeduid op de elektrische schema's via het gebruik van de symboliek IEC serie 617 of volgens elke andere symboliek meegedeeld door de netbeheerder.

§ 3. Een schema geeft de normale exploitatiesituatie van een site weer. In het normale exploitatieschema wordt de stand van de schakelapparatuur aangeduid.

Art. 401. § 1. De volgende uitrustingen dienen in het normale exploitatieschema opgenomen te zijn :

- 1° de railstellen;
- 2° de vermogenschakelaars;
- 3° de rail-, lijn-, kabel-, aardscheiders;
- 4° de toestellen voor het openen onder belasting;
- 5° de generatoren;
- 6° de vermogentransformatoren, met inbegrip van hun eventuele aardingswijze, en de aansluiting van de hulpwikkelingen;
- 7° de condensatorbatterijen;
- 8° de inductiespoelen;
- 9° de statische compensatoren (SVC);
- 10° de stroomtransformatoren (TI);
- 11° de spanningstransformatoren (TP); en
- 12° de overspanningsbegrenzers.

§ 2. In de mate van het mogelijke, wordt bij de opstelling van de ééndraadsschema's rekening gehouden met de geografische situatie van de toestellen. Toch wordt hun werkelijke schikking in de velden gerespecteerd.

§ 3. Het patroon omvat onder meer een gereserveerde plaats voor de nummers van het schema, voor de index van herziening en voor de datum.

TITEL XI. - Slotbepalingen.

HOOFDSTUK XI.I. - Strafbepalingen.

Art. 402. De niet-naleving van de bepalingen voorzien bij artikels 131 en 138 met betrekking tot de mededeling van informatie aan de netbeheerder wordt bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen en een geldboete van vijftig tot twintigduizend euro of met één van deze straffen alleen.

HOOFDSTUK XI.II. - Permanente dialoog met de marktoperatoren.

Art. 403. De netbeheerder organiseert een permanente dialoog met de verschillende categorieën netgebruikers die op de Belgische elektriciteitsmarkt actief zijn en die met specifieke problemen verbonden met de invoering van dit besluit begaan zijn. Te dien einde ziet hij er onder meer op toe dat specifieke werkgroepen worden opgericht, dat de betrokken netgebruikers worden uitgenodigd en dat de waarnemingen en aanbevelingen die uit deze werkgroepen voortvloeien aan de minister worden doorgegeven. Deze aanbevelingen kunnen onder geen beding een of meerdere bepalingen van dit besluit wijzigen of vervangen.

Art. 404. De minister kan, in samenspraak met de netbeheerder en de commissie, deze laatste verzoeken om de werkingsregels van deze werkgroepen te bepalen of één of meerdere punten ter discussie in hun midden aan te brengen. Indien nodig, zal de minister deze werkingsregels vastleggen na overleg met de netbeheerder en met de commissie.

§ 2. De minister duidt een vertegenwoordiger van de Administratie voor de Energie aan om deel te nemen aan deze werkgroepen.

HOOFDSTUK XI.III. - Inwerkingtreding.

Art. 405. Het koninklijk besluit van 28 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe wordt opgeheven.

Art. 406. Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

BIJLAGEN.

Art. N1. Bijlage 1. Technische karakteristieken van een installatie.

Voor wat de niet vermelde karakteristieken betreft moeten de installaties de door de transmissienetbeheerder bepaalde en in de aansluitingsovereenkomst gepreciseerde normen respecteren.

Een netgebruiker kan enkel afwijken van de hieronder vermelde waarden om gemotiveerde redenen en mits meegedeelde goedkeuring door de transmissienetbeheerder. Elke afwijking wordt vermeld in de van toepassing zijnde aansluitingsovereenkomst.

Bijlage 1A. Technische karakteristieken van een bestaande installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving.

Niveau de tension (kV)	Um Equipement (kV)	LIWV Uw (kV)		Disjoncteurs Isc (kA)	Autres équipements		
					I thermique		I dynamique (kA)
					Durée	(kA)	
380	420	1550 ou 1425 (*)		50 ou 63 (*)	>= 1 s	50	125
220	245	1050		40	>= 1 s	40	100
150	170	750		40 ou 50 (*)	>= 1 s	40	100
70	82.5	Hors Zone Liège/ Buiten Zone Luik	380	20	>= 1 s	20	50
		Zone Liège/ Zone Luik	380	31.5	>= 1 s	31.5	80
36	40.5	200 ou ≥ 170 (*)		31.5	>= 1.2 s	31.5	80
30	36	170		31.5	>= 1.2 s	31.5	80
26	30	145		25	>= 2 s (1)	25	63
15	17.5	95		20	>= 2 s (1)	20	50
11-12	17.5	95		25	>= 2 s (1)	25	63
10	12	75		25	>= 2 s (1)	25	63
6	7.2	60		25	>= 2 s (1)	25	63
Spannings-niveau (kV)	Um Apparaatuur (kV)	LIWV Uw (kV)		Vermogen-schakelaars	Andere apparatuur		
				Isc (kA)	I thermisch		I dynamisch (kA)
					Duur	(kA)	

(*): volgens de beslissing van de netbeheerder

(1): corresponderend met de uitschakeltijd van de reservebeveiliging.

(*): suivant décision gestionnaire du réseau.

(1): correspondant au temps de déclenchement de la protection en réserve

Bijlage 1B. Technische karakteristieken van een nieuwe installatie in de betekenis van artikel 74 § 2.

Niveau de tension (kV)	Um Equipement (kV)	LIWV Uw (kV)	I dynamique (kA)	Disjoncteurs		Autres équipements traversés haute tension		Liaison en câble souterrain / ligne aérienne	
				Isc (kA)	I thermique		I thermique (3φ et 1φ)		
					Durée	(kA)	Durée	(kA)	
380	420	1425	160 of 125 (*)	63 ou 50 (*)	>= 1 s	63 of 50 (*)	0,6 s	50	
220	245	1050	125 of 100(*)	50 ou 40 (*)	>= 1 s	50 ou 40 (*)	0,6 s	40	
150	170	750	125 of 100 (*)	50 ou 40 (*)	>= 1 s	50 ou 40 (*)	0,6 s	40	
110	123	550	100	40	>= 1 s	40	0,6 s	Cable/Kabels: 40 Ligne/lijn: 40 of 31,5 (*)	
70	82.5	380	100 of 80 of 50 (*)	40 of 31.5 of 20 (*)	>= 1 s	40 of 31.5 of 20 (*)	0,6 s	Cable/Kabels: 25 Ligne/lijn: 25 of 20(*)	
36	40.5 (42)	200 ou ≥ 170 (*)	100 of 80(*)	40 of 31.5 (*)	>= 1.2 s	40 of 31.5 (*)	3φ: 1.2 s 1φ: 1,2 s	3φ: 31,5 1φ: 4	
30	36	170	100 of 80 (*)	40 of 31.5 (*)	>= 1.2 s	40 of 31.5 (*)			
26	30	145	80 of 63 (*)	31.5 of 25 (*)	>= 2 s (1)	31.5 of 25 (*)			
15	17.5	95	63	25	>= 2 s (1)	25	3φ: 2 s 1φ: 3,3 s	3φ: 25 1φ: 4	
11-12	17.5	95	63	25	>= 2 s (1)	25			
10	12	75	63	25	>= 2 s (1)	25			
6	7.2	60	63	25	>= 2 s (1)	25			
Spanningsniveau (kV)	Um Apparaatuur (kV)	LIWV Uw (kV)	Idynamisch (kA)	Vermogen-schakelaars		Andere apparatuur in de hoogspanningsvelden		Verbinding in ondergrondse kabel / luchlijn	
				Isc (kA)	I thermisch		I thermisch (3φ en 1φ)		
					Duur	(kA)	Duur	(kA)	

(*): volgens de beslissing van de netbeheerder / suivant la décision du gestionnaire du réseau

(1): corresponderend met de uitschakeltijd van de reservebeveiliging / correspondant au temps de déclenchement de la protection en réserve

Art. N2. Bijlage 2. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging.

Een transmissienetgebruiker kan enkel afwijken van de hieronder vermelde waarden om gemotiveerde redenen en mits meegedeelde goedkeuring door de transmissienetbeheerder. Elke afwijking wordt vermeld in de van toepassing zijnde aansluitingsovereenkomst.

Bijlage 2A. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging voor een bestaande installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving

Niveau de tension (kV)	Um Equipement (kV)	LIWV Uw (kV)		Disjoncteurs Isc (kA)	Autres équipements		
					I thermique		I dynamique (kA)
					Durée	(kA)	
380	420	1550 ou 1425 (*)		50 ou 63 (*)	>= 1 s	50	125
220	245	1050		40	>= 1 s	40	100
150	170	750		40 ou 50 (*)	>= 1 s	40	100
70	82.5	Hors Zone Liège/ Buiten Zone Luik	380	20	>= 1 s	20	50
		Zone Liège/ Zone Luik	380	31.5	>= 1 s	31.5	80
36	40.5	200 ou ≥ 170 (*)		31.5	>= 1.2 s	31.5	80
30	36	170		31.5	>= 1.2 s	31.5	80
26	30	145		25	>= 2 s (1)	25	63
15	17.5	95		20	>= 2 s (1)	20	50
11-12	17.5	95		25	>= 2 s (1)	25	63
10	12	75		25	>= 2 s (1)	25	63
6	7.2	60		25	>= 2 s (1)	25	63
Spannings-niveau (kV)	Um Apparatuur (kV)	LIWV Uw (kV)		Vermogen-schakelaars	Andere apparatuur		
				Isc (kA)	I thermisch		I dynamisch (kA)
					Duur	(kA)	

(*): volgens de beslissing van de netbeheerder

(1): corresponderend met de uitschakeltijd van de reservebeveiliging.

(*): suivant décision gestionnaire du réseau.

(1): correspondant au temps de déclenchement de la protection en réserve

Bijlage 2B. Maximale foutafschakeltijd door beveiliging voor een nieuwe installatie in de betekenis van de toepasselijke wetgeving en van artikel 74 § 2.

Niveau de tension (kV)	LIGNES, CABLES, TRANSFO *								DEFAULT JEUX DE BARRE S			
	Base (ms)	Refus Protect (ms)	Refus		Réserve ligne/câble suivant (ms)	Réserve jeux de barres suivants (ms)		Réenclenchement ligne (s)		Base (ms)	Réserve du couplage (ms)	
			Disj.(ms)	Disj.(ms)		Déf. mono	déf. poly	Déf. mono	déf. poly		mono.	Pol yphasé
380	100	100	300	250	1000	500	270	1	10; 16	100	170	170
220	120	120	300	300	1000	600	600	1	***	100	330	330
150	120	120	300	300	1000	600	600	1	***	100	330	330
110	120*	2250	300	300	1000	600	600	-	***	100	330	330
70	120*	2250	-	-	1000	600	600	-	***	600	-	-
30-36	120*	2250	-	-	1200	1200	1200	-	***	600	-	-
10-29,9kV	1100	3100	-	-	-	1800	1800	-	***	1800	-	-

Spanningsniveau (kV)	LIJNEN, KABELS, TRANSFORMATOREN*								Railfout			
	Basis (ms)	Weigering Beveiliging (ms)	Weigering Verm. Schakel. (ms)		Reserve Volgende Lijn/kabel (ms)	Reserve volgend railstel (ms) ****		Herinschakeling Luchtlijn (ms)		Basis (ms)	Reserve van de koppeling (ms)	
			1 f. fout	meerf.		1 f. fout	meerf.	1 f. fout	meerf.		1 f. fout	meerf.
*	Transformator: spanningsniveau = nominale maximumspanning van de transformator				* Transformateur: niveau de tension = tension nominale max. du transformateur							
**	Voor de lijnen geldt deze waarde voor het uiteinde het dichtst bij de fout; voor het andere uiteinde wordt een afschakeltijd van 500 ms toegelaten				** Pour les lignes, cette valeur est d'application pour l'extrémité située le plus proche du défaut; pour l'autre extrémité, un temps d'élimination de 500 ms est autorisé.							
***	Te bepalen door de netbeheerder in functie van de regelingsparameters van de beveiligingen van nabijge installaties				*** A déterminer par le gestionnaire du réseau en fonction des paramètres de réglage des protections des installations avoisinantes							

**** Ook toepasbaar voor fout tussen stroomtransformator en vermogenschakelaar; deze waarden zijn geldig voor beide uiteinden van de lijnen die aangesloten zijn op het betrokken railstel	**** Aussi applicable pour défaut entre transformateur de courant et disjoncteur; ces valeurs sont valables pour les deux extrémités des lignes connectées au jeu de barre concerné
**** Alleen voor de vermogenschakelaars van de hoogspanningsrails die aangesloten zijn op de railstellen	**** Seulement pour les disjoncteurs des barres haute tension raccordées aux jeux de barre
Opmerking: Alle opgegeven tijden zijn de maximaal toegelaten waarden.	Remarque: Tous les temps sont les valeurs maximales permises.

Art. N3. Bijlage 3. Tabel van gegevens.

De gegevens zijn :

Type aansluiting	Fase	Definitie	Afmeting	Eenheid	Periode
Alle	Alle	Identificatie van de Aansluiting	IDENT		
Alle	Alle	Naam + Adres Gebruiker	NAAM + ADRES		
Ch	Alle	Belasting: Identificatie	CO_CH_NAME		
Ch	Alle	Belasting: Planning	CO_DATE_CONS	mm/yyyy	7jaar
Ch	Alle	Belasting: Piek actief vermogen Gebruiker	CO_PUI_ACT	MW	7 jaar
Ch	Alle	Belasting: Jaarlijkse groei	CO_ACC_ACT	%	7 jaar
Ch	Alle	Belasting: Reactief bij de actieve piek	CO_PUI_REA	Mvar	7 jaar
Ch	Alle	Belasting: Cos Phi bij de actieve piek	CO_COSPHI		7 jaar
Ch	Alle	Belasting: Geïnstalleerd reactief compensatievermogen	CO_COMP	Mvar	7 jaar
Pr	Alle	Productie-eenheid: Naam & Nummer	PR_GEN_NAME		
Pr	Alle	Productie-eenheid: Code	PR_CODE		
Pr	Alle	Productie-eenheid: Revisiecyclus (standaard)	PR_CYCL_REVIS		7 jaar
Pr	Alle	Productie-eenheid: Beschikbaarheids-urrooster (indien speciaal)	PR_HORAIR_DISP		7 jaar
Pr	Alle	Generator: Normaal maximaal bruto actief vermogen	PR_PMAX_BR	MW	7 jaar
Pr	Alle	Generator: Verwacht geproduceerd vermogen	PR_PROD_PREV	MW	7 jaar
Pr	Alle	Generator: Gebruiksdiagram	PR_DIAG_UTIL		7 jaar
Pr	Alle	Generator: Technisch minimaal bruto actief vermogen	PR_PMIN_BR	MW	7 jaar
Pr	Alle	Generator: Bruto actief vermogen bij overbelasting (beperkte duur)	PR_PSURCH_BR	MW	7 jaar
Pr	Alle	Generator: Maximale tijdsduur van de overbelasting	PR_TSURCH	min	7 jaar
Pr	Alle	Generator: Cos phi bij het maximaal vermogen	PR_COSPHI_MAX		7 jaar
Alle	I,R	Type dossier	TYPE_DOSS	∈ {List}	
Alle	I,R	Datum opening van het dossier	DATE_INI	date	
Alle	I,R	Leveringspunt	PT_FOURNIT	Code P	
Ch	I,R	Belasting: Type van voeding	CO_TYP ALIM	∈ {List}	
Ch	I,R	Belasting: Type van het contract	TYPE_CONTRAT	∈ {List}	
Ch	I,R	Minimaal Kortsluitvermogen op het aansluitingspunt.	PCC_LIM_INF	MVA	
Ch	I,R	Aard van de afname: Motorvermogen MS / Aantal + oud eenheidsvermogen	CO_NATPR_MOT_anc	Nb + MVA	
Ch	I,R	Aard van de afname: Motorvermogen MS / Aantal + nieuw eenheidsvermogen	CO_NATPR_MOT_nou	Nb + MVA	
Ch	I,R	Aard van de afname: Storende belasting type walselij	CO_NATPR_PERT_1	MW	
Ch	I,R	Aard van de afname: Storende belasting type boogoven	CO_NATPR_PERT_2	MW	
Ch	I,R	Aard van de afname: Storende belasting type vermogenelektronica	CO_NATPR_PERT_3	MW	
Ch	I,R	Aard van de afname: Storende belasting type eenfasige	CO_NATPR_PERT_4	MW	

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Type Aansluiting	Fase	Definitie	Afmeting	Eenheid	Periode
		voeding			
Ch	I,R	Aard van de afname: Storende belasting ander type	CO_NATPR_PERT_5	Type / MW	
Ch	I,R	Afmeritme: type	CO_RYTPR_TYP	∈ {List}	
Ch	I,R	Afmeritme: manier	CO_RYTPR_MODE	∈ {List}	
Ch	I,R	Voedingstransformator: Kortsluitreactantie	TR_XCC	%pu	
Pr	I,R	Productie-eenheid: Type	PR_TYP_UNITE	∈ {List}	
Pr	I,R	Productie-eenheid: Brandstoftype(s) met voorziene % indien meerdere	PR_TYP_COMBUS		
Pr	I,R	Productie-eenheid: Model	PR_MODEL_UNITE		
Pr	I,R	Productie-eenheid: Type van gebruik: Eenheid al dan niet verbonden aan een industrieel proces	PR_TYPE_UTILIS		
Pr	I,R	Productie-eenheid: datum van eerste parallelneming met het net (voorzien)	PR_DATE_RACC	mm/yyyy	
Pr	I,R	Productie-eenheid: Datum van de eerste test op PMAX	PR_DATE_PMAX	mm/yyyy	
Pr	I,R	Productie-eenheid: Datum van industriële indienstneming (voorzien)	PR_DATE_MSI	mm/yyyy	
Pr	I,R	Generator: Nominale Referentiespanning aan de klemmen	PR_TENS_REF	kV	
Pr	I,R	Generator : Referentie schijnbaar vermogen	PR_PUIS_REF	MVA	
Pr	I,R	Generator : Maximale statorstroom bij standaard koeling	PR_I_REF	MVA	
Pr	I,R	Beschrijving en parameters van de standaardkoeling (bijvoorbeeld waterstofdruk, maximale temperatuur, ...)	PR_TYPE_COOL		
Pr	I,R	Hulpdiensten: Type aansluiting	AUX_RACC		
Pr	I,R	Hulpdiensten: Actieve belasting bij maximaal vermogen	AUX_P_ACT_MAX	MW	
Pr	I,R	Hulpdiensten: Reactieve belasting bij maximaal vermogen	AUX_P_REA_MAX	Mvar	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: Referentie schijnbaarvermogen	TM_PUI_TFO	MVA	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: Nominale Spanning (kant hoogspanning)	TM_U1_TFO	kV	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: Nominale Spanning (kant laagspanning)	TM_U2_TFO	kV	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: Wikkel-schema	TM_COUPL		
Pr	I,R	Opvoerttransformator: Kortsluitreactantie	TM_XCC_TFO	%pu	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: nullastverliezen	TM_PERT_0	kW	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: verliezen bij maximaal vermogen	TM_PERT_MAX	kW	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: standenwisselaar onder stroom en stroomloos	TM_CHANG_PRI		
Pr	I,R	Opvoerttransformator: koperverliezen	TM_PERT_CU	kW	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: ijzerverliezen	TM_PERT_FE	kW	
Pr	I,R	Opvoerttransformator: magnetisatiestroom	TM_AMP_MAGN	A	

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Type Aansluiting	Fase	Definitie	Afmeting	Eenheid	Periode
Alle	R	Principeschema van de aansluiting	RAC_SCHEM		
Alle	R	Aansluitingsveld: Referentie Fabrikant.	TRAV_REF_FABR		
Alle	R	Aansluitingsveld: Maximaal Spanning Um (*)	TRAV_UN	kV	
Alle	R	Aansluitingsveld: nominale stroom (*)	TRAV_IN	A	
Alle	R	Aansluitingsveld: LIWV	TRAV_LIWV	kV	
Alle	R	Aansluitingsveld: Insulation Level Power frequency 1 min.	TRAV_NIV_ISOL	kV	
Alle	R	Aansluitingsveld: thermische weerstand aan kortsluitstroom gedurende 1 seconde (*)	TRAV_ICC	kA	
Alle	R	Aansluitingsveld: weerstand aan electrodynamische krachten (*)	TRAV_IDYN	kA	
Alle	R	Aansluitingsveld: type hoofdbeveiliging	TRAV_TYP_PROTP		
Alle	R	Aansluitingsveld: type reservebeveiliging	TRAV_TYP_PROTR		
Alle	R	Aansluitingsveld (vermogenschakelaar): afschakelbare kortsluitstroom (Isc)	TRAV_I_COUP	kA	
Alle	R	Aansluitingsveld (vermogenschakelaar): uitschakeltijd	TRAV_T_COUP	ms	
Alle	R	Hoogspanningskabel: Referentie Fabrikant	CAB_REF_FABR		
Alle	R	Hoogspanningskabel (*): type	CAB_TYP	∈ {List}	
Alle	R	Hoogspanningskabel (*): doorsnede van de geleider	CAB_SECT	mm ²	
Alle	R	Hoogspanningskabel (*): minimale thermische weerstand aan kortsluitstroom	CAB_ICC	kA	
Alle	R	Hoogspanningskabel: type van aarding van de mantel	CAB_MALT	∈ {List}	
Alle	R	Hoogspanningskabel: type van plaatsing	CAB_POSE	∈ {List}	
Alle	R	Hoogspanningskabel: plan van plaatsing	CAB_PLANPOSE		
Alle	R	Luchtlijn: type van wapening	LI_ARMEM	∈ {List}	
Alle	R	Luchtlijn: type van geleider	LI_TYP	∈ {List}	
Alle	R	Luchtlijn: doorsnede van de geleiders	LI_SECT	mm ²	
Alle	R	Luchtlijn: aantal geleiders per fase	LI_NB_COND		
Alle	R	Luchtlijn: minimale thermische weerstand aan kortsluitstroom	LI_ICC	kA	
Alle	R	Luchtlijn: inplantingsplan van de masten	LI_IMPL		
Alle	R	Luchtlijn: langprofiel van de verbinding	LI_PROFIL		
Alle	R	Luchtlijn: bliksemdraad: type van de geleider	LI_CG_TYP	∈ {List}	
Alle	R	Luchtlijn: bliksemdraad: doorsnede van de geleider	LI_CG_SECT	mm ²	
Alle	R	Luchtlijn: bliksemdraad: thermische weerstand aan kortsluitstroom	LI_CG_ICC	kA	
Ch	R	Belasting: Aansluitingspunt bij verlies van de hoofdaansluiting	CO_REPORT		
Ch	R	Beschrijving en parameters van het dynamisch gedrag van de belastingen	CO_DYN		
Ch	R	Spannings- en frequentiebeveiliging die een	CO_PROT_DELEST		

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Type Aansluiting	Fase	Definitie	Afmeting	Eenheid	Periode
		afschakeling veroorzaken.			
Ch	R	Voedingstransformator: Referentie Fabrikant	TR_REF_FABR		
Ch	R	Voedingstransformator: nominaal vermogen volgens IEC-norm 354	TR_PUISS	MVA	
Ch	R	Voedingstransformator: Nominale Spanning (kant hoogspanning)	TR_U1	kV	
Ch	R	Voedingstransformator: Nominale Spanning (kant laagspanning)	TR_U2	kV	
Ch	R	Voedingstransformator: type	TR_TYP	∈ {List}	
Ch	R	Voedingstransformator: wikkelschema	TR_COUPL		
Ch	R	Voedingstransformator: geluidsniveau gemeten volgens IEC-norm 551	TR_BRUIT	dBA	
Ch	R	Voedingstransformator: nullastverliezen	TR_PERT_0	kW	
Ch	R	Voedingstransformator: verliezen bij maximaal vermogen	TR_PERT_MAX	kW	
Ch	R	Voedingstransformator: koperverliezen	TR_PERT_CU	kW	
Ch	R	Voedingstransformator: ijzerverliezen	TR_PERT_FE	kW	
Ch	R	Voedingstransformator: magnetisatiestroom	TR_AMP_MAGN	A	
Ch	R	Voedingstransformator: wijze van aarding van de wikkelingen	TR_TERR	∈ {List}	
Ch	R	Voedingstransformator: type van de beveiligingen	TR_PROT		
Ch	R	Voedingstransformator: Lastenboek of receptieproef	TR_ESSAI		
Ch	R	Voedingstransformator: inplantingsschema	TR_IMPL		
Ch	R	Voedingstransformator: standenwisselaar	TR_CHANG_PRI		
Pr	R	Productie-eenheid: karakteristieken van de beveiligingen van de groep	PR_PROT_GR		
Pr	R	Productie-eenheid: Starttijd bij koude start	PR_T_DEM_FR	min	
Pr	R	Productie-eenheid: Starttijd na 36 uur stilstand	PR_T_DEM_36	min	
Pr	R	Productie-eenheid: Starttijd bij warme start (nachtstilstand)	PR_T_DEM_CH	min	
Pr	R	Productie-eenheid: aard van de HS aansluiting	PR_TYP_LIAIS		
Pr	R	Generator: aantal poolparen	PR_PP		
Pr	R	Generator: supplementaire verliezen in % basis vermogen	PR_PSUPPL	%pu	
Pr	R	Generator: verzadiging: nominale rotorstroom (0), volgens de formule hieronder	PR_SAT_IFNO	A	
Pr	R	Generator: verzadigingscoëfficiënt m, volgens de formule hieronder	PR_SAT_M		
Pr	R	Generator: verzadigingscoëfficiënt n, volgens de formule hieronder	PR_SAT_N		
		$\frac{I}{I_0} = \frac{U}{U_{nom}} \times \left(1 + m \times \left(\frac{U}{U_{nom}} \right)^n \right)$			

Voorstel ter aanpassing van het Federaal Technisch Reglement - Publieke Consultatie

Type Aansluiting	Fase	Definitie	Afkorting	Eenheid	Periode
Pr	R	Generator: gelijkstroomweerstand van de statorwikkeling ⁵	PR_RA	Ohm	
Pr	R	Generator: synchrone, onverzadigde, directe reactantie ¹	PR_XDNS	%pu	
Pr	R	Generator: transitorische, onverzadigde, directe reactantie ¹	PR_X1DNS	%pu	
Pr	I,R	Generator: subtransitorische, onverzadigde, directe reactantie ¹	PR_X2DNS	%pu	
Pr	R	Generator: synchrone, onverzadigde, quadratuur reactantie ¹	PR_XQNS	%pu	
Pr	R	Generator: transitorische, onverzadigde, quadratuur reactantie ¹	PR_X1QNS	%pu	
Pr	R	Generator: subtransitorische, onverzadigde, quadratuur reactantie ¹	PR_X2QNS	%pu	
Pr	R	Generator: Transitorische directe tijdsconstante ¹	PR_T1D	s	
Pr	R	Generator: Subtransitorische directe tijdsconstante ¹	PR_T2D	s	
Pr	R	Generator: Transitorische quadratuur tijdsconstante ¹	PR_T1Q	s	
Pr	R	Generator: Subtransitorische quadratuur tijdsconstante ¹	PR_T2Q	s	
Pr	R	Generator: Tijdsconstante van de stator ¹	PR_TA	s	
Pr	R	Generator: Lekreactantie van de stator ¹	PR_XL	%pu	
Pr	R	Generator: Reactantie van Potier ¹	PR_XP	%pu	
Pr	R	Generator: Tijdsconstante demper-wikkeling ¹	PR_TX	s	
Pr	R	Generator: traagheidsmoment	PR_PD2_ALT	ton × m ²	
Pr	R	Productie-eenheid: traagheidsmoment van het geheel turbine(s) + Generator	PR_PD2_ALT+TURB	ton × m ²	
Pr	R	Generator: Capability curves	PR_CAP_CURV		
Pr	R	Productie-eenheid: Functionele beschrijving en parameters van de snelheidsregelaar	PR_REGUL_VIT		
Pr	R	Productie-eenheid: Statisme van de snelheidsregelaar	PR_REG_VIT_G	MW/Hz	
Pr	R	Productie-eenheid: Functionele beschrijving en parameters van de spanningsregelaar	PR_REGUL_TENS		
Pr	R	Productie-eenheid: Dynamische karakteristieken van de over- en onderbekrachtigingsbegrenzers	PR_DYN_LIMIT		
Pr	R	Productie-eenheid: Functionele beschrijving en parameters van de controle van de bekrachtiging	PR_EXCIT		
Pr	R	Productie-eenheid: functionele beschrijving en dynamische parameters van de aandrijfmachine van de generator en van zijn voeding (turbine + energiebron + regeling van de energiebron)	PR_ENTR_DYN		

⁵ Ter vervanging van de externe parameters van de generator zoals hierboven aangegeven, mag de gebruiker ook de interne parameters leveren, voor zover deze volstaan om de externe parameters af te leiden.

Type Aansluiting	Fase	Definitie	Afkorting	Eenheid	Periode
Pr	R	Productie-eenheid: Vermogenbereik waarbinnen primaire regeling mogelijk is.	PR_REGL_PRIM		
Pr	R	Hulpdiensten: cos Phi	AUX_COSPHI		
Pr	R	Hulpdiensten: actief nullastvermogen	AUX_P_ACT_0	MW	
Pr	R	Opvoertransformator: Referentie Fabrikant	TM_REF_FABR		
Pr	R	Opvoertransformator: aardingswijze van de wikkelingen	TM_TERR	∈ {List}	
Pr	R	Opvoertransformator: aardingsreactantie	TM_X_MALT	Ohm	
Pr	R	Opvoertransformator: homopolaire reactantie	TM_X_HOM	%pu	
Pr	R	Opvoertransformator: Lastenboek of receptieproef	TM_ESSAI		
Pr	R	Opvoertransformator: inplantingsschema	TM_IMPL		
Pr	P	Productie-eenheid: Planning industriële productie	PR_DATE_PROD	mm/yyyy	7jaar

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van ..... houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe.

* * *
*